

**សេចក្តីកំណត់
ចំពោះហត្ថកម្មនីមួយៗនៃ
ក្រមរដ្ឋប្បវេណី**

ភាគ ៦ : គន្ថីទី ៨ ~ ទី ៩

រៀបចំដោយ

ក្រុមការងារជំរុញដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី
និង

គណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី

ក្រសួងយុត្តិធម៌

ភ្នំពេញ ២០១០

សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី

ភាគ ៦ : គន្ថីទី ៨ - ទី ៩

ត្រូវបានបោះពុម្ព នៅរាជធានីភ្នំពេញ

ដោយការិយាល័យកម្មវិធីអភិវឌ្ឍផ្នែកច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

នៅក្រសួងយុត្តិធម៌នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

នៅឆ្នាំ ២០១០ ។

កម្មវិធីអភិវឌ្ឍផ្នែកច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

គឺជាកម្មវិធីសហប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេស

រវាងក្រសួងយុត្តិធម៌ និង ទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិនៃប្រទេសជប៉ុន (JICA)

សិទ្ធិនិពន្ធ © ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៩

ISBN: 9789995083359

អ្នកនិពន្ធ : លោកចៅក្រម Minami Toshifumi

បុព្វកថា

ខ្ញុំមានសេចក្តីសោមនស្សរីករាយជាខ្លាំង ក្នុងការណែនាំជូននូវ សៀវភៅស្តីពីសេចក្តីកំណត់ចំពោះ មាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាមួយនឹងសេចក្តីសង្ឃឹមដ៏មុតមាំថា សៀវភៅ នេះនឹងក្លាយជាជំនួយដ៏សំខាន់មួយ ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការស្វែងយល់របស់បណ្តាអ្នកស្រាវជ្រាវនានា ជាពិសេស របស់មន្ត្រី និងភ្នាក់ងារដែលត្រូវអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ ដោយផ្ទាល់តែម្តង ។

ដូចយើងទាំងអស់គ្នាបានដឹងហើយថា វិស័យគតិយុត្តកម្ពុជាត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លាញស្ទើរតែទាំងស្រុង ដោយសារសង្គ្រាមស៊ីវិល ដែលក្នុងនោះ ច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានក្រោមច្បាប់នានា សម្រាប់អនុវត្តទៅលើរឿងក្តី រដ្ឋប្បវេណី ក៏មានភាពខ្វះខាត និងទន់ខ្សោយដែរ ។ ឧទាហរណ៍ ដូចជាចាប់តាំងពីក្រោយការដួលរលំនៃរបបខ្មែរ ក្រហមមកដល់មុនពេលអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីថ្មី កម្ពុជាយើងមិនមានច្បាប់សារធាតុគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីយកមក ដោះស្រាយរឿងក្តីរដ្ឋប្បវេណីទេ ។ អ្វីដែលជាការកត់សម្គាល់ គឺកម្ពុជាមានត្រឹមតែ ក្រឹត្យ-ច្បាប់លេខ ៣៨ ក្រ.ច ស្តីពីកិច្ចសន្យានិងការទទួលខុសត្រូវក្រៅកិច្ចសន្យា ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៨៨ ច្បាប់ស្តីពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងគ្រួសារដែលត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើនៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៨៩ ច្បាប់ភូមិបាលដែលត្រូវបានប្រកាស ឱ្យប្រើនៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០១ និងអមដោយអនុក្រឹត្យ ព្រមទាំងប្រកាស និងសារាចរណែនាំខ្លះៗ ផ្សេងទៀតរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌តែប៉ុណ្ណោះ ។

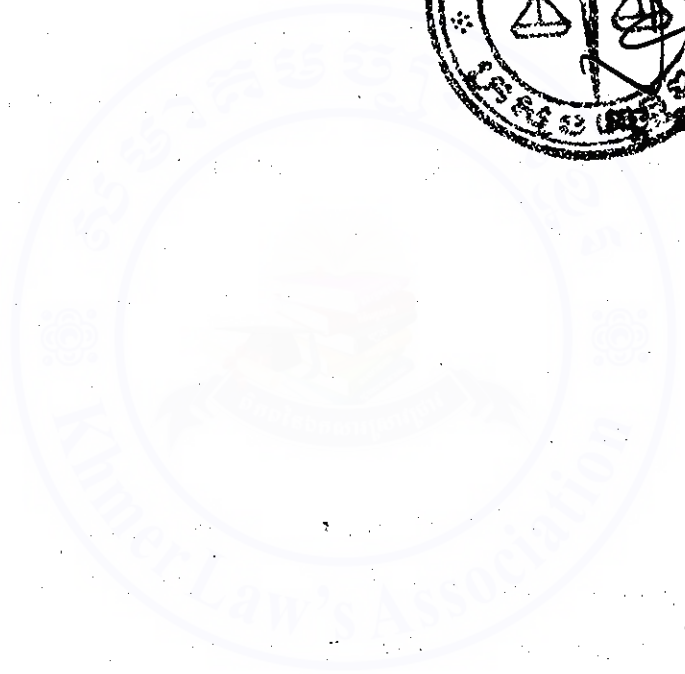
ដោយសារកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា រួមជាមួយការឧបត្ថម្ភគាំទ្រពីប្រទេសជប៉ុនជាមិត្ត គំនិតផ្តួចផ្តើមក្នុងការបង្កើតឡើងវិញនូវក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា ក៏បានលេចចេញជាប្រភេទឡើង ។ ជាលទ្ធផល ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវបានរដ្ឋសភាអនុម័ត កាលពីថ្ងៃទី ០៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៧ នាសម័យប្រជុំលើកទី ៧ នីតិកាលទី ៣ របស់ខ្លួន ហើយព្រឹទ្ធសភាក៏បានផ្តល់ការយល់ស្របតាមទម្រង់ និងគតិនៃក្រមនេះទាំងស្រុង កាលពីថ្ងៃទី ២១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គព្រឹទ្ធសភាលើកទី ៤ នីតិកាលទី២ ។ ក្រមនេះ ត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/១២០៧/០៣ ចុះថ្ងៃទី ០៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧ កន្លងទៅ ។ ការសម្រេចបាននូវ ក្រមរដ្ឋប្បវេណី នេះ គឺជាសមិទ្ធផលដ៏ថ្មីស្រឡាងនិងជាទីមោទនៈមួយទៀត នៅក្នុងប្រព័ន្ធគតិយុត្តកម្ពុជា ហើយនេះ ក៏ជាជំហានថ្មីមួយទៀត នៅក្នុងការចូលរួមអនុវត្តនូវគោលនយោបាយ កំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ របស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។

ទន្ទឹមគ្នានេះដែរ ដើម្បីជាការបន្ថែមលើវគ្គបណ្តុះបណ្តាល និងសិក្ខាសាលាផ្សព្វផ្សាយស្តីពី ក្រមរដ្ឋ- ប្បវេណី និងដើម្បីធ្វើឱ្យមានភាពជឿជាក់ថា ក្រមនេះ ត្រូវបានយល់ជ្រួតជ្រាបទៅក្នុងចំណោមមហាជន ក៏ដូចជា

ជួយសម្រួលដល់ការស្វែងយល់ ការបកស្រាយ និងការអនុវត្តដោយមន្ត្រី និងស្ថាប័នអនុវត្ត សៀវភៅស្តីពីសេចក្តី
កំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានចងក្រង និងបោះពុម្ព
ឡើង។ ទាំងអស់នេះ គឺបានប្រសូតចេញពីកិច្ចខំប្រឹងប្រែង ជិតមួយទសវត្សរ៍របស់ក្រុមការងារនៃក្រសួងយុត្តិធម៌
កម្ពុជានិងក្រុមការងារជប៉ុន ក្នុងបុព្វហេតុក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជាមួយ ប្រកបដោយការផ្លាស់ប្តូរនិងប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់
សំដៅឆ្ពោះទៅរកការរួមចំណែកកសាងនីតិវដ្ត នៅកម្ពុជា ។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩

 វិទ្យាស្ថានសុខយុត្តិធម៌
ស្នងការនាយកដ្ឋានសុខយុត្តិធម៌
ភ្នំពេញ ចក្រភពកម្ពុជា

មាតិកា

គន្ថីទី ៨ សន្តិកម្ម	១
ជំពូកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ	១
ផ្នែកទី ១ ការចាប់ផ្តើមធ្វើសន្តិកម្ម	១
ផ្នែកទី ២ អានុភាពនៃសន្តិកម្ម	៣
ផ្នែកទី ៣ ភាពគ្រប់លក្ខណសម្បត្តិជាសន្តិជន	៥
ជំពូកទី ២ សន្តិកម្មតាមច្បាប់	១៤
ផ្នែកទី ១ សន្តិជន	១៤
ផ្នែកទី ២ សន្តិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ	២០
ផ្នែកទី ៣ ការសម្រួលចំណែកមតិក	២២
ជំពូកទី ៣ សន្តិកម្មតាមមតកសាសន៍	៣០
ផ្នែកទី ១ សមត្ថភាពក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍	៣០
ផ្នែកទី ២ ទម្រង់នៃមតកសាសន៍	៣២
ផ្នែកទី ៣ ចំណុចនៃមតកសាសន៍	៤៥
ផ្នែកទី ៤ ការលុបចោលនូវមតកសាសន៍	៥១
ផ្នែកទី ៥ អានុភាពនៃមតកសាសន៍	៥៦
ផ្នែកទី ៦ អង្គុយទាន	៦១
ផ្នែកទី ៧ ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍	៧៤
ជំពូកទី ៤ ភាគបម្រុង	៨៨
ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ	៨៨
ផ្នែកទី ២ វិធីកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង	៩៦
ផ្នែកទី ៣ ការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ	១០៦
ជំពូកទី ៥ ការយល់ព្រម និង ការបោះបង់សន្តិកម្ម	១០៨
ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ	១០៨
ផ្នែកទី ២ ការយល់ព្រម	១១៥
ផ្នែកទី ៣ ការបោះបង់	១២១
ជំពូកទី ៦ ការគ្រប់គ្រង និង ការបែងចែកមតិក	១២៣
ផ្នែកទី ១ ការគ្រប់គ្រងមតិក	១២៣

ផ្នែកទី ២ ការបែងចែកមតិក	១២៧
ផ្នែកទី ៣ ការសម្រួលរវាងម្ចាស់បំណុល	១៤០
ផ្នែកទី ៤ ការជម្រះ ជាអាទិ៍ នៅក្នុងករណីដែលមានការយល់ព្រមដោយកម្រិត	១៤២
ជំពូកទី ៧ នីតិភាពនៃសន្តិជន	១៥១
ជំពូកទី ៨ ការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តិកម្ម	១៦១
គន្ថីទី ៩ អវសានប្បញ្ញត្តិ	១៦៦
ជំពូកទោល អវសានប្បញ្ញត្តិ	១៦៦

សមាសភាពនៃគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា :

ឯកឧត្តម អង្គ ចង្ស ចម្បារា	រដ្ឋមន្ត្រី, ក្រសួងយុត្តិធម៌ (ប្រធាន)
ឯកឧត្តម ស៊ុយ ទូ	រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌ (អាណត្តិទី ១)
ឯកឧត្តម អ៊ុំ ជន	រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌ (អាណត្តិទី ២)
ឯកឧត្តម ហ៊ុំ សោភា	រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌
លោកជំទាវ ចាន់ សុឆ្មារី	រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម យូ ប៊ុនឡេង	ប្រធានសាលាឧទ្ធរណ៍
ឯកឧត្តម គង់ ត្រួត	អនុប្រធានតុលាការកំពូល
ឯកឧត្តម ប៊ុន ហុន	អនុរដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម កេត រិទ្ឋ	អនុរដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម ជួន តេជ	អគ្គាធិការរង, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម ប៊ែន ពៅជួសាសី	អគ្គនាយកអគ្គនាយកដ្ឋានបច្ចេកទេស, ក្រសួងយុត្តិធម៌
ឯកឧត្តម ដូច សំគី	អគ្គនាយកអគ្គនាយកដ្ឋានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍លើវិស័យយុត្តិធម៌, ក្រសួងយុត្តិធម៌
លោក ប៊ុន បុន្និចរិយា	ប្រធានសាលាដំបូងខេត្តព្រះសីហនុ
លោក យូរ ឧត្តរា	ចៅក្រមតុលាការកំពូល
លោក សិរិទ្ឋ សុផល	ចៅក្រមសាលាឧទ្ធរណ៍
លោក សារី ឆារី	ចៅក្រមសាលាឧទ្ធរណ៍
លោកស្រី ខៀវ សុខា	អគ្គនាយករងអគ្គនាយកដ្ឋានបច្ចេកទេស, ក្រសួងយុត្តិធម៌
លោក ស៊ី បញ្ញាវុឌ្ឍ	ចៅក្រមតុលាការកំពូល
លោក ហ៊ុន ធីបុន្និ	ចៅក្រមសាលាដំបូងខេត្តស្ទឹងត្រែង
លោក ទូច ថារិទ្ឋ	ប្រធាននាយកដ្ឋានកិច្ចការរដ្ឋប្បវេណី, ក្រសួងយុត្តិធម៌
លោក ទិត្យ បុន្និ	ចៅក្រមក្រសួងយុត្តិធម៌

សមាសភាពនៃក្រុមការងារជំនុំជម្រះទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី :

លោក Morishima Akio	សាស្ត្រាចារ្យកិត្តិយស, សកលវិទ្យាល័យ Nagoya (ប្រធាន)
លោក Kamata Kaoru	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Waseda

លោក Matsumoto Tsuneo	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Hitotsubashi
លោក Minami Toshifumi	ចៅក្រម, សាលាឧទ្ធរណ៍នៃតំបន់ Tokyo
លោក Motoyama Atsushi	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Ritsumeikan
លោក Niimi Ikufumi	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Meiji
លោក Nomi Yoshihisa	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Tokyo
លោក Nomura Toyohiro	ព្រឹទ្ធបុរស និង សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Gakushuin
លោក Yamamoto Yutaka	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Kyoto
លោក Tanamura Masayuki	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Waseda
លោក Urakawa Michitaro	សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Waseda

ជំនាញការ ទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិប្រទេសជប៉ុន (JICA) ប្រចាំក្រសួងយុត្តិធម៌ :

លោក Sakano Issei	ទីប្រឹក្សា នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក Yamada Yoichi	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក Imaizumi Manabu	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោកស្រី Homma Yoshiko	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក Kai Mineo	អតីតអ្នកសម្របសម្រួល នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក Kamiki Atsushi	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
កញ្ញា Manabe Kana	អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
កញ្ញា Terauchi Kozue	អ្នកសម្របសម្រួល នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក Kiyohara Hiroshi	ទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

អ្នកបកប្រែ :

លោកស្រី គក បូរ៉ែន	អតីតជំនួយការជាន់ខ្ពស់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក សរ សំណិរ	អតីតជំនួយការជាន់ខ្ពស់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក ស សុធាន	អតីតជំនួយការ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក ជិន បុន្នី	អតីតជំនួយការ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
លោក ស៊ឹម ចិនៈ	អ្នកបកប្រែជាប់កិច្ចសន្យា
លោក Sakano Issei	ទីប្រឹក្សា នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍វិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

គន្ថី ៨ សន្តិកម្ម

ជំពូកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

ផ្នែកទី ១ ការចាប់ផ្តើមធ្វើសន្តិកម្ម

(កំណត់)

របបសន្តិកម្មនៅក្នុងពិភពលោកនេះ អាចចែកជា ២ ប្រភេទបាន គឺគោលការណ៍ទទួលបានបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ និងគោលការណ៍ជម្រះបញ្ជី ។ គោលការណ៍ទទួលបានបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ គឺជាគោលការណ៍ដែលសន្តិកម្មត្រូវទទួលបានទាំងស្រុងនូវសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចទាំងអស់របស់មតកជន ។ ដូច្នោះ សន្តិកម្មបានទទួលបានបន្តនូវឋានៈរបស់មតកជនតែម្តង (ក្នុងករណីសហសន្តិកម្ម ត្រូវធ្វើការបែងចែក) ហេតុនេះហើយ បញ្ញត្តិច្បាប់ និង នីតិវិធី មានភាពងាយស្រួល ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមតកជននោះបានបន្ទុះកាតព្វកិច្ចច្រើនពេក ប្រសិនបើសន្តិកម្មទទួលបានបន្តនូវកាតព្វកិច្ចទាំងនោះ នឹងធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដោយសារសន្តិកម្ម ដូច្នោះហើយបានយើងបង្កើតឱ្យមានរបបបោះបង់នូវសន្តិកម្ម ឬការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ដើម្បីជៀសវាងនូវស្ថានភាពនេះ ។ គោលការណ៍ជម្រះបញ្ជី គឺត្រូវជម្រះបញ្ជីទាំងអស់នូវសិទ្ធិលើបំណុល និង កាតព្វកិច្ច របស់មតកជន ពេលដែលសន្តិកម្មកើតមានឡើង ហើយសន្តិកម្មនឹងស្តង់ទ្រព្យនោះតែក្នុងករណីដែលមានទ្រព្យសកម្មប៉ុណ្ណោះ ហើយក្នុងករណីដែលមានកាតព្វកិច្ចធ្ងន់ធ្ងរហួសហេតុ ត្រូវប្រកាសធនក្ស័យនៃមតកនោះ ដើម្បីកុំឱ្យសន្តិកម្មទទួលបាននូវបន្តកាតព្វកិច្ចនោះ ។ នេះជាគោលការណ៍មួយដែលស្របទៅតាមសមភាពរវាងម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន និង សន្តិកម្ម ក៏ប៉ុន្តែ មានការលំបាកដូចជា នីតិវិធីស្តុកស្តាញ អស់សោហ៊ុយ និង ចំណាយពេលវេលាច្រើនផង ។ ចំពោះបញ្ហាជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ណាមួយ ប្រជាជនធម្មតាគ្មានទ្រព្យសម្បត្តិសន្តិកម្មច្រើនល្មមនឹងធ្វើការជម្រះទេ ហើយចំពោះប្រជាជនដែលមានទ្រព្យសម្បត្តិសន្តិកម្មច្រើនក៏ដោយ ក៏អាចប្រើមតកសាសន៍ជាអាទិ៍ ធ្វើជានីតិវិធីទាត់ងាយស្រួលមួយ ដើម្បីសងបំណុលដោយទ្រព្យជាក់លាក់មួយដែរ ដូច្នោះហើយបានជាក្នុងក្រមនេះ យើងបានបញ្ញត្តិដោយយកគោលការណ៍ទទួលបានបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិមកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃប្រព័ន្ធច្បាប់ទ្វីប និង ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ក៏ត្រូវបានបញ្ញត្តិដោយយកគោលការណ៍ទទួលបានបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិនេះ មកធ្វើជាមូលដ្ឋានដែរ ។

មាត្រា ១១៤៥... មូលហេតុនៃការចាប់ផ្តើមធ្វើសន្តិកម្ម

- ១-សន្តិកម្ម ត្រូវចាប់ផ្តើមដោយមរណភាពរបស់មតកជន ។
- ២-សន្តិកម្ម ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ឬ ដោយផ្អែកតាមឆន្ទៈរបស់មតកជន ។ សន្តិកម្មដោយផ្អែកតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ហៅថា សន្តិកម្មតាមច្បាប់

សន្តតិកម្មដោយផ្អែកតាមឆន្ទៈរបស់មតកជន ហៅថា សន្តតិកម្មមានបណ្តាំ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីមូលហេតុនៃការចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា សន្តតិកម្មត្រូវចាប់ផ្តើមឡើងដោយមរណភាពរបស់មតកជន គឺមិនទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មពេលនៅរស់ទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលបុគ្គលណាម្នាក់បានទទួលប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន ត្រូវចាត់ទុកថា អ្នកនោះបានទទួលមរណភាពដោយផ្អែកលើមាត្រា ៤៣ ដូច្នេះហើយសន្តតិកម្មត្រូវចាប់ផ្តើម ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីវិធីធ្វើសន្តតិកម្ម ដែលមានសន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍ និង សន្តតិកម្មតាមច្បាប់ក្នុងករណីដែលគ្មានមតកសាសន៍ ។ ដូច្នេះ មតកសាសន៍មិនមែនជាប្រទានកម្មមួយប្រភេទទេ គឺត្រូវចាត់ទុកជាសន្តតិកម្មតែម្តងហេតុនេះហើយ គួរតែវាយតម្លៃថា ការធ្វើអនុប្បទាននូវទ្រព្យដោយមតកសាសន៍ ចំពោះសន្តតិជន គឺជាការកំណត់ចំណែកមតិក ព្រមទាំងកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក (សូមមើលសាលដីការបស់តុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ១២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩១) ហើយចំណុចនេះ មានចែងក្នុងមាត្រា ១១៨៥ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

កថាខណ្ឌទី ១ ដូចគ្នានឹងមាត្រា ៨៨២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនដែរ ។ រីឯកថាខណ្ឌទី ២ វិញ គឺជាបញ្ញត្តិមួយដែលរក្សាទុកនូវគោលគំនិតនៃមាត្រា ៤៨៦ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ១១៤៦.- ទឹកនៃងចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម

សន្តតិកម្ម ត្រូវចាប់ផ្តើមនៅលំនៅឋានរបស់មតកជន នាពេលទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីកន្លែងចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។

មាត្រានេះចែងច្បាស់លាស់ថា ក្នុងករណីដែលចាំបាច់មានអន្តរាគមន៍របស់តុលាការចំពោះសន្តតិកម្ម ដូចជាការបោះបង់នូវសន្តតិកម្ម ការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ការបែងចែកមតិក ជាអាទិ៍ តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ចនៅលំនៅឋានរបស់មតកជន នៅពេលដែលមតកជននោះបានទទួលមរណភាព ជាតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៨៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៨៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

ផ្នែកទី ២ អានុភាពនៃសន្តិកម្ម

មាត្រា ១១៤៧.- ការទទួលបន្ទុកមតិក

១-សន្តិជន ត្រូវទទួលបន្ទុកសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចទាំងអស់ ដែលស្ថិតនៅក្រោម ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ចាប់ពីពេលដែលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិន ត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចផ្តាច់មុខទាំងស្រុងរបស់មតកជន ។

២-ចំពោះកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុសម្រាប់ជំនឿសាសនា និង ចេតិយ ឬ ចលនវត្ថុដែលជា រតនសម្បត្តិគ្រួសារនៃបុព្វជន បើមានជនដែលត្រូវទទួលបន្ទុកម្មសិទ្ធិទាំងនោះ ដូចជាជន ដែលត្រូវដឹកនាំពិធីបុណ្យនៃបុព្វជន ដោយយោងតាមការកំណត់របស់មតកជន ជននោះ ត្រូវទទួលបន្ទុក ។ បើមតកជនពុំបានកំណត់ទេ ជនដែលត្រូវដឹកនាំពិធីបុណ្យនៃបុព្វជន ត្រូវទទួលបន្ទុកម្មសិទ្ធិទាំងនោះ ដោយយោងតាមទំនៀមទម្លាប់ ។ ប្រសិនបើទំនៀម ទម្លាប់មិនច្បាស់លាស់ទេ តុលាការត្រូវកំណត់ជនដែលត្រូវទទួលបន្ទុកនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងបញ្ជាក់ថា តាមគោលការណ៍ទទួលបន្ទុកដោយស្វ័យប្រវត្តិ សន្តិជនត្រូវទទួលបន្ទុកសិទ្ធិ និង ករណីយ- កិច្ចទាំងអស់ដែលស្ថិតនៅក្រោមទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានបញ្ជាក់ថា សន្តិកម្មត្រូវធ្វើឡើងតាមគោលការណ៍ទទួលបន្ទុកដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។ យោងតាម សេចក្តីកំណត់នៅដើមគន្លឹះនេះ សន្តិកម្មអាចធ្វើឡើងតាមគោលការណ៍ទទួលបន្ទុកដោយស្វ័យប្រវត្តិ ឬ តាមគោលការណ៍ ជម្រះបញ្ជី ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងក្រមនេះ បានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ទទួលបន្ទុកដោយស្វ័យប្រវត្តិ មិនជ្រើសរើសយក គោលការណ៍ជម្រះបញ្ជីទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៥៩៣ និង មាត្រា ៦០២ បានចែងថា កាតព្វកិច្ចសន្តិកម្មត្រូវធ្វើការជម្រះបញ្ជីសិនមុននឹងធ្វើការបែងចែកមតិក ជាអាទិ៍ ហើយមើលទៅដូចជាគោលការណ៍ ជម្រះបញ្ជីដែរ ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងមាត្រា ៦០៥ និង មាត្រា ៥៨៣ បានចែងថា សន្តិជនដែលមានភាគបម្រុង មាន ករណីយកិច្ចទទួលបន្ទុកការសងបំណុល ព្រមទាំងមិនអាចបោះបង់សន្តិកម្មបានទេ ហើយបញ្ញត្តិនេះអាចចាត់ទុកថាជា គោលការណ៍ទទួលបន្ទុកដោយស្វ័យប្រវត្តិមួយប្រភេទដែរ ។ នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ បានចែងថា "ចាប់ពីពេលដែលចាប់ ផ្តើមសន្តិកម្ម" នេះគឺដើម្បីឱ្យមាននិរន្តរភាពតាមផ្លូវច្បាប់ ។ ដូចគ្នាដែរចំពោះសន្តិកម្មអចលនវត្ថុ សន្តិជនអាចទទួល បន្ទុកដោយស្វ័យប្រវត្តិនូវអចលនវត្ថុដែលជាមតិក នៅពេលដែលមតកជនទទួលមរណភាព ដោយមិនចាំបាច់មានការចុះបញ្ជី អំពីការណ៍ដែលបានធ្វើសន្តិកម្មឡើយ ។ ក្នុងករណីនៃសន្តិកម្មតាមមតកសាសន៍ ក៏ដូចគ្នាដែរ ។ មាត្រានេះចែងដូច្នោះ ព្រោះថា ប្រសិនបើតម្រូវឱ្យមានការចុះបញ្ជីជាលក្ខខណ្ឌដើម្បីទទួលបន្ទុកតាមសន្តិកម្ម នោះក្នុងអំឡុងពេលមុនសន្តិជន

ធ្វើការចុះបញ្ជី មិនមានអត្ថិភាពម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុឡើយ ដែលការណ៍នេះអាចកើតមានស្ថានភាពដែលទ្រព្យនោះ ធ្លាក់ ទៅជាទ្រព្យរដ្ឋ ។

នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ មានចែងបញ្ញត្តិពិសេសអំពីសន្តតិកម្មនៃកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុសម្រាប់ជំនឿសាសនា និង ចេតិយ ឬ ចលនវត្ថុដែលជារតនសម្បត្តិគ្រួសារនៃបុព្វជន ។ ក្នុងករណីខ្លះ វត្ថុទាំងនេះ មិនត្រូវធ្វើសន្តតិកម្មដោយសន្តតិជនតាមច្បាប់ ឡើយ គឺត្រូវបានទទួលបន្តដោយជនដទៃទៀត ឬក៏មានករណីមួយចំនួនដែលមានសហសន្តតិជន (ករណីនៃសហសន្តតិកម្ម) ប៉ុន្តែ សហសន្តតិជនណាម្នាក់ទទួលវត្ថុទាំងនោះដោយឯកឯង ដោយមិនស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១១៤៨ ទេ ។ ដូច្នេះហើយបានជាកំណត់ថា វត្ថុទាំងនេះត្រូវទទួលបន្ត ដោយយោងតាមឆន្ទៈរបស់ មតកជន ឬ តាមទំនៀមទម្លាប់ ។ ឧទាហរណ៍ ទោះបីជាក្នុងករណីដែលប្រពន្ធ និង ឪពុកម្តាយជាសហសន្តតិជនក៏ដោយ យោងទៅតាមឆន្ទៈរបស់មតកជន ដោយសារឪពុកម្តាយចាស់ជរា ក៏អាចសុំឱ្យបងប្រុសរបស់មតកជនទទួលបន្តបានដែរ ។ (មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន

មាត្រា ១១៤៨.- ការទទួលបន្តសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ ក្នុងករណីដែលមានសន្តតិជន ច្រើននាក់

១-ប្រសិនបើមានសន្តតិជនច្រើននាក់ សហសន្តតិជនម្នាក់ៗ ត្រូវទទួលបន្តនូវសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច តាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិកនោះ ។ ប៉ុន្តែ សិទ្ធិ ឬ ករណីយកិច្ចដែល មិនអាចបែងចែកបាន តាមលក្ខណៈនៃសិទ្ធិ ឬ ករណីយកិច្ចនោះ ត្រូវទទួលបន្ត ដោយ អវិភាគីយ៍ ។

២-មតិកនេះ នឹងត្រូវស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តតិជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការទទួលបន្តនូវសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ ក្នុងករណីដែលមានសន្តតិជនច្រើននាក់ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីការទទួលបន្តនូវសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចរបស់មតកជន ដោយសហសន្តតិជនម្នាក់ៗ ទៅតាម សមាមាត្រនៃចំណែកមតិកដែលខ្លួនត្រូវស្តង ក្នុងករណីដែលមានសន្តតិជនច្រើននាក់ ។ តាមលក្ខណៈនៃសន្តតិកម្មនេះ ក្នុង ករណីដែលមតកជនមានសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះតតិយជន ប្រសិនបើសិទ្ធិលើបំណុលនោះ ជាប្រាក់ ជាអាទិ៍ ដែលអាចបែង ចែកបាន សិទ្ធិលើបំណុលនេះត្រូវបែងចែក តាមចំណែកមតិកដែលច្បាប់បានកំណត់របស់សហសន្តតិជននីមួយៗ ដោយ ស្មើប្រវត្តិ ដោយមិនចាំបាច់រងចាំពេលបែងចែកមតិកទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមតកជនមានកាតព្វកិច្ច ចំពោះ តតិយជន ប្រសិនបើកាតព្វកិច្ចនោះជាប្រាក់ ជាអាទិ៍ ដែលអាចបែងចែកបាន ត្រូវបែងចែកតាមចំណែកមតិកដែលច្បាប់

បានកំណត់ ហើយប្រសិនបើសហសន្តិជនមិនបានបោះបង់ចោលការស្នងនោះទេ ត្រូវទទួលបានការណែនាំយកចិត្តទុកដាក់ពីមន្ត្រី
របស់មតកជន ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិកដែលច្បាប់បានកំណត់ លើកលែងតែសហសន្តិជនមិនបានបោះបង់
សន្តិកម្មនោះទេ ។ មាត្រា ១២៦៩ និង មាត្រា ១២៧៥ ត្រូវបានបញ្ចេញឡើង ដោយយកគោលគំនិតនេះជាមូលដ្ឋាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា មតិកត្រូវស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តិជន ។ ដូច្នេះ ចំពោះមតិកដែល
មិនទាន់ធ្វើការបែងចែក តតិយជនអាចធ្វើកិច្ចការជំនួញ ឬ ធ្វើការរឹបអូស ដោយផ្អែកទៅលើការណែនាំដែលសហសន្តិជន
នីមួយៗមានចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគតាមចំណែកមតិកដែលច្បាប់បានកំណត់ ។ បញ្ញត្តិនៃវាក្យខ័ណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១
មាត្រា ១២៧៣ និង មាត្រា ១២៧៥ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដោយយកចំណុចនេះធ្វើជាមូលដ្ឋាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះជាមាន
បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ក៏ដោយ ក៏មិនមែនមានន័យថា ការបែងចែកមតិកត្រូវក្លាយជាគ្មានន័យនោះឡើយ ។ បាន
សេចក្តីថា ចំពោះទ្រព្យនីមួយៗដែលជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ការបែងចែកមតិក
ត្រូវធ្វើឡើង ដោយការប្តូរគ្នាទៅវិញទៅមកនូវចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។ ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះមានភាពខុសគ្នានឹង
មាត្រា ៥៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជាដែលចែងថា ទ្រព្យមតិកត្រូវឱ្យនៅមូលមួយដុំជាមួយគ្នា រហូតដល់ពេល
ធ្វើការបែងចែក ហើយប្រសិនបើគ្មានការយល់ព្រមពីសហសន្តិជនទាំងអស់ទេ មិនអាចធ្វើការចាត់ចែងទ្រព្យមតិកនោះ
បានទេ ។ ដោយសារតែបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ទទួលបានដោយស្វ័យប្រវត្តិ ដែលជាគោលការណ៍ងាយស្រួលនោះ
បានជាមិនបានជ្រើសរើសយកវិធាននីតិកម្មតាមមាត្រា ៥៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩៩ មាត្រា ៨៩៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

ផ្នែកទី ៣ ភាពគ្រប់លក្ខណសម្បត្តិជាសន្តិកម្ម

មាត្រា ១១៤៩.- បុគ្គលដែលមានលក្ខណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ជាសន្តិកម្ម ជាអាទិ៍

១-មានតែជនដែលមានជីវិតរស់នៅ នាពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ក្រៅពីបុគ្គល
ដែលបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១១៥០ (អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តិកម្ម ជាអាទិ៍) រហូតដល់មាត្រា
១១៥២ (ការផ្តាច់មតិកពីសន្តិកម្ម ដោយមតកសាសន៍) ខាងក្រោមនេះទេ ទើបអាច
ទទួលសន្តិកម្មបាន ។

២-ទោះមានបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២
និង ទី ៣ នៃមាត្រា ៩ (ទារកនៅក្នុងគភ៌) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះទារក
ដែលនៅក្នុងគភ៌ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីបុគ្គលដែលមានលក្ខណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ជាសន្តតិជន ឬ អច្ឆ័យលាភី ។

ជាបឋម កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា សន្តតិកម្មអាចធ្វើឡើងបានតែចំពោះបុគ្គលដែលមានជីវិតរស់នៅ នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មតែប៉ុណ្ណោះ ។ ដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលមតកជន និង ជនដែលត្រូវបានសន្តតិថាជាសន្តតិជន បានទទួលមរណភាពព្រមជាមួយគ្នា ឬ ក្នុងករណីដែលត្រូវបានសន្តតិថា បានទទួលមរណភាពព្រមជាមួយគ្នា ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៤៥ ជនដែលត្រូវបានសន្តតិថាជាសន្តតិជននោះ មិនបំពេញលក្ខខណ្ឌមានជីវិតរស់នៅ នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មទេ ដូច្នេះមិនអាចធ្វើសន្តតិកម្មបានឡើយ ។ បន្ទាប់ពីនេះ កថាខណ្ឌទី ១ បញ្ញត្តិអំពីភាពមិនមែនជាអភ័ព្វបុគ្គល ឬ ភាពមិនមែនជាអ្នកដែលត្រូវបានផ្តាច់មតិក ដូចដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រាបន្ទាប់ទៅ ក៏ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះចែងឡើងសម្រាប់វត្តកបញ្ជាក់តែប៉ុណ្ណោះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិដើម្បីវត្តកបញ្ជាក់នូវអាទិភាពនៃបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៩ កថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣ ទៅលើកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៤៨៨ និង មាត្រា ៥៤៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនួស មិនមានអត្ថិភាពនៃបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ១ ទេ ដោយសារបញ្ញត្តិនេះគឺជារឿងធម្មតា ប៉ុន្តែ នៅក្នុងក្រមនេះចែងឡើង ដើម្បីឱ្យស្រួលយល់ ។ ចំពោះបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ២ វិញ សូមមើលមាត្រា ៨៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនួស ។

មាត្រា ១១៥០.- អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍

បុគ្គលដែលបានកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ ពុំអាចក្លាយជាសន្តតិជន ឬ ពុំអាចទទួលទ្រព្យសម្បត្តិតាមមតកសាសន៍ បានឡើយ :

- ក-បុគ្គលដែលបានទទួលទោស ដោយមានចេតនាធ្វើឃាត ឬ ប៉ុនប៉ងធ្វើឃាតលើមតកជន ឬ លើជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុន ឬ លំដាប់ស្មើគ្នា ទោះដោយផ្ទាល់ក្តី ឬ ដោយប្រយោលក្តី ។
- ខ-បុគ្គលដែលដឹងអំពីការសម្លាប់មតកជន តែមិនបានរាយការណ៍ ឬ មិនបានក្តឹង ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលបុគ្គលនោះ មិនអាចវិនិច្ឆ័យអំពើល្អ ឬ អាក្រក់បាន ឬ ករណីដែលអ្នកសម្លាប់ជាសហព័ទ្ធ ឬ ញាតិលោហិតខ្សែផ្ទាល់របស់បុគ្គលនោះ ។
- គ-បុគ្គលដែលបានរារាំងមតកជនក្នុងការធ្វើ លុបចោល ឬ កែប្រែមតក-

សាសន៍ស្តីពីសន្តតិកម្ម ដោយការរលាយ ឬ គម្រាមកំហែង ។

ឃ-បុគ្គលដែលបានឱ្យមតកជនធ្វើ លុបចោល ឬ កែប្រែមតកសាសន៍ស្តីពីសន្តតិកម្ម ដោយការរលាយ ឬ គម្រាមកំហែង ។

ង-បុគ្គលដែលបានក្លែង កែបន្លំ បំផ្លាញចោល ឬ លាក់ទុកនូវលិខិតមតកសាសន៍ស្តីពីសន្តតិកម្ម របស់មតកជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអភ័ព្វបុគ្គលដែលខ្លះលក្ខណៈជាសន្តតិជន ឬ ជាអច្ច័យលាភី ។ នៅក្នុងមាត្រាខាងក្រោមនេះ មានចែងអំពីការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន ក៏ប៉ុន្តែ ដោយយោងតាមច្បាប់ បុគ្គលដែលខ្លះលក្ខណៈជាសន្តតិជន ជាអាទិ៍ គ្មានលក្ខណៈក្លាយជាសន្តតិជន ឬ ជាអច្ច័យលាភីទេ ទោះជាមាន ឬ គ្មានឆន្ទៈរបស់មតកជនក្តី ។ រីឯការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនវិញ ការផ្តាច់ ឬ មិនផ្តាច់មតិកពីអ្នកនោះ គឺត្រូវធ្វើទៅតាមឆន្ទៈរបស់មតកជន ។ ការចាត់ចែងតាមករណីណាមួយ តាមបញ្ញត្តិណា មួយ ត្រូវបែងចែកទៅតាមភាពផ្ទុយនឹងសង្គមរបស់ទង្វើ ជាអាទិ៍ ។

ចំណុច ក ចែងថា បុគ្គលដែលបានទទួលទោស ដោយមានចេតនាធ្វើឃាតលើមតកជន ឬ លើជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មខ្ពស់ជាង ឬ លំដាប់ស្មើគ្នា ជាអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ។ នេះមានរួមទាំងករណីដែលបានធ្វើផ្តាសាយ និង ករណីដែលត្រូវផ្តន្ទាទោស ដោយសារបានជួយ ឬ សមគំនិតក្នុងការធ្វើឃាតនោះផងដែរ ។ ការធ្វើឃាតសន្តតិជនដែលមានលំដាប់ខ្ពស់ជាង ជាអាទិ៍ ក៏ត្រូវបានបញ្ចូលជាមូលហេតុនៃអភ័ព្វបុគ្គលផងដែរ ព្រោះថា ការធ្វើឃាតជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មខ្ពស់ជាងដោយជនដែលមិនត្រូវក្លាយជាសន្តតិជនសោះ ក្នុងគោលបំណងក្លាយជាមានលក្ខណៈសម្បត្តិជាសន្តតិជន ឬ ការធ្វើឃាតជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មដូចគ្នា ក្នុងគោលបំណងបង្កើនចំណែកមតិក គឺជាទង្វើផ្ទុយនឹងសង្គមយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ។

ចំណុច ខ ចែងថា ជាគោលការណ៍ បុគ្គលដែលដឹងអំពីការសម្លាប់មតកជន តែមិនបានរាយការណ៍ ឬ មិនបានប្តឹងទេ ក៏ជាអភ័ព្វបុគ្គលដែរ ។ ការចែងកម្រិតត្រឹមតែការសម្លាប់មតកជន គឺដោយសារតែក្នុងករណីដែលមិនបានធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍ ជាអាទិ៍ អំពីការធ្វើឃាតបុគ្គលផ្សេងពីមតកជនដែលមានចែងក្នុងចំណុច ក នោះមតកជនអាចធ្វើការវិនិច្ឆ័យថា តើត្រូវផ្តាច់ ឬ មិនផ្តាច់នូវមតិកពីបុគ្គលនោះ ដោយសារមូលហេតុនេះ ។ ក្នុងករណីនេះ អាចស្របនឹងចំណុច ង នៃមាត្រាបន្ទាប់ ។

ចំណុច គ ដល់ចំណុច ង ចែងអំពីករណីធ្វើ កែប្រែ ឬ លុបចោលនូវមតកសាសន៍ ដោយមិនត្រឹមត្រូវ រួមទាំងករណីដែលមិនឱ្យធ្វើមតកសាសន៍ដោយមិនត្រឹមត្រូវផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៨៩ មាត្រា ៤៩០ មាត្រា ៥៤៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់

របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៥១.- ការផ្តាច់មតិកពីសន្តិជន

១-មតកជន កាលនៅរស់ អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ឱ្យផ្តាច់មតិកពីជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជននោះ មិនឱ្យទទួលសន្តតិកម្មបាន បើជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជនដែលមានភាគបម្រុង បានប្រព្រឹត្តនូវសកម្មភាពដែលបានកំណត់ខាងក្រោមនេះ :

- ក-បើបានធ្វើបាបចំពោះមតកជន ។
- ខ-បើបានប្រមាថមតកជនយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ។
- គ-បើអាចមកមើលថែទាំមតកជននៅពេលដែលមានជម្ងឺ ប៉ុន្តែមិនមកថែទាំ ។
- ឃ-បើត្រូវបានទទួលសាលក្រម ឬ សាលដីកាផ្តន្ទាទោសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារមួយជីវិត ។

ង-បើបានប្រព្រឹត្តអំពើល្មើសធ្ងន់ធ្ងរគួរឱ្យកត់សំគាល់ ជាអាទិ៍ ។

មតកជន ក៏អាចបង្ហាញឆន្ទៈអំពីការផ្តាច់មតិកនេះ តាមមតកសាសន៍បានដែរ ។

២-ជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជនដែលបានទទួលការទាមទារផ្តាច់មតិកនេះ អាចធ្វើវិវាទអំពីអត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាព នៃមូលហេតុនៃការផ្តាច់មតិកនេះ នៅក្នុងការសម្រេចសេចក្តីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការផ្តាច់មតិកពីជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជន មិនឱ្យទទួលសន្តតិកម្មដោយឆន្ទៈរបស់មតកជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីនីតិវិធីផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន ។ មតកជនដែលចង់ផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនដោយសារតែជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជន មានមូលហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុចនីមួយៗនៃកថាខណ្ឌនេះ អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការកុំឱ្យបុគ្គលនោះធ្វើសន្តតិកម្មបាន ។ ដូច្នេះ ការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន ចាំបាច់ត្រូវមានឆន្ទៈរបស់មតកជន និង ការពិនិត្យរបស់តុលាការ ជាស័ក្តខ័ណ្ឌ ។ ការតម្រូវឱ្យមានការពិនិត្យដោយតុលាការ គឺដើម្បីឱ្យតុលាការដែលជាតតិយជន ធ្វើការវិនិច្ឆ័យមើលថា តើជនដែលត្រូវបានសន្តតថាជាសន្តតិជន ហើយដែលត្រូវបានគេបង្ហាញឆន្ទៈផ្តាច់មតិកនោះ ជាបុគ្គលដែលមានលក្ខណៈដូចដែលមានចែងក្នុងចំណុចនីមួយៗនៃកថាខណ្ឌទី ១ ដែរឬទេ ។ ជាពិសេស ស័ក្តខ័ណ្ឌ "ប្រមាថមតកជនយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ" ឬ "ប្រព្រឹត្តអំពើល្មើសធ្ងន់ធ្ងរគួរឱ្យកត់សំគាល់" ជាអាទិ៍ គឺជា

ការចែងឡើងដោយយកទស្សនៈនៃតម្លៃមកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ដូច្នេះហើយ ត្រូវចាំបាច់ឱ្យតុលាការធ្វើការឆ្លងច្រកថា តើអំពើ
ប្រមាថ ឬ អំពើល្មើសនោះ មានទម្ងន់ដែលត្រូវផ្តាច់មតិកែវប្បទេ ។ មានករណីច្រើនដែលមតកជនមានអាយុច្រើន
ហើយសមត្ថភាពនៃការវិនិច្ឆ័យ ក៏ត្រូវចុះអន់ថយ ហើយមតកជននោះ បានខឹងយ៉ាងខ្លាំងចំពោះកំហុសតូចតាចរបស់ជន
ដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ហើយបានសុំឱ្យផ្តាច់មតិកពីបុគ្គលនោះ ហេតុនេះហើយ ចាំបាច់ត្រូវមានការវិនិច្ឆ័យ
របស់តុលាការ ។ ការអនុញ្ញាតឱ្យផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនតាមមតកសាសន៍ គឺជាការត្រៀមសម្រាប់ករណីដែលមតកជន
ផ្តាច់មតិកពីជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជនពេលនៅរស់ ហើយដែលការផ្តាច់នេះអាចធ្វើឱ្យមតកជននោះទទួល
គ្រោះថ្នាក់ ដោយការធ្វើបាបរបស់បុគ្គលនោះ ឬ ខ្លាចបុគ្គលនោះបោះបង់ចោលមតកជន ។ ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះ
ចែងតែអំពីការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនតែប៉ុណ្ណោះ ។ ចំពោះការផ្តាច់អង្គុយទានពីអង្គុយលាភិវិញ គ្រាន់តែប្តូរមតកសាសន៍ជា
ការស្រេច ហេតុនេះហើយ មិនចាំបាច់មានបញ្ញត្តិនេះទេ ។

ពីចំណុច ក ដល់ចំណុច គ និង ចំណុច ង ជាទស្សនៈនៃតម្លៃ ហើយមូលដ្ឋានដើម្បីធ្វើការវិនិច្ឆ័យ គឺជាភាពត្រឹមត្រូវ
សមរម្យនៃការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនដោយសារអំពើនោះ ។

ចំពោះចំណុច ឃ វិញ នៅក្នុងមាត្រា ៤៨៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា បុគ្គលដែលមានទោសជាប់ពន្ធនាគារ
មួយជីវិត ជាអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយគិតឃើញថា អាចប្រើមតិកនោះ ដើម្បីសងនូវសំណងនៃការខូច
ខាតឱ្យជនរងគ្រោះបាន ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងនេះ មិនចាត់ទុកអ្នកនោះជាអភ័ព្វបុគ្គលទេ ដោយឱ្យមតកជនជាអ្នកធ្វើ
សេចក្តីសម្រេចទៅវិញ ។ បញ្ញត្តិដែលមានក្នុងចំណុចនេះ មិនមែនជាទស្សនៈនៃតម្លៃទេ ឱ្យតែមតកជនបង្ហាញឆន្ទៈផ្តាច់
មតិកពីជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ដែលត្រូវជាប់ពន្ធនាគារមួយជីវិត តុលាការត្រូវទទួលស្គាល់ការសុំផ្តាច់នោះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ដែលមានប្រភពពីមាត្រា ៥៤៦ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា បញ្ញត្តិអំពីនីតិវិធី
នៃការធ្វើសេចក្តីសម្រេចផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន ។ បញ្ញត្តិនេះចែងថា ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ហើយដែល
ត្រូវបានទទួលការទាមទារផ្តាច់មតិក អាចធ្វើវិវាទអំពីអត្ថិភាព ឬ នីតិភាពនៃមូលហេតុនៃការផ្តាច់មតិកនេះ នៅក្នុង
នីតិវិធីនៃកាលសម្រេចសេចក្តី ។ វិវាទអំពីអត្ថិភាព ឬ នីតិភាពនៃការបង្ហាញឆន្ទៈសុំផ្តាច់នោះ ក៏អាចធ្វើបានដែរ ក៏ប៉ុន្តែ តាម
ភាពជាក់ស្តែង ជននោះធ្វើជាវិវាទចំពោះអត្ថិភាព ឬ នីតិភាពនៃមូលហេតុដែលបានកំណត់ចាប់ពីចំណុច ក ដល់ចំណុច គ
និង ចំណុច ង និង វិវាទអំពីភាពសមស្រប ឬ មិនសមស្របក្នុងការផ្តាច់មតិក ទោះជាសន្មតថា មានមូលហេតុនៃអំណះ
អំណាងរបស់មតកជនក៏ដោយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និងមាត្រា ៤៩០ មាត្រា ៥៤២ ដល់ ៥៤៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់
កម្ពុជា

មាត្រា ១១៥២.- ការផ្តាច់មតិកពីសន្តិជន ដោយមតកសាសន៍

បើមតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍ដូចបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៥១ (ការផ្តាច់មតិកពីសន្តិជន) ខាងលើនេះ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឱ្យផ្តាច់មតិកពីសន្តិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ នៅក្រោយពេលដែលមតកសាសន៍នោះបានបង្កើតអានុភាព ។ ក្នុងករណីនេះ ការផ្តាច់មតិកពីសន្តិជននោះ មានអានុភាពប្រតិសកម្ម ចាប់ពីពេលដែលមតកជន បានទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីផ្តាច់មតិកពីសន្តិជន ក្នុងករណីដែលមតកជនបានបង្ហាញនូវនៃការផ្តាច់មតិក ដោយមតកសាសន៍ ។

វាក្យខណ្ឌទី ១ ចែងថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ត្រូវដាក់ពាក្យសុំផ្តាច់មតិកពីសន្តិជនទៅតុលាការ ។ ជាពិសេសក្នុងករណីដែលសហសន្តិជនមិនបានព្រមព្រៀងក្នុងការបែងចែកមតិក ហើយទាមទារឱ្យតុលាការធ្វើការបែងចែក ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៧០ ឬ ក្នុងករណីដែលមានការផ្លាស់ប្តូរលំដាប់សន្តិកម្ម (ឧទាហរណ៍ ករណីដែលសន្តិកម្មត្រូវធ្វើឡើងដោយសន្តិជនតែម្នាក់ តែសន្តិជននោះត្រូវបានផ្តាច់មតិក ឬ ក្នុងករណីដែលមានកូនម្នាក់ និង សហព័ទ្ធជាសន្តិជន ហើយកូននោះត្រូវបានផ្តាច់មតិក) អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ចាំបាច់ត្រូវដាក់ពាក្យសុំផ្តាច់មតិកពីសន្តិជនទៅតុលាការ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើមិនបានកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ទេ ត្រូវទាមទារឱ្យតុលាការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយយោងតាមមាត្រា ១២១៨ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ទោះបីជាមានការផ្តាច់បុគ្គលមួយចំនួននៃសហសន្តិជនដោយមតកសាសន៍ក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលការផ្តាច់មតិកនេះមិនបានផ្លាស់ប្តូរលំដាប់សន្តិកម្ម ប្រសិនបើសហសន្តិជនទាំងអស់បានដឹងអំពីការផ្តាច់នៃមតិកនោះ ព្រមទាំងបានព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការបែងចែកមតិក នោះមិនចាំបាច់ដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឱ្យផ្តាច់មតិកពីសន្តិជនឡើយ ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើតុលាការមិនទទួលស្គាល់ការផ្តាច់មតិកទេ គឺគ្មានបញ្ហាអ្វីឡើយ តែទោះជាតុលាការទទួលស្គាល់ការផ្តាច់មតិកក៏ដោយ ក៏អាចចាត់ទុកថា បានទទួលប្រទានកម្មពីសហសន្តិជនផ្សេងទៀតដែរ ។

ដោយសារតែសន្តិកម្មត្រូវបានចាប់ផ្តើមពីពេលដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព ដូច្នេះហើយបានជាការផ្តាច់មតិកពីសន្តិជនត្រូវមានអានុភាពប្រតិសកម្មពីពេលនោះទៅ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់ត្រូវបញ្ជាក់ចំណុចនេះ នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ

មាត្រា ១១៥៣.- ការកាន់កាប់មតិក ដោយអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍

បើបុគ្គលដែលជាអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ឬ បុគ្គលដែលមិនអាចទទួលទ្រព្យសម្បត្តិតាមមតកសាសន៍បាន តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥០ (អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍) ឬ បុគ្គលដែលត្រូវបានកាត់ផ្តាច់ពីសន្តតិកម្ម តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥១ (ការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន) និង មាត្រា ១១៥២ (ការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន ដោយមតកសាសន៍) ខាងលើនេះ កំពុងកាន់កាប់មតិក បុគ្គលនោះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអ្នកកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត គិតចាប់ពីពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍ កំពុងកាន់កាប់មតិក ការកាន់កាប់នោះ គឺជាការកាន់កាប់ដោយគ្មានសិទ្ធិ ហើយក្លាយជាការកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត ហេតុដូច្នោះ មាត្រានេះចែងថា ការកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិតនេះ សន្មតថាចាប់ផ្តើមពីពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។

លទ្ធផលនៃការអនុវត្តមាត្រានេះ គឺអភ័ព្វបុគ្គល ជាអាទិ៍ ដែលកាន់កាប់មតិក ត្រូវមានករណីយកិច្ចសងនូវសំណងនៃការខូចខាតទាំងស្រុង ចំពោះការបាត់បង់ ឬ ខូចខាត ជាអាទិ៍ នៃវត្ថុកាន់កាប់នោះ ដែលកើតមានឡើងចាប់ពីពេលមតកជនបានទទួលមរណភាព (មាត្រា ១៥៧) ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះការអនុវត្តបញ្ញត្តិមាត្រា ១៥៦ និង មាត្រា ១៥៨ ជាអាទិ៍ អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍ នោះ ក៏ត្រូវបានវាយតម្លៃថាជាអ្នកកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិតផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៤៩១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៥៤.- ការលុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន

១-មតកជន កាលនៅរស់ អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ឱ្យលុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកពីជន ដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន នៅពេលណាក៏បាន ។

២-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥២ (ការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន ដោយមតកសាសន៍) ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការលុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការអាចលុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន ដោយមតកជន ព្រមទាំងនីតិវិធីនៃការលុបចោល

នោះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ទោះជាមតកជន កាលនៅរស់ បានដាក់ពាក្យសុំឱ្យផ្តាច់មតិកពីជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ហើយតុលាការបានទទួលស្គាល់នូវការផ្តាច់មតិកនោះហើយក៏ដោយ ក៏អាចសុំឱ្យលុបចោលវិញបាននូវការផ្តាច់មតិកនោះដែរ ។ តុលាការដែលត្រូវបានទាមទារឱ្យលុបចោលការផ្តាច់មតិក គ្រាន់តែធ្វើការវិនិច្ឆ័យថា តើការសុំលុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកនោះ ជាឆន្ទៈពិតប្រាកដរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំមែនឬយ៉ាងណាប៉ុណ្ណោះ ហើយប្រសិនបើការសុំលុបចោលនោះ ជាឆន្ទៈពិតប្រាកដរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំមែន តុលាការត្រូវលុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកនោះ ដោយមិនចាំបាច់ធ្វើការពិនិត្យនូវអត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាពនៃមូលហេតុនៃការផ្តាច់មតិកឡើយ ។ នេះក៏ព្រោះថាការផ្តាច់មតិកពីជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន គឺអាស្រ័យលើឆន្ទៈរបស់មតកជន ។

កថាខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិទទួលស្គាល់ការលុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនដែលបានធ្វើឡើងនៅពេលមតកជននៅរស់ ដោយមតកសាសន៍ ។ នៅក្នុងករណីនេះ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវសុំឱ្យតុលាការ លុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជននោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះករណីដែលបានផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន តាមមតកសាសន៍ ដើម្បីលុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកនេះ គ្រាន់តែធ្វើតាមនីតិវិធីលុបចោលមតកសាសន៍នេះ ដូចដែលមានចែងចាប់ពី មាត្រា ១១៨៨ ទៅ ជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ មិនចាំបាច់ដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៥៥.- ករណីដែលសន្តតិជនជាអាទិ៍ ជាជនជាតិបរទេស

១-បើសន្តតិជន ឬ បុគ្គលដែលទទួលទ្រព្យសម្បត្តិកតាមមតកសាសន៍ ពុំមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេ ជននោះពុំអាចទទួលដីធ្លី តាមសន្តតិកម្ម ឬ តាមអង្គុយទានបានឡើយ ។

២-បើសហសន្តតិជនម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ពុំមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេ មតិកត្រូវបែងចែក ដោយពិចារណាយ៉ាងហ្មត់ចត់ទៅលើបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ។

៣-បើសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុនទាំងអស់ ពុំមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេ ដីធ្លីនៅក្នុងចំណោមមតិក ត្រូវក្លាយជានីតិបុគ្គល ហើយការគ្រប់គ្រង និង ការចាត់ចែងដីធ្លីនោះ ត្រូវធ្វើឡើងដោយសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុនទាំងអស់នោះ ។

៤-បើសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុនទាំងអស់ បានលក់ដីធ្លី ក្នុងនាមជាម្ចាស់សិទ្ធិចាត់ចែងមតិក ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ គិតចាប់ពីពេលដែលសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុនទាំងអស់

នោះ បានយល់ព្រមទាំងស្រុង ឬ បានយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ថ្ងៃលក់ដីធ្លីនោះ ត្រូវក្លាយជាមតិក ហើយនីតិបុគ្គលមតិកដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើ នេះ ត្រូវរលត់ ។

៥- បើសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុនទាំងអស់ មិនបានលក់ដីធ្លី ក្នុង អំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ គិតចាប់ពីពេលដែលសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុន ទាំងអស់នោះ បានយល់ព្រមទាំងស្រុង ឬ បានយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ដោយយោង តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៤ ខាងលើនេះ កម្មសិទ្ធិលើដីធ្លីនោះ ត្រូវបានធ្វើសន្តតិកម្មដោយ សន្តតិជនដែលមានលំដាប់ក្រោយបន្ទាប់ ហើយដែលមានសញ្ញាតិជាខ្មែរ ។ ក្នុងករណីនេះ នីតិបុគ្គលមតិកដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ត្រូវបានចាត់ទុកថា គ្មានអត្ថិភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិពិសេស ដែលចែងអំពីករណីដែលសន្តតិជន ជាអាទិ៍ ជាជនជាតិបរទេស ហើយដែលក្នុង ចំណោមមតិកនោះមានដីធ្លី ។

យោងតាមច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ជនជាតិបរទេសមិនអាចមានកម្មសិទ្ធិទៅលើដីធ្លីទេ ក៏ប៉ុន្តែ មានករណីដែលសន្តតិជន ជាអាទិ៍ ជាជនជាតិបរទេស ។ ឧទាហរណ៍ សហព័ទ្ធជាជនជាតិបរទេស ឬ កូនរបស់មតកជនបានចូលសញ្ជាតិបរទេស ។ ម្យ៉ាងទៀត អាចមានករណីដែលអច្ឆ័យលាភីបានចូលសញ្ជាតិបរទេស ក្រោយពីបានធ្វើមតកសាសន៍រួច ក៏ប៉ុន្តែ មតកជន បានរក្ខេបប្តូរមតកសាសន៍នោះ ដូច្នេះបានជាបញ្ញត្តិនេះចែងផងដែរថា "បើបុគ្គលដែលទទួលទ្រព្យសម្បត្តិ តាមមតកសាសន៍ ពុំមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេ" ។

កថាខណ្ឌទី ១ គឺជាបញ្ញត្តិក្រើនរំលឹក ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ទោះបីជាក្នុងចំណោមសហសន្តតិជន មានសន្តតិជនខ្លះជាជនជាតិបរទេសក៏ដោយ ក៏ជនដែល មានសញ្ជាតិខ្មែរអាចធ្វើលទ្ធកម្ម ឬ អាចចាត់ចែងដីធ្លីនោះបានដែរ ហេតុដូច្នេះ ការបែងចែកមតិកត្រូវគិតគូរពិចារណា លើចំណុចនេះ ។

ចាប់ពីកថាខណ្ឌទី ៣ ទៅ ចែងអំពីករណីដែលសន្តតិជនទាំងអស់ពុំមានសញ្ជាតិជាខ្មែរ ដែលក្នុងករណីនេះ ត្រូវប្តូរដីធ្លី នោះជាប្រាក់ ហើយធ្វើការបែងចែកមតិកនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ ដោយហេតុថា សន្តតិជនមិនអាចមានកម្មសិទ្ធិលើ ដីធ្លី នោះសន្តតិជនមិនអាចចាត់ចែងលើដីធ្លីបានដែរ ដូច្នេះ ករណីនេះ ក៏ដូចជាករណីដែលពុំមានអត្ថិភាពសន្តតិជនដែរ គឺគេ ផ្តល់មូលដ្ឋានគតិយុត្តដល់ការចាត់ចែងលើដីធ្លី ដោយចាត់ទុកថាដីធ្លីដែលជាមតិកនោះជានីតិបុគ្គល ហើយនីតិបុគ្គលនោះ

មានកម្មសិទ្ធិទៅលើដីធ្លី និង សន្តិធនមានសិទ្ធិគ្រប់គ្រងចាត់ចែងដីនោះដែរ ។ បើមិនធ្វើដូច្នោះទេ ដីធ្លីនោះនឹងក្លាយទៅ ជាដីធ្លីគ្មានម្ចាស់ ហើយនឹងក្លាយជាទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ។ ប៉ុន្តែ ការដែលដាក់ដីធ្លីក្រោមកម្មសិទ្ធិនីតិបុគ្គល ដែលត្រូវបាន ចាត់ទុក ដោយមិនមានពេលកំណត់នោះ មិនមែនជាការត្រឹមត្រូវឡើយ ។ ដូច្នោះ ត្រូវកម្រិតអំឡុងពេលម្តង ៣ ខែ ជា អំឡុងពេលចាត់ចែង បន្ទាប់ពីសន្តិធនទាំងអស់ដែលមានលំដាប់ខ្ពស់ជាងគេបានយល់ព្រមទាំងស្រុង ឬ យល់ព្រមដោយ កម្រិត ។ ហើយប្រសិនបើក្នុងអំឡុងពេលនោះ មិនមានការចាត់ចែងដីធ្លីនេះទេ សន្តិធនដែលមានលំដាប់បន្ទាប់ជា សន្តិធនទៅវិញ ។ ក្នុងករណីដែលសន្តិធនមានលំដាប់បន្ទាប់ទាំងអស់សុទ្ធតែគ្មានសញ្ញាតិខ្មែរក៏ដោយ ក៏ត្រូវធ្វើតាម នីតិវិធីដូចគ្នានេះដែរ ។

ជំពូកទី ២ សន្តិកម្មតាមច្បាប់

ផ្នែកទី ១ សន្តិជន

មាត្រា ១១៥៦.- សន្តិជនដែលមានលំដាប់ទី ១

១- កូនរបស់មតកជន ត្រូវក្លាយជាសន្តិជនដែលមានលំដាប់ទី ១ ។

២- កូនរបស់មតកជន ទោះបីជាកូនបង្កើតក្តី ឬ កូនសុំក្តី ត្រូវមានចំណែកមតិក ស្មើគ្នា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា សន្តិជនដែលមានលំដាប់ទី ១ គឺកូនរបស់មតកជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានកំណត់ថា កូនរបស់មតកជនជាសន្តិជនលំដាប់ទី ១ ។ នៅក្នុងនេះ "កូនរបស់មតកជន" មានន័យ ថា កូនដែលមានបុគ្គលភាពត្រូវបានទទួលស្គាល់តាមផ្លូវច្បាប់ ។ ដូច្នោះ ចំពោះកូនក្រៅអាពាហ៍ពិពាហ៍ ទោះបីជាមានទំនាក់ ទំនងបិតុភាពបង្កើតក៏ដោយ ប្រសិនបើទំនាក់ទំនងនោះមិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ទេ បុគ្គលភាពតាមផ្លូវច្បាប់ក៏មិនអាចទទួល ស្គាល់បានដែរ ដូច្នោះ កូននោះមិនអាចក្លាយជាសន្តិជនរបស់ឪពុកបានទេ ។ ហើយចំពោះកូនដែលត្រូវបានសុំតាមសុំកូន ពេញលេញ ព្យាបាទភាពតាមផ្លូវច្បាប់ជាមួយនឹងឪពុកម្តាយបង្កើត ត្រូវបានបញ្ចប់ ដោយយោងតាមមាត្រា ១០១៤ ដូច្នោះ កូននោះមិនអាចទទួលសន្តិកម្មបានទេ ពោលគឺគេអាចទទួលសន្តិកម្មតែពីឪពុកម្តាយចិញ្ចឹមប៉ុណ្ណោះ ។ រីឯកូនសុំតាម សុំកូនធម្មតាវិញ អាចទទួលសន្តិកម្មពីឪពុកម្តាយបង្កើតផង និង ពីឪពុកម្តាយចិញ្ចឹមផង (មាត្រា ១០២៦) ។ ម្យ៉ាង ទៀត សហព័ទ្ធរបស់មតកជន នឹងក្លាយជាសន្តិជនដោយស្វ័យប្រវត្តិ (មាត្រា ១១៦១ កថាខណ្ឌទី ១) ហើយចំណែក មតិក នៅក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធរបស់មតកជន និង កូនរបស់មតកជន ជាសន្តិជន មានចែងក្នុងមាត្រា ១១៦២ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា កូនរបស់មតកជន ទោះជាកូនបង្កើតក៏ដោយ កូនសុំក៏ដោយ ក៏មានចំណែកមតិកស្មើគ្នាដែរ ។

កូនក្រៅអាពាហ៍ពិពាហ៍ក៏ត្រូវមានចំណែកមតិកសិក្ខា និងកូនកើតដោយមានអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែរ ។
(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៨៧ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៩៣ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់
កម្ពុជា

មាត្រា ១១៥៧ ថ្មី .- សន្តតិកម្មជំនួស

១-បើកូនរបស់មតកជន បានទទួលមរណភាព នៅមុន ឬ ព្រមគ្នានឹងពេល
ចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ឬ បានបាត់បង់សិទ្ធិសន្តតិកម្ម ដោយត្រូវនឹងលក្ខខណ្ឌដែលបាន
កំណត់ក្នុងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥០ (អភិប្បបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍) ខាងលើនេះ ឬ
ដោយការផ្តាច់មតិក កូនរបស់ បុគ្គលនោះ ត្រូវក្លាយទៅជាសន្តតិជនជំនួស ។ ប៉ុន្តែ
បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះបុគ្គលដែលមិនមែនជាបច្ចាញាតិផ្ទាល់
របស់មតកជន ។^១

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តជាបន្តបន្ទាប់ ចំពោះ
ករណីដែលមានមូលហេតុដូចបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ៨ដែលនេះ ចំពោះអ្នក
ទទួលសន្តតិកម្មជំនួស ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលកូនរបស់មតកជនបានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍ កូន
របស់ជននោះត្រូវក្លាយទៅជាសន្តតិជនជំនួស ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងជាបឋមថា ក្នុងករណីដែលកូនរបស់មតកជនបានទទួលមរណភាព មុនពេលចាប់ផ្តើម
សន្តតិកម្ម កូនរបស់ជននោះត្រូវក្លាយទៅជាសន្តតិជន ។ ក្នុងករណីដែលកូនរបស់មតកជនបានទទួលមរណភាព ក្រោយ
ពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ជននោះទទួលសន្តតិកម្មរបស់មតកជន ហើយកូនរបស់ជននោះនឹងទទួលសន្តតិកម្មបន្តទៀត
ដោយសារតែមរណភាពរបស់ជននោះ ។ ចំពោះចំណុចនេះ ករណីដែលចៅរបស់មតកជនអាចទទួលសន្តតិកម្មជាក់ស្តែង
ឬ មិនអាច ដោយអាស្រ័យលើពេលមុន ឬ ពេលក្រោយនៃមរណភាពរបស់កូនមតកជន មិនមានភាពសមរម្យទេ ហេតុ
នេះហើយបានជាចាំបាច់បង្កើតរបបសន្តតិកម្មជំនួសនេះ ។ ក្នុងករណីដែលកូនរបស់មតកជនបានបាត់បង់សិទ្ធិសន្តតិជន

^១ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១១៥៧ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្ម ដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

ដោយសារបានក្លាយជាអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តិកម្ម ឬ ត្រូវបានផ្តាច់មតិកពីសន្តិជន ជាអាទិ៍ ទោះបីជាចំពោះសាមីខ្លួននេះ ការបាត់បង់សិទ្ធិ ជារឿងដែលមិនអាចជៀសវាងបានក៏ដោយ តែចំពោះកូនរបស់សាមីជននោះ ការបាត់បង់សិទ្ធិជា សន្តិជនជាក់ស្តែង ដោយគ្មានកំហុសអ្វីសោះនោះ ហាក់ដូចជាធ្ងន់ធ្ងរពេក ហេតុនេះហើយបានជាយើងទទួលស្គាល់ការធ្វើ សន្តិកម្មជំនួសនេះ ។ ការចែងថា "បានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម" គឺដើម្បីបញ្ចូលការទទួល មរណភាពព្រមគ្នាផងដែរ ។ ក្នុងករណីដែលបានទទួលមរណភាពព្រមគ្នា មិនអាចធ្វើសន្តិកម្មទៅវិញទៅមកបានទេ (សូមមើលសេចក្តីកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៤៥) ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ក្នុងករណីដែលមតកជន សុំជនដែលមានកូន តាមស្មុំកូនធម្មតា កូនរបស់កូនសុំធម្មតានោះ មិនអាចក្លាយជាសន្តិជនជំនួសបានឡើយ ។ តែប្រសិន បើកូនរបស់កូនសុំធម្មតានោះបានកើតក្រោយការស្មុំកូនវិញ កូនដែលកើតនោះ ត្រូវជាបច្ចាញាតិផ្ទាល់របស់មតកជន ហេតុ នេះហើយ អាចទទួលសន្តិកម្មជំនួសបាន ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលសន្តិកម្មជំនួសមានមូលហេតុដូចបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌនេះ ឧទាហរណ៍ ករណីដែលបុគ្គលទទួលសន្តិកម្មជំនួសបានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម នោះគេអាចធ្វើសន្តិកម្មជំនួស បន្តទៀត ហើយប្រសិនបើកូន និង ចៅរបស់មតកជនបានទទួលមរណភាព ចៅទូតនឹងទទួលសន្តិកម្មជំនួស ។ ប្រសិន បើចៅទូតនេះមានមូលហេតុដូចគ្នា គេអាចទទួលស្គាល់សន្តិកម្មជំនួសបន្តបន្ទាប់ទៀត ហេតុនេះហើយបានជាបន្ថែម ពាក្យ "អនុវត្តជាបន្តបន្ទាប់" ។ ម្យ៉ាងទៀត សន្តិកម្មជំនួសជាបន្តបន្ទាប់នេះ អាចអនុវត្តចំពោះតែសន្តិជនដែលជាកូន របស់មតកជនប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងករណីដែលបងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជនជាសន្តិជនវិញ អាចទទួលស្គាល់នូវការធ្វើសន្តិកម្ម ជំនួសត្រឹមតែមួយតំណប៉ុណ្ណោះ (សូមមើលសេចក្តីកំណត់នៃមាត្រា ១១៦០) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៨៧ កថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៩៣ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៥៨.- ចំណែកមតិក ក្នុងករណីនៃសន្តិកម្មជំនួស

ចំណែកមតិក របស់បច្ចាញាតិផ្ទាល់ដែលត្រូវក្លាយជាសន្តិជន ដោយយោងតាម បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥៧ (សន្តិកម្មជំនួស) ខាងលើនេះ ត្រូវដូចគ្នានឹងចំណែកមតិក ដែលបុព្វបុត្រាតិផ្ទាល់របស់បច្ចាញាតិផ្ទាល់នោះត្រូវទទួលបាន ។ ប្រសិនបើបច្ចាញាតិផ្ទាល់ មានចំនួនច្រើននាក់ ចំណែកមតិកដែលបុព្វបុត្រាតិផ្ទាល់របស់បច្ចាញាតិផ្ទាល់រៀងៗខ្លួន នោះ ត្រូវទទួលបាន ត្រូវបែងចែកស្មើៗគ្នា រវាងបច្ចាញាតិទាំងឡាយនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ចំណែកមតិក្នុងករណីនៃសន្តិកម្មជំនួស ត្រូវចែកស្មើភាគគ្នារវាងជនដែលទទួលសន្តិកម្មជំនួស ។

មាត្រានេះបញ្ជាក់ថា ចំណែកមតិក្នុងករណីនៃសន្តិកម្មជំនួស ត្រូវដូចគ្នានឹងចំណែកមតិដែលបុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់ត្រូវទទួលបាន ហើយប្រសិនបើបុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់មានចំនួនច្រើននាក់ ត្រូវបែងចែកស្មើគ្នារវាងបុព្វញ្ញាតិទាំងឡាយនោះ ចំពោះចំណែកមតិដែលបុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់នៃបុព្វញ្ញាតិនីមួយៗនោះត្រូវទទួលបាន ។ ឧទាហរណ៍ បើយើងពិចារណាលើករណីដែលមតកជនមានកូន ៣ នាក់ គឺ A B និង C ហើយ A បានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ហើយ A មានកូនពីរនាក់គឺ D និង E ។ ក្នុងករណីនេះ ចំណែកមតិរបស់ A B C យោងតាមមាត្រា ១១៥៦ គឺទទួលសន្តិកម្មស្មើគ្នាម្នាក់ ១ ភាគ ៣ ដូច្នោះ D និង E ដែលជាកូនរបស់ A ត្រូវទទួលនូវចំណែកស្មើគ្នាចំពោះចំណែកមតិ ១ ភាគ ៣ របស់ A ពោលគឺត្រូវជា ១ ភាគ ៦ ។ បានសេចក្តីថា B និង C ទទួលសន្តិកម្មម្នាក់ ១ ភាគ ៣ ហើយ D និង E ទទួលសន្តិកម្មម្នាក់ ១ ភាគ ៦ ពីមតកជន ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើ B បានទទួលមរណភាពដែរ ហើយមានកូនបីនាក់គឺ F G H កូនទាំងបីនាក់នេះ ត្រូវទទួលនូវចំណែកស្មើគ្នានៃចំណែកមតិ ១ ភាគ ៣ របស់ B ពោលគឺ F G និង H ម្នាក់ៗនឹងទទួលសន្តិកម្មជំនួស ១ ភាគ ៩ ពីមតកជន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩០១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៩៣ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៥៩.- សន្តិកម្មដែលមានលំដាប់ទី ២

១-បើមតកជនពុំមានបុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់ដែលត្រូវក្លាយជាសន្តិកម្មទេ បុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់របស់មតកជននោះ ត្រូវក្លាយជាសន្តិកម្ម ។ ប៉ុន្តែ រវាងបុគ្គលដែលមានថ្នាក់ញាតិខុសគ្នា ត្រូវយកបុព្វញ្ញាតិដែលនៅជិតជាង ជាមុន ។

២-ប្រសិនបើបុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់ដែលត្រូវក្លាយជាសន្តិកម្ម មានចំនួនច្រើននាក់ បុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់នីមួយៗត្រូវទទួលចំណែកមតិស្មើគ្នា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ជាក់ថា បុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់របស់មតកជនជាសន្តិកម្មលំដាប់ទី ២ ។

ក្នុងករណីដែលមតកជនគ្មានឪពុកម្តាយជាសន្តិកម្ម មានបញ្ហាមួយគឺ តើគួរឱ្យអាទិភាពទៅលើជីដូនជីតា ឬ បងប្អូនបង្កើត ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ក៏ដូចក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជាដែរ គេឱ្យអាទិភាពទៅលើជីដូនជីតា ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើយកតាមគោលគំនិតរបស់សន្តិកម្មជំនួសវិញ ចំពោះឪពុកម្តាយ ជាបឋម បងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជន ទទួលសន្តិកម្ម ក្នុងនាមជាកូនរបស់ឪពុកម្តាយនោះ ហើយប្រសិនបើគ្មានបងប្អូនបង្កើតទេ នោះឪពុកម្តាយរបស់ឪពុកម្តាយ

នោះដែលជាជីដូនជីតារបស់មតកជន ត្រូវទទួលសន្តិកម្ម ដូច្នោះ គេក៏អាចឱ្យបងប្អូនបង្កើតមានអាទិភាពក្នុងការទទួលសន្តិកម្មបានដែរ (សូមបញ្ជាក់ថា ក្នុងមាត្រា ៧៥០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីពារ៉ាង គេឱ្យឪពុកម្តាយ និង បងប្អូនបង្កើតមានលំដាប់ដូចគ្នា ហើយបងប្អូនបង្កើតមានអាទិភាពជាងជីដូនជីតា ។ ក្នុងមាត្រា ១៩២៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស្ថិ្តម័ង ក៏ដូចក្រមរដ្ឋប្បវេណីពារ៉ាងដែរ) ។ ប៉ុន្តែ នៅក្នុងមាត្រានេះ បុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់គឺជាអ្នកដែលត្រូវគោរពបូជា ហេតុនេះហើយបានជាឱ្យអាទិភាពទៅលើជីដូនជីតាវិញ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលឪពុករបស់មតកជនបានទទួលមរណភាព ហើយទោះបីជាជីដូនជីតាខាងឪពុកនោះនៅរស់ក៏ដោយ ប្រសិនបើម្តាយរបស់មតកជននោះនៅរស់ ម្តាយនោះជាអ្នកជិតជាងគេក្នុងផ្នែកញាតិ ដូច្នោះ ម្តាយគឺជាសន្តិជនលំដាប់ទីពីរតែម្នាក់ឯង ។ ជីដូនជីតាខាងឪពុកមិនទទួលសន្តិកម្មជំនួសឡើយ ។ ក្នុងករណីដូចគ្នានេះ ប្រសិនបើម្តាយរបស់មតកជនក៏បានទទួលមរណភាពដែរ នោះជីដូនជីតាខាងម្តាយ និង ជីដូនជីតាខាងឪពុក ត្រូវទទួលសហសន្តិកម្ម ។ ប្រសិនបើជីដូន ឬ ជីតាខាងម្តាយណាម្នាក់បានទទួលមរណភាព បីនាក់ត្រូវទទួលសន្តិកម្មស្មើភាគគ្នា ។ ពេលធ្វើសន្តិកម្មដោយបុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់ គួរតែធ្វើការវិនិច្ឆ័យទៅតាមចំនួនអ្នកដែលចាំបាច់ត្រូវមានអាហារភាគពូកែច្រើនសមរម្យ ដូច្នោះ មិនត្រូវធ្វើការបែងចែកចំណែកមតិកដែលត្រូវបានធ្វើសន្តិកម្មជំនួសទេ គឺត្រូវចែកមតិកស្មើភាគគ្នាទៅតាមចំនួនមនុស្ស ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៨៩ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៩៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៦០.- សន្តិជនដែលមានលំដាប់ទី ៣

១-បើមតកជនពុំមានទាំងបច្ឆាញាតិផ្ទាល់ ទាំងបុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់ ដែលត្រូវក្លាយជាសន្តិជនទេ បងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជននោះ ត្រូវក្លាយជាសន្តិជន ។

២-បើបងប្អូនបង្កើតមានចំនួនច្រើននាក់ បងប្អូនបង្កើតម្នាក់ៗត្រូវបានចំណែកមតិកភាគស្មើគ្នា ។ ប៉ុន្តែ ចំណែកមតិករបស់បងប្អូនបង្កើតដែលមានឪពុក ឬ ម្តាយតែម្នាក់ដូចគ្នា ត្រូវមាន ១ ភាគ ២ (មួយភាគពីរ) នៃចំណែកមតិករបស់បងប្អូនដែលមានឪពុក និង ម្តាយទាំងសងខាងដូចគ្នា ។

៣-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១១៥៧ (សន្តិកម្មជំនួស) និង បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥៨ (ចំណែកមតិក ក្នុងករណីនៃសន្តិកម្មជំនួស) ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលបងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជនដែលត្រូវក្លាយជាសន្តិជន យោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ បានទទួលមរណភាពនៅមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ជាក់ថា បងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជនជាសន្តិកម្មជំនួសជាប់ទី ៣ ហើយប្រសិនបើបងប្អូនបង្កើតបានទទួល
មរណភាពហើយ នោះគេទទួលស្គាល់សន្តិកម្មជំនួសត្រឹមតែមួយតំណប៉ុណ្ណោះ ។

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ មិនចាំបាច់ពន្យល់ទេ ។

កថាខណ្ឌទី ២ បញ្ជាក់ថា ក្នុងករណីដែលមានបងប្អូនបង្កើតច្រើននាក់ បងប្អូនបង្កើតម្នាក់ៗត្រូវបានចំណែកមតិក
ភាគស្មើគ្នា ក៏ប៉ុន្តែ បងប្អូនបង្កើតដែលមានម្តាយ ឬ មានឪពុកផ្សេងគ្នា ត្រូវបានទទួលពាក់កណ្តាលនៃចំណែកមតិក
របស់បងប្អូនបង្កើតដែលមានឪពុកម្តាយទាំងសងខាងដូចគ្នា ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមតកជន A គ្មានកូនទេ
ហើយឪពុកម្តាយឈ្មោះ B និង C បានទទួលមរណភាពហើយ ។ ឪពុកម្តាយនេះ មានកូនឈ្មោះ D និង E ពីរនាក់ទៀត
ក្រៅពី A ។ លើសពីនេះទៀត B មានកូនមួយផ្សេងទៀត ឈ្មោះ F មុននឹងរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយ C ។ ដូច្នេះ
សន្តិកម្មរបស់ A គឺ D E និង F ហើយចំណែកមតិករបស់ F គឺស្មើនឹងពាក់កណ្តាលនៃចំណែករបស់ D និង E
ហេតុនេះហើយ D និង E បានទទួលមតិក ម្នាក់ ២ ភាគ ៥ រីឯ F វិញ បានទទួលមតិក ១ ភាគ ៥ ។ ប្រសិនបើ F
ជាកូនសុំធម្មការរបស់ C វិញ (សុំកូនដែលជាកូនរបស់សហព័ទ្ធ) នោះ C ក្លាយជាម្តាយរបស់ F តាមផ្លូវច្បាប់ដែរ ។ ដូច្នេះ
F មានឪពុកម្តាយរួមគ្នាជាមួយ D និង E ហេតុនេះហើយ D E និង F ត្រូវទទួលនូវចំណែកមតិកស្មើគ្នា ។

កថាខណ្ឌទី ៣ បញ្ជាក់ថា ក្នុងមាត្រា ១១៥៧ ស្តីពីសន្តិកម្មជំនួសនៃកូនរបស់មតកជន មានតែកថាខណ្ឌទី ១
ប៉ុណ្ណោះ ដែលត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាចំពោះករណីដែលបងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជនជាសន្តិកម្មជំនួស ។ រីឯកថាខណ្ឌទី ២
នៃមាត្រានេះដែលនេះ ដែលទទួលស្គាល់នូវសន្តិកម្មជំនួសជាបន្តបន្ទាប់វិញ មិនយកមកអនុវត្តចំពោះករណីនេះទេ ។ ដូច្នេះ
សន្តិកម្មជំនួសក្នុងករណីដែលបងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជនជាសន្តិកម្មជំនួស ត្រូវបានទទួលស្គាល់តែមួយតំណប៉ុណ្ណោះ ។ គេ
អាចទទួលស្គាល់សន្តិកម្មជំនួសនោះ ដរាបណាមានបច្ចាញាតិផ្ទាល់ដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារសាច់ឈាមកាន់តែឆ្ងាយ
ហើយមានការពិបាកនឹងរកសន្តិកម្មជំនួសនោះផង ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងនេះ យើងទទួលស្គាល់តែមួយតំណប៉ុណ្ណោះ ។

នៅក្នុងគន្លឹះនេះ ជនក្រៅពីនេះ ឧទាហរណ៍ ដូចជាពូមីង ឬ បងប្អូនជីដូនមួយ របស់មតកជនគ្មានសិទ្ធិទទួល
សន្តិកម្មទេ ។ នេះគឺដោយសារថា យោងតាមភាពជាក់ស្តែង ទំនាក់ទំនងតាមអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាក់ស្តែង (មិនមែន
តាមផ្លូវច្បាប់) ឬ ទំនាក់ទំនងបុគ្គលភាពជាក់ស្តែង មានចំនួនច្រើន ដូច្នេះ មិនគួរទទួលស្គាល់សន្តិកម្មដោយយោង
តែទៅលើទំនាក់ទំនងតាមផ្លូវច្បាប់មួយមុខនោះទេ គឺគួរតែចាត់ចែងការចែកមតិកទៅដល់ជនដែលមាននិស្ស័យពិសេស
ដែលអាចចាត់ចែងមតិកដោយយោងតាមទំនាក់ទំនាក់ជាក់ស្តែងជាមួយនឹងមតកជន (មាត្រា ១២៩៩) ផងដែរ ទើបជា
ការសមរម្យ ។

ម្យ៉ាងទៀត អាចមានករណីដែលមានលក្ខណសម្បត្តិជាឋានៈសន្តិកម្មជំនួសជាដាច់ខាត ។ ឧទាហរណ៍ មតកជន A គ្មានកូនទេ
ហើយ B ដែលជាឪពុក និង C ដែលជាម្តាយរបស់ A នោះ មានកូន D និង E ពីរនាក់ទៀត ក្រៅពី A ។ ហើយ D
មានកូនពីរ គឺ G និង H ក៏ប៉ុន្តែ G បានក្លាយជាកូនសុំធម្មការរបស់ B និង C ។ ប្រសិនបើឪពុក B ម្តាយ C ព្រមទាំង D

បានទទួលមរណភាព សន្តតិជនរបស់ A គឺបងប្អូនបង្កើត D E និង G តែ D បានទទួលមរណភាពហើយ ដូច្នោះ G និង H ដែលត្រូវជាកូនរបស់ D ជាអ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួស ។ ដូច្នោះ G ត្រូវទទួលសន្តតិកម្មពីមតកជន A ក្នុងឋានៈជាអ្នកមាន លក្ខណសម្បត្តិជាបងប្អូនបង្កើត ព្រមទាំងលក្ខណសម្បត្តិជាសន្តតិជនជំនួសរបស់បងប្អូនបង្កើត ។ ហើយចំណែកមតិកដែល ម្នាក់ៗបានទទួលគឺ E បាន ១ ភាគ ៣, H បាន ១ ភាគ ៦, G បាន ១ ភាគ ៣ បូកនឹង ១ ភាគ ៦ ត្រូវជា ៣ ភាគ ៦ ។
(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ នៃមាត្រានេះ សូមមើលមាត្រា ៨៨៩ កថាខណ្ឌទី ១ និង មាត្រា ៩០០ នៃក្រម រដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន និង មាត្រា ៤៩៦ កថាខណ្ឌទី ១ និង មាត្រា ៥០២ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ៣ សូមមើល មាត្រា ៨៨៩ កថាខណ្ឌទី ២ និង មាត្រា ៩០១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន ។

ផ្នែកទី ២ សន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ

មាត្រា ១១៦១.- សន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ

១-សហព័ទ្ធរបស់មតកជន ត្រូវក្លាយជាសន្តតិជនជានិច្ច ។

២-នៅក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធរបស់មតកជន ត្រូវក្លាយជាសន្តតិជន បើមាន បុគ្គលផ្សេងទៀតក្រៅពីសហព័ទ្ធ ត្រូវជាសន្តតិជនដែរ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ១ (សន្តតិជន) ខាងលើនេះ សហព័ទ្ធនោះត្រូវមានលំដាប់ស្មើគ្នានឹងបុគ្គលនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ជាក់ទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិសន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ ទោះបីជាមាន ឬ គ្មានសន្តតិជនផ្សេងទៀតក៏ដោយ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ទទួលស្គាល់ថា សហព័ទ្ធរបស់មតកជនត្រូវក្លាយជាសន្តតិជនជានិច្ច ទោះបីជាមាន ឬ គ្មានសន្តតិជន ផ្សេងទៀតក៏ដោយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាសហព័ទ្ធរបស់មតកជនក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលជននោះជាអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ឬ ជាបុគ្គលដែលត្រូវបានផ្តាច់ពីសន្តតិកម្ម ជននោះមិនអាចទទួលសន្តតិកម្មបានឡើយ ។ ពាក្យថា "ជានិច្ច" នៅក្នុងនេះ មានន័យថា គ្មានពាក់ព័ន្ធនឹងអត្ថិភាពរបស់សន្តតិជនផ្សេង ព្រមទាំងលំដាប់សន្តតិកម្មទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងមាត្រា ៤៩៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ទទួលស្គាល់សហព័ទ្ធជាសន្តតិជន តែក្នុងករណីដែលមតកជនគ្មានបុព្វញ្ញតិ ផ្ទាល់ បងប្អូនបង្កើត និង បច្ចាញាតិផ្ទាល់របស់បងប្អូននោះតែប៉ុណ្ណោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយយោងទៅតាមទស្សនៈសមភាព រវាងបុរស និង ស្ត្រី ជាអាទិ៍ មាត្រានេះទទួលស្គាល់ថា សហព័ទ្ធជាសន្តតិជនជានិច្ច ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ មានន័យថា ក្រៅពីសហព័ទ្ធ ប្រសិនបើមានសន្តតិជនផ្សេងទៀតក្នុងលំដាប់ទី n សហព័ទ្ធ ត្រូវទទួលសន្តតិកម្មក្នុងលំដាប់ដូចគ្នានឹងសន្តតិជននេះ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមតកជនមានកូន ឬ មានសន្តតិជន

ជំនួសកូននោះ សហព័ទ្ធត្រូវទទួលសន្តតិកម្មជាមួយបុគ្គលនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលបុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់របស់មតកជន នោះ ដែលជាសន្តតិជនលំដាប់ទី ២ ទទួលសន្តតិកម្ម ក៏សហព័ទ្ធត្រូវទទួលសន្តតិកម្មជាមួយបុគ្គលនោះដែរ ។ មាត្រានេះ បញ្ញត្តិសង្ខេបអំពីចំណុចទាំងអស់នេះ ។ ប្រសិនបើមតកជនណាម្នាក់ គ្មានសន្តតិជនលំដាប់ទី ១ ដល់លំដាប់ទី ៣ ទេ សហព័ទ្ធនឹងទទួលសន្តតិកម្មតែម្នាក់ឯង ដោយយោងទៅតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៩៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៦២._ ចំណែកមតិក ក្នុងករណីដែលមានសហព័ទ្ធ

ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធរបស់មតកជន និង បុគ្គលផ្សេងទៀតក្រៅពីសហព័ទ្ធ ត្រូវ ក្លាយជាសន្តតិជន ចំណែកមតិករបស់សន្តតិជន នឹងត្រូវមានតាមកំណត់ដូចខាងក្រោម នេះ :

ក-បើសហព័ទ្ធ និង បច្ចាញាតិផ្ទាល់របស់មតកជននោះ ជាសន្តតិជន សហព័ទ្ធ និង កូននីមួយៗ របស់មតកជននោះ នឹងត្រូវទទួលចំណែកមតិកស្មើគ្នា ។

ខ-បើសហព័ទ្ធ និង ឪពុក ម្តាយរបស់មតកជន ជាសន្តតិជន ចំណែកមតិក របស់សហព័ទ្ធ ត្រូវជា ១ ភាគ ៣ (មួយភាគបី) ឯចំណែកមតិករបស់ឪពុក ម្តាយ ត្រូវជា ២ ភាគ ៣ (ពីរភាគបី) ។ ប៉ុន្តែ បើឪពុក ឬ ម្តាយ របស់មតកជនតែម្នាក់នៅរស់ ឪពុក ម្តាយនោះ និង សហព័ទ្ធ ត្រូវបានចំណែកមតិកស្មើគ្នា ។

គ-បើសហព័ទ្ធ និង បុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់ក្រៅពីឪពុក ម្តាយរបស់មតកជន ឬ បងប្អូន បង្កើតរបស់មតកជន ឬ អ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួសបុគ្គលទាំងនោះ ជាសន្តតិជន ចំណែក មតិករបស់សហព័ទ្ធ ត្រូវជា ១ ភាគ ២ (មួយភាគពីរ) ឯចំណែកមតិករបស់បុព្វញ្ញាតិផ្ទាល់ ក្រៅពីឪពុក ម្តាយ របស់មតកជន ឬ បងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជន ឬ អ្នកទទួលសន្តតិកម្ម ជំនួសនោះ ត្រូវជា ១ ភាគ ២ (មួយភាគពីរ) ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ញត្តិអំពីចំណែកមតិករបស់សន្តតិជន ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធរបស់មតកជន និង បុគ្គលផ្សេងទៀត ក្រៅពីសហព័ទ្ធ ត្រូវក្លាយជាសន្តតិជន ។

ចំណុច ក បញ្ញត្តិថា ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធ និង បច្ចាញាតិផ្ទាល់របស់មតកជននោះជាសន្តតិជន សហព័ទ្ធ និង

កូននីមួយៗរបស់មតកជននោះ ត្រូវទទួលបានចំណែកមតិកស្មើគ្នា ។ ការកំណត់ឱ្យសហព័ទ្ធ និង កូនទាំងអស់មានចំណែកមតិកស្មើគ្នានេះ គឺដោយសារតែគិតពិចារណាទៅដល់ការចំណាយសម្រាប់ការរស់នៅ ជាអាទិ៍ ក្រោយពេលដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព ។ ក្នុងករណីដែលកូនបានទទួលមរណភាព ហើយបុគ្គលទទួលសន្តិកម្មជំនួសជាសន្តិកជន ចំណែកមតិកក៏ត្រូវបែកចែកស្មើគ្នាទៅតាមចំនួនកូនដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន សហព័ទ្ធត្រូវទទួលបានចំណែក ១ ភាគ ២ នៃមតិ ដោយមិនគិតអំពីចំនួនកូនរបស់មតកជនទេ នេះគឺដោយសារតែ តាមច្បាប់ជប៉ុន ទ្រព្យសម្បត្តិដែលសហព័ទ្ធម្ខានទទួលបានក្នុងនាមខ្លួនផ្ទាល់ នៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺជាកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់របស់អ្នកនោះ ហេតុនេះហើយទើបពេលទទួលមតិ សហព័ទ្ធត្រូវទទួលបានពាក់កណ្តាល ។ រីឯនៅក្នុងមាត្រា ៩៧៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជាវិញ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលប្តីប្រពន្ធរកបានក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ ជាទ្រព្យសម្បត្តិរួម ម្ល៉ោះហើយ ទោះបីជាសហព័ទ្ធណាមួយបានទទួលមរណភាពក៏ដោយ ក៏ចំណែកនៃទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់សហព័ទ្ធដែលនៅរស់នោះ មិនត្រូវបានសន្តិកជនផ្សេងទៀតទទួលសន្តិកម្មបានទេ ដោយសារតែទ្រព្យសម្បត្តិនេះជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់សហព័ទ្ធដែលនៅរស់នោះ ។ ហេតុនេះហើយ ទោះបីជាការបែងចែកមតិកតាមវិធីខាងលើនេះក៏ដោយ ក៏គ្មានបញ្ហាអ្វីដែរ បើសិនជាគិតអំពីសមភាពរវាងភេទទាំងពីរ ជាអាទិ៍ ។

ចំណុច ២ ចែងអំពីការចែកមតិ ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធ និង ឪពុកម្តាយរបស់មតកជន ជាសន្តិកជន ។ តាមធម្មតា ឪពុកម្តាយរបស់មតកជនមានតែពីរនាក់ទេ ដូច្នេះ ការចែងឱ្យបានទទួលស្មើភាគគ្នា ជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមតកជនជាកូនសុំតាមសុំកូនធម្មតា មតកជនអាចមានទាំងឪពុកម្តាយបង្កើត និង ឪពុកម្តាយចិញ្ចឹមថែមទៀតប៉ុន្តែ ទោះជាក្នុងករណីបែបនេះក៏ដោយ ក៏សហព័ទ្ធកូនទទួលបានយ៉ាងតិច ១ ភាគ ៣ ដែរ ទើបជាការសមរម្យ ហេតុនេះហើយបានជាត្រូវបញ្ជាក់ដូចចំណុច ២ នេះ ។

ចំណុច ៣ ចែងអំពីការចែកមតិក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធ និង បុព្វញ្ញតិផ្ទាល់ក្រៅពីឪពុកម្តាយរបស់មតកជន ឬ បងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជន ឬ អ្នកទទួលសន្តិកម្មជំនួសបងប្អូនបង្កើត ជាសន្តិកជន ។ ក្នុងករណីនេះ សហព័ទ្ធត្រូវទទួលបាន ១ ភាគ ២ ហើយ ១ ភាគ ២ ទៀត ត្រូវបែងចែកឱ្យសន្តិកជនផ្សេងទៀត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩០០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ៣ ការសម្រួលចំណែកមតិក

មាត្រា ១១៦៣.- ចំណែកមតិករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស

១-នៅក្នុងចំណោមសហសន្តិកជនទាំងអស់ បើមានបុគ្គលណាដែលបានទទួលប្រទានកម្ម នៅក្នុងឱកាសអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬ ហេតុការណ៍ផ្សេងទៀត ឬ ដើម្បីមូលធននៃ

ជីវភាពរស់នៅ ឬ ដែលបានទទួលអង្គុយទានពីមតកជននោះ តម្លៃសរុបនៃមតិកដែល
មតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ដោយបូកបញ្ចូលនូវតម្លៃនៃប្រទានកម្ម ត្រូវបាន
ចាត់ទុកថាជាមតិក ហើយចំនួនទឹកប្រាក់ដែលនៅសល់ ក្រោយពីដកតម្លៃនៃប្រទានកម្ម
ឬ អង្គុយទាននោះ ចេញពីចំណែកមតិកដែលត្រូវបានគណនាតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ១
(សន្តតិជន) និង ផ្នែកទី ២ (សន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ) គឺជាចំណែកមតិករបស់បុគ្គលនោះ ។

២-បើតម្លៃនៃប្រទានកម្ម ឬ អង្គុយទាន ស្មើគ្នានឹងតម្លៃនៃចំណែកមតិក ឬ លើស
ពីតម្លៃនៃចំណែកមតិក សហសន្តតិជននោះពុំអាចទទួលយកចំណែកមតិកនោះបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងឡើងក្នុងគោលបំណងសម្រួលនូវចំណែកមតិកសម្រាប់អ្នកទទួលបានផលប្រយោជន៍ពិសេស ក្នុងករណី
ដែលក្នុងចំណោមសន្តតិជនទាំងអស់ មានជនដែលបានទទួលទ្រព្យដោយប្រទានកម្ម ជាអាទិ៍ នៅពេលដែលមតកជន
នៅរស់ ដើម្បីធ្វើឱ្យមានសមភាពត្រឹមត្រូវជាក់ស្តែងរវាងសហសន្តតិជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងយ៉ាងច្បាស់លាស់អំពីចំណែកមតិក ក្នុងករណីដែលមានបុគ្គលទទួលបានផលប្រយោជន៍ពិសេស ។
ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជន A B និង C ត្រូវទទួលបានចំណែកស្មើភាគគ្នាពីក្នុងមតិកចំនួន ១០០០ ដុល្លារ ក៏ប៉ុន្តែ A
បានទទួល ២០០ ដុល្លារដោយប្រទានកម្ម ពេលដែលមតកជននៅរស់ ដូច្នេះ "ទ្រព្យដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមតិក" គឺ
មតិកចំនួន ១០០០ ដុល្លារ ដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម និង ២០០ ដុល្លារ ដែល A បានទទួល
ដោយប្រទានកម្ម សរុបទៅ ១២០០ ដុល្លារ ។ A B និង C ត្រូវទទួលបានស្មើភាគគ្នា គឺ ១ ភាគ ៣ នៃទ្រព្យ ចំនួន
១២០០ ដុល្លារ ដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមតិកនោះ ត្រូវជា ៤០០ ដុល្លារម្នាក់ ។ ក៏ប៉ុន្តែ A បានទទួល ២០០ ដុល្លារ
ដោយប្រទានកម្មរួចហើយ ដូច្នេះ A អាចទទួលបាន ២០០ ដុល្លារ ថែមទៀតប៉ុណ្ណោះ ។ ដូច្នេះ ក្នុងករណីនេះ មតិក
ដែលមតកជនមានពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ១០០០ ដុល្លារនោះ ត្រូវបែងចែកទៅឱ្យ A ចំនួន ២០០ ដុល្លារ ហើយ B និង
C ចំនួន ៤០០ ដុល្លារម្នាក់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ មានប្រើពាក្យ "អង្គុយទាន" ប៉ុន្តែ ពាក្យនេះអាចអនុវត្តបាន
តែក្នុងករណីដែលមានភាពជាក់ច្បាស់ថា បំណងនៃអង្គុយទានជាអង្គុយទានដែលមានភ្ជាប់នូវបន្ទុក ជាអាទិ៍ ប៉ុណ្ណោះ
ព្រោះថា ក្នុងករណីដែលមានមតកសាសន៍កំណត់ឱ្យធ្វើអនុប្បទាននូវទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់មួយចំនួន ចំពោះសន្តតិជន
មតកសាសន៍នោះត្រូវបានសន្មតថាបានកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិករួចហើយ (មាត្រា ១១៨៥) ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ប្រសិនបើតម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេស ស្មើ ឬ លើសតម្លៃនៃចំណែកមតិក សហសន្តតិជន
នោះមិនអាចទទួលបាននូវចំណែកមតិកនោះបានទេ ។ ចំពោះឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ប្រសិនបើ A បានទទួលប្រទានកម្ម
លើស ៥០០ ដុល្លារ តម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេសស្មើ ឬ លើសចំណែកមតិក (ក្នុងករណីដែលតម្លៃនៃប្រទានកម្ម
នោះស្មើនឹង ៥០០ ដុល្លារ ទ្រព្យដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមតិកនោះ គឺ ១៥០០ ដុល្លារ ដូច្នេះ ចំណែកនៃមតិក

ដែលត្រូវបានចាត់ទុកនោះ គឺ ៥០០ ដុល្លារម្នាក់ ដែលស្មើនឹងទឹកប្រាក់ប្រទានកម្មមុនពេលទទួលមរណភាព) ដូច្នោះ A មិនអាចទទួលបានចំណែកមតិកទៀតទេ ។ ចំពោះចំណែកមតិកជាក់ស្តែងសម្រាប់សហសន្តតិជនផ្សេងទៀត ក្នុងករណីដែល តម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេសលើសតម្លៃនៃចំណែកមតិក មានចែងក្នុងមាត្រា ១១៦៥ ។

ឧទាហរណ៍ខាងលើនេះមិនជាសុគតស្ថាពរទេ ក៏ប៉ុន្តែ ឥឡូវយើងពិចារណាថា បើសន្តតិជន រួមមានសហព័ទ្ធរបស់ មតកជនដែលនៅរស់ A ព្រមទាំងបងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជន B និង C ហើយមតកជនមានមតិក ១០០០ ដុល្លារ នៅ ពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ហើយ A បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ៥០០ ដុល្លារ រីឯ B វិញ បានទទួលផលប្រយោជន៍ ពិសេស ១០០ ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ ទ្រព្យដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមតិកទាំងអស់មាន ១៦០០ ដុល្លារ ដូច្នោះ ចំណែកមតិកចំពោះមតិកដែលត្រូវបានចាត់ទុកនេះ គឺ A បាន ១ ភាគ ២ ត្រូវជា ៨០០ ដុល្លារ ហើយ B និង C បានចំណែកស្មើភាគគ្នានៃ ១ ភាគ ២ ត្រូវជា ៤០០ ដុល្លារម្នាក់ ។ បន្ទាប់មក ចំពោះអ្នកដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ ពិសេស ត្រូវដកតម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេសនោះ ដូច្នោះចំណែកមតិកជាក់ស្តែង គឺ A បាន ៣០០ ដុល្លារ B បាន ៣០០ ដុល្លារ ហើយ C បាន ៤០០ ដុល្លារ ។

ម្យ៉ាងទៀត មតកជនអាចកំណត់ចំណែកមតិកផ្សេងពីមាត្រានេះបាន ដោយមតកសាសន៍ (សូមមើលមាត្រា ១១៨២ និង សេចក្តីកំណត់នៃមាត្រានោះ) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩០៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៩៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៦៤.- តម្លៃនៃប្រទានកម្ម

បើបដិគ្គាហក បានចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនទទួលដោយប្រទានកម្ម នៅមុន ពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ឬ បើទ្រព្យសម្បត្តិនោះត្រូវបានបាត់ ឬ វិនាស នៅមុនពេល ចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម តម្លៃនៃប្រទានកម្មដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៦៣ (ចំណែក មតិករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស) ខាងលើនេះ ត្រូវគណនា ដោយគិតតម្លៃនៅ ពេលដែលបានចាត់ចែង ឬ នៅពេលបាត់បង់ ឬ វិនាសនោះ ។ ប្រសិនបើតម្លៃនៃ ប្រទានកម្មនោះត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរ ដោយសារលទ្ធផលដែលបដិគ្គាហក បានផ្លាស់ប្តូរទ្រព្យ សម្បត្តិនោះមួយផ្នែក តម្លៃនៃប្រទានកម្មនោះ ត្រូវគណនាដោយចាត់ទុកថា មានស្ថានភាព ដើម នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។ ការប្រាក់ និង ផលចំណេញ ដែលកើតចេញពី ប្រទានកម្ម ដែលសន្តតិជននោះ បានទទួល ពុំត្រូវគណនាចូលក្នុងតម្លៃនោះឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីគណនាតម្លៃនៃប្រទានកម្ម ក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសបានចាត់ចែងទ្រព្យ ដែលបានទទួលដោយប្រទានកម្ម មុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ឬ ក្នុងករណីដែលទ្រព្យនោះបានបាត់បង់ មុនពេល ចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ជាអាទិ៍ ។ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវគណនាទៅតាមតម្លៃនៅពេលចាត់ចែង ឬ នៅពេលដែលបាត់ទ្រព្យនោះ ជាអាទិ៍ ។

ម្យ៉ាងទៀត តម្លៃកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម ឬ តម្លៃរូបិយវត្ថុអាចមានការផ្លាស់ប្តូរ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងនេះ មិនមានចែង នូវវិធីគណនាក្នុងករណីនេះទេ ។ បញ្ហាទាំងនេះ មិនមែនជាបញ្ហាពិសេសពាក់ព័ន្ធនឹងសន្តិកម្មទេ គឺអាចទាក់ទងទៅនឹង បញ្ហាផ្សេងទៀត ដូច្នេះ ត្រូវអាស្រ័យទៅលើការបកស្រាយ ។ នៅប្រទេសជប៉ុន ក្នុងករណីដែលតម្លៃនៃកម្មវត្ថុដែលបាន ទទួលដោយប្រទានកម្ម មានការផ្លាស់ប្តូរ មតិភាគច្រើនអះអាងថា ត្រូវគណនាទៅតាមតម្លៃដែលមាន នៅពេលចាប់ផ្តើម សន្តិកម្ម ។ ម្យ៉ាងទៀត យោងតាមសាលដីកានៃតុលាការកំពូលជប៉ុន ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ប្រទានកម្ម ជាប្រាក់ ត្រូវគណនាដោយប្តូរតម្លៃប្រាក់នៅពេលទទួលប្រទានកម្មនោះ ទៅតាមតម្លៃរូបិយវត្ថុពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ។

មាត្រា ១១៦៥.- ករណីដែលតម្លៃទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសនោះ លើសពីតម្លៃនៃ ចំណែកមតិក

១- ទោះបីជាតម្លៃនៃប្រទានកម្ម ឬ អច្ឆ័យទាន ដែលសហសន្តិជនបានទទួល មានចំនួនលើសពីតម្លៃនៃចំណែកមតិកក៏ដោយ សហសន្តិជននោះ ពុំចាំបាច់បង្វិលមក វិញ នូវទ្រព្យសម្បត្តិដែលទាក់ទងនឹងប្រទានកម្ម ដើម្បីសហសន្តិជនផ្សេងទៀតឡើយ លើកលែងតែត្រូវកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ។

២- ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ចំណែកមតិក របស់សហសន្តិជនផ្សេងទៀត ត្រូវមានចំនួនទឹកប្រាក់ តាមការគណនា ដោយយកមតិក ដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ទៅបែងចែកតាមសមាមាត្រនៃចំណែក មតិករបស់សហសន្តិជននីមួយៗ ដែលត្រូវបានកំណត់ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថា- ខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១១៦៣ (ចំណែកមតិករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស) ខាងលើ នេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ទោះបីជាតម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលសហសន្តិជនបានទទួល លើសចំណែកមតិក ក៏ដោយ ក៏មិនចាំបាច់បង្វិលទ្រព្យដែលទាក់ទងនឹងប្រទានកម្មនោះវិញដែរ ព្រមទាំងចែងច្បាស់លាស់នូវចំណែកមតិក

ជាក់ស្តែងរបស់សហសន្តិជនផ្សេងទៀត ក្នុងករណីនេះផងដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ទោះបីជាតម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលសហសន្តិជនបានទទួលលើសពីតម្លៃនៃចំណែកមតិកក់ដោយ ក៏មិនចាំបាច់បង្វិលទ្រព្យដែលទាក់ទងនឹងប្រទានកម្មនោះវិញដែរ ។ មាត្រា ៦០០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជាចែងថា ប្រសិនបើចំណែកមតិកក់ជាងតម្លៃនៃទ្រព្យដែលត្រូវបង្វិលទៅវិញ ត្រូវបង្វិលសងវិញនូវចំនួនដែលខ្លះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ កថាខណ្ឌទី ១ នេះ បានជ្រើសរើសយកគោលនយោបាយនីតិកម្មផ្ទុយពីនេះ ។ ចំពោះការបង្វិលនូវចំណែកលើស ត្រូវប្រគល់ទៅឱ្យរបបកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងដោះស្រាយ ដោយគោរពតាមឆន្ទៈរបស់មតកជនកាលនៅរស់ ឬ ឆន្ទៈរបស់សហសន្តិជន ។ សូមបញ្ជាក់ផងដែរថា មាត្រា ២០៥៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាជ្ញាធរក៏ចែងថា មិនចាំបាច់បង្វិលភាគលើសវិញដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលមិនចាំបាច់ឱ្យបង្វិលនូវភាគលើសវិញទេ តម្លៃនៃចំណែកមតិកក់ស្តែងរបស់សហសន្តិជនផ្សេងទៀត ដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៦៥ កថាខណ្ឌទី ១ មានលើសតម្លៃមតិកក់ដែលមាននៅពេលសន្តិជនចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ដូច្នោះ ត្រូវគណនានូវតម្លៃនៃចំណែកមតិកក់ស្តែង ដោយបែងចែកមតិកក់ដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្មនោះ តាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិកក់របស់សន្តិជនម្នាក់ៗ ។ ឧទាហរណ៍ សន្តិជនមានបីនាក់គឺ A B និង C ត្រូវទទួលសន្តិកម្មស្មើភាគគ្នា នូវមតិកក់ចំនួន ១០០០ ដុល្លារ ហើយប្រសិនបើនៅពេលដែលមតកជននៅរស់ A បានទទួល ១០០០ ដុល្លារ ហើយ B ក៏បានទទួល ៤០០ ដុល្លារដែរ តាមប្រទានកម្ម "ទ្រព្យដែលត្រូវបានជាត់ទុកថាជាមតិកក់" មានទាំងអស់ ២៤០០ ដុល្លារ ដូច្នោះ ចំណែកមតិកក់ដែលសន្តិជនម្នាក់អាចទទួលបាន គឺ ១ភាគ ៣ នៃមតិកក់នោះ ដែលត្រូវជា ៨០០ ដុល្លារនៃទ្រព្យដែលត្រូវបានជាត់ទុកដថាជាមតិកក់ ។ ក៏ប៉ុន្តែ A បានទទួល ១០០០ ដុល្លារ តាមប្រទានកម្មហើយ ដូច្នោះចំណែកមតិកក់របស់ A គឺ ០ ចំណែករបស់ B គឺ ៤០០ ដុល្លារ (៨០០-៤០០) ហើយចំណែករបស់ C គឺ ៨០០ ដុល្លារ ។ បូកសរុបទៅគឺ ១២០០ ដុល្លារ ហើយចំនួននេះ លើសចំនួនមតិកក់ ១០០០ ដុល្លារ ដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ។ ហេតុនេះហើយ B និង C ត្រូវទទួលបាននូវចំណែកតាមសមាមាត្រ ៤០០ : ៨០០ នៃចំនួន ១០០០ ដុល្លារ ។ បានសេចក្តីថា B បានទទួលមតិកក់ ៣៣៣ ដុល្លារ ហើយ C បានទទួលមតិកក់ ៦៦៧ ដុល្លារ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ប្រសិនបើមានតែ A ទេ ដែលបានទទួល ៣០០០ ដុល្លារ ដោយប្រទានកម្ម ពេលមតកជននៅរស់ នោះ"ទ្រព្យដែលជាត់ទុកថាជាមតិកក់" ត្រូវមាន ៤០០០ ដុល្លារ ។ ដូច្នោះ AB និង C ត្រូវទទួលបាន ១៣៣៣ ដុល្លារម្នាក់ៗ ។ ក្នុងករណីនេះ B និង C ត្រូវទទួលបាននូវចំណែកដែលជាសមាមាត្រ ១៣០០ : ១៣០០ នៃចំនួន ១០០០ ដុល្លារ គឺម្នាក់ៗអាចទទួលបាន ៥០០ ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ ភាគបម្រុងគឺ ៦៦៧ ដុល្លារ (មាត្រា ១២៣៣) ដូច្នោះ B និង C អាចទាមទារឱ្យ A កាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ១៦៧ ដុល្លារ សម្រាប់ម្នាក់ៗបាន ។ ក្នុងករណីនេះ A ត្រូវបង្វិលសងវិញ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ B ឬ C មិនបានទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងទេនោះ A មិនចាំបាច់បង្វិលវិញក៏បានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១១៦៦.- ភាគនៃវិភាគទាន

១-ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជនទាំងឡាយ បើមានបុគ្គលណាបានធ្វើវិភាគទានពិសេស ដើម្បីថែរក្សា ឬ បង្កើនទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ដោយការផ្តល់សេវាកម្មលើកិច្ចការរបស់មតកជន ឬ ដោយការផ្តល់ការកាលិកលើទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ដោយការថែទាំព្យាបាលមតកជន ឬ ដោយវិធីផ្សេងទៀត តម្លៃដែលដកភាគនៃវិភាគទានរបស់បុគ្គលនោះ ដែលបានកំណត់តាមការពិភាក្សារបស់សហសន្តតិជន ចេញពីតម្លៃមតិកដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ត្រូវចាត់ទុកថាជាមតិក ហើយចំនួនទឹកប្រាក់នៃភាគនៅក្នុងសន្តតិកម្ម ដែលបានគណនាតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ១ (សន្តតិជន) និង ផ្នែកទី ២ (សន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ) ឬកន្លះភាគវិភាគទាន ត្រូវជាចំណែកមតិករបស់ជននោះ ។

២-បើការពិភាក្សាដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ពុំបានសម្រេច ឬ បើពុំអាចពិភាក្សាបានទេ តុលាការត្រូវកំណត់ភាគនៃវិភាគទាន តាមពាក្យសុំរបស់បុគ្គលដែលបានធ្វើវិភាគទានដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នោះ ដោយពិចារណាទៅលើពេល វិធី និង កម្រិតនៃវិភាគទាននោះ ចំនួនទឹកប្រាក់នៃមតិក និង ស្ថានភាពទាំងអស់ផ្សេងទៀត ។

៣-ភាគនៃវិភាគទាន មិនអាចឱ្យលើសពីចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានដកចេញនូវតម្លៃនៃអច្ឆ័យទាន និង តម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលមតកជនបានកំណត់ថាជាចំណែកមតិករបស់សហសន្តតិជន ឬ ជាវិធីបែងចែកមតិក ពីចំនួនតម្លៃនៃមតិក ដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មឡើយ ។

៤-ពាក្យសុំដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ អាចធ្វើបានក្នុងករណីដែលមានពាក្យសុំ ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៧០ (ការបែងចែកដោយតុលាការ) ឬ មានពាក្យបណ្តឹង ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៧៤ (ការទាមទាររបស់ជនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្រោយការបែងចែកមតិក) ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីភាគនៃវិភាគទាន ។ ភាគនៃវិភាគទាននេះ ត្រូវបានចែងឡើងដើម្បីសម្រួលនូវចំណែកមតិក ។

ជាបឋម កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីមូលហេតុនៃកំណើតរបស់ភាគនៃវិភាគទានថាជាការដែល "បានធ្វើវិភាគទាន ពិសេស ដើម្បីថែរក្សា ឬ បង្កើនទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ដោយការផ្តល់សេវាកម្មលើកិច្ចការរបស់មតកជន ឬ ដោយ ការផ្តល់ការកាត់លើទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ដោយការថែទាំព្យាបាលមតកជន ឬ ដោយវិធីផ្សេងទៀត" ។ ត្រឹមតែការផ្តល់ វិភាគទានពិសេស (ឧទាហរណ៍ ការថែទាំព្យាបាល) ចំពោះមតកជនប៉ុណ្ណោះ គឺមិនគ្រប់គ្រាន់ឡើយ គឺទាមទារឱ្យមានការ រក្សា ឬ កំណើននៃទ្រព្យរបស់មតកជននោះ ដោយសារវិភាគទាននោះផងដែរ (ឧទាហរណ៍ថា ដោយសារការថែរក្សា ព្យាបាលនោះ មតកជនអាចបន្ថយការចំណាយក្នុងការជួលអ្នកមើលថែរក្សា ហើយនេះជាកត្តាមួយដែលអាចរក្សាទ្រព្យ សម្បត្តិរបស់មតកជនបាន) ។ និយាយសង្ខេបទៅវិញគឺ យ៉ាងហោចណាស់ក៏ត្រូវមានវិភាគទានពិសេសកម្រិតដូចនេះដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះជាបានផ្តល់សេវាកម្មលើកិច្ចការរបស់មតកជនក៏ដោយ តែប្រសិនបើបានទទួលនូវតម្លៃផ្លូវវិញចំពោះ សេវាកម្ម នោះមិនអាចចាត់ទុកជាវិភាគទានពិសេសបានទេ ។

បន្ទាប់មក កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងអំពីវិធីសម្រួលនូវចំណែកនៃមតិក ក្នុងករណីដែលក្នុងចំណោមសហសន្តតិជន ទាំងអស់ មានអ្នកធ្វើវិភាគទានពិសេស ។ ក្នុងករណីនេះ តម្លៃនៃមតិកដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ដោយដកនឹងភាគនៃវិភាគទាន ត្រូវចាត់ទុកថាជាមតិក ហើយចំនួនទឹកប្រាក់នៃចំណែកមតិកដែលបានគណនាតាមបញ្ញត្តិ នៃផ្នែកទី ១ (សន្តតិជន) និង ផ្នែកទី ២ (សន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ) ឬកន្លះវិភាគទាន ត្រូវជាចំណែកមតិករបស់ជន ដែលបានធ្វើវិភាគទានពិសេសនោះ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមានសន្តតិជន ៣ នាក់ A B និង C ដែលត្រូវទទួល សន្តតិកម្មស្មើភាគគ្នា ទៅលើមតិកចំនួន ១០០០ ដុល្លារ ប្រសិនបើ A បានផ្តល់សេវាកម្មលើកិច្ចការរបស់មតកជន ដែលមានតម្លៃស្មើនឹង ៤០០ ដុល្លារ ពេលនោះ ទ្រព្យដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមតិកគឺ ៦០០ ដុល្លារ (១០០០-៤០០) ហើយត្រូវបែងចែកមតិកនោះស្មើភាគគ្នា ។ ចំពោះចំណែកមតិកជាក់ស្តែងរបស់ A ត្រូវបូកបន្ថែមនូវភាគនៃវិភាគទាន ចំនួន ៤០០ ដុល្លារទៀត ដូច្នោះ A បាន ៦០០ ដុល្លារ B និង C បាន ២០០ ដុល្លារម្នាក់ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា សហសន្តតិជនត្រូវកំណត់តម្លៃនៃភាគវិភាគទានដោយការពិភាក្សា នៅពេលបែងចែកមតិក ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើក្នុងករណីដែលការពិភាក្សានេះមិនចុះសម្រុងគ្នា ជាអាទិ៍ ត្រូវឱ្យតុលាការកំណត់ ។ ចំពោះករណីនេះ ភាគច្រើន ការបែងចែកមតិក ជាអាទិ៍ នេះ ក៏មិនសូវមានការចុះសម្រុងគ្នាទេ ដូច្នោះ ជាទូទៅ ពេលដាក់ពាក្យសុំឱ្យធ្វើ ការវិនិច្ឆ័យនូវការបែងចែកមតិក គេច្រើនតែសុំឱ្យតុលាការកំណត់តម្លៃនៃភាគវិភាគទានព្រមគ្នាដែរ ដោយយោងតាម កថាខណ្ឌទី ២ ។ ក្នុងករណីដែលសហសន្តតិជនទាំងអស់អាចធ្វើការបែងចែកមតិកបានដោយខ្លួនឯង បន្ទាប់ពីបានកំណត់ តម្លៃនៃភាគនៃវិភាគទានរួចរាល់ នោះគេអាចដាក់ត្រឹមតែពាក្យសុំក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ឱ្យតុលាការកំណត់បាន ក៏ប៉ុន្តែ ករណីបែបនេះ កម្រមានណាស់ ។ ចំពោះក្រុមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មានបញ្ញត្តិថា មិនឱ្យធ្វើការទាមទារឱ្យតុលាការធ្វើការ កំណត់តែភាគនៃវិភាគទានដាច់ដោយឡែកទេ (មាត្រា ៩០៤-២ កថាខណ្ឌទី ៤) ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីការកម្រិតនៃតម្លៃនៃភាគវិភាគទាន ក្នុងករណីដែលមានមតកសាសន៍ ។ យោងតាម

បញ្ញត្តិនេះ តម្លៃនៃភាគីភាគទាននេះ មិនអាចលើសពីចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានដកចេញនូវតម្លៃនៃអច្ឆ័យទាន ជាអាទិ៍ ពីចំនួនតម្លៃនៃមតិកដែលមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្មឡើយ គឺមតកសាសន៍មានអាទិភាពជាងភាគនៃវិភាគទាន ។

ឧទាហរណ៍ ចំពោះករណីខាងលើនេះ ប្រសិនបើមតកជនបានទុកមតកសាសន៍ឱ្យ B ស្នងទ្រព្យស្មើនឹង ៣០០ ដុល្លារ ហើយឱ្យ C ស្នងទ្រព្យស្មើនឹង ៤០០ ដុល្លារ ហើយទោះបីជាតម្លៃនៃភាគីភាគទានរបស់ A មាន ៤០០ ដុល្លារ ក៏ដោយ ក៏មិនអាចគិតឱ្យលើស ៣០០ ដុល្លារ ដែលជាចំនួនគណនាដោយយក ១០០០ ដុល្លារ ដកនឹង ៣០០ ដុល្លារ ហើយដកនឹង ៤០០ ដុល្លារទេ ។ ភាគនៃវិភាគទានមាននាទីសម្រួលក្នុងការបែងចែកមតិក ដូច្នេះប្រសិនបើមានមតកសាសន៍កំណត់ នូវម្ចាស់នៃទ្រព្យ ទ្រព្យនោះត្រូវផ្ទេរទៅម្ចាស់នោះ ព្រមជាមួយគ្នានឹងពេលដែលមតកសាសន៍បង្កើតអានុភាព (មាត្រា ១១៩៥ ជាដើម) ។ ដូច្នេះ ទ្រព្យនោះលែងជាកម្មវត្ថុនៃការបែងចែកមតិកហើយ ហេតុនេះបានជាកថាខណ្ឌទី ៣ ចែងឱ្យមតកសាសន៍មានអាទិភាពជាងភាគនៃវិភាគទាននោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ៩០៤ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងមាត្រា ៦០៣ នៃក្រម រដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មានចែងអំពីភាគនៃវិភាគទាននេះ ជាសិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្វិលវិញ ។ ក្នុងករណីដែលចែងជា សិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្វិលមកវិញនោះ ប្រសិនបើអ្នកបានធ្វើវិភាគទានមិនមែនជាជនត្រូវបានសន្មតថាជាសន្មតិជនទេ ក៏មាន បញ្ហាថា តើគួរឱ្យអ្នកនោះមានសិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្វិលវិញដែរ ឬទេ ដូច្នេះបញ្ញត្តិនេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ក្នុងផ្នែកស្តីពីការ សម្រួលចំណែកមតិក ដើម្បីកុំឱ្យមានបញ្ហានេះកើតមានឡើង ។

មាត្រា ១១៦៧._ ទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងតតិយជន

ការសម្រួលចំណែកមតិកដែលយោងតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៣ (ការសម្រួលចំណែក មតិក) នេះ មិនអាចយកមកអះអាងនឹងតតិយជនបានឡើយ បើមិនមានលក្ខខណ្ឌតាំង ចំពោះលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិក ដោយផ្អែកលើការសម្រួលនោះទេ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងច្បាស់លាស់ថា ចំពោះការសម្រួលនៃចំណែកមតិក ប្រសិនបើគ្មានលក្ខខណ្ឌតាំងចំពោះលទ្ធផលនៃ ការបែងចែកមតិកដោយផ្អែកលើការសម្រួលនោះទេ មិនអាចតាំងនឹងតតិយជនបានឡើយ ។

ដូចដែលបានពន្យល់ក្នុងមាត្រា ១១៤៨ រួចមកហើយ ចំពោះទំនាក់ទំនងនឹងតតិយជន សហសន្មតិជនត្រូវទទួល សន្តិកម្ម ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិកដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការសម្រួលនៃចំណែកមតិក ដោយផ្អែកលើផ្នែកទី ៣ នេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីឱ្យមានសមភាពពិតប្រាកដរវាងសហសន្មតិជនទាំងអស់ នៅពេល ធ្វើការបែងចែកមតិក ។ ប៉ុន្តែ តតិយជនសឹងតែមិនអាចដឹងនូវសមាមាត្រជាក់ស្តែងនេះទេ ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងនេះ

ចាំបាច់ថែមថា ប្រសិនបើគ្មានលក្ខខណ្ឌតាំងនឹងលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិកទេ មិនអាចតាំងនឹងតតិយជនបានឡើយ ។
ចំពោះលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិក បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៧៣ ក៏ដូចនឹងបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះដែរ ក៏ប៉ុន្តែ មាត្រានេះបញ្ញត្ត
ផ្ទាល់អំពីចំណែកមតិកជាក់ស្តែង ដែលជាបុរេលក្ខខណ្ឌនៃការបែងចែកមតិក ។ ជាលទ្ធផលនៃមាត្រានេះ ប្រសិនបើ
សហសន្តតិជនណាម្នាក់បានទទួលចំណែកមតិកស្មើនឹងសូន្យ ដោយសារតែបានទទួលប្រទានកម្មច្រើន នៅពេលដែល
មតកជននៅរស់ ហើយបានចាត់ចែងលក់ឱ្យតតិយជននូវចំណែកមតិកដែលត្រូវបានកំណត់តាមច្បាប់ ប្រសិនបើមាន
ការចុះបញ្ជី ឬ លក្ខខណ្ឌតាំងអំពីការចាត់ចែងនេះ មុនការចុះបញ្ជី ឬ លក្ខខណ្ឌតាំងអំពីលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិក
តតិយជននោះនឹងទទួលនូវចំណែករួមនោះ ដោយមានអាទិភាព ។ ក្នុងករណីនេះ សហសន្តតិជននេះ ត្រូវតែទទួលខុសត្រូវ
សងសំណងចំពោះសន្តតិជនផ្សេងទៀត ។

ជំពូកទី ៣ សន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍

ផ្នែកទី ១ សមត្ថភាពក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍

មាត្រា ១១៦៨.- បុគ្គលដែលអាចធ្វើមតកសាសន៍បាន

១-បុគ្គលដែលជានីតិជន និង អនីតិជនដែលបានអត្តាធិនភាពរួចផុតពីអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ឬ អំណាចមេបា អាចធ្វើមតកសាសន៍បាន ។

២-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៦ (សិទ្ធិលុបចោលសកម្មភាព) និង មាត្រា ៣០ (សិទ្ធិលុបចោលសកម្មភាព) នៃក្រមនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះមតកសាសន៍ឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា បុគ្គលដែលជានីតិជន និង អនីតិជនដែលបានអត្តាធិនភាពរួចផុតពីអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ឬ អំណាចមេបា អាចធ្វើមតកសាសន៍បាន ។

ជាបឋម កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា បុគ្គលដែលជានីតិជនអាចធ្វើមតកសាសន៍បាន ។ ទោះបីជាអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ឬ អ្នកនៅក្រោមហិតុបត្តម្ភ ដែលបានទទួលការប្រកាសចាប់ផ្តើមអាណាព្យាបាល ឬ ហិតុបត្តម្ភ ក៏ដោយ (មាត្រា ២៤, មាត្រា ២៨) ក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍បានដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីធ្វើមតកសាសន៍ ជនទាំងនេះត្រូវមានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ (មាត្រាបន្ទាប់) ហើយចំពោះការធ្វើមតកសាសន៍របស់អ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ដោយផ្អែកទៅតាមមាត្រា ១១៧៦ ជននោះត្រូវសះស្បើយមួយរយៈពេលឡើងវិញ នូវសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ហើយចាំបាច់ត្រូវមានវត្តមានរបស់វេជ្ជបណ្ឌិតយ៉ាងតិច ២ នាក់ ។ ការទទួលស្គាល់ឱ្យអ្នកដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព ឱ្យធ្វើមតកសាសន៍នេះ ដោយសារតែមតក-

សាសន៍នោះនឹងមានអានុភាព ក្រោយពេលដែលជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពនោះបានទទួលមរណភាព ដូច្នេះ អានុភាពនៃមតកសាសន៍នោះ មិនមានឥទ្ធិពលទៅលើជីវភាពរស់នៅរបស់បុគ្គលនោះទេ ម្យ៉ាងទៀត មតកសាសន៍ ធ្វើឡើងដើម្បីចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលមាន គឺមិនមែនដើម្បីឱ្យខ្ចីទ្រព្យទៀត ជាអាទិ៍ ទេ ។ បន្ទាប់មក កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា អនិតិជនដែលបានអត្តាធិនភាពរួចផុតពីអាណាព្យាបាល ឬ ពីអំណាចមេបា ក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍បានដែរ ។ មាត្រា ៩៦១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ចែងថា អនិតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៥ ឆ្នាំ ឡើងទៅ អាចធ្វើមតកសាសន៍បាន ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងក្រមនេះចែងទៅតាមមាត្រា ៥៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

ដោយសារជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ឬ ជននៅក្រោមហិតុបត្តម្ភ អាចធ្វើមតកសាសន៍បាន ដូច្នេះ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា អ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅ ឬ ហិតុបត្តម្ភកៈមិនអាចលុបមតកសាសន៍ចោលបានទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៥៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា រីឯចំពោះ កថាខណ្ឌទី ២ វិញ សូមមើលមាត្រា ៩៦២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ មាត្រា ៥៣២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ចែងផ្ទុយនឹងវាក្យខណ្ឌទី ១ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ។

មាត្រា ១១៦៩.- សមត្ថភាពនាពេលធ្វើមតកសាសន៍

១- ម្ចាស់បណ្តាំ ត្រូវមានសមត្ថភាព នៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ ។

២- បុគ្គលដែលអះអាងអំពីការខ្វះសមត្ថភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ត្រូវបញ្ជាក់ភស្តុតាង អំពីហេតុនោះ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលបាន កំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៧៦ (មតកសាសន៍នៃជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ) នៃ ក្រមនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវមានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈនៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ ហើយចែងអំពីការទទួលខុស ត្រូវក្នុងការបញ្ជាក់អំពីសមត្ថភាពនោះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវមានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ នៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណី ដែលម្ចាស់បណ្តាំគ្មានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈពេលធ្វើមតកសាសន៍ ដោយសារតែអ្នកនោះស្រវឹងស្រាខ្លាំង ឬ ដោយសារ អ្នកនោះមានជម្ងឺរង្វង់ដោយភាពចាស់ជរា មតកសាសន៍ត្រូវជាមោឃៈ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា បុគ្គលដែលបានអះអាងអំពីការខ្វះសមត្ថភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ត្រូវបញ្ជាក់អំពីការខ្វះ សមត្ថភាពនោះ ។ ក្នុងករណីដែលបានក្លាយជានីតិជន ហើយមិនបានទទួលការប្រកាសឱ្យចាប់ផ្តើមអាណាព្យាបាលទេ

ត្រូវសន្មតថា អ្នកនោះមានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ ។ ដូច្នោះ បុគ្គលណាដែលអះអាងថា មានបញ្ហាអំពីសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈនេះ ត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ចំពោះការអះអាងនោះ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះជនដែលទទួលការប្រកាសចាប់ផ្តើមអាណាព្យាបាលវិញ ត្រូវសន្មតថា ជននោះស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពជានិរន្តរ៍ដែលខ្វះសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ដោយសារមានវិបត្តិផ្នែកបញ្ហាស្មារតី (មាត្រា ២៤) ហើយដើម្បីធ្វើមតកសាសន៍ ត្រូវបំពេញលក្ខខណ្ឌដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១១៧៦ ហេតុនេះហើយ បុគ្គលដែលបានអះអាងថា ជននោះមានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ ឬ បានអះអាងថា បានបំពេញលក្ខខណ្ឌនៃមាត្រា ១១៧៦ ពេលធ្វើមតកសាសន៍ ត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩៦៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន ហើយចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ វិញ សូមមើលមាត្រា ៩៣៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

ផ្នែកទី ២ ទម្រង់នៃមតកសាសន៍

មាត្រា ១១៧០.- ភាពចាំបាច់នៃទម្រង់មតកសាសន៍

១-មតកសាសន៍ ពុំអាចធ្វើបានឡើយ បើពុំផ្អែកតាមទម្រង់ដែលបានកំណត់ក្នុងក្រមនេះទេ ។

២-មតកសាសន៍ ដែលធ្វើមិនត្រូវនឹងទម្រង់ណាមួយក្នុងបញ្ញត្តិនៃក្រមនេះ ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ។ ប៉ុន្តែ មតកសាសន៍ដែលគ្មានការចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ ត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាព លុះត្រាតែមតកសាសន៍នោះ មិនផ្ទុយនឹងមតកសាសន៍ផ្សេងទៀតដែលបានធ្វើដោយម្ចាស់បណ្តាំដូចគ្នានេះ ។ នៅក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ដែលគ្មានការចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ មានចំនួនច្រើន ហើយបើមតកសាសន៍ទាំងនេះ ផ្ទុយនឹងគ្នា អានុភាពនៃមតកសាសន៍ទាំងនោះ ត្រូវកាត់បន្ថយគ្នាទៅវិញទៅមក ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីភាពចាំបាច់នៃទម្រង់មតកសាសន៍ ដែលតម្រូវឱ្យធ្វើតាមទម្រង់ណាមួយដែលកំណត់ដោយក្រមនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា មតកសាសន៍អាចធ្វើបានតែក្នុងករណីដែលបានធ្វើតាមទម្រង់ដែលមានចែងក្នុងក្រមនេះប៉ុណ្ណោះ ។ ចំពោះមតកសាសន៍ ការកំណត់ឱ្យធ្វើតាមទម្រង់ដូចនេះ ក៏ព្រោះថា ប្រសិនបើអានុភាពនៃមតកសាសន៍នឹងក្លាយជាបញ្ហា ក្រោយពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព គេមិនអាចធ្វើការបញ្ជាក់ចំពោះម្ចាស់បណ្តាំថា តើ

មតកសាសន៍នោះបានធ្វើដោយសាមីខ្លួនមែន ឬ យ៉ាងណា ឬ ថា តើមានការផ្លាស់ប្តូរ ឬ ការលុបចោល ជាអាទិ៍ នូវ មតកសាសន៍នោះ ឬ យ៉ាងណានោះទេ ។ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់ត្រូវធ្វើការកំណត់ថា មតកសាសន៍អាចធ្វើបាន តែក្នុងករណីដែលបានធ្វើឡើងតាមទម្រង់មួយដែលអាចវិនិច្ឆ័យជាស្វ័យប្រវត្តិថា សាមីខ្លួនបានធ្វើ បើទោះជានៅក្រោយ ពេលដែលសាមីខ្លួនបានទទួលមរណភាពហើយក្តី ។

វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃកថាខណ្ឌទី ២ ចែងឡើងដើម្បីបញ្ជាក់នូវលទ្ធផលដែលនឹងកើតមានឡើងតាមទ្រឹស្តីបញ្ញត្តិក្នុង កថាខណ្ឌទី ១ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ចំពោះមតកសាសន៍ដែលគ្មានការចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ តែត្រឹមត្រូវតាមចំណុច ផ្សេងៗទៀតនៃទម្រង់ ត្រូវចាត់ទុកថា មានសុពលភាព ដោយមានលក្ខខណ្ឌកំណត់មួយ ។ “មតកសាសន៍គ្មានចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ” មានរួមទាំងមតកសាសន៍ដែលគ្មានថ្ងៃខែឆ្នាំសោះ ឬ ខ្លះថ្ងៃ ឬ ខែ ឬ ឆ្នាំ (មតកសាសន៍ដែលចុះថា ថ្ងៃដ៏ល្អមួយ ខែ ០០ ឆ្នាំ ០០០០ ក៏ជាមតកសាសន៍ខ្លះថ្ងៃខែឆ្នាំដែរ) ឬ មតកសាសន៍ដែលចុះថ្ងៃទី ២៩ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ០០០០ ក៏ប៉ុន្តែ ឆ្នាំនោះមាន ត្រឹមតែ ២៨ ថ្ងៃ ជាអាទិ៍ ។ ចំពោះមតកសាសន៍ទាំងនោះ ប្រសិនបើមានតែមួយទេ មតកសាសន៍នោះមានសុពលភាព ហើយក្នុងករណីដែលមានច្រើនក៏ដោយ ប្រសិនបើមតកសាសន៍ទាំងនោះគ្មានចំណុចផ្ទុយគ្នាទៅវិញទៅមកទេ ក៏មាន សុពលភាពទាំងអស់ដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមានមតកសាសន៍ច្រើនដែលគ្មានចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ ហើយដែលមានចំណុចផ្ទុយ នឹងគ្នា ដោយសារតែមិនដឹងថា មួយណាធ្វើមុន មួយណាធ្វើក្រោយ ដូច្នោះ អានុភាពនៃមតកសាសន៍ទាំងនោះ ត្រូវកាត់ បន្ថយគ្នាទៅវិញទៅមក ។ ប្រសិនបើមានមតកសាសន៍ដែលមានថ្ងៃខែឆ្នាំ និង មតកសាសន៍ដែលគ្មានថ្ងៃខែឆ្នាំ មតក- សាសន៍ដែលមានថ្ងៃខែឆ្នាំ មានអាទិភាពជាង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៦០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៥៤ និង ៥៦១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ៥៦០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ១១៧១.- សុពលភាពនៃទម្រង់

មតកសាសន៍ដែលត្រូវនឹងទម្រង់ណាមួយដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ ត្រូវចាត់ ទុកថាមានសុពលភាពចំពោះទម្រង់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ត្រូវនឹងទម្រង់ណាមួយដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ មតកសាសន៍ នោះត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាពចំពោះទម្រង់នោះ ។

ឧទាហរណ៍ ម្ចាស់បណ្តាចង់ធ្វើមតកសាសន៍សម្របទៅនឹងទម្រង់ណាមួយ ដូចជាទម្រង់នៃមតកសាសន៍ដោយលិខិត

សម្ងាត់ ក៏ប៉ុន្តែ ខ្លះលក្ខខ័ណ្ឌ ដូច្នោះ មកតសាសន៍នោះ នឹងគ្មានសុពលភាពចំពោះទម្រង់មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ ទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមតកសាសន៍នោះ ស្របនឹងលក្ខខ័ណ្ឌនៃទម្រង់ផ្សេងទៀត ឧទាហរណ៍ដូចជាមតកសាសន៍ដោយ លិខិតឯកជនវិញ មតកសាសន៍នោះត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាពចំពោះទម្រង់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

នេះជាបញ្ញត្តិចែងទូទៅ តាមខ្លឹមសារនៃមាត្រា ៩៧១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

មាត្រា ១១៧២._ បុគ្គលដែលមិនអាចក្លាយជាសាក្សី ជាអាទិ៍

បុគ្គលដែលកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ មិនអាចធ្វើជាសាក្សី ឬ ជាអ្នកសង្កេតការណ៍ នៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ បានឡើយ :

ក-អនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលធម្មតា ។

ខ-ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន អថ្វ័យលាភី ហើយនិងសហព័ទ្ធ និង ញាតិលោហិតខ្សែផ្ទាល់ របស់ជនទាំងនោះ ។

គ-បើសារការីជាអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍ជាលិខិតយថាភូត ឬ ជា លិខិតមតកសាសន៍សម្ងាត់ សហព័ទ្ធរបស់សារការី ញាតិលោហិតខ្សែផ្ទាល់ ក្រឡាបញ្ជី និង និយោជិត របស់សារការីនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា បុគ្គលដែលមានទំនាក់ទំនងកំណត់មួយនឹងជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន មិនអាចធ្វើជា សាក្សី ឬ ជាអ្នកសង្កេតការណ៍ទាក់ទងនឹងមតកសាសន៍បានឡើយ ។

ចំណុច ក ចែងថា បុគ្គលដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព ជាអ្នកខ្វះលក្ខណសម្បត្តិធ្វើជាសាក្សី ជាអាទិ៍ ។ សាក្សីជាអ្នកធ្វើការបញ្ជាក់ថា តើមតកជនសាមីខ្លួនបានធ្វើមតកសាសន៍តមែន ឬទេ ដូច្នោះ អនីតិជន ព្រមទាំងជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ខ្វះលក្ខណសម្បត្តិជានិច្ច ដោយសារជនទាំងនោះមានបញ្ហាខាងសមត្ថភាព ក្នុងការធ្វើការបញ្ជាក់នេះ ។

ចំណុច ខ ចែងថា ជនដែលនឹងទទួលនូវផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ដោយមតកសាសន៍ និង សហព័ទ្ធរបស់ជននោះ ព្រមទាំងញាតិលោហិតខ្សែផ្ទាល់របស់ជននោះ ជាជនខ្វះលក្ខណសម្បត្តិធ្វើជាសាក្សី ជាអាទិ៍ ។ តាមមតកសាសន៍ ជនដែល ត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន អាចទទួលមតិកច្រើនជាងចំណែកមតិករបស់ខ្លួនដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ឬ ផ្ទុយទៅវិញ អាចទទួលតិចជាង រីឯអថ្វ័យលាភីវិញ អាចក្លាយជាអ្នកទទួលមតិក ដូច្នោះ ដោយសារតែទំនាក់ទំនងផលប្រយោជន៍ទាំង នេះ នឹងអាចបង្កើតឱ្យមានបញ្ហាចំពោះសុក្រិតភាពនៃចម្លើយជាកសិណសាក្សី ។ ដូច្នោះហើយ បានជាចំណុច ខ ចែងថា

ជនទាំងនេះជាអ្នកខ្លះលក្ខណសម្បត្តិជាសាក្សី ជាអាទិ៍ ទាំងអស់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះសហព័ទ្ធ ព្រមទាំងព្យាបាលលោហិត ខ្សែផ្ទាល់របស់ជននោះ ក៏មានបញ្ហាដូចគ្នាដែរ ដូច្នេះ បញ្ញត្តិនេះចែងថាជាអ្នកខ្លះលក្ខណសម្បត្តិដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត មុននឹង ដាច់ដង្ហើម ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើមតកសាសន៍តាមមាត្រា ១១៧៧ ដែលចែងអំពីមតកសាសន៍របស់ជនដែលកំពុងជួបប្រទះ គ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិតបាន ។ ក្នុងករណីនេះ នៅជុំវិញមតកជន អាចមានជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ច្រើននាក់នៅជួបជុំគ្នា ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះជាក្នុងករណីនេះក៏ដោយ ក៏ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិនៃចំណុច ខ ដែរ គឺជនដែលត្រូវ បានសន្មតថាជាសន្តតិជនមិនអាចធ្វើជាសាក្សី ឬ អ្នកអង្កេតការណ៍បានទេ ។ ប្រសិនបើអនុញ្ញាតឱ្យជនដែលត្រូវបាន សន្មតថាជាសន្តតិជន ជាអាទិ៍ សរសេរបណ្តាំដោយអះអាងថា ស្តាប់ដោយត្រឹមត្រូវនូវសម្តីរបស់មតកជន ដែលនឹងដាច់ ដង្ហើមមែននោះ ហើយឱ្យបញ្ជាក់ថា ម្ចាស់បណ្តាំពិតជាបានផ្តាំដូចក្នុងមតកសាសន៍ នោះគឺជាការណ៍មួយប្រកបដោយ គ្រោះថ្នាក់ធំធេងណាស់ ដូច្នេះ មិនអាចទទួលស្គាល់បានឡើយ ។ ក្នុងករណីដែលមិនមានវត្តមានតតិយជន សហសន្តតិជន ទាំងអស់គ្នាត្រឹមតែយកសម្តីរបស់មតកជននោះមកពិចារណាបានហើយ នៅពេលធ្វើការបែងចែកមតិក ។

ចំណុច គ ចែងថា ក្នុងករណីដែលសារការីជាអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍ សហព័ទ្ធរបស់សារការី ព្យាបាល លោហិតខ្សែផ្ទាល់ ក្រឡាបញ្ជី និង និយោជិតរបស់សារការីនោះ ជាអ្នកខ្លះលក្ខណសម្បត្តិធ្វើជាសាក្សី ។ ពេលដែល សារការីជាអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍ ចាំបាច់ត្រូវមានវត្តមានរបស់តតិយជនក្រៅពីសារការីនោះ ដើម្បីធានា នូវភាពសុក្រឹត ។ ប្រសិនបើបុគ្គលដែលមានទំនាក់ទំនងកំណត់មួយនឹងសារការីនោះ ក្លាយជាសាក្សី នោះនឹងមានបញ្ហាអំពី ភាពគ្មានលក្ខណៈជាតតិយជន ដូច្នេះ ចំណុច គ ចែងថា ជនទាំងនោះ ជាអ្នកខ្លះលក្ខណសម្បត្តិជាសាក្សី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៧៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំ និង មាត្រា ៥៥៦ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៧៣.- មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត

១-មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ត្រូវធ្វើឡើងដោយម្ចាស់បណ្តាំ នៅចំពោះ មុខសារការី តាមទម្រង់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងក្រោមនេះ ។

២-មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ត្រូវធ្វើឡើង ដោយយោងតាមទម្រង់ដូច ខាងក្រោមនេះ :

- ក-ត្រូវមានវត្តមានរបស់សាក្សីយ៉ាងតិច ២ (ពីរ) នាក់ ។
- ខ-ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវប្រាប់ផ្ទាល់មាត់ នូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ ចំពោះសារការី ។
- គ-សារការីត្រូវសរសេរនូវអត្ថន័យនៃមតកសាសន៍របស់ម្ចាស់បណ្តាំនោះ ជា លាយលក្ខណ៍អក្សរ ហើយត្រូវសូត្រឱ្យម្ចាស់បណ្តាំ និង សាក្សីនោះស្តាប់ ។

យ-បន្ទាប់ពីម្ចាស់បណ្ណាំ និង សាក្សី បានទទួលស្គាល់ថាកំណត់ជាលាយ
លក្ខណ៍អក្សរនោះត្រឹមត្រូវហើយ ជននីមួយៗនោះត្រូវធ្វើឱ្យមានភាពច្បាស់លាស់នៅលើ
ឯកសារអំពីឈ្មោះ អាយុ និង លំនៅឋាន ហើយ ត្រូវចុះហត្ថលេខា រៀងៗខ្លួន ។ ប៉ុន្តែ
បើម្ចាស់បណ្ណាំ មិនអាចសរសេរអក្សរ ឬ មិនអាចចុះហត្ថលេខាបានទេ សារការីអាច
ជំនួសការសរសេរ និង ហត្ថលេខាដូចកំណត់ខាងលើនេះ ដោយសរសេរឈ្មោះ អាយុ និង
លំនៅឋានរបស់ជននោះ ហើយត្រូវសរសេរបន្ថែមនូវហេតុនោះផង ។

ង-សារការីត្រូវសរសេរថ្ងៃខែឆ្នាំ ហើយត្រូវចុះហត្ថលេខា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីធ្វើមតកសាសន៍តាមលិខិតយថាភូត ។

កថាខណ្ឌទី ១ គឺជាបញ្ញត្តិប្រកាស ហើយកថាខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិស្តីពីនីតិវិធីជាក់ស្តែង ។

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ ស្តីពីនីតិវិធីជាក់ស្តែងនេះ មិនចាំបាច់ពន្យល់ទេ ក៏ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីការធ្វើមតកសាសន៍
ដោយលិខិតយថាភូត ក្នុងករណីដែលមតកជនជាមនុស្សមិនអាចនិយាយបាន ឬ ស្តាប់មិនឮ មានចែងក្នុងមាត្រា ១១៧៩ ។
ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះការ "ប្រាប់ផ្ទាល់មាត់នូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍" ដែលមានចែងក្នុងចំណុច ខ នេះ ជាទូទៅគឺជា
ការនិយាយប្រាប់សារការីនូវខ្លឹមសារនៃបណ្ណាំ ដែលម្ចាស់បណ្ណាំបានសរសេរព្រាង ជាអាទិ៍ រួចសារការីសរសេរបញ្ចូលក្នុង
លិខិតយថាភូតនូវខ្លឹមសារទាំងនោះឱ្យមានន័យតាមផ្លូវច្បាប់ ។ យោងតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៥៥៧
ក្រមនេះទទួលស្គាល់ថា អនកូរជនក៏មានលក្ខណសម្បត្តិធ្វើជាសាក្សីដែរ ហើយវិធីចុះហត្ថលេខាក្នុងករណីនេះ មានចែងក្នុង
មាត្រា ១១៨០ ។ ប៉ុន្តែ ដើម្បីឱ្យសាក្សីទទួលស្គាល់ថា កំណត់ត្រាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនោះត្រឹមត្រូវ ដោយយោង
តាមចំណុច យ សាក្សីនោះមិនត្រឹមតែស្តាប់តែខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ដែលសារការីសូត្រឱ្យម្ចាស់បណ្ណាំ និង សាក្សីនោះ
ស្តាប់ ដូចបញ្ញត្តិក្នុងចំណុច គ ប៉ុណ្ណោះទេ គឺគួរតែពិនិត្យមើលនូវខ្លឹមសារដែលបានសរសេរនោះដែរ ។ ដូច្នេះហើយ
គួរឱ្យអ្នកចេះអក្សរធ្វើសាក្សីទើបជាការប្រសើរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៦៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៥៦ កថាខណ្ឌទី ១ និង មាត្រា ៥៥៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី
ចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៧៤.- មតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន

១-មតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ត្រូវធ្វើឡើង ដោយម្ចាស់បណ្ណាំសរសេរពាក្យ
ទាំងអស់ និង ចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ ដោយខ្លួនឯង ហើយត្រូវចុះហត្ថលេខាលើលិខិតនោះ ។ មតក-

សាសន៍ដោយលិខិតឯកជនដែលត្រូវបានសរសេរជំនួសដោយអ្នកដទៃ ឬ ដែលត្រូវបានសរសេរដោយប្រើម៉ាស៊ីនដូចជាអង្គុលីលេខ ជាអាទិ៍ នឹងត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ។

២-ការបន្ថែម ការលុប ឬ ការកែប្រែផ្សេងទៀត នៅក្នុងមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ពុំមានអានុភាពឡើយ បើម្ចាស់បណ្តាំមិនបានបញ្ជាញនូវកន្លែង ហើយសរសេរបន្ថែមនូវហេតុនៃការកែប្រែនោះ ជាពិសេសបើមិនបានចុះហត្ថលេខាទេ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ដើម្បីធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវសរសេរមតកសាសន៍ទាំងមូលព្រមទាំងចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ ដោយខ្លួនឯង ហើយចុះហត្ថលេខា ។ ពេលដែលមានបញ្ហាអំពីសុក្រិតភាពនៃមតកសាសន៍នោះកើតឡើង ពេលនោះសាមីខ្លួនបានទទួលមរណភាពហើយ ដូច្នោះ គេមិនអាចទាមទារឱ្យម្ចាស់បណ្តាំនោះធ្វើសេចក្តីផ្តងការណ៍បានទេ ហេតុនេះហើយពេលនោះចាំបាច់ត្រូវផ្ទៀងមើលអក្សរ ដោយធ្វើការប្រៀបធៀបនឹងអក្សររបស់សាមីខ្លួន ដែលបានសរសេរក្នុងលិខិតផ្សេងៗពេលនៅរស់ (ដូចជាសំបុត្រ ឬ សៀវភៅកំណត់ហេតុ ជាអាទិ៍) ។ ហេតុនេះហើយបានជាតម្រូវឱ្យម្ចាស់បណ្តាំសរសេរខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ និង ទាមទារឱ្យចុះហត្ថលេខា ជាអាទិ៍ ដោយសាមីខ្លួនផ្ទាល់ ។ ដូច្នោះប្រសិនបើសាមីខ្លួនចុះហត្ថលេខាដោយខ្លួនឯង មិនមានការអនុវត្តតាមមាត្រា ១១៨០ ទេ ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ គ្រាន់តែចែងដើម្បីបញ្ជាក់តែប៉ុណ្ណោះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា ដោយហេតុថា អាចមានករណីដែលតតិយជនផ្លាស់ប្តូរ ដូចជាសរសេរបន្ថែម ឬ លុបចោលពាក្យខ្លះក្នុងមតកសាសន៍ ហេតុនេះហើយក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំខ្លួនឯង ចង់ផ្លាស់ប្តូរដូចជាសរសេរបន្ថែម ឬ លុបចោលពាក្យខ្លះចោល ត្រូវសរសេរបញ្ជាក់នូវការផ្លាស់ប្តូរនោះ ហើយចាំបាច់ត្រូវចុះហត្ថលេខាផងដែរ ដើម្បីបញ្ជាក់មើលដោយផ្ទៀងប្រៀបធៀបនឹងលិខិតផ្សេងទៀត តើការផ្លាស់ប្តូរ ដូចជាសរសេរបន្ថែម ឬ ការលុបចោលជាអាទិ៍ ធ្វើដោយសាមីខ្លួនមែនឬទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៦៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនួញ និង មាត្រា ៥៥៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៧៥.- មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់

មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ ត្រូវធ្វើឡើង ដោយយោងតាមទម្រង់ដូចខាងក្រោមនេះ :

ក-ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវចុះហត្ថលេខាលើលិខិតនោះ ។

ខ-ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវដាក់លិខិតនោះក្នុងស្រោមបិទជិត ហើយត្រូវចុះហត្ថលេខា ឬ សរសេរសញ្ញាសំគាល់ ឬ មធ្យោបាយផ្សេងទៀតដែលអាចវិនិច្ឆ័យបានអំពីការបានបើក ឬ មិនបានបើកស្រោមលិខិតនោះ នៅមាត់ស្រោមលិខិតនោះ ។

គ-ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវដាក់លិខិតដែលបានបិទជិតនោះ នៅចំពោះមុខសារការីម្នាក់ និង សាក្សី ២ (ពីរ) នាក់ និង ធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍ថា លិខិតនេះជាលិខិតមតកសាសន៍ របស់ខ្លួន ហើយបើមានជនក្រៅពីសាមីខ្លួនបានសរសេរ ត្រូវធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីឈ្មោះ និង លំនៅឋានរបស់ជនដែលបានសរសេរនោះ ។

ឃ-សារការីត្រូវចុះថ្ងៃខែឆ្នាំដែលសាមីខ្លួនបានដាក់លិខិតនោះ និង សរសេរ សេចក្តីថ្លែងការណ៍របស់ម្ចាស់បណ្តាំ នៅលើលិខិតដែលបិទជិតនោះ ហើយត្រូវចុះហត្ថ- លេខាលើលិខិតនោះ ជាមួយគ្នានឹងសាក្សី និង ម្ចាស់បណ្តាំ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ ។

មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ គឺជាវិធីមតកសាសន៍មួយដែលអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកចេះអក្សរធ្វើមតកសាសន៍ដោយរក្សា ខ្លឹមសារនោះជាសម្ងាត់ទាំងស្រុង ហើយដែលអាចការពារកុំឱ្យមានការលុបចោល ឬ ការលួចកែប្រែដោយតតិយជន ។ ចំពោះមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ក៏ដូចគ្នាដែរ គឺអាចបិទដោយប្រថាប់ត្រា ហើយប្រសិនបើតតិយជនបានបើក ដោយមិនឆ្លងកាត់បញ្ជាក់តាមនីតិវិធីរបស់តុលាការទេ ត្រូវទទួលពិន័យស៊ីវិល ដូច្នោះ អាចលាក់ការសម្ងាត់បានខ្លះ ក៏ប៉ុន្តែ អាចមានការលុបចោល ឬ កែប្រែដោយតតិយជនដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះមតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់វិញ សារការី ជាអ្នករក្សាទុក ដូច្នោះ ការបើក ការលុបចោល ការកែប្រែ មិនអាចកើតមានឡើងទេ ។

ដើម្បីធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ ចាំបាច់ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិចំណុច ក ដល់ ចំណុច ឃ ។ វិធីនេះខុស ពីមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន គឺម្ចាស់បណ្តាំមិនចាំបាច់សរសេរនូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ដោយខ្លួនឯងទេ គឺអាចពឹង ឱ្យអ្នកផ្សេងដែលខ្លួនជឿទុកចិត្ត សរសេរជំនួស ឬ អាចប្រើម៉ាស៊ីនអង្កុលិលេខ ជាអាទិ៍ បាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ សរសេរដោយខ្លួនឯង និង ចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ ព្រមទាំងចុះហត្ថលេខាដោយខ្លួនផ្ទាល់ ទោះបីជាមិនស្របនឹងលក្ខខណ្ឌនៃវិធីធ្វើ មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ក៏ដោយ ក៏មានសុពលភាពជាមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជនដែរ (មាត្រា ១១៧១) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៧០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ

មាត្រា ១១៧៦.- មតកសាសន៍នៃជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ

១-ដើម្បីធ្វើមតកសាសន៍ នៅពេលដែលជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ បានសះស្បើយមួយរយៈទៀងវិញ នូវសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ត្រូវមានវត្តមានរបស់វេជ្ជបណ្ឌិត យ៉ាងតិច ២ (ពីរ) នាក់ ។

២-វេជ្ជបណ្ឌិតដែលមានវត្តមាននៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ ត្រូវសរសេរបញ្ជាក់បន្ថែមលើលិខិតមតកសាសន៍នោះថា នៅពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានធ្វើមតកសាសន៍នោះ ម្ចាស់បណ្តាំពុំបានស្ថិតក្នុងស្ថានភាពខ្វះសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ដោយសារមានវិបត្តិស្មារតីទេ ហើយត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយបញ្ជាក់ថា ខ្លួនជាវេជ្ជបណ្ឌិតផងដែរ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីធ្វើមតកសាសន៍ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំជាជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ។

ទោះបីជាអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅក៏ដោយ ក៏អាចមានពេលដែលបុគ្គលនោះបានសះស្បើយមួយរយៈទៀងវិញ នូវសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យនូវលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួនដែរ ដូច្នេះ បញ្ញត្តិនេះទទួលស្គាល់នូវការធ្វើមតកសាសន៍ នៅពេលនោះ ។ មាត្រា ៩៥៤ ទទួលស្គាល់នូវអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់អ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ដូច្នេះ ចំពោះការធ្វើមតកសាសន៍ ក៏ត្រូវទទួលការពិចារណាដូចគ្នាដែរ ។ តែចាំបាច់ត្រូវមានគ្រូពេទ្យយ៉ាងតិច ២ នាក់ នៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ ដើម្បីធ្វើការបញ្ជាក់មើលថា ម្ចាស់បណ្តាំពិតជាបានសះស្បើយមួយរយៈទៀងវិញនូវសមត្ថភាពធ្វើមតកសាសន៍ ដើម្បីជៀសវាងជម្លោះនៅពេលអនាគត ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអនីតិជនបានត្រូវប្រកាសឱ្យស្ថិតនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ តាមមាត្រា ២៤ ហើយបានក្លាយជាជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ជននោះមិនអាចអនុវត្តតាមមាត្រានេះបានទេ រហូតដល់ខ្លួនបានក្លាយជានីតិជន (សូមមើលមាត្រា ១១៦៨) ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីកាតព្វកិច្ចរបស់គ្រូពេទ្យ ដែលមានវត្តមាននៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ ។ នេះគឺដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីការអនុវត្តតាមនីតិវិធី នៅក្នុងមតកសាសន៍នោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះករណីដែលចាំបាច់មានវត្តមានរបស់សាក្សី ដូចជាការធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ជាអាទិ៍ ត្រូវមានវត្តមានសាក្សីផ្សេង ក្រៅពីគ្រូពេទ្យផងដែរ ។ ប្រសិនបើជនដែលនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ឬ ធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ នៅក្នុងករណីនីមួយៗនេះ ចាំបាច់ត្រូវមានវត្តមានរបស់គ្រូពេទ្យដែលមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៅពេលជននោះសរសេរមតកសាសន៍ដោយផ្ទាល់ ឬ នៅពេលជននោះបង្ហាញខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ទៅឱ្យសារការី ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ធ្វើមតកសាសន៍ ត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រា ១១៩៧ ហើយប្រសិនបើបានធ្វើមតកសាសន៍ចំពោះអ្នកអាណាព្យាបាល ជាអាទិ៍ គឺត្រូវមានកម្រិត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៧៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ

មាត្រា ១១៧៧.- មតកសាសន៍របស់ជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់ អាយុជីវិត

១-ប្រសិនបើជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិត ដោយសារ ជម្ងឺ ឬ ហេតុផ្សេងទៀត មានបំណងចង់ធ្វើមតកសាសន៍ មតកសាសន៍នេះអាចធ្វើបាន ដោយតម្រូវឱ្យមានវត្តមានរបស់សាក្សីយ៉ាងតិច ៣ (បី) នាក់ ហើយដោយប្រកាស ខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍នោះ ដោយផ្ទាល់មាត់ ចំពោះជនម្នាក់ ក្នុងចំណោមសាក្សីនោះ ។ នៅក្នុងករណីនេះ ជនដែលបានទទួលការប្រកាសដោយផ្ទាល់មាត់នោះ ត្រូវសរសេរជា លាយលក្ខណ៍អក្សរ ហើយអានឱ្យសាក្សីស្តាប់ ឬ ឱ្យមើល ហើយនៅក្រោយពេលដែល សាក្សីនីមួយៗបានទទួលស្គាល់ថាការសរសេរនោះត្រឹមត្រូវហើយ សាក្សីនីមួយៗនោះ ត្រូវ ចុះហត្ថលេខាលើលិខិតនោះ ។

២-មតកសាសន៍ដែលបានធ្វើតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ពុំមាន អានុភាពឡើយ បើសាក្សីណាម្នាក់ ឬ បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ពុំបានដាក់ ពាក្យសុំទៅតុលាការ នៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ខែ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលបានធ្វើ មតកសាសន៍នោះ ហើយពុំបានទទួលការបញ្ជាក់ទេ ។

៣-តុលាការមិនអាចធ្វើការបញ្ជាក់មតកសាសន៍បានឡើយ ប្រសិនបើពុំមានជំនឿ ទុកចិត្តថាមតកសាសន៍នោះ ចេញពីឆន្ទៈពិតប្រាកដរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិពិសេសសម្រាប់ករណីដែលជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិត ធ្វើមតក- សាសន៍ ។

ទោះជាកំពុងស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិតក៏ដោយ ប្រសិនបើមានសមត្ថភាពធ្វើមតកសាសន៍ ដោយលិខិតឯកជន ជននោះអាចធ្វើបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើមានពេលវេលាសារករីបាន ក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍ ដោយលិខិតយថាភូតដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ អាចមានករណីដែលគ្មានសមត្ថភាព ឬ គ្មានពេលវេលា ពេលនោះម្ចាស់បណ្តាំក៏អាច ធ្វើមតកសាសន៍ដោយផ្ទាល់មាត់ ចំពោះមុខអ្នកមានវត្តមានបានដែរ ។ នីតិវិធីនេះមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ។ គួរបញ្ជាក់

ផងដែរថា ក្នុងករណីនេះក៏ដោយ ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តិជន ជាអាទិ៍ មិនអាចធ្វើជាសាក្សី ឬ អ្នកសង្កេតការណ៍ បានឡើយ (សូមមើលមាត្រា ១១៧២) ។

ដោយសារតែការធ្វើមតកសាសន៍របស់ជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិត គឺធ្វើតាមវិធីពិសេស កថាខណ្ឌទី ២ តម្រូវឱ្យមានការបញ្ជាក់ពីតុលាការក្នុងអំឡុងពេល ១ ខែ គិតពីថ្ងៃដែលបានធ្វើមតកសាសន៍នោះ ។ រីឯកថាខណ្ឌទី ៣ វិញ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីបទដ្ឋាននៃការវិនិច្ឆ័យរបស់តុលាការ ក្នុងករណីនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៧៦ កថាខណ្ឌទី ១, ទី ៤ និង ទី ៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៧៨.- មតកសាសន៍នៃជនដែលត្រូវជាប់ឃុំឃាំង ជាអាទិ៍

១-បុគ្គលដែលជាប់ឃុំឃាំងនៅទីកន្លែងដាច់ដោយឡែក ដោយសាលក្រម ឬ សាលដីកា ឬ ដោយសារការចាត់ចែងផ្នែករដ្ឋបាល អាចធ្វើលិខិតមតកសាសន៍បាន ដោយ ត្រូវឱ្យមានវត្តមានរបស់នគរបាល ឬ មន្ត្រីនៃមន្ទីរឃុំឃាំងម្នាក់ និង សាក្សី យ៉ាងតិច ២ (ពីរ) នាក់ ។

២-បុគ្គលដែលនៅក្នុងនាវា ឬ យន្តហោះ អាចធ្វើលិខិតមតកសាសន៍បាន ដោយ ត្រូវឱ្យមានវត្តមានមេបញ្ជាការ បរិបាលនាវា ឬ យន្តហោះ ឬ បុគ្គលិកនាវា ឬ យន្តហោះ ម្នាក់ និង សាក្សីយ៉ាងតិច ២ (ពីរ) នាក់ ។

៣-នៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ឬ ទី ២ ខាង លើនេះ ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើមតកសាសន៍ ដោយផ្ទាល់មាត់ ចំពោះនគរបាល មន្ត្រីនៃមន្ទីរ ឃុំឃាំង មេបញ្ជាការ បរិបាលនាវា ឬ យន្តហោះ ឬ បុគ្គលិកនាវា ឬ យន្តហោះ បាន ។

៤-បញ្ញត្តិពីចំណុច ខ ដល់ចំណុច ង កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១១៧៣ (មតក- សាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណី ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ។ ក្នុងករណីនេះ ពាក្យ សារការី ត្រូវបានបកស្រាយថាជា នគរបាល មន្ត្រីនៃមន្ទីរឃុំឃាំង មេបញ្ជាការ បរិបាលនាវា ឬ យន្តហោះ ឬ បុគ្គលិកនាវា ឬ យន្តហោះ ។

៥-មតកសាសន៍ដែលត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិពីកថាខណ្ឌទី ១ ដល់កថាខណ្ឌទី ៤ ខាងលើនេះ ពុំមានអានុភាពឡើយ បើម្ចាស់បណ្តាំបន្តនៅរស់ ក្នុងអំឡុង

ពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ គិតចាប់ពីពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំនោះ បែរជាអាចធ្វើមតកសាសន៍ បាន តាមទម្រង់ណាមួយដែលបានកំណត់ចាប់ពីមាត្រា ១១៧៣ (មតកសាសន៍ដោយ លិខិតយថាភូត) ដល់មាត្រា ១១៧៥ (មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់) នៃក្រមនេះ ក្រោយពេលខ្លួនត្រូវបានដោះលែងពីមន្ទីរឃុំឃាំង ឬ ចុះពីនាវា ឬ យន្តហោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ជនដែលត្រូវជាប់ឃុំឃាំង ឬ នៅក្នុងនាវា ជាអាទិ៍ អាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយវិធីដូចគ្នានឹង ការធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូតដែរ ។ ជនទាំងនេះអាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ដោយយោងតាម មាត្រា ១១៧៤ បានដែរ ប៉ុន្តែ មានករណីខ្លះដែលមិនអាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជនបាន ដោយសារជននោះ ជាអនកូរជន ឬ មានរបួសដៃ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់មានបញ្ញត្តិនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ចែងថា ជនដែលត្រូវជាប់ឃុំឃាំង ឬ ជនដែលនៅក្នុងនាវាអាចធ្វើមតកសាសន៍ តាមបញ្ញត្តិ នៃមាត្រានេះបាន ហើយមាត្រានេះក៏ចែងអំពីជនដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងករណីនេះដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ និង ទី ៤ ចែងថា ចំពោះករណីដែលបានធ្វើមតកសាសន៍តាមវិធីដែលបានបញ្ញត្តិក្នុងមាត្រានេះ ជា គោលការណ៍ ត្រូវធ្វើតាមវិធីដូចគ្នានឹងការធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ដែលចែងក្នុងមាត្រា ១១៧៣ ហើយ ក្នុងករណីនេះ នគរបាល ជាអាទិ៍ មានតួនាទីជាសារការី ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងមាត្រានេះបានចែងថា ត្រូវអនុវត្តដូចគ្នានឹង មាត្រា ១១៧៣ ក៏ប៉ុន្តែ នគរបាល ជាអាទិ៍ មិនមែនជាសារការីទេ ដូច្នេះ មតកសាសន៍ដែលធ្វើឡើងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា នេះ មិនមែនជាមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូតទេ ។ នេះគឺគ្រាន់តែអនុវត្តតាមវិធីធ្វើមតកសាសន៍ ដែលចែងក្នុងមាត្រា ១១៧៣ ប៉ុណ្ណោះ ។

កថាខណ្ឌទី ៥ ចែងអំពីអំឡុងពេលដែលមតកសាសន៍ធ្វើឡើងតាមមាត្រានេះមានសុពលភាព ។ មតកសាសន៍ដែល ធ្វើឡើងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ គឺជាមតកសាសន៍បណ្តោះអាសន្នតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត សភាពនេះក៏អាចមានដូចគ្នា ចំពោះការធ្វើមតកសាសន៍ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១១៧៧ ស្តីពីមតកសាសន៍របស់ជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់ បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិតដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិតនោះ មានការពិបាក នឹងរស់បានជាង ៦ ខែ ហើយម្យ៉ាងទៀត មានលក្ខខណ្ឌទាមទារឱ្យមានការបញ្ជាក់ដោយតុលាការក្នុងអំឡុងពេល ១ ខែ ។ ដូច្នេះហើយបានជានៅក្នុងមាត្រា ១១៧៧ គ្មានបញ្ញត្តិដូចគ្នានឹងបញ្ញត្តិក្នុងកថាខណ្ឌទី ៥ នេះទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌ នេះមិនបាននិយាយអំពីមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជនទេ ។ នេះក៏ព្រោះថា តាមរយៈមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ម្ចាស់បណ្តាំអាចលុបចោល ឬ ផ្លាស់ប្តូរនូវមតកសាសន៍ទាំងអស់ពេលណាក៏បានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៧៧ និង មាត្រា ៩៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន

មាត្រា ១១៧៩._ ការធ្វើមតកសាសន៍នៃបុគ្គលដែលមិនអាចនិយាយបាន ជាអាទិ៍

១-នៅក្នុងករណីដែលបុគ្គលមិនអាចនិយាយបាន ធ្វើមតកសាសន៍តាមទម្រង់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៧៣ (មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត) មាត្រា ១១៧៥ (មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់) មាត្រា ១១៧៧ (មតកសាសន៍របស់ជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិត) នៃក្រមនេះ ម្ចាស់បណ្តាំនោះអាចជំនួសការប្រាប់បាន ដោយធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ ឬ សេចក្តីថ្លែងការណ៍ថាលិខិតនោះជាលិខិតមតកសាសន៍ តាមការបកប្រែរបស់អ្នកបកប្រែ ឬ សរសេរដោយដៃខ្លួនផ្ទាល់ នៅចំពោះមុខសារការី ឬ សាក្សី ។

២-ក្នុងករណីដែលសារការី ឬ បុគ្គលផ្សេងទៀតដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ ត្រូវអានឱ្យម្ចាស់បណ្តាំ ឬ សាក្សី ស្តាប់នូវអត្ថន័យនៃមតកសាសន៍ ក្រោយពេលបានសរសេរជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរនូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍នោះ បើម្ចាស់បណ្តាំ និង សាក្សីនោះ បែរជាមនុស្សថ្លង់មិនអាចស្តាប់បានទេ សារការី ឬ បុគ្គលផ្សេងទៀតដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ អាចជំនួសការអានឱ្យស្តាប់បាន ដោយប្រាប់អំពីអត្ថន័យដែលខ្លួនបានសរសេរនោះ តាមការបកប្រែរបស់អ្នកបកប្រែ ទៅម្ចាស់បណ្តាំ ឬ សាក្សីនោះ ។

៣-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ សារការី ឬ បុគ្គលផ្សេងទៀតដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ ត្រូវសរសេរអំពីហេតុនោះ ចូលទៅក្នុងលិខិតនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីបញ្ញត្តិពិសេស ជាអាទិ៍ ក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍របស់បុគ្គលដែលមិនអាចនិយាយបាន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិពិសេសសម្រាប់ករណីធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ជាអាទិ៍ ដោយបុគ្គលដែលមិនអាចនិយាយបាន ហើយការប្រាប់នូវឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួនដល់សារការី អាចធ្វើឡើងដោយមានអ្នកបកប្រែភាសាសញ្ញា ឬ សរសេរដោយដៃខ្លួនផ្ទាល់ ដើម្បីជំនួសការប្រាប់សេចក្តីថ្លែងការណ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិពិសេសសម្រាប់ករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំ ឬ សាក្សី ជាមនុស្សថ្លង់ស្តាប់មិនឮ ។ ក្នុងករណីនេះ សារការី ឬ ជនផ្សេងទៀត ដែលត្រូវបានកំណត់ក្នុងក្រមនេះ ក្រោយពីបានសរសេរជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរនូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍រួចរាល់ អាចប្រាប់អំពីខ្លឹមសារដែលបានសរសេរនោះ តាមរយៈការបកប្រែរបស់អ្នកបកប្រែ ទៅម្ចាស់បណ្តាំ ឬ សាក្សីនោះ ដើម្បីជំនួសការអានឱ្យស្តាប់ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីការសរសេរនូវហេតុការណ៍ក្នុងលិខិតខាងលើនេះ ក្នុងករណីដែលបានធ្វើតាមនីតិវិធីទាំងនេះ ។
(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៦៩-២, មាត្រា ៩៧២, មាត្រា ៩៧៦ កថាខណ្ឌទី ៣ និង មាត្រា ៩៧៩ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី
ជំរឿន

មាត្រា ១១៨០.- ការសរសេរនាមត្រកូល និង នាមខ្លួន និង ការផ្តិតម្រាមដៃ ជំនួសឱ្យ
ការចុះហត្ថលេខា

ក្នុងករណីដែលសារការី និង សាក្សី ត្រូវចុះហត្ថលេខា សារការី និង សាក្សី
គ្រាន់តែសរសេរនាមត្រកូល និង នាមខ្លួន និង ផ្តិតម្រាមដៃ ជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

(កំណត់)

ដោយយោងទៅតាមទំនៀមទម្លាប់កម្ពុជា មាត្រានេះចែងថា អាចសរសេរនាមត្រកូល និង នាមខ្លួន និង ផ្តិត
ម្រាមដៃ ជំនួសការចុះហត្ថលេខាបាន ក្នុងករណីដែលសារការី និង សាក្សីត្រូវចុះហត្ថលេខា ។

ដោយសារតែមានការចាំបាច់ត្រូវធ្វើការពិនិត្យផ្ទៀងផ្ទាត់មើលហត្ថលេខាសាមីខ្លួន ហេតុនេះហើយបានជាមិនអនុញ្ញាតឱ្យ
ម្ចាស់បណ្តាំផ្តិតម្រាមដៃដែលជាវិធីសម្រួលនេះទេ ។

មាត្រា ១១៨១.- បទប្បញ្ញត្តិពិសេសចំពោះមតកសាសន៍របស់ជនជាតិខ្មែរដែលរស់
នៅបរទេស

បើជនជាតិខ្មែរមានបំណងចង់ធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ឬ លិខិត
សម្ងាត់ នៅកន្លែងដែលមានកុងស៊ុលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាប្រចាំនៅ កុងស៊ុលនោះ
ត្រូវអនុវត្តមុខនាទីរបស់សារការី ។

(កំណត់)

មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិពិសេសចំពោះករណីដែលជនជាតិខ្មែរដែលរស់នៅបរទេសធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត
ឬ ដោយលិខិតសម្ងាត់ ក្នុងចំណោមវិធីធ្វើមតកសាសន៍របស់កម្ពុជា ។

ជនជាតិខ្មែរ ទោះបីជានៅបរទេសក៏ដោយ ក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន តាមមាត្រា ១១៧៤ បានដែរ ។
ម្យ៉ាងទៀត គេក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍តាមវិធីដែលប្រទេសនោះមាន នៅចំពោះមុខសារការីនៃប្រទេសនោះបានដែរ
ហើយតាមផ្លូវច្បាប់ឯកជនអន្តរជាតិ វិធីមួយណាក៏នឹងត្រូវមានសុពលភាពដូចគ្នា ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីធ្វើមតកសាសន៍ នៅ

ចំពោះមុខសារការិបរទេសនោះ ជាទូទៅច្រើនតែត្រូវធ្វើដោយប្រើភាសាប្រទេសនោះ ហេតុនេះហើយ ដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យ ជនដែលមិនចេះភាសាបរទេស អាចមានលទ្ធភាពធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ឬ ដោយលិខិតសម្ងាត់ជាភាសា ខ្មែរបាន កុងស៊ុលកម្ពុជាត្រូវបានប្រគល់សិទ្ធិឱ្យអនុវត្តមុខនាទីរបស់សារការិ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៨៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ៣ ចំណុចនៃមតកសាសន៍

មាត្រា ១១៨២.- ការកំណត់ចំណែកមតិក

១-មតកជនអាចកំណត់ចំណែកមតិក របស់សហសន្តតិជនតាមមតកសាសន៍ ឬ អាច បង្ហាញឆន្ទៈផ្ទុយពីបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៦៣ (ចំណែកមតិករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ ពិសេស) នៃក្រមនេះ ស្តីពីចំណែកមតិករបស់បុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស បាន ។ ប៉ុន្តែ ការកំណត់ចំណែកមតិកដែលបំពានភាគបម្រុង ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិ ស្តីពីភាគបម្រុង ។

២-បើមតកជនបានកំណត់ចំណែកមតិក ចំពោះសន្តតិជនតែម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជនទាំងអស់ ចំណែកមតិករបស់សហសន្តតិជនផ្សេងទៀត ត្រូវ កំណត់ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៣ (ការសម្រួលចំណែកមតិក) ជំពូកទី ២ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា មតកជនអាចធ្វើការកំណត់នូវចំណែកមតិកនៃសហសន្តតិជន ជាអាទិ៍ ដោយមតកសាសន៍ បាន ។ ជាបឋម កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា មតកជនអាចធ្វើការកំណត់នូវចំណែកមតិកនៃសន្តតិជន ដោយមតកសាសន៍បាន ។ ឧទាហរណ៍ ករណីដែលជនដែលត្រូវសន្តតិជាសន្តតិជន គឺជាប្រពន្ធ និង កូនពីរនាក់ ចំណែកមតិកតាមផ្លូវច្បាប់គឺ ១ ភាគ ៣ ម្នាក់ ក៏ប៉ុន្តែ មតកជនអាចកំណត់ឱ្យអ្នកណាម្នាក់ ក្នុងចំណោមអ្នកទាំងនោះ ទទួលចំណែក ១ ភាគ ២ បាន ។ ចំណែក មតិកនៃសន្តតិជនដែលមតកជនកំណត់នេះ អាចហៅថា "ចំណែកមតិកតាមការកំណត់" ។ ការកំណត់ចំណែកមតិកអាច ធ្វើដោយវិធីកំណត់នូវសមាមាត្រ ដូចជា ១ ភាគ ២ ជាអាទិ៍ ឬ ដោយវិធីកំណត់នូវទ្រព្យជាក់ស្តែងណាមួយ (ឧទាហរណ៍ មតិកមានសរុបទាំងអស់ ១០០០ ដុល្លារ ហើយកំណត់ឱ្យសន្តតិជន A ទទួលសន្តតិកម្មជាដីដែលមានតម្លៃ ស្មើនឹង ៣៥០ ដុល្លារ និង ចលនទ្រព្យដែលមានតម្លៃស្មើនឹង ១៥០ ដុល្លារ ជាអាទិ៍) ។ ម្យ៉ាងទៀត មតកជនអាចបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងពី បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៦៣ ដែលចែងអំពីចំណែកមតិករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសបាន ។ ឧទាហរណ៍ A, B និង

C ទទួលមតិកស្មើភាគគ្នា ហើយនៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម មតិកមាន ១០០០ ដុល្លារ ប៉ុន្តែ A បានទទួលផលប្រយោជន៍ ពិសេសចំនួន ៥០០ ដុល្លាររួចទៅហើយ ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើមិនមានមតកសាសន៍ទេ ចំណែកមតិកដែល A អាចទទួល បាន ជាក់ស្តែងគឺ ០ ក៏ប៉ុន្តែ មតកជនអាចកំណត់ឱ្យ A ស្ទង់មតិកថែម ៣០០ ដុល្លារទៀតបាន ។ ក្នុងករណីនេះ ចំណែក មតិកជាក់ស្តែងគឺ A បាន ៣០០ ដុល្លារ ហើយ B និង C ទទួលចំណែក ៣៥០ ដុល្លារម្នាក់ (សូមមើលមាត្រា ១១៦៥) ។ ក៏ប៉ុន្តែ តាមការកំណត់នេះ ក្នុងចំណោមសហសន្តិកម្ម អាចមានបុគ្គលខ្លះត្រូវគេបំពាននូវភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន ។ ក្នុង ករណីនេះ បុគ្គលដែលត្រូវគេបំពាននោះ អាចទាមទារឱ្យធ្វើការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុងបាន ដោយយោងតាម បញ្ញត្តិស្តីពីភាគបម្រុង ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌនេះ ចែងបញ្ជាក់អំពីចំណុចនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីវិធីកំណត់ចំណែកមតិកសម្រាប់សន្តិកម្មផ្សេងទៀត ក្នុងករណីដែលមតកជនបានធ្វើការ កំណត់ចំណែកមតិកសម្រាប់សហសន្តិកម្មតែម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ក្នុងចំណោមសហសន្តិកម្មទាំងអស់នោះ ។ វិធីកំណត់ នេះ ត្រូវបានកំណត់ដោយបញ្ញត្តិនៃជំពូកទី ២ ផ្នែកទី ៣ ស្តីពី "ការសម្រួលចំណែកមតិក" ។ ឧទាហរណ៍ សន្តិកម្មមាន ៣ នាក់ គឺ A, B និង C រីឯមតិកមាន ១០០០ ដុល្លារ ហើយ A បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសចំនួន ៥០០ ដុល្លារ ហើយមតកជនបានកំណត់ចែកមតិកឱ្យ B ចំនួន ៨០០ ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ ទ្រព្យដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមតិក គឺ ១៥០០ ដុល្លារ (១០០០+៥០០) ហើយចំណែកមតិកគឺ $1500 \div 3 = 500$ ហេតុដូច្នេះ ភាគដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជា ចំណែកមតិករបស់ A និង B គឺ ០ រីឯ C នឹងបាន ៥០០ ដុល្លារ (នេះក៏ព្រោះថា A បានទទួលផលប្រយោជន៍ ពិសេសចំនួន ៥០០ ដុល្លារ រួចទៅហើយ ហើយ B នឹងបានទទួលចំណែកមតិកតាមការកំណត់ ចំនួន ៨០០ ដុល្លារ) ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទ្រព្យដែលនៅសល់ ក្រោយពីដកចំណែកដែលកំណត់សម្រាប់ B នោះ មានតែ ២០០ ដុល្លារទេ ហេតុនេះហើយ C បានទទួលមតិកជាក់ស្តែងតែ ២០០ ប៉ុណ្ណោះ ($= 200 \times \{(500 \div (500 + 0 + 0))\}$) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩០២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៨៣.- ការកំណត់នូវវិធីបែងចែកដោយមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍

មតកជន អាចកំណត់នូវវិធីបែងចែកតាមមតកសាសន៍ ឬ អាចប្រគល់អាណត្តិឱ្យ តតិយជនកំណត់វិធីនោះ ឬ អាចហាមឃាត់មិនឱ្យបែងចែកនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលមិន លើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្មនោះ បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងទទួលស្គាល់ឱ្យមតកជនធ្វើការកំណត់ អំពីវិធីបែងចែកមតិក ជាអាទិ៍ ដោយមតកសាសន៍ ។ ជាបឋម មាត្រានេះចែងថា មតកជនអាចធ្វើការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិកបាន ។ មតកជនអាចកំណត់ឱ្យ

សហសន្តតិជន A ស្ទង់ដី a, ឱ្យ B ស្ទង់ដី b, ឱ្យ C ស្ទង់ប្រាក់ ឱ្យបានប្រហាក់ប្រហែលនឹងចំណែកមតិកដែលកំណត់ដោយ ច្បាប់ ជាអាទិ៍ បាន ។ ម្យ៉ាងទៀត មតកជនអាចធ្វើការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក និង កំណត់នូវចំណែកមតិក ព្រមគ្នា បាន ។ ទោះបីជាសហសន្តតិជន A, B និង C អាចទទួលសន្តតិកម្មតាមផ្លូវច្បាប់ ១ ភាគ ៣ ម្នាក់ក៏ដោយ ក៏អាចធ្វើការ កំណត់ឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មដីដែលមានតម្លៃស្មើនឹង ១០០០ ដុល្លារ ឱ្យ B ទទួលសន្តតិកម្មជាប្រាក់ ៥០០ ដុល្លារ និង ឱ្យ C ទទួលសន្តតិកម្មទ្រព្យនៅសល់ផ្សេងទៀត (ដែលមានតម្លៃស្មើនឹង ៨០០ ដុល្លារ) បាន ។

បន្ទាប់មក មាត្រានេះចែងទទួលស្គាល់នូវការប្រគល់អាណត្តិឱ្យតតិយជន កំណត់នូវការបែងចែកមតិក ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលកូនមិនទាន់គ្រប់អាយុជានិតិជន ការប្រគល់អាណត្តិឱ្យឪពុកបង្កើត (ត្រូវជាជីតារបស់សន្តតិជន) ធ្វើការ កំណត់ការបែងចែកមតិក ។ ក៏ប៉ុន្តែ មិនអនុញ្ញាតឱ្យប្រគល់អាណត្តិ ឱ្យសហសន្តតិជនណាមួយបានទេ ។ ហេតុនេះហើយ ក្នុងនេះបានប្រើពាក្យ "តតិយជន" ។

ម្យ៉ាងទៀត មតកជនអាចហាមឃាត់មិនឱ្យបែងចែកមតិកក្នុងអំឡុងពេលមួយ ដែលមិនលើស ៥ ឆ្នាំបាន ចាប់ពី ពេលដែលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។ ឧទាហរណ៍ដូចជា ការហាមឃាត់មិនទាន់ឱ្យបែងចែកមតិក ក្នុងករណីដែលកូនមួយចំនួន មិនទាន់គ្រប់អាយុជានិតិជន ជាដើម ។ អំឡុងពេលនេះត្រូវបានកំណត់ត្រឹម ៥ ឆ្នាំ ដោយសារតែដើម្បីតម្រូវទៅនឹង វាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ២១១ ស្តីពីការបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩០៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៨៤.- អនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិ

ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើប្រទានកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ឬ មួយផ្នែក ឬ អាចធ្វើ ប្រទានកម្មដោយមតកសាសន៍ តាមវិធីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៩៩ (និយមន័យ នៃអថ្មីយទាន) នៃក្រមនេះបាន នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលអនុលោមតាមបញ្ញត្តិស្តីពីភាគ បម្រុង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងទទួលស្គាល់នូវការធ្វើប្រទានកម្មទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ឬមួយផ្នែក តាមមតកសាសន៍(អថ្មីយទាន) ។

ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនឱ្យជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ឬ តតិយជនដែលមិន មែនជាសន្តតិជន តាមមតកសាសន៍បាន ។ ក្នុងនោះ ការធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិ ចំពោះជនដែលត្រូវបានសន្មតថា ជាសន្តតិជន ត្រូវបានសន្មតថាជាការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក ឬ កំណត់នូវចំណែកមតិក ដោយអនុលោមតាម មាត្រាបន្ទាប់ ។ ចំណុចនេះនឹងបកស្រាយនៅក្នុងមាត្រាបន្ទាប់ ។ ការធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិ ចំពោះតតិយជន ហៅថា

អង្គការ (មាត្រា ១១៩៩) ។ ប្រទានកម្មដោយមូលហេតុមរណភាព ក៏ប្រហាក់ប្រហែលនឹងអង្គការដែរ ក៏ប៉ុន្តែ អង្គការ គឺជាអនុប្បទាននៃទ្រព្យសម្បត្តិដោយការបង្ហាញនូវរបស់មតកជនតែម្ខាង រីឯប្រទានកម្មដោយមូលហេតុ មរណភាព គឺជាអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិតាមកិច្ចសន្យារវាងទាយក និង បដិគ្គាហក ។ សកម្មភាពពីរនេះមានចំណុចរួម មួយ គឺការកើតមានឡើងនូវអានុភាពនៃការផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិដោយមរណភាពរបស់ទាយក ហេតុនេះហើយ ចំពោះ អានុភាពនៃប្រទានកម្មដោយមូលហេតុមរណភាព ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិស្តីពីអង្គការ (មាត្រា ៥៧៧ កថាខណ្ឌទី ២) ។

ក្នុងមាត្រានេះបានចែងថា "ក្នុងលក្ខខណ្ឌដែលអនុលោមតាមបញ្ញត្តិស្តីពីភាគបម្រុង" ។ នេះគឺជាបញ្ញត្តិបញ្ជាក់ ប៉ុណ្ណោះ ហើយប្រសិនបើលទ្ធផលនៃអង្គការ បំពានភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជន អង្គការនោះអាចត្រូវបានកាត់បន្ថយ ទាំងអស់ ឬ មួយផ្នែក តាមការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុង ។

មាត្រា ១១៨៥.- អនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិចំពោះសន្តតិជន

១- បើមតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍ដែលមានអត្ថន័យជាការធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យ សម្បត្តិជាក់លាក់តែមួយ ឬ ច្រើន ឱ្យទៅសហសន្តតិជនតែម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ មតក- សាសន៍នោះត្រូវបានសន្មតថាបានកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក លើកលែងតែនៅក្នុងករណី ដែលមតកសាសន៍នោះមានអត្ថន័យជាអង្គការយ៉ាងច្បាស់លាស់ ដូចជាអង្គការដែល ភ្ជាប់ជាមួយនឹងបន្ទុក ជាអាទិ៍ ហើយបើតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់នោះ មាន ចំនួនលើសពីចំណែកមតិករបស់សន្តតិជន នោះត្រូវសន្មតថាបានកំណត់ចំណែកមតិកផង ដែរ ។

២- ក្នុងករណីដែលមតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិតែមួយភាគ នៅក្នុងចំណោមមតិក បើតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិនោះ មានចំនួនតិចជាងចំណែកមតិក ដែល សន្តតិជននោះត្រូវទទួល លុះត្រាតែពុំមានការបង្ហាញនូវផ្សេងទៀតនៅក្នុងមតកសាសន៍ នោះ ត្រូវសន្មតថាបានកំណត់ត្រឹមតែវិធីបែងចែកមតិកដែលត្រូវធ្លាក់ទៅលើសន្តតិជននោះ តែប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិសន្មតអំពីអត្ថន័យតាមផ្លូវច្បាប់នៃមតិកសាសន៍ដែលធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យជាក់លាក់មួយ ចំពោះ សន្តតិជន ដោយមតកជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ សន្មតថា ករណីដូចខាងលើនេះគឺជាករណីធ្វើការកំណត់វិធីបែងចែកមតិក ឬ ធ្វើការកំណត់ចំណែក

មតិក ។ ក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍នោះបានធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់មួយ ដល់បុគ្គលណាមួយក្រៅពីសន្តតិជន អាចដឹងបានភ្លាមថានេះគឺជាអង្គុយទាន ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើករណីធ្វើអនុប្បទានចំពោះសន្តតិជនវិញ ភាគច្រើនមិនអាចដឹងថា នេះជាការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក ជាអាទិ៍ ឬ ជាអង្គុយទានទេ ។ ក្នុងចំណោមសន្តតិជន A, B និង C ប្រសិនបើមតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍មួយកំណត់ឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មដ៏ជាក់លាក់ណាមួយ ឱ្យ B ទទួលសន្តតិកម្មសិទ្ធិលើបំណុលជាប្រាក់បញ្ញើក្នុងធនាគារណាមួយ ហើយចំពោះ C ឱ្យទទួលសន្តតិកម្មទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ដែលនៅសល់ក្នុងករណីនេះ គួរគិតថា ឆន្ទៈរបស់មតកជន មិនមែនជាការធ្វើអង្គុយទានទេ តែជាការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក ជាអាទិ៍ទៅវិញ ជាការសមរម្យជាង ។ ដូច្នេះ ទោះបីជាមតកសាសន៍នោះកំណត់តែឱ្យ A ដីធ្លីជាក់លាក់មួយក៏ដោយ ក៏ត្រូវគិតថា ឆន្ទៈរបស់មតកជន គឺជាការកំណត់ចំណែកមតិក ជាអាទិ៍ ។ ដោយសារតែអត្រាពន្ធក្នុងករណីប្រទានកម្ម និង ករណីសន្តតិកម្មខុសគ្នា ហេតុនេះហើយ បានជាចាំបាច់មានបញ្ញត្តិសន្តតនេះ (ជាទូទៅ អត្រាពន្ធលើប្រទានកម្មខ្ពស់ជាង) ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងទំហំក្រមរដ្ឋប្បវេណី កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ និង មាត្រា ១១៩៥ ត្រូវបានបញ្ញត្តិឡើងដើម្បីបំបាត់នូវភាពខុសគ្នារវាងប្រទានកម្ម និង អង្គុយទាន ទោះបីជាបានវាយតម្លៃថា មតកសាសន៍ធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យជាក់លាក់ណាមួយឱ្យសន្តតិជននោះ ជាការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិកក៏ដោយ ឬ បានវាយតម្លៃថា មតកសាសន៍នោះជាអង្គុយទានក៏ដោយ លើកលែងតែករណីដែលសន្តតិជនដែលត្រូវទទួលទ្រព្យសម្បត្តិនោះបានទទួលមរណភាព ជាអាទិ៍ ។ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជននោះបានទទួលមរណភាព ជាអាទិ៍ ប្រសិនបើបានធ្វើមតកសាសន៍ដើម្បីកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក ការកំណត់នេះនឹងមានអានុភាពទៅលើទំនាក់ទំនងការធ្វើសន្តតិកម្មជំនួសនៃសន្តតិជននោះ (មាត្រា ១១៩៦) ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើជាអង្គុយទានវិញ នឹងគ្មានអានុភាព (មាត្រា ១២០០) ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ឃ្លា "បើតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់នោះ មានចំនួនលើសពីចំណែកមតិករបស់សន្តតិជន នោះត្រូវសន្មតថា បានកំណត់ចំណែកមតិកផងដែរ" បានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីចំណុចដូចតទៅ : ចំពោះឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ក្នុងករណីដែលចំណែកមតិកតាមផ្លូវច្បាប់របស់សន្តតិជនបីនាក់ A, B និង C មាន ១ ភាគ ៣ ម្នាក់ តម្លៃនៃដីដែលបានធ្វើអនុប្បទានដល់ A គឺស្មើនឹង ១០០០ ដុល្លារ សិទ្ធិលើបំណុលទ្រព្យជាប្រាក់បញ្ញើដែលបានធ្វើអនុប្បទានដល់ B គឺមាន ៣០០ ដុល្លារ ហើយតម្លៃនៃទ្រព្យនៅសល់ដែល C បានទទួលនោះ គឺស្មើនឹង ៥០០ ដុល្លារ បូកសរុបទាំងអស់ទៅគឺ ១៨០០ ដុល្លារ ។ ដូច្នេះចំណែកមតិកសម្រាប់សន្តតិជនម្នាក់ៗតាមផ្លូវច្បាប់គឺ ៦០០ ដុល្លារ ហើយការកំណត់ឱ្យ A នោះ គឺច្បាស់ជាការកំណត់ឱ្យលើសចំណែកមតិកតាមផ្លូវច្បាប់ ។

ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ប្រសិនបើមតកសាសន៍នោះបានកំណត់តែឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មដីធ្លីដែលមានតម្លៃ ១០០០ ដុល្លារ និង B ទទួលសន្តតិកម្មសិទ្ធិលើបំណុលដែលជាប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារចំនួន ៣០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងករណីនេះ នឹងមានបញ្ហាថា តើមតិកដែលនៅសល់មានតម្លៃស្មើនឹង ៥០០ ដុល្លារនោះ ត្រូវបានទៅអ្នកណា ។ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់ត្រូវមានកថាខណ្ឌទី ២ ដើម្បីធ្វើការសន្មត ។ ក្នុងករណីនេះ A បានទទួលលើសចំណែកមតិកតាមផ្លូវច្បាប់ហើយ ដូច្នេះមិនអាចទទួលសន្តតិកម្មមតិកផ្សេងទៀតបានទេ ប៉ុន្តែ តាមបញ្ញត្តិសន្តតនៃកថាខណ្ឌទី ២ នេះ

B និង C ត្រូវទទួលទ្រព្យក្រៅពីដី ចំនួន ៨០០ ដុល្លារ ស្មើគ្នា ។ ហេតុដូច្នេះ ដោយសារ B បានទទួលតែប្រាក់បញ្ញើ នៅធនាគារតែ ៣០០ ដុល្លារទេ ដូច្នេះ B អាចទទួលថែម ១០០ ដុល្លារទៀត ពីទ្រព្យនៅសល់ ហើយ C អាចទទួល ៤០០ ដុល្លារ ពីទ្រព្យនៅសល់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើ "មានការបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងទៀតនៅក្នុងមតកសាសន៍" ត្រូវអនុលោម តាមឆន្ទៈនោះ ។ ហេតុដូច្នេះ ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងមតកសាសន៍មានសរសេរថា "B អាចទទួលតែប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារ ចំនួន ៣០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ មិនអាចទទួលមតិផ្សេងទៀតទេ" ក្នុងករណីនេះ C នឹងទទួលបាន ៥០០ ដុល្លារ ដែលជាមតិកសល់ទាំងអស់នោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលសាលដីការបស់តុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ១២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩១ ។

មាត្រា ១១៨៦.- ការកំណត់នូវអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

ម្ចាស់បណ្តាំអាចកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ឬ អាចប្រគល់ អាណត្តិឱ្យ តតិយជនកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិនោះ តាមមតកសាសន៍បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា មតកជនអាចធ្វើការចាត់តាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ បាន ។

មតកជនអាចចាត់តាំងសហសន្តិជនណាម្នាក់ធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បាន ។ ជាពិសេស ក្នុងករណីដែលបាន ធ្វើមតកសាសន៍កំណត់ឱ្យសហសន្តិជនណាម្នាក់ទទួលសន្តិកម្មនូវមតិកទាំងអស់ ហើយព្រមជាមួយគ្នានេះ ចាត់តាំង អ្នកនោះឱ្យធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាការមួយងាយស្រួល ។ ចំពោះការប្រគល់អាណត្តិឱ្យតតិយជនកំណត់ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលប្រគល់អាណត្តិទ្រព្យឱ្យនីតិបុគ្គលមតិកដែលជាតតិយជនគ្រប់គ្រង មតកជនអាចផ្តល់អាណត្តិឱ្យ នីតិបុគ្គលនោះ ធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ បាន ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងមាត្រា ១២១៤ បានចែងអំពីមុខងាររបស់តតិយជនដែលបានទទួលអាណត្តិដើម្បីធ្វើការកំណត់ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហើយនៅក្នុងមាត្រា ១២១៦ បានចែងអំពីការទទួលយល់ព្រមកាន់មុខងារជាអ្នកប្រតិបត្តិ មតកសាសន៍របស់ជនដែលត្រូវបានកំណត់ ជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០៦ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៧៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៨៧.- ចំណុចផ្សេងៗ

ក្រៅពីធ្វើមតកសាសន៍តាមចំណុចដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ ម្ចាស់បណ្តាំ

អាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយផ្តល់ដំបូន្មាន ឬ យោបល់ ដើម្បីឱ្យមានភាពសុខដុមរមនាដល់ ក្រុមគ្រួសារ និង ចំណុចផ្សេងៗទៀតបាន ។ នៅក្នុងករណីនេះ សន្តតិជន ជាអាទិ៍ ត្រូវ គោរពទៅតាមមតកសាសន៍នោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយផ្តល់ជាយោបល់ ដើម្បីឱ្យមានភាពសុខដុមរមនាដល់ក្រុម គ្រួសារ និង ចំណុចផ្សេងៗទៀត ជាអាទិ៍ បាន ។ មាត្រានេះចែងថា ក្រៅពីការផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ការទទួលស្គាល់កូន (មាត្រា ៩៩៧) មកតជនអាចធ្វើមតកសាសន៍ដែលមានន័យពាក់ព័ន្ធនឹងទំនៀមទម្លាប់ក្នុងសង្គមបាន ហើយចែងអំពី ករណីយកិច្ចការពតាមមតកសាសន៍ បែបនេះផងដែរ ។ មាត្រា ៥២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា បានចែងថា បណ្តាំប្រភេទនេះត្រូវទុកជាច្បាប់សម្រាប់គ្រួសារ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងក្រមថ្មីនេះ បានចែងត្រឹមតែឱ្យមានករណីយកិច្ចការព ប៉ុណ្ណោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥២៥ និង មាត្រា ៥២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

ផ្នែកទី ៤ ការលុបចោលនូវមតកសាសន៍

មាត្រា ១១៨៨.- ពេល និង ទម្រង់នៃការលុបចោលនូវមតកសាសន៍

ម្ចាស់បណ្តាំអាចលុបចោលនូវមតកសាសន៍ មួយភាគ ឬ ទាំងមូល នៅពេលណា ក៏បាន ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៤ (ការលុបចោលនូវមតកសាសន៍) នេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា អាចលុបចោលនូវមតកសាសន៍មួយភាគ ឬ ទាំងមូលបាន ។

មាត្រានេះចែងថា ការលុបចោល គឺជាសកម្មភាពដែលតម្រូវឱ្យស្របទៅតាមទម្រង់កំណត់ ហើយទម្រង់នៃការលុប ចោល ត្រូវធ្វើតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកនេះ ។ មាត្រាបន្តបន្ទាប់នៃផ្នែកនេះ ទទួលស្គាល់នូវការលុបមតកសាសន៍ ដោយទម្រង់ បីយ៉ាង ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះពេលវេលាដែលអាចលុបមតកសាសន៍បានវិញ មានប្រើពាក្យ "នៅពេលណាក៏បាន" មានន័យថា ក្រោយពីបានធ្វើមតកសាសន៍រហូតដល់ពេលបានទទួលមរណភាព មតកជនអាចលុបចោលនូវមតកសាសន៍ របស់ខ្លួនពេលណាក៏បានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥២៤ មាត្រា ៥៦៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៨៩._ ការលុបចោលដោយទម្រង់នៃមតកសាសន៍

១-ម្ចាស់បណ្តាំអាចលុបចោលនូវមតកសាសន៍ មួយភាគ ឬ ទាំងមូលបាន តាម ទម្រង់នៃមតកសាសន៍ ។

២-បើមតកសាសន៍ដែលបានធ្វើក្រោយនេះ មានភាពផ្ទុយនឹងមតកសាសន៍ដែល បានធ្វើមុន ត្រូវចាត់ទុកថា មតកសាសន៍ដែលបានធ្វើក្រោយនោះ បានលុបចោលមតក- សាសន៍ដែលបានធ្វើមុន ចំពោះផ្នែកដែលផ្ទុយគ្នានោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការលុបចោលដោយទម្រង់នៃមតកសាសន៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ម្ចាស់បណ្តាំអាចលុបចោលនូវមតកសាសន៍មួយភាគ ឬ ទាំងមូលបាន តាមទម្រង់នៃ មតកសាសន៍ ។ លើសពីនេះ មិនមានលក្ខខណ្ឌកម្រិតអ្វីផ្សេងឡើយ ។ ដូច្នេះ ទោះបីជាមតកសាសន៍នោះ ជាមតកសាសន៍ ដោយលិខិតយថាភូតក៏ដោយ ក៏គេអាចលុបចោលនូវមតកសាសន៍នោះមួយភាគ ឬ ទាំងមូល តាមទម្រង់មតកសាសន៍ ដោយលិខិតឯកជនក៏បាន ឬ តាមមតកសាសន៍របស់ជនដែលកំពុងតែជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិត (មាត្រា ១១៧៧) ក៏បានដែរ ។ ដើម្បីលុបចោលនូវមតកសាសន៍មុនដោយទម្រង់នៃមតកសាសន៍ គឺត្រូវធ្វើមតកសាសន៍ថ្មី មួយទៀតតាមវិធីធ្វើមតកសាសន៍ ដោយប្រើវិធីពីរ មួយគឺសរសេរក្នុងមតកសាសន៍ថ្មីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់អំពីការ លុបចោល ឧទាហរណ៍ "លុបចោលនូវមតកសាសន៍ ដែលចុះនៅថ្ងៃទី ០០ ខែ ០០ ឆ្នាំ ០០ ទាំងស្រុង (ឬ ខទី ១)" និង វិធីមួយទៀតដែលមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ គឺធ្វើមតកសាសន៍ក្រោយដែលមានខ្លឹមសារផ្ទុយនឹងមតកសាសន៍មុន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិមួយសម្រាប់ករណីដែលមតកសាសន៍ក្រោយមានខ្លឹមសារផ្ទុយនឹងមតកសាសន៍មុន ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងមតកសាសន៍មុន មានខ្លឹមសារថា ឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មនូវទ្រព្យទាំងអស់ ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងមតកសាសន៍ ក្រោយ ឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មនូវដីធ្លីជាក់លាក់មួយ ហើយឱ្យ B ទទួលសន្តតិកម្មនូវសិទ្ធិលើបំណុលដែលជាប្រាក់បញ្ញើ នៅធនាគារ ហើយឱ្យ C ទទួលទ្រព្យផ្សេងដែលនៅសល់ទាំងអស់ ។ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវចាត់ទុកថា មតកជនបាន លុបចោលនូវមតកសាសន៍មុន ដោយមតកសាសន៍ក្រោយ ហើយមានតែមតកសាសន៍ក្រោយទេ ដែលមានអានុភាព ។ ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១១៧០ បានចែងថា "ក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ដែលគ្មានការចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ មានចំនួនច្រើន ហើយបើមតកសាសន៍ទាំងនេះ ផ្ទុយនឹងគ្នា អានុភាពនៃមតកសាសន៍ទាំងនោះ ត្រូវកាត់បន្ថយគ្នាទៅវិញ ទៅមក" ។ ដូច្នេះ ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ បើមានមតកសាសន៍ពីរ ដែលមានខ្លឹមសារផ្ទុយគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយ ប្រសិនបើមតកសាសន៍ទាំងពីរនេះ គ្មានចុះថ្ងៃខែឆ្នាំត្រឹមត្រូវទេ ត្រូវអនុវត្តកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១១៧០ ដោយមាន អានុភាពជាងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ។ តាមឧទាហរណ៍ខាងលើ មានតែចំណុចដែលថា A ទទួលសន្តតិកម្មដី ប៉ុណ្ណោះ ដែលមិនផ្ទុយគ្នានឹងមតកសាសន៍មុន ដូច្នេះ ចំណុចនេះមានសុពលភាពជាមតកសាសន៍ ។ ក្នុងករណីដែលមតក-

សាសន៍មុនមានចុះថ្ងៃខែឆ្នាំគ្រប់គ្រាន់ តែមតកសាសន៍ក្រោយមានចុះតែខែ និង ឆ្នាំ មិនមានចុះថ្ងៃ តែឆ្នាំនោះ គឺក្រោយមតកសាសន៍មុន ពេលនោះនឹងមានបញ្ហាថា តើត្រូវអនុវត្តមតកសាសន៍ណាមួយ ។ ក្នុងករណីនេះ ដោយសារ តែអាចដឹងយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា តើមតកសាសន៍ណាមួយជាមតកសាសន៍មុន ណាមួយជាមតកសាសន៍ក្រោយ ដូច្នេះ ការអនុវត្តតាមកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ជាការសមរម្យ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៦៤ និង មាត្រា ៥៦៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៩០.- ការលុបចោលមតកសាសន៍ ដោយការចាត់ចែងនាពេលនៃវេលា បើម្ចាស់បណ្តាំបានធ្វើអនុប្បទាន ឬ បានធ្វើសកម្មភាពផ្សេងទៀត ចំពោះវត្ថុដែល ជាកម្មវត្ថុនៃមតកសាសន៍ នាពេលនៃវេលា ត្រូវចាត់ទុកថា ម្ចាស់បណ្តាំបានលុបចោល មតកសាសន៍ ចំពោះផ្នែកដែលផ្ទុយនឹងអនុប្បទាន ឬ សកម្មភាពផ្សេងនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំខ្លួនឯងបានធ្វើអនុប្បទាន ជាអាទិ៍ នូវវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃមតកសាសន៍ ត្រូវចាត់ទុកថា មតកជនបានលុបចោលមតកសាសន៍ ចំពោះផ្នែកដែលមានភាពផ្ទុយគ្នានោះ ។

ឧទាហរណ៍ តាមមតកសាសន៍ ចលនវត្ថុជាក់លាក់មួយត្រូវឱ្យជាអង្គុយទានដល់ A ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំ បានធ្វើប្រទានកម្មនូវចលនវត្ថុនោះឱ្យ B នៅពេលដែលខ្លួននៅរស់ ត្រូវចាត់ទុកថា សាមីខ្លួនបានលុបចោលនូវផ្នែកនេះ នៃមតកសាសន៍ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ ត្រូវបានតតិយជនធ្វើឱ្យបែកបាក់ នោះមិនអាចចាត់ទុក ថា បានលុបចោលនូវផ្នែកនេះនៃមតកសាសន៍បានទេ ។ ដូច្នេះ ទោះបីជា A មិនបានធ្វើលទ្ធកម្មវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ ក៏ដោយ ក៏អាចទទួលនូវសិទ្ធិទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាត ចំពោះតតិយជននោះ ជំនួសវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះដែរ (មាត្រា ១២០៩) ។ ក្នុងមាត្រានេះ បានចែងថា "ចំពោះផ្នែកដែលផ្ទុយ" បានសេចក្តីថា ចំពោះករណីដែលក្នុងចំណោម សន្តតិជនបីនាក់ គឺ A, B និង C មតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍ឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មដីធ្លីជាក់លាក់មួយ ឱ្យ B ទទួល សន្តតិកម្មសិទ្ធិលើបំណុលដែលជាប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារ ហើយឱ្យ C ទទួលសន្តតិកម្មចលនវត្ថុជាក់លាក់មួយ ប្រសិនបើ ដីនោះ ត្រូវបានធ្វើអនុប្បទានដល់តតិយជន នោះមានតែផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដីនោះប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវចាត់ទុកថា មតកជន បានលុបចោល ហើយខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ចំពោះ B ឬ C នឹងមិនមានការប៉ះពាល់ឡើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងឡើងក្នុងន័យគោរពនូវវន្តៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ដូច្នេះ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំនោះបានលក់ដីធ្លីនោះ ដើម្បីឱ្យ A ធ្វើលទ្ធកម្មប្រាក់ជំនួសដីធ្លី ពេលនោះមិនត្រូវចាត់ទុកថា បានលុបចោលនូវមតកសាសន៍នោះទេ គឺគួរតែឱ្យ A ធ្វើលទ្ធកម្ម ប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់នោះ តាមអានុភាពនៃមតកសាសន៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២៣ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំ និង មាត្រា ៥៦៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៩១.- ការលុបចោលដោយការបដិសេធលិខិតមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍

បើម្ចាស់បណ្តាំ បានបំផ្លាញច្បាប់ដើមនៃមតកសាសន៍ ដោយចេតនា ត្រូវចាត់ទុកថា បានលុបចោលមតកសាសន៍ ចំពោះផ្នែកដែលត្រូវបានបំផ្លាញនោះ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយក មកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំ បានបំផ្លាញវត្ថុ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃ មតកសាសន៍ ដោយចេតនា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការចាត់ទុកជាការលុបចោលនូវមតកសាសន៍ ប្រសិនបើមានការបំផ្លាញមតកសាសន៍ ឬ ការ បំផ្លាញវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃមតកសាសន៍ ដោយម្ចាស់បណ្តាំ ។

លិខិតមតកសាសន៍គឺជាភស្តុតាងតែមួយគត់ដែលអាចបញ្ជាក់ថា មានមតកសាសន៍នោះ ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើ ម្ចាស់បណ្តាំបានបំផ្លាញលិខិតនោះដោយចេតនា ត្រូវចាត់ទុកថា សាមីខ្លួនបានលុបចោលមតកសាសន៍ត្រង់ផ្នែកដែលខ្លួនបាន បំផ្លាញនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបានបំផ្លាញកម្មវត្ថុនៃមតកសាសន៍ ដោយចេតនា គឺត្រូវចាត់ទុកថា សាមីខ្លួនបានលុបចោលនូវមតកសាសន៍របស់ខ្លួន ដូចការចាត់ចែងវត្ថុនោះពេលនៅរស់ដែរ ។ ក្នុងករណីដែលលិខិត មតកសាសន៍ត្រូវបានបំផ្លាញដោយទង្វើរបស់តតិយជន ឬ ដោយប្រធានសក្តិ អានុភាពនៃការលុបចោល មិនកើតឡើងទេ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើលិខិតមតកសាសន៍នោះមើលលែងដាច់ គ្មានវិធីអ្វីផ្សេងក្រៅពីចាត់ទុកថា ផ្នែកនៃមតកសាសន៍នោះ គ្មានអានុភាព ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំ និង មាត្រា ៥៦៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៩២.- ការបោះបង់សិទ្ធិលុបចោលមតកសាសន៍

ម្ចាស់បណ្តាំ មិនអាចបោះបង់សិទ្ធិលុបចោលមតកសាសន៍ បានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ទោះបីជាម្ចាស់បណ្តាំបានបោះបង់សិទ្ធិលុបចោលមតកសាសន៍ក៏ដោយ ក៏សកម្មភាពនេះត្រូវជា មោឃៈដែរ ។

មូលហេតុដែលមិនអាចឱ្យបោះបង់សិទ្ធិលុបចោលមតកសាសន៍ ដោយសារតែទីមួយគឺ របបមតកសាសន៍មាន

គោលបំណង គោរពនូវឆន្ទៈចុងក្រោយរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ទីពីរគឺ ស្ថានភាពអាចមានការផ្លាស់ប្តូរ ក្រោយពីបានធ្វើលិខិត
មតកសាសន៍ ដូច្នោះ ការចងឆន្ទៈដំបូងរបស់ម្ចាស់បណ្តាំជារៀងរហូតជាការធ្វើជ្រុលពេក ទីបីគឺ ការលុបចោលនូវ
មតកសាសន៍ មិនធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលណាម្នាក់ទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន

មាត្រា ១១៩៣.- ការលុបចោលអង្គការដែលភ្ជាប់បន្ទុក

បើអង្គការណាមួយបានអនុវត្តករណីយកិច្ចដែលម្ចាស់បណ្តាំ បានតម្រូវឱ្យអង្គការណាមួយ
នោះទទួលបន្ទុកជាផ្លូវនឹងអង្គការនោះទេ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឬ បើគ្មានអ្នកប្រតិបត្តិ
មតកសាសន៍នោះទេ សន្តតិជនអាចដាស់តឿនឱ្យអង្គការណាមួយនោះ អនុវត្តករណីយកិច្ច
នោះ ដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យ ហើយប្រសិនបើអង្គការណាមួយនោះ មិនបានអនុវត្ត
ករណីយកិច្ច នៅក្នុងអំឡុងពេលនោះទេ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឬ សន្តតិជននោះ
អាចទាមទារទៅតុលាការ ឱ្យលុបចោលអង្គការនោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការលុបចោលនូវអង្គការ ក្នុងករណីដែលបុគ្គលដែលត្រូវទទួលអង្គការដែលភ្ជាប់នូវបន្ទុក
មិនបានអនុវត្តករណីយកិច្ចដែលម្ចាស់បណ្តាំបានតម្រូវបុគ្គលនោះអនុវត្ត ។

ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបានធ្វើអង្គការដែលភ្ជាប់នូវបន្ទុក ម្ចាស់បណ្តាំនោះច្រើនតែរំពឹងទៅលើការអនុវត្តបន្ទុក
នោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ មតកសាសន៍ជាសកម្មភាពឯកតោភាគី មិនមែនជាកិច្ចសន្យាអញ្ជើញទេ ហេតុនេះហើយ ទោះបីជា
អង្គការណាមួយមិនអនុវត្តបន្ទុកនោះក៏ដោយ ក៏មិនអាចលុបបំបាត់នូវឆន្ទៈនៃអង្គការនោះ តាមរយៈការលុបចោលនូវកិច្ចសន្យា
បានដែរ ។ ដូច្នោះ ក្នុងករណីដែលបុគ្គលដែលបានទទួលអង្គការដែលភ្ជាប់នូវបន្ទុកនោះ មិនបានអនុវត្តករណីយកិច្ចដែល
តម្រូវឱ្យធ្វើនោះទេ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ ត្រូវធ្វើការដាស់តឿនឱ្យបុគ្គលនោះអនុវត្ត ហើយប្រសិនបើ
នៅតែមិនអនុវត្តទេ អាចទាមទារឱ្យតុលាការលុបចោលអង្គការនោះបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន និង មាត្រា ៥៧៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

ផ្នែកទី ៥ អានុភាពនៃមតកសាសន៍

មាត្រា ១១៩៤.- ពេលដែលមតកសាសន៍បង្កើតអានុភាព

១-មតកសាសន៍ ត្រូវបង្កើតអានុភាព ចាប់ពីពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព ។

២-នៅក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ ភ្ជាប់ជាមួយនឹងលក្ខខ័ណ្ឌបង្កង់ បើលក្ខខ័ណ្ឌនោះត្រូវបានបំពេញនៅក្រោយពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព មតកសាសន៍នោះ ត្រូវមានអានុភាព ចាប់ពីពេលដែលលក្ខខ័ណ្ឌនោះត្រូវបានបំពេញ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីពេលដែលមតកសាសន៍បង្កើតអានុភាព ។

មតកសាសន៍ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការធ្វើសិទ្ធិមតកសាសន៍តាមវិធីដែលមានចែងក្នុងផ្នែកទី ៣ ។ ក៏ប៉ុន្តែជាគោលការណ៍ មតកសាសន៍នោះនឹងមានអានុភាពនៅពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព (កថាខណ្ឌទី ១) ។ នេះគឺដោយសារតែមតកសាសន៍គឺជាធនៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ក្នុងការសម្រេចនូវកម្មសិទ្ធិទ្រព្យសម្បត្តិ ជាអាទិ៍ ក្រោយពេលដែលសាមីខ្លួនទទួលមរណភាព ។ ក្នុងករណីដែលបានទទួលនូវកម្មវត្ថុជាក់លាក់មួយដោយអង្គុយទាន អង្គុយលាភិនិងទទួលលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិនៃកម្មវត្ថុនោះ នៅពេលមរណភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ដោយផ្អែកទៅតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ។ អង្គុយលាភិបានទទួលនូវកម្មសិទ្ធិលើកម្មវត្ថុនោះពីម្ចាស់បណ្តាំផ្ទាល់ ដោយគ្មានឆ្លងកាត់តាមដំណាក់កាលនៃការផ្ទេរសិទ្ធិពីម្ចាស់បណ្តាំទៅអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឬ សន្តតិជន ហើយទទួលបានពីអ្នកនោះទេ ។ ចំពោះកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ ក៏ដូចគ្នាដែរ គឺអង្គុយលាភិនិងទទួលកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃអង្គុយទាន នៅពេលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាព ដោយមិនចាំបាច់ចុះបញ្ជី ។ ហើយការសម្រេចឱ្យជាក់លាក់នូវទំនាក់ទំនងនៃសិទ្ធិនោះ ដោយការចុះបញ្ជី ឬ ការប្រគល់កម្មវត្ថុនោះ ជាការងារជាក់ស្តែងរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីករណីដែលមតកសាសន៍ភ្ជាប់នឹងលក្ខខ័ណ្ឌបង្កង់ ។ ឧទាហរណ៍ដូចជា ការធ្វើអង្គុយទាននូវដីធ្លីដែលមានផ្ទះ ដោយតម្រូវឱ្យមានអាពាហ៍ពិពាហ៍នៃអង្គុយលាភិជាលក្ខខ័ណ្ឌបង្កង់ ។ ចំពោះករណីនេះ អានុភាពនៃមតកសាសន៍នេះនឹងកើតឡើងនៅពេលមានអាពាហ៍ពិពាហ៍ ក្រោយពេលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាព ។ ក្នុងករណីនេះ អាចសន្និដ្ឋានថា អង្គុយលាភិបានទទួលលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិដែលមានភ្ជាប់នូវលក្ខខ័ណ្ឌ នៅពេលមរណភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើអង្គុយលាភិបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មុនពេលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាព លក្ខខ័ណ្ឌបង្កង់នោះបានសម្រេចមុនពេលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាព ហេតុនេះហើយ អាចបកស្រាយថា គ្មានភ្ជាប់នូវលក្ខខ័ណ្ឌនោះទេ (សូមមើលមាត្រា ១៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន) ។ ដូច្នេះ អានុភាពនៃមតកសាសន៍នោះនឹងកើតឡើងពីពេលដែលម្ចាស់

បណ្តាំបានទទួលមរណភាព ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ ។

ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ហាក់ដូចជាមានភាពផ្ទុយនឹងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រាបន្ទាប់ ក៏ប៉ុន្តែ មាត្រានេះ ចែងករណីទូទៅនៃមតកសាសន៍ដែលមានភ្ជាប់នឹងលក្ខខណ្ឌបង្អង់ រីឯមាត្រាបន្ទាប់វិញ គឺជា "បញ្ញត្តិចាត់ទុក" ដោយពិចារណាផងដែរទៅលើអានុភាពប្រតិសកម្មនៃការបែងចែកមតិក ដូច្នោះ គឺមិនផ្ទុយគ្នាទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៨៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៩៥.- អានុភាពនៃការកំណត់ចំណែកមតិក ជាអាទិ៍

១-បើមតកជន បានកំណត់ចំណែកមតិក ឬ វិធីបែងចែកមតិក ដោយធ្វើអនុប្បទាន ទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់តែមួយ ឬ ច្រើន ឱ្យចំពោះសន្តតិជនតែម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ដោយមតកសាសន៍ ទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់នោះ ត្រូវធ្លាក់ទៅសន្តតិជនដែលនឹងត្រូវទទួល ទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ព្រមគ្នានឹងពេលមតកសាសន៍នោះបង្កើតអានុភាព ។

២-នៅក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ ភ្ជាប់ជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌបង្អង់ បើលក្ខខណ្ឌ នោះត្រូវបានបំពេញនៅក្រោយពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព ទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវចាត់ទុកថា ត្រូវបានធ្លាក់ទៅ សន្តតិជនដែលនឹងត្រូវទទួលទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ដោយប្រតិសកម្ម គិតចាប់តាំងពីពេល ដែលមតកជននោះ បានទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីពេលដែលអានុភាពនៃការកំណត់ចំណែកមតិក ជាអាទិ៍ កើតឡើង ដោយការធ្វើអនុប្បទាន ទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីពេលដែលទ្រព្យជាក់លាក់មួយត្រូវបានធ្លាក់ទៅលើបុគ្គលណាម្នាក់ ក្នុងករណីដែល បានកំណត់ចំណែកមតិក ឬ វិធីបែងចែកមតិក ដោយការធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់នោះ ។ ទោះបីជាមាន ការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិកក៏ដោយ ប្រសិនបើសហសន្តតិជនមិនបានយល់ព្រមអំពីការបែងចែកមតិកនោះទេ អាច នៅមានមន្ទិលថា មតិកមិនទាន់បែងចែកទេ គឺមតិកនោះស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពកម្មសិទ្ធិអវិភាគដែល ឬយ៉ាងណា ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក តាមមតកសាសន៍ នោះគេអាចគិតថា មតិកត្រូវបានបែងចែក តាមវិធីដែលបានកំណត់នោះ ដោយមិនចាំបាច់ឆ្លងកាត់តាមការពិភាក្សាអំពីការបែងចែកមតិកដោយសហសន្តតិជនទេ ។ ដូចគ្នាដែរ ចំពោះការកំណត់ចំណែកមតិក ដោយការធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់ ។ ហើយអានុភាពនៃការបែង

ចែក នឹងមានជាប្រតិសកម្ម ពីពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្មទៅ (មាត្រា ១២៧៣) ដូច្នោះ គេអាចវិនិច្ឆ័យដោយចំពោះតែ ម្តងថា ទ្រព្យជាក់លាក់នោះ ត្រូវធ្លាក់ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ទៅសន្តិជនពីពេលដែលមតកសាសន៍នោះមានអានុភាព ។ ចំពោះកម្មសិទ្ធិលើអចលនទ្រព្យ ក៏ដូចគ្នាដែរ សន្តិជនធ្វើលទ្ធកម្មលើកម្មសិទ្ធិនោះ ស្របពេលដែលអានុភាពនៃមតក- សាសន៍ ត្រូវកើតឡើង (បានសេចក្តីថា ព្រមគ្នានឹងពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាព ។ សូមមើលកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១១៩៤) ។ ដូច្នោះ តាមលទ្ធផលនៃកថាខណ្ឌទី ១ បុគ្គលក្រៅពីសន្តិជនដែលត្រូវបានកំណត់ថា នឹងទទួល សន្តិកម្មនូវទ្រព្យជាក់លាក់នោះ គ្មានសិទ្ធិចាត់ចែងចំពោះទ្រព្យជាក់លាក់នោះទេ ទោះបីជាចំពោះចំណែកមតិកតាម ផ្លូវច្បាប់ក៏ដោយ ។ ក្នុងករណីដែលទទួលសន្តិកម្មតាមផ្លូវច្បាប់ដោយមិនមានមតកសាសន៍ ជាដំបូង សហសន្តិជន ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មសិទ្ធិទៅតាមចំណែកមតិក រួចត្រូវផ្ទេរក្នុងចំណោមសន្តិជននូវចំណែកអវិភាគនៃមតិកជាក់ស្តែង ទៅតាម រយៈការបែងចែកនោះ ក៏ប៉ុន្តែ ចំណុចនេះគឺជាចំណុចខុសគ្នាចម្បង ចំពោះករណីសន្តិកម្មតាមមតកសាសន៍ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិចែងសម្រាប់ករណីដែលមតកសាសន៍មានភ្ជាប់នូវលក្ខខណ្ឌបង្កង់ ហើយលក្ខខណ្ឌនោះ ត្រូវបានសម្រេច ក្រោយពេលមរណភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ។ ឧទាហរណ៍ ករណីដែលបានកំណត់ថា ប្រសិនបើទារកនៅក្នុង គភ៌កើតមក ត្រូវបែងចែកមតិកតាមវិធីមួយ ហើយប្រសិនបើកូននោះស្លាប់រួចទៅហើយនៅពេលកើត ត្រូវបែងចែកមតិក តាមវិធីមួយផ្សេងទៀត ។ ប្រសិនបើលក្ខខណ្ឌបង្កង់នោះ ត្រូវបានសម្រេចក្រោយពេលមរណភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ តាម ទ្រឹស្តី ពីពេលដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព ដល់ពេលដែលលក្ខខណ្ឌនោះបានសម្រេច មតិកស្ថិតនៅក្រោមស្ថានភាព កម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តិជន ហើយទ្រព្យជាក់លាក់នេះ ត្រូវធ្លាក់ទៅលើសហសន្តិជនដែលបានទទួលតាមការ កំណត់ចំណែកមតិក ឬ តាមការកំណត់វិធីបែងចែកមតិកនេះ ដោយសារលក្ខខណ្ឌបង្កង់នោះបានសម្រេច (សូមមើល មាត្រាមុន) ប៉ុន្តែ ករណីនេះ មានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងអានុភាពប្រតិសកម្មនៃការបែងចែកមតិក (មាត្រា ១២៧៣) ដូច្នោះ ត្រូវចាត់ទុកថា កម្មសិទ្ធិត្រូវធ្លាក់ទៅលើសន្តិជនដែលត្រូវបានកំណត់ ពីពេលដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សាលដីការរបស់តុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩១ និង សាលដីការរបស់តុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ១០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០២

មាត្រា ១១៩៦.- មរណភាពនៃជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តិជន ជាអាទិ៍

១- នៅក្នុងករណីដែលមតកជន បានកំណត់ចំណែកមតិករបស់សន្តិជន ឬ វិធីនៃ ការបែងចែកមតិក ដោយមតកសាសន៍ បើជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តិជន បាន ទទួលមរណភាព នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ឬ បានបាត់បង់សិទ្ធិសន្តិកម្ម ដោយ ត្រូវនឹងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥០ (អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តិកម្ម ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ ឬ ដោយ

ការកាត់កាលសន្តិជន ការកំណត់នោះត្រូវបានចាត់ទុកថា បានធ្វើចំពោះអ្នកទទួលសន្តិកម្មជំនួសរបស់ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តិជននោះ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើគ្មានអ្នកទទួលសន្តិកម្មជំនួសជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តិជននោះទេ ការកំណត់ចំពោះជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តិជននោះ ពុំត្រូវបង្កើតអានុភាពឡើយ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលសន្តិជនបានបោះបង់សន្តិកម្ម ។

៣-ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ឬ ទី ២ ខាងលើនេះក៏ដោយ បើមតកជនបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេង ក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអានុភាពនៃការកំណត់ចំណែកមតិរបស់សន្តិជន ឬ ការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិ ដោយមតកសាសន៍ ក្នុងករណីជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តិជនបានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ជាអាទិ៍ ។

ក្នុងករណីនេះ អាចគិតថា មតកជនមានឆន្ទៈចង់ឱ្យអ្នកធ្វើសន្តិកម្មជំនួសជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តិជននោះទទួលនូវចំណែកមតិដែលបានកំណត់នោះ ហេតុនេះហើយបានជា ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ បានចែងថា ការកំណត់នោះត្រូវចាត់ទុកថា បានធ្វើចំពោះអ្នកទទួលសន្តិកម្មជំនួស ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ប្រសិនបើគ្មានអ្នកទទួលសន្តិកម្មជំនួសជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តិជនទេ ការកំណត់ចំពោះជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តិជននោះ មិនត្រូវបង្កើតអានុភាព ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌនេះ ជាបញ្ញត្តិស្វ័យប្រវត្តិដែលមានខ្លឹមសារថា ក្នុងករណីដែលសន្តិជនបានបោះបង់នូវសន្តិកម្ម ការកំណត់នេះក៏គ្មានអានុភាពដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ បានចែងបញ្ជាក់ថា ប្រសិនបើនៅក្នុងមតកសាសន៍មានការបង្ហាញឆន្ទៈពិសេស ដោយមតកជនត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈពិសេសនោះ ដោយសារតែកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ជាបញ្ញត្តិចែងឡើង ដោយគោរពតាមឆន្ទៈរបស់មតកជន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៥១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៩៧.- ការកម្រិតនូវមតកសាសន៍ ចំពោះអ្នកអាណាព្យាបាល ជាអាទិ៍

១-បើជនដែលនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ បានធ្វើមតកសាសន៍ ដែលជាផលប្រយោជន៍ដល់អ្នកអាណាព្យាបាល ឬ សហព័ទ្ធ ឬ បច្ចាញាតិផ្ទាល់របស់អ្នកអាណាព្យាបាល

នោះ នៅមុនពេលបញ្ចប់ការគណនាទូរចំណូលចំណាយក្នុងកិច្ចការអាណាព្យាបាល មតក-
សាសន៍នោះត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណី
ដែលញាតិលោហិតផ្ទាល់ សហព័ទ្ធ ឬ បងប្អូនបង្កើត ជាអ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិថា អ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅមិនអាចធ្វើមតកសាសន៍ ដែលផ្តល់ផលប្រយោជន៍
ដល់អ្នកអាណាព្យាបាល ជាអាទិ៍ ទេ ព្រមទាំងមានបញ្ញត្តិករណីលើកលែងផងដែរ ។

អ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ អាចធ្វើមតកសាសន៍បាន នៅពេលដែលសាមីខ្លួនបានសរសេរឃ្លីយមួយរយៈក្លើង
វិញនូវសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន (មាត្រា ១១៧៦) ។
ក៏ប៉ុន្តែ សមត្ថភាពរបស់គាត់មិនគ្រប់គ្រាន់ពេញលេញទេ ហើយមានការប្រមូលថា អ្នកអាណាព្យាបាលរបស់គាត់អាចបោក
ប្រាស់គាត់ឱ្យធ្វើមតកសាសន៍សម្រាប់ជាផលប្រយោជន៍ដល់អ្នកអាណាព្យាបាលនោះ ឬ អ្នកនៅជុំវិញរបស់ខ្លួននោះ ហេតុ
នេះហើយបានជាកថាខណ្ឌទី ១ បានចែងថា មតកសាសន៍នេះត្រូវទុកជាមោឃៈ ។

កថាខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិអញ្ជើញត្រកម្មសម្រាប់ករណីដែលញាតិលោហិតផ្ទាល់ សហព័ទ្ធ ឬ បងប្អូនបង្កើត ជា
អ្នកអាណាព្យាបាល ដែលភាគច្រើន អ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលមានបំណងឱ្យមតិកខ្លួនទៅជនទាំងនោះ ហេតុនេះ
ហើយបានជាកថាខណ្ឌនេះចែងថា មតកសាសន៍ចំពោះបុគ្គលទាំងនេះមានសុពលភាព ទោះបីជាមតកសាសន៍នោះបានផ្តល់
ផលប្រយោជន៍ដល់អ្នកទាំងនោះក៏ដោយ ។ ដូច្នេះ អាចយល់ឃើញថា មាត្រានេះមានគោលបំណងកម្រិតអំពីខ្លឹមសារនៃ
មតកសាសន៍ ចំពោះករណីដែលអ្នកជំនាញវិជ្ជាជីវៈដូចជាមេធាវី ជាអាទិ៍ ឬ ពូ មីងរបស់សាមីខ្លួន ជាអ្នកអាណាព្យាបាល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៦៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន

មាត្រា ១១៩៨.- សិទ្ធិទទួលទ្រព្យសម្បត្តិ ក្នុងករណីដែលអច្ច័យទានមោឃៈ ជាអាទិ៍

បើអច្ច័យទានពុំបានបង្កើតអានុភាព ដោយសារអច្ច័យលាភីជាអភ័ព្វបុគ្គល ឬ ទទួល
មរណភាព ឬ ដោយសារហេតុផ្សេងទៀត ឬ បើពុំបានបង្កើតអានុភាពដោយសារការ
បោះបង់ ទ្រព្យដែលអច្ច័យលាភីត្រូវទទួលនោះ ត្រូវធ្លាក់ទៅសន្តតិជនរបស់មតកជន ។
ប៉ុន្តែ បើម្ចាស់បណ្តាំបានបញ្ជាញឆន្ទៈផ្សេងក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងយ៉ាងច្បាស់ថា ជាគោលការណ៍ ក្នុងករណីដែលអង្គការត្រូវជាមោឃៈ ជាអាទិ៍ ទ្រព្យដែលអង្គការ-
លាភីត្រូវទទួលនោះ នឹងធ្លាក់ទៅសន្តិជនវិញ ។

ប្រសិនបើអង្គការលាភីជាអភ័ព្វបុគ្គល (មាត្រា ១១៥០) ឬ ប្រសិនបើអង្គការលាភីបានទទួលមរណភាព (មាត្រា
១២០០) អានុភាពនៃអង្គការមិនកើតឡើងទេ ។ "ហេតុផ្សេងទៀត" មានដូចជា ការបោះបង់អង្គការដោយ
អង្គការលាភី (មាត្រា ១២០១) ហើយក្នុងករណីនេះ អានុភាពនៃអង្គការមិនកើតឡើងទេ ។ ចំពោះករណីទាំងនេះ
ទ្រព្យដែលអង្គការលាភីត្រូវទទួលនោះ មិនធ្លាក់ទៅលើជនណាម្នាក់ដែលបានកំណត់តាមឆន្ទៈមតកជនទេ ដូច្នេះ ទ្រព្យនេះ
ត្រូវធ្លាក់ទៅលើសន្តិជនវិញ ។ ចំពោះចំណុចនេះ មានហេតុផលច្បាស់លាស់ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមតកជនបានធ្វើ
អង្គការសកល ឱ្យ A និង B ម្នាក់ ១ ភាគ ២ ហើយនៅពេលដែល A បានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្តើម
សន្តិកម្មនោះ B មិនមែនបានទទួលលទ្ធកម្មទាំងអស់ទេ គឺ B បានទទួល ១ ភាគ ២ ហើយចំណែក ១ ភាគ ២ ទៀត
ដែល A ត្រូវទទួល ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មដោយសន្តិជនតាមផ្លូវច្បាប់ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើមតកជនបានបង្ហាញឆន្ទៈ
ពិសេសក្នុងមតកសាសន៍ថា "A និង B អាចទទួលអង្គការ ១ ភាគ ២ ម្នាក់ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើបុគ្គលណា
ម្នាក់បានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ទ្រព្យទាំងអស់ត្រូវធ្វើអង្គការទៅឱ្យជនដែលនៅរស់" ជាអាទិ៍
ក្នុងករណីនេះ ត្រូវគោរពតាមឆន្ទៈនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៩៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៥០ និង មាត្រា ៥៥១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

ផ្នែកទី ៦ អង្គការ

មាត្រា ១១៩៩.- និយមន័យនៃអង្គការ

អង្គការសកល គឺជាប្រទានកម្មដែលម្ចាស់បណ្តាំធ្វើទៅឱ្យមនុស្សម្នាក់ ឬ ច្រើន
នាក់ នូវទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ឬ មួយផ្នែកដែលកំណត់ទៅតាមភាគ រឺឯអង្គការមាន
កំណត់ គឺជាប្រទានកម្មដែលកំណត់ទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់ ទៅឱ្យមនុស្សម្នាក់ ឬ ច្រើន
នាក់ ដោយមតកសាសន៍ ។

(កំណត់)

អង្គការ គឺជាប្រទានកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិដែលម្ចាស់បណ្តាំធ្វើទៅឱ្យមនុស្សម្នាក់ ឬច្រើននាក់ ដោយមតកសាសន៍ ។
មាត្រានេះបានចែងបញ្ជាក់ថា អង្គការមានពីរប្រភេទ គឺអង្គការសកល និង អង្គការមានកំណត់ ។

ដូចដែលបានពន្យល់ក្នុងសេចក្តីកំណត់នៃមាត្រា ១១៨៤ ហើយ អង្គការគឺជាការផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិដោយសកម្មភាព
ឯកតោភាគីរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ដូច្នេះ មានភាពខុសគ្នានឹងប្រទានកម្មដែលផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិពីទាយកទៅឱ្យបដិគ្គាហក តាម

កិច្ចសន្យាដែលធ្វើឡើងរវាងទាយក និង បដិគ្គាហក ។ ក្នុងចំណោមវិធីធ្វើអង្គុយទាន មានដូចជាអង្គុយទានដោយវិធីធ្វើប្រទានកម្មដោយកំណត់ឱ្យទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ឬ មួយផ្នែកដែលកំណត់តាមអត្រា ដូចជា ១ ភាគ ២ ជាអាទិ៍ ទៅឱ្យបុគ្គលជាក់លាក់ណាមួយ ឬ វិធីធ្វើប្រទានកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់ណាមួយឱ្យបុគ្គលជាក់លាក់ណាម្នាក់ ដូចជាធ្វើប្រទានកម្មនូវដីធ្លីណាមួយឱ្យ A ហើយដីធ្លីដែលនៅសល់ឱ្យ B ជាអាទិ៍ ។ វិធីទីមួយ គឺអង្គុយទានសកល រីឯវិធីទីពីរ គឺអង្គុយទានមានកំណត់ ។ ចំពោះអង្គុយទានមានកំណត់ ទ្រព្យសម្បត្តិនោះត្រូវធ្លាក់ទៅលើអង្គុយលាភី ព្រមជាមួយគ្នា និងកំណើតនៃអានុភាពនៃមតកសាសន៍ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះអង្គុយទានសកលទៅលើទ្រព្យមួយភាគដែលកំណត់ទៅតាមអត្រា វិញ អង្គុយលាភីសកល ជាអាទិ៍ ទាំងអស់ចាំបាច់ត្រូវពិភាក្សាគ្នា ដើម្បីកំណត់នូវកម្មសិទ្ធិនៃទ្រព្យសម្បត្តិនីមួយៗនោះ ។ ដូច្នោះ ក្នុងមាត្រា ១២១២ មានចែងថា អង្គុយលាភីសកលមានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច ដូចសន្តិជនដែរ ហេតុនេះហើយ ត្រូវធ្វើការបែងចែកមតិកនេះ ។

ដោយឡែក ក្នុងករណីដែលតិយជនក្រៅពីសន្តិជនបានទទួលអង្គុយទានមានកំណត់ កម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ក៏ត្រូវផ្ទេរទៅឱ្យអង្គុយលាភី ស្របពេលដែលមតកសាសន៍បង្កើតអានុភាពដែរ ។ ដូចគ្នាដែរ ចំពោះករណីនៃអចលនវត្ថុ គឺមិនមានលក្ខខណ្ឌទាមទារឱ្យមានការចុះបញ្ជីដើម្បីផ្ទេរឡើយ ព្រោះថា អង្គុយទានក៏ជាសណ្ឋានមួយរបស់សន្តិកម្មដែរ ។ (មាត្រា៣កំពុង)

មាត្រា ៩៦៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនួស និង មាត្រា ៥២៧ មាត្រា ៥៧០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២០០.- មរណភាពរបស់អង្គុយលាភី

១-អង្គុយទាន ពុំបង្កើតអានុភាពឡើយ បើអង្គុយលាភី បានទទួលមរណភាព នៅមុន ឬ ក្នុងពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាព ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផង ដែរ ចំពោះករណីដែលអង្គុយទានភ្ជាប់ជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌបង្កង់ ហើយអង្គុយលាភីបាន ទទួលមរណភាព នៅមុនពេលដែលលក្ខខណ្ឌនោះត្រូវបានបំពេញ ។

២-ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ បើម្ចាស់បណ្តាំបាន បង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។

៣-ក្នុងករណីដែលសន្តិជនដែលត្រូវបានសន្មត ជាអង្គុយលាភី បញ្ញត្តិនៃកថា- ខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនរារាំងចំពោះការយកបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១១៩៦ (មរណភាពនៃជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តិជន ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ មកអនុវត្ត ឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបានចែងច្បាស់លាស់ថា ក្នុងករណីដែលអង្គការយល់បានទទួលមរណភាព មុន ឬ ព្រមគ្នានឹងពេលដែល ម្ចាស់បណ្ណាំទទួលមរណភាព ជាគោលការណ៍ អង្គការមានមិនបង្កើតអានុភាពទេ ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងថា ក្នុងករណីដែលអង្គការយល់បានទទួលមរណភាព នៅមុន ឬ ព្រមគ្នានឹងពេលដែល ម្ចាស់បណ្ណាំទទួលមរណភាព បច្ចុប្បន្នជាផ្ទាល់ ជាអាទិ៍ របស់អង្គការយល់បានទទួលអង្គការមានជំនួសបានឡើយ ដោយ សារតែជាធម្មតា អង្គការមានត្រូវបានធ្វើឡើងដោយផ្ដោតទៅលើទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ខ្លួនរវាងម្ចាស់បណ្ណាំ និង អង្គការយល់ ។

ដោយសារតែកថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិគោរពឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្ណាំ ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នេះបាន ចែងច្បាស់លាស់ថា ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្ណាំបានបង្ហាញឆន្ទៈពិសេសផ្សេងទៀតនៅក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវគោរពតាមឆន្ទៈ នោះ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ គឺជាបញ្ញត្តិបញ្ជាក់បន្ថែម ដើម្បីជៀសវាងនូវការជ្រួលច្របល់អត់ប្រយោជន៍ ក្នុងករណីដែល ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ជាអង្គការយល់ ។ មតកសាសន៍ដែលមានខ្លឹមសារផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិ ចំពោះជនដែល ត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ត្រូវសន្មតថាជាការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក ឬ ការកំណត់នូវចំណែកមតិក (មាត្រា ១១៨៥) ហើយក្នុងករណីដែលជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជននោះបានទទួលមរណភាព ត្រូវចាត់ទុកថាជាការ កំណត់ចំពោះជនដែលធ្វើសន្តតិកម្មជំនួសបុគ្គលនោះ ដោយយោងតាមមាត្រា ១១៩៦ ដូច្នេះ មានភាពខុសគ្នានឹងមាត្រា នេះ ហេតុនេះហើយបានជាកថាខណ្ឌទី ៣ នេះ បានចែងបញ្ជាក់ឱ្យអាទិភាពទៅមាត្រានោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៩៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៤៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២០១.- ការបោះបង់អង្គការយល់

១-នៅក្រោយពេលដែលម្ចាស់បណ្ណាំ បានទទួលមរណភាព អង្គការយល់អាចបោះ បង់អង្គការយល់ នៅពេលណាក៏បាន ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះការបោះបង់អង្គការយល់សកល ត្រូវ អនុលោមតាមបញ្ញត្តិស្តីពីការបោះបង់សន្តតិកម្ម ។

២-ការបោះបង់អង្គការយល់ ត្រូវមានអានុភាពប្រតិសកម្ម ចាប់ពីពេលដែលម្ចាស់ បណ្ណាំ បានទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា អង្គការយល់អាចបោះបង់អង្គការយល់បាន ។

អង្គការយល់ គឺជាការផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិដោយសកម្មភាពពកតោភាគីរបស់ម្ចាស់បណ្ណាំ ហើយអានុភាពនៃអង្គការយល់ នឹងកើតឡើងដោយស្វ័យប្រវត្តិ ដោយមរណភាពរបស់ម្ចាស់បណ្ណាំ ដោយគ្មានទាក់ទងនឹងឆន្ទៈរបស់អង្គការយល់ទេ ។

ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាអង្គការនេះមានផលប្រយោជន៍ដល់អង្គការលោកីក៏ដោយ វាជាការមិនសមរម្យឡើយ ប្រសិនបើបង្ខំឱ្យ
អង្គការលោកីទទួលអង្គការនោះ ដោយគ្មានទាក់ទងនឹងឆន្ទៈរបស់អង្គការលោកីនោះ ។ ហេតុនេះហើយបានជា កថាខណ្ឌទី
១ បានចែងទទួលស្គាល់ឱ្យអង្គការលោកីអាចបោះបង់អង្គការនេះបាន ។ ក្នុងនេះ មិនមានកំណត់ពេលវេលានៃការបោះ
បង់នូវអង្គការមានកំណត់ទេ ។ ដោយឡែក ដោយសារតែមុនពេលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាព អង្គការលោកីមិនទាន់
បានទទួលសិទ្ធិអ្វីនៅឡើយទេ ហេតុនេះហើយ ការបោះបង់មុនពេលមរណភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំមិនមានន័យអ្វីទេ ។
ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលសន្តិធិជនជាអង្គការលោកី ប្រសិនបើសន្តិធិជននោះបានបោះបង់សន្តិធិកម្ម មានន័យថាបាន
បោះបង់អង្គការដែរ (មាត្រា ១២០៥) ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិបញ្ជាក់បន្ថែមថា ចំពោះករណីអង្គការសកល អង្គការលោកី មានសិទ្ធិ និង
ករណីយកិច្ចដូចគ្នានឹងសន្តិធិជនដែរ (មាត្រា ១២១២) ដូច្នេះ ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិស្តីពីការបោះបង់សន្តិធិកម្ម ។
បានសេចក្តីថា ដើម្បីបោះបង់នូវអង្គការសកល អង្គការលោកីនៃអង្គការសកលនោះ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំការបោះបង់
ទៅតុលាការ ក្នុងអំឡុងពេល ៣ ខែ បន្ទាប់ពីបានដឹងថា មានអង្គការសកលនេះ (មាត្រា ១២៦០) ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងឡើងដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា ក្នុងករណីដែលអង្គការលោកីបានបោះបង់អង្គការ
អានុភាពនោះត្រូវកើតឡើងដោយប្រតិសកម្ម ពីពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព ហើយកម្មវត្ថុនៃអង្គការ
នោះត្រូវធ្លាក់ទៅលើសន្តិធិជនពិពេលនោះទៅ (មាត្រា ១១៩៨) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២០២.- ការដាស់តឿន របស់ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍

បុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គការ ឬ ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹង
ផលប្រយោជន៍ អាចដាស់តឿនឱ្យអង្គការលោកីទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់អង្គការបាន
ដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យ ។ បើអង្គការលោកីមិន បានបង្ហាញឆន្ទៈ ចំពោះបុគ្គលដែល
មានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គការ នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នោះទេ
ត្រូវចាត់ទុកថា អង្គការលោកី បានទទួលស្គាល់អង្គការនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា បុគ្គលដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងផលប្រយោជន៍ចំពោះអង្គការ អាចធ្វើការដាស់តឿនឱ្យអង្គការ-
លោកីទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់អង្គការបាន ។

បុគ្គលដែលអាចធ្វើការដាស់តឿន គឺជនដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គការ (សន្តិធិជន អង្គការលោកីសកល

ឬ នីតិបុគ្គលមតិក) ហើយក្រៅពីនេះ គឺជនដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងផលប្រយោជន៍ ។ ម្ចាស់បំណុលរបស់បុគ្គលដែលមាន ករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គការ ឬ B ដែលជាអង្គការណាមួយនៃមតកសាសន៍ ដែលមានខ្លឹមសារថា "ធ្វើអង្គការដឹកនាំ មួយកន្លែងទៅឱ្យ A ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ A បោះបង់នូវអង្គការនេះ ធ្វើអង្គការទៅឱ្យ B" ជាអាទិ៍ សុទ្ធតែជាជនដែល មានទំនាក់ទំនងនឹងផលប្រយោជន៍ ។ ភាគីដែលអង្គការណាមួយត្រូវឆ្លើយឱ្យច្បាស់លាស់អំពីការដាស់តឿននោះ គឺជាបុគ្គល ដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គការ ដូច្នេះហើយ ពេលដែលជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ធ្វើការដាស់តឿន គួរតែបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីចំណុចនេះ ។

វាក្យខ័ណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះចែងថា ប្រសិនបើអង្គការណាមួយមិនបានបង្ហាញឆន្ទៈរបស់ខ្លួនចំពោះបុគ្គលដែលមាន ករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គការ ក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្នុងការដាស់តឿនទេ ត្រូវចាត់ទុកថា បានទទួលស្គាល់ អង្គការនោះ ។ អង្គការនោះត្រូវបន្តមានអានុភាព លុះត្រាតែអង្គការណាមួយមិនបានបោះបង់អង្គការនោះទេ ដូច្នេះបានជា មានការចាត់ទុកដូចនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៨៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២០៣.- ការបោះបង់ ឬ ការទទួលស្គាល់ ដោយសន្តតិជនរបស់អង្គការណាមួយ បើអង្គការណាមួយបានទទួលមរណភាព ដោយមិនបានទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់ អង្គការនោះទេ សន្តតិជនរបស់អង្គការណាមួយនោះ អាចទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់អង្គការ បាន ត្រឹមទំហំនៃសិទ្ធិលើសន្តតិកម្មរបស់ខ្លួន ។ ប៉ុន្តែ បើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈ ផ្សេងក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការទទួលស្គាល់ ឬ ការបោះបង់ដោយសន្តតិជនរបស់អង្គការណាមួយ ក្នុងករណីដែលអង្គការណាមួយ បានទទួលមរណភាពដោយមិនបានទទួលស្គាល់ ឬ មិនបានបោះបង់អង្គការណាមួយ ។

ប្រសិនបើអង្គការណាមួយបានទទួលមរណភាពមុនម្ចាស់បណ្តាំ យោងតាមមាត្រា ១២០០ អង្គការមិនត្រូវបង្កើត អានុភាពទេ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាពមុនពេលអង្គការណាមួយបានទទួលមរណភាព អង្គការនឹង បង្កើតអានុភាព ។ ក្នុងករណីនេះ សន្តតិជនរបស់អង្គការណាមួយនឹងទទួលសន្តតិកម្មនូវអង្គការនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ អង្គការណាមួយបានទទួលមរណភាពដោយមិនបានទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់អង្គការ សន្តតិជននៃអង្គការណាមួយនោះ អាច ទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់បានត្រឹមទំហំនៃសិទ្ធិលើសន្តតិកម្មរបស់ខ្លួន ។

វាក្យខ័ណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ចែងឡើងដើម្បីគោរពឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៨៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន

មាត្រា ១២០៤.- ការលុបចោលនូវការទទួលស្គាល់ ឬ ការបោះបង់

១-ការទទួលស្គាល់ ឬ ការបោះបង់អច្ឆ័យទាន ពុំអាចលុបចោលវិញបានទេ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៥២ (ការលុបចោលការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការទទួលស្គាល់ និង ការបោះបង់អច្ឆ័យទាននេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា អច្ឆ័យលាភីដែលបានទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់នូវអច្ឆ័យទានម្តងហើយ ជាគោលការណ៍ មិនអាច លុបចោលនូវការទទួលស្គាល់ ឬ ការបោះបង់ដែលបានធ្វើនោះទេ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា អ្នកទទួលសិទ្ធិលើកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទានត្រូវបានកំណត់ដោយការទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់នូវ អច្ឆ័យទាននេះ ហេតុនេះហើយ ដើម្បីការពារបុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអច្ឆ័យទាន ឬ ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹង ផលប្រយោជន៍ ក្នុងកថាខណ្ឌនេះមានចែងថា អច្ឆ័យលាភីដែលបានទទួលស្គាល់ ឬ បានបោះបង់នូវអច្ឆ័យទានម្តងហើយ មិនអាចលុបចោលវិញបានទេ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិអញ្ញត្រកម្មនៃកថាខណ្ឌទី ១ ដោយចែងថា ការទទួលស្គាល់ ឬ ការបោះបង់នូវអច្ឆ័យទាន ដែលធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើការបង្ហាញឆន្ទៈដែលមានវិការៈ អាចលុបចោលវិញបាន ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែល អច្ឆ័យលាភីបានបោះបង់នូវអច្ឆ័យទាន ដោយសារតែមានការគម្រាមកំហែង ពីជនដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹង អច្ឆ័យទាន អច្ឆ័យលាភីអាចលុបចោលនូវការបោះបង់អច្ឆ័យទាននោះវិញបាន ។ កថាខណ្ឌទី ២ តម្រូវឱ្យយកកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៥២ ស្តីពីការលុបចោលនូវការទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់នូវសន្តតិកម្ម មកអនុវត្តដូចគ្នា រួមទាំងអំឡុង ពេលដែលអាចលុបចោលផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ៩៨៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន

មាត្រា ១២០៥.- ការទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់ ក្នុងករណីដែលអច្ឆ័យលាភីជាសន្តតិជន

១-ក្នុងករណីដែលអច្ឆ័យលាភីជាសន្តតិជន បើបានបោះបង់សន្តតិកម្ម បុគ្គលនោះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាបានបោះបង់អច្ឆ័យទានផងដែរ ។ អច្ឆ័យលាភីនោះ មិនអាចទទួល

ស្គាល់អង្គការទាន ដោយបោះបង់សន្តតិកម្មបានឡើយ ។

២- ទោះបីបានទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មហើយក៏ដោយ ក៏អង្គការលាភីដែលបានកំណត់ នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អាចបោះបង់អង្គការទានមានកំណត់ បានដែរ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីការទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់នូវអង្គការទាន ក្នុងករណីដែលអង្គការលាភីជាសន្តតិជន ។
ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ឧទាហរណ៍ថា ក្នុងករណីដែលមតកជនមានកាតព្វកិច្ច ក៏ប៉ុន្តែ បានធ្វើអង្គការទានដោយបញ្ជាក់ថា "ធ្វើអង្គការទាន" ឱ្យសន្តតិជននូវទ្រព្យជាក់លាក់មួយ ប្រសិនបើទទួលស្គាល់ឱ្យសន្តតិជនទទួលយកតែអង្គការទាន ដោយ បោះបង់នូវសន្តតិកម្ម ជននោះនឹងមិនទទួលបានបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ចទេ គឺទទួលយកតែផលប្រយោជន៍ប៉ុណ្ណោះ ។ ការណ៍នេះគឺ គ្មានសមធម៌ទេ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់មានបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ១ ដើម្បីកុំឱ្យមានការយកតែចំណេញរួចខ្លួននោះ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវរៀបចំឡើង ដោយពិចារណាផងដែរទៅលើតុល្យភាពជាមួយនឹងចំណុចដែលថា ក្នុងមតកសាសន៍ដែលមាន ខ្លឹមសារធ្វើអនុប្បទាននូវទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់មួយឱ្យសន្តតិជន ត្រូវសន្មតថា បានកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក ជាអាទិ៍ (មាត្រា ១១៨៥) ដូច្នេះ ប្រសិនបើមិនទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មទេ សន្តតិជនមិនអាចធ្វើលទ្ធកម្មទ្រព្យសម្បត្តិនោះទេ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលអង្គការលាភីជាសន្តតិជន ទោះបីជាបានទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មក៏ដោយ ក៏អាច បោះបង់នូវអង្គការទានមានកំណត់ដែរ ។

មាត្រា ១២០៦.- សិទ្ធិទទួលផលរបស់អង្គការលាភី

អង្គការលាភីអាចទទួលផល ចាប់តាំងពីពេលដែលខ្លួនអាចទាមទារឱ្យអនុវត្តអង្គការ- ទានបាន ។ ប៉ុន្តែ បើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោម តាមឆន្ទៈនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិទទួលផលនៃអង្គការទានមានកំណត់ របស់អង្គការលាភី ។
"ពេលដែលខ្លួនអាចទាមទារឱ្យអនុវត្តអង្គការទាន" តាមធម្មតា សំដៅលើពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព ហើយចំពោះករណីអង្គការទានដែលមានលក្ខខណ្ឌបង្កងវិញ គឺសំដៅទៅលើពេលដែលសម្រេចលក្ខខណ្ឌនោះ ។ វត្ថុ ឬ សិទ្ធិ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃអង្គការទាន ត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យអង្គការលាភីនៅពេលនោះ ហេតុដូច្នេះ អង្គការលាភីត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មសិទ្ធិ ទទួលផលនៅពេលនោះ ។ សូមបញ្ជាក់ថា "ផល" មានរួមទាំងផលស៊ីវិល ដូចជាការប្រាក់នៃប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារ និង ផលធម្មជាតិ ដូចជាផ្លែឈើ ជាអាទិ៍ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ បានចែងច្បាស់លាស់ថា ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើមតកសាសន៍ដែលមានខ្លឹមសារផ្សេងពី

វាក្យខណ្ឌទី ១ ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើក្នុងមតកសាសន៍បានចែងថា ផលដែលកើតឡើងមុនពេលប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃអង្គយទាន មិនចាំបាច់ឱ្យទៅអង្គយលាភីទេ នោះត្រូវគោរពតាមឆន្ទៈនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៩២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២០៧.- អង្គយទាននៃសិទ្ធិដែលមិនស្ថិតនៅក្នុងមតិក

អង្គយទាន ពុំមានអានុភាពឡើយ បើសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃអង្គយទាននោះ ពុំស្ថិតនៅក្នុងមតិក នៅពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា ចំពោះអង្គយទាននៃសិទ្ធិដែលមិនស្ថិតក្នុងមតិក គ្មានអានុភាពទេ ។

អង្គយទានគឺជាសកម្មភាពចាត់ចែងមតិក ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃអង្គយទាននោះ មិនស្ថិតនៅក្នុងមតិកនៅពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាពទេ នោះអានុភាពមិនត្រូវកើតឡើយ ។ ឧទាហរណ៍ ចំនួនសរុបនៃមតិកមាន ១០០០ ដុល្លារ ពេលនោះ ទោះបីជាបានធ្វើមតកសាសន៍ឱ្យទិញដីដែលមានតម្លៃ ៣០០០ ដុល្លារ ឱ្យទៅ A ដែលបានជួយថែរក្សាខ្លួនក៏ដោយ ក៏មិនមានអានុភាពដែរ ។ ជនដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គយទាន មិនចាំបាច់ចេញលុយខ្លួនឯង ដើម្បីប្រតិបត្តិតាមខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើមតកសាសន៍ចែងថា ឱ្យលក់ដីជាក់លាក់មួយ ហើយយក ៥០០ ដុល្លារ ពីប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់ដីនោះ ឱ្យទៅ A មតកសាសន៍នោះនឹងមានសុពលភាព ។ ទោះបីជានៅក្នុងមតិកគ្មានទ្រព្យជាសាច់ប្រាក់ ឬ ជាប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារក៏ដោយ ក៏មានដីនោះដែរ ដូច្នេះក្នុងករណីនេះ មិនត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រានេះទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៩៦ វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២០៨.- អង្គយទាននៃវត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងសិទ្ធិរបស់តតិយជន

បើវត្ថុ ឬ សិទ្ធិ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃអង្គយទាន ជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិរបស់តតិយជន នៅពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាព អង្គយលាភីមិនអាចទាមទារឱ្យរំលត់សិទ្ធិនោះ ចំពោះជនដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គយទាន បានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះត្រូវបានចែងឡើងក្នុងគោលបំណងដូចមាត្រាមុនដែរ គឺក្នុងករណីដែលអង្គការអន្តរជាតិ ឬ សិទ្ធិដែល ភ្ជាប់ជាមួយសិទ្ធិរបស់តតិយជន អង្គការលាភីមិនអាចទាមទារឱ្យរំលត់សិទ្ធិនោះ ចំពោះជនដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធ នឹងអង្គការអន្តរជាតិបានឡើយ ។

ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃអង្គការអន្តរជាតិ ជាដីដែលត្រូវបានបង្កើតហ៊ីប៉ូតែក អង្គការលាភីមិនអាចទាមទារ ចំពោះសន្តតិជនដែលជាជនមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអង្គការអន្តរជាតិ ឱ្យរំលត់ហ៊ីប៉ូតែកនោះ ដោយសងកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវ បានធានាដោយហ៊ីប៉ូតែកនោះទេ ។ ប្រសិនបើនៅក្នុងមតកសាសន៍មានខ្លឹមសារថា ត្រូវយកប្រាក់បញ្ញើណាមួយមកសង កាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានធានាដោយហ៊ីប៉ូតែក ហើយប្រសិនបើអាចប្រតិបត្តិតាមចំណុចនេះបាន អង្គការលាភីអាចទាមទារឱ្យ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ឱ្យប្រតិបត្តិបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើគ្មានសរសេរដូចខាងលើនេះទេ អង្គការលាភីត្រូវទទួល ដីដែលមានជាប់នូវបន្ទុកនៃហ៊ីប៉ូតែកនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០០ វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២០៩.- ឧបាទេសកម្មលើវត្ថុ

១- បើម្ចាស់បណ្តាំមានសិទ្ធិទាមទារប្រាក់សំណង ចំពោះតតិយជន ដោយការបាត់ បង់ ឬ កែបន្តវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃអង្គការអន្តរជាតិ ឬ បាត់បង់ការកាន់កាប់វត្ថុនោះ ត្រូវសន្មត ថាបានយកសិទ្ធិនោះ មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអង្គការអន្តរជាតិ ។

២- ក្នុងករណីដែលវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃអង្គការអន្តរជាតិ មានភាពជាប់គ្នា លាយគ្នា ឬ ច្របល់គ្នានឹងវត្ថុផ្សេងទៀត បើម្ចាស់បណ្តាំបានក្លាយជាកម្មសិទ្ធិករតែឯង ឬ ជាម្ចាស់ កម្មសិទ្ធិអវិភាគនៃវត្ថុដែលបានផ្សំ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៨៦ (ការជាប់គ្នា រវាងចលនវត្ថុ និង អចលនវត្ថុ) ឬ មាត្រា ១៩៨ (ការជាប់គ្នា ការលាយច្របល់គ្នានៃ ចលនវត្ថុ) នៃក្រមនេះ ត្រូវសន្មតថា ម្ចាស់បណ្តាំបានយកកម្មសិទ្ធិទាំងអស់ ឬ កម្មសិទ្ធិ អវិភាគនោះ មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអង្គការអន្តរជាតិ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការសន្មតនេះរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃអង្គការអន្តរជាតិបានត្រូវបាត់បង់ដោយសារ អំពើរបស់តតិយជន ក៏ប៉ុន្តែ ម្ចាស់បណ្តាំមិនបានកែលិខិតមតកសាសន៍នោះទេ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីដែលតតិយជនបានធ្វើឱ្យបាត់បង់កម្មវត្ថុនៃអង្គការអន្តរជាតិ ឬ លួចលាក់វត្ថុ

នោះឱ្យអ្នកដទៃ ហើយអ្នកដទៃនោះបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយសុចរិត ជាអាទិ៍ ។ ក្នុងករណីដូចនេះ ម្ចាស់បណ្តាំមានសិទ្ធិ ទាមទារនូវប្រាក់សំណង ដូចជាសំណងនៃការខូចខាត ជាអាទិ៍ ពីតតិយជននោះ ដូច្នោះ ត្រូវសន្មតថា ម្ចាស់បណ្តាំបានធ្វើ អច្ឆ័យទាននូវសិទ្ធិនោះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងសម្រាប់ករណីវត្តដែលជាកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទានជាប់គ្នា លាយគ្នា ឬ ច្របល់គ្នានឹងវត្ថុផ្សេង ទៀត ។ ចំពោះករណីដូចនេះ អាចមានករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំអាចក្លាយជាកម្មសិទ្ធិករតែឯង ឬ ជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ នៃវត្ថុជាប់គ្នា ជាអាទិ៍ ហើយក៏អាចមានករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបាត់បង់នូវកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុនោះដែរ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិ នៃមាត្រា ១៨៦ ឬ មាត្រា ១៩៨ ។ ចំពោះករណីទី ១ នេះ កថាខណ្ឌទី ២ នេះបានសន្មតថា កម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទាននោះ គឺកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុទាំងនោះ ឬ ចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលបានបាត់បង់កម្មសិទ្ធិលើកម្មវត្ថុនៃ អច្ឆ័យទាននោះ ដោយសារតែលទ្ធផលនៃការភ្ជាប់គ្នានឹងវត្ថុផ្សេង ប្រសិនបើអាចទាមទារនូវប្រាក់សំណងពីតតិយជននោះ ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ។ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបានបាត់បង់នូវកម្មសិទ្ធិលើកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទានដែល ត្រូវបានភ្ជាប់ជាផ្នែកមួយនៃវត្ថុផ្សេងទៀតដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ត្រូវចាត់ទុកថា សាមីខ្លួនបានលុបមតកសាសន៍នោះ ដោយយោងតាមមាត្រា ១១៩០ ។

ដោយហេតុថា មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិសន្មត ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេង ត្រូវអនុវត្ត តាមឆន្ទៈនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៩៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១០.- ឧបាទេសកម្មលើវត្ថុ នៃអច្ឆ័យទាននៃសិទ្ធិលើបំណុល

១- ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិលើបំណុលត្រូវបានយកមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទាន បើ ម្ចាស់បណ្តាំ បានទទួលសំណង ហើយបើវត្ថុដែលបានទទួលនោះ នៅតែមានក្នុងមតិក ត្រូវ សន្មតថាបានយកវត្ថុនោះមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទាន ។

២- ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ ត្រូវសន្មតថាបាន យកប្រាក់ និង ប្រាក់បញ្ញើ មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទាន ត្រឹមត្រូវនៃប្រាក់ដែលមាន នៅក្នុងមតិក និង ប្រាក់ដែលបានបញ្ចូលក្នុងប្រាក់បញ្ញើ ក្រោយពីបានសង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការសន្មតឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិលើបំណុលត្រូវបានយកមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃ អច្ឆ័យទាន ហើយម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលការសងចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលនោះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីធ្វើអង្គការទទួលសិទ្ធិលើបំណុល ក្រៅពីសិទ្ធិលើបំណុលជាប្រាក់ (ដូចជា សិទ្ធិ ទាមទារឱ្យប្រគល់ចលនវត្ថុ) ។ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលការសង (ទទួលការប្រគល់) ពេលដែលនៅរស់ ហើយបើ វត្ថុដែលបានទទួលនោះ នៅតែមានក្នុងមតិក ត្រូវសន្មតថា បានយកវត្ថុនោះមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអង្គការទទួល ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីដែលធ្វើអង្គការទទួលសិទ្ធិលើបំណុលដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ (ឧទាហរណ៍ ប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារ) ។ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលសំណងពេលនៅរស់ ត្រូវសន្មតថា បានយកប្រាក់ និង ប្រាក់បញ្ញើនោះ មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអង្គការទទួល ត្រឹមត្រូវនៃប្រាក់ដែលមាននៅក្នុងមតិក និង ប្រាក់ដែលបានបញ្ចូល ក្នុងប្រាក់បញ្ញើ ក្រោយពីបានទទួលការសង ។ ប្រសិនបើបានប្រើប្រាស់ប្រាក់ដែលបានទទួលពីការសងនោះទាំងអស់ ភាគច្រើនគឺជាករណីដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១១៩០ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រាក់មិនអាចបែងចែកថា ប្រាក់នេះជាប្រាក់ណាមួយទេ ដូច្នោះ តាមច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី ការដេញដោលថា ម្ចាស់បណ្តាំបានចំណាយប្រាក់អ្វីមួយនោះ វាគ្មានន័យអ្វីទេ ។ រីឯប្រាក់បញ្ញើ ក៏អាចចាត់ទុកដូចប្រាក់ដែរ ហេតុនេះហើយបានជា ក្នុងនេះបានសន្មតថា ម្ចាស់បណ្តាំបានយកប្រាក់ទាំងនោះមកធ្វើជា កម្មវត្ថុនៃអង្គការទទួល ត្រឹមត្រូវនៃប្រាក់ដែលមានក្នុងមតិក និង ប្រាក់ដែលបានបញ្ចូលក្នុងប្រាក់បញ្ញើក្រោយពេល បានទទួលការសង ។

មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិសន្មតដែរ ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេង ត្រូវអនុវត្តតាមឆន្ទៈនោះ ។ (មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១១.- ការទទួលខុសត្រូវរបស់អង្គការលាភី នៅក្នុងអង្គការទទួលភ្ជាប់បន្តក

១-ជនដែលបានទទួលអង្គការទទួលភ្ជាប់បន្តក ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការអនុវត្តករណីយកិច្ចដែលខ្លួនទទួលបន្ទុក ត្រឹមតែកម្រិតដែលមិនលើសពីតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃអង្គការទទួល នោះប៉ុណ្ណោះ ។

២-បើតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃអង្គការទទួលភ្ជាប់បន្តក បានចុះថយ ដោយសារការទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មដោយមានកម្រិត ឬ ដោយសារការទាមទារកាត់បន្ថយដើម្បីបង្ក្រប់ភាគ បម្រុង អង្គការលាភីត្រូវរួចផុតពីករណីយកិច្ចដែលខ្លួនត្រូវទទួលបន្ទុក តាមសមាមាត្រនៃ ភាគដែលចុះថយនោះ ។ ប៉ុន្តែ បើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងក្នុងមតិកសាសន៍ ត្រូវ អនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់អង្គការលាភី ក្នុងករណីដែលមានអង្គការទទួលភ្ជាប់បន្តក ។

អង្គការអន្តរជាតិ គឺជាអង្គការដែលអង្គការសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ ត្រូវទទួលបានបន្ទុកនូវករណីយកិច្ចកំណត់មួយតាមផ្លូវច្បាប់ ។
ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំ A បានធ្វើមតកសាសន៍ដែលមានខ្លឹមសារថា "ធ្វើអង្គការអន្តរជាតិដើម្បីមួយឱ្យ B ។ ក៏ប៉ុន្តែ
B ត្រូវបង់ឱ្យ C ១០០០ ដុល្លារ" នេះគឺជាអង្គការអន្តរជាតិបន្ត ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិកំណត់ថា តម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃអង្គការ គឺជាកម្រិតនៃការទទួលបានខុសត្រូវរបស់អង្គការសហប្រតិបត្តិការ
ដែលបានទទួលអង្គការអន្តរជាតិបន្តនោះ ព្រោះថា ជាគោលការណ៍ អង្គការត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីផលប្រយោជន៍
របស់អង្គការសហប្រតិបត្តិការ ។ ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ពេលធ្វើមតកសាសន៍ ដីដែលជាកម្មវត្ថុនោះ មានតម្លៃ ២០០០ ដុល្លារ
ហើយ A បានធ្វើមតកសាសន៍ដោយឱ្យ B ទទួលបានបន្ទុកតែ ១០០០ ដុល្លារទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម
តម្លៃដីនោះបានធ្លាក់ចុះនៅត្រឹមតែ ៨០០ ដុល្លារតែប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើ B បានបង់ទៅឱ្យ C ជាប្រាក់
ចំនួន ៨០០ ដុល្លារទៅ នឹងអាចធ្វើលទ្ធកម្មដីនោះហើយ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីការទទួលបានខុសត្រូវរបស់អង្គការសហប្រតិបត្តិការ ចំពោះករណីដែលតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃអង្គការ
ដែលមានអង្គការអន្តរជាតិ ត្រូវបានចុះថយ ដោយសារការទទួលបានស្ថាប័នសន្តិកម្មដោយមានកម្រិត ឬ ដោយសារការទាមទារ
កាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ។ ឧទាហរណ៍ ដោយសារតែបានទទួលស្ថាប័នសន្តិកម្មដោយមានកម្រិត បានជាត្រូវ
យកសំណងពីកម្មវត្ថុនៃអង្គការដែលអង្គការអន្តរជាតិទៅសង ហើយតម្លៃនៃអង្គការនោះត្រូវធ្លាក់ ។ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំ
A បានធ្វើមតកសាសន៍មួយដែលមានខ្លឹមសារថា "ធ្វើអង្គការអន្តរជាតិចំពោះ B នូវប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារចំនួន ១០០០ ដុល្លារ ។
ក៏ប៉ុន្តែ B ត្រូវបង់ឱ្យ C ក្នុងមួយខែ ១០ ដុល្លារ ក្នុងរយៈពេល ៥ ឆ្នាំ ពេលដែល C នៅរស់" ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើបានយក
៥០០ ដុល្លារ ពីប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារនោះទៅសងកាតព្វកិច្ចនៅក្នុងមតិក ហើយនៅសល់តែ ៥០០ ដុល្លារនោះ
ក្នុងករណីនេះ អាចបង់ឱ្យ C ត្រឹមតែកម្រិតនៃ ៥០០ ដុល្លារ ជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះ
ករណីដែលសន្តិកម្មដែលត្រូវបានបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន បានទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងនោះ
ចំពោះកម្មវត្ថុនៃអង្គការអន្តរជាតិបន្តនោះ ដែលធ្វើឱ្យតម្លៃនៃអង្គការនោះចុះថយ ក៏ត្រូវអនុវត្តដូចគ្នាដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០២ កថាខណ្ឌទី ១ និង មាត្រា ១០០៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១២.- សិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចរបស់អង្គការសហប្រតិបត្តិការសកល

១-អង្គការសហប្រតិបត្តិការសកល មានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច ដូចគ្នានឹងសន្តិកម្ម ។

២- បើមតិកទាំងអស់ត្រូវបានធ្វើអង្គការសហប្រតិបត្តិការសកលឱ្យទៅបុគ្គលផ្សេងដែលមិនមែន
ជាសន្តិកម្ម សន្តិកម្មត្រូវបានចាត់ទុកថា មិនបានទទួលសន្តិកម្ម លើកលែងតែសិទ្ធិលើ
ភាគបម្រុង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិស្តីពីសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចរបស់អង្គការសកល ។

កថាខណ្ឌទី ១ ថែងថា អង្គការសកលមានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចដូចគ្នានឹងសន្តិជនដែរ ។ ក្នុងករណីដែលបានធ្វើអង្គការសកលនូវទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ដល់ជនណាម្នាក់ ជននោះអាចធ្វើលទ្ធកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ។ ហើយជននោះត្រូវទទួលបានបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ចទាំងអស់ដែលមតកជនមាន ដូច្នោះ ជាក់ស្តែងគឺមិនខុសអ្វីពីការទទួលសន្តិកម្មដោយសន្តិជនតែម្នាក់ឯងនោះទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីអង្គការសកល ដោយកំណត់នូវអត្រានោះចាំបាច់ត្រូវធ្វើការបែងចែកមតិកនោះរវាងអង្គការសកលផ្សេងទៀត ឬ សន្តិជន ហេតុដូច្នោះ ការកំណត់ថាមានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចដូចសន្តិជនដែរនោះ នឹងមានការងាយស្រួល ចំពោះទំនាក់ទំនងតាមផ្លូវច្បាប់ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិបញ្ជាក់ថា ចំពោះករណីអង្គការសកលឱ្យមតិទាំងអស់ទៅឱ្យបុគ្គលក្រៅពីសន្តិជននោះនឹងមានចម្ងល់ថា តើសន្តិជនត្រូវទទួលបានបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ចដែលមតកជននោះមាន ឬ យ៉ាងណា ហេតុនេះហើយបានជាត្រូវជាតំណែងថា សន្តិជនមិនបានទទួលសន្តិកម្មទេ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់អំពីការមិនទទួលបានបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ចនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ សន្តិជនមានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន ហេតុដូច្នោះ ចំពោះសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនោះ សន្តិជនអាចអនុវត្តសិទ្ធិក្នុងនាមជាសន្តិជនបាន ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលឪពុកមានកូន A និង B ក៏ប៉ុន្តែ បានធ្វើអង្គការសកលនូវមតិទាំងអស់ឱ្យទៅប្រពន្ធក្រៅច្បាប់ C (ទ្រព្យសកម្មមាន ១០០០ ដុល្លារ បំណុលមាន ២០០ ដុល្លារ) នោះ C នឹងទទួលបានបន្តទាំងអស់ រីឯ A និង B វិញ មិនទទួលបានបន្តអ្វីសោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ A និង B មានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន គឺ $(១០០០-២០០) \div ២ = ៤០០$ ដុល្លារម្នាក់ ហេតុនេះហើយ អាចទាមទារឱ្យ C កាត់បន្ថយមតិអង្គការសកលដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនចំពោះចំនួន ២០០ ដុល្លារនោះ ។ ដោយឡែក ចំពោះមតកសាសន៍ដែលឱ្យជនម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ក្នុងចំណោមសហសន្តិជនទទួលសន្តិកម្មនូវទ្រព្យទាំងអស់ គ្មានបញ្ញត្តិថែងពិសេសអ្វីឡើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះករណីដែល A និង B ជាសន្តិជន ហើយមតិកសកម្មមាន ១០០០ ដុល្លារ បំណុលមាន ២០០ ដុល្លារ ប្រសិនបើគិតដល់ករណីដែលធ្វើអង្គការសកលឱ្យ A នោះ B ត្រូវបានបំពានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងចំនួន $(១០០០-២០០) \div ២ = ៤០០$ ដុល្លារ ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៣១ និង មាត្រា ១២៣៤ ដូច្នោះ ដូចករណីខាងលើដែរ គឺ B អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ២០០ ដុល្លារ ដែលជាភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩៩០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

ផ្នែកទី ៧ ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

មាត្រា ១២១៣.- ការពិនិត្យបញ្ជាក់ និង ការបើកលិខិតមតកសាសន៍

១-អ្នកថែរក្សាគ្រប់គ្រងលិខិតមតកសាសន៍ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំការបញ្ជាក់លិខិតនោះ ដោយភ្ជាប់លិខិតមតកសាសន៍នោះ ជូនទៅតុលាការ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ក្រោយពី ខ្លួនបានដឹងអំពីការចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះ ករណីដែលគ្មានអ្នកថែរក្សាគ្រប់គ្រង ក្រោយពេលដែលសន្តតិជន ឬ អ្នកពាក់ព័ន្ធនឹង ផលប្រយោជន៍ផ្សេងទៀត បានរកឃើញលិខិតមតកសាសន៍នោះ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះ មតកសាសន៍ដែលបានធ្វើដោយលិខិតយថាភូត ។

៣-លិខិតមតកសាសន៍ដែលបិទដោយប្រថាប់ត្រា អាចបើកបានតែនៅតុលាការ ដោយមានវត្តមានរបស់អ្នកសង្កេតការណ៍ជាសន្តតិជន ឬ អ្នកពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ឬ អ្នកតំណាងរបស់ជននោះ ។

៤-បុគ្គលដែលបានបើកលិខិតមតកសាសន៍ នៅក្រៅតុលាការ ដោយផ្ទុយនឹង បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ នឹងត្រូវពិន័យស៊ីវិលជាប្រាក់ មិនលើសពី ១.០០០.០០០ (មួយលាន) រៀល ។

៥-ចំពោះលិខិតមតកសាសន៍ ទោះបីជាបានបើកនៅក្រៅតុលាការ ដោយផ្ទុយនឹង បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ក៏ដោយ មិនត្រូវបាត់បង់អានុភាព ដោយសារតែ មូលហេតុនោះឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ញត្តិឡើងដើម្បីកំណត់នូវនីតិវិធីនៃការពិនិត្យបញ្ជាក់ក្នុងតុលាការ នូវមតកសាសន៍ ក្រៅពីមតកសាសន៍ ដោយលិខិតយថាភូត ។

ចំពោះមតកសាសន៍ដែលធ្វើឡើងក្រៅពីលិខិតយថាភូត ចាំបាច់ត្រូវធ្វើការពិនិត្យបញ្ជាក់លិខិតមតកសាសន៍នោះ ។ ការពិនិត្យបញ្ជាក់លិខិតមតកសាសន៍ ធ្វើឡើងដើម្បីឱ្យជនដែលមានពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍បញ្ជាក់ដឹងព្រ ឱ្យដឹង និងដើម្បី កំណត់នូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍នោះត្រឹមពេលនោះ ជៀសវាងកុំឱ្យមានការលួចកែប្រែក្រោយការពិនិត្យបញ្ជាក់នោះ ។ ដូច្នោះ ទោះជាមានបញ្ហាទាក់ទងនឹងទម្រង់ ឬ ខ្លឹមសារ នៃមតកសាសន៍ក៏ដោយ ក៏នីតិវិធីបញ្ជាក់ត្រូវបានអនុវត្តដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីជនដែលមានករណីយកិច្ចដាក់ពាក្យសុំ និង ពេលវេលាដែលត្រូវដាក់ពាក្យសុំធ្វើការពិនិត្យ
បញ្ជាក់ ។ ជនដែលមានករណីយកិច្ច គឺជាអ្នកថែរក្សាគ្រប់គ្រងលិខិតមតកសាសន៍ ឬ សន្តតិជនដែលបានរកឃើញលិខិត
នោះ ឬ ជនពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ផ្សេងទៀត ។ បញ្ញត្តិនេះបានចែងថា អ្នកថែរក្សាគ្រប់គ្រងលិខិតមតកសាសន៍
ត្រូវដាក់ពាក្យសុំឱ្យធ្វើការពិនិត្យបញ្ជាក់ នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម មានន័យថា ក្រោយពីបានដឹងថា ម្ចាស់បណ្ណាំបាន
ទទួលមរណភាព រីឯជនដែលបានរកឃើញលិខិតមតកសាសន៍វិញ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំក្រោយពេលដែលរកឃើញលិខិតនោះ
ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលជាលិខិតមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត មិនចាំបាច់ធ្វើការពិនិត្យបញ្ជាក់ ទេ។
នេះគឺដោយសារតែលិខិតមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូតមិនសូវមានការលួចកែប្រែទេ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងថា ចំពោះមតកសាសន៍ដែលបិទដោយប្រថាប់ត្រាវិញ ត្រូវបើកនៅក្នុងនីតិវិធីនៃការពិនិត្យ
បញ្ជាក់នៅតុលាការ ដើម្បីការពារកុំឱ្យមានការលួចកែប្រែ ។ ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌទី ៤ ត្រូវបានចែងឡើងដើម្បីធានាឱ្យ
មានការគោរពតាមកថាខណ្ឌទី ៣ ហើយបញ្ញត្តិអំពីការពិន័យស៊ីវិលជាប្រាក់ ក្នុងករណីដែលបានប្រព្រឹត្តផ្ទុយនឹងកថាខណ្ឌ
ទី ៣ ដោយបានបើកលិខិតនោះដោយឯកឯង ។

កថាខណ្ឌទី ៥ ជាបញ្ញត្តិដើម្បីបញ្ជាក់ថា ទោះជាមានអ្នកណាធ្វើខុសនឹងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ ដោយបើកលិខិត
មតកសាសន៍ ក្រៅនីតិវិធីពិនិត្យបញ្ជាក់របស់តុលាការក៏ដោយ ក៏លិខិតមតកសាសន៍មិនអាចក្លាយជាមោឃៈដោយ
មូលហេតុនេះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៧១ និង វាក្យខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៥៧៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី
ចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២១៤.- ការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

១- បើម្ចាស់បណ្ណាំ បានប្រគល់អាណត្តិឱ្យ តតិយជនកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍
តាមមតកសាសន៍ ជនដែលបានទទួលអាណត្តិ ត្រូវកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហើយ
ត្រូវជូនដំណឹងនោះទៅឱ្យ សន្តតិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

២- បើជនដែលបានទទួលអាណត្តិដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើ
នេះ មានបំណងលាយបំបំផ្លាញអាណត្តិនោះ ជននោះត្រូវជូនដំណឹងអំពីហេតុនោះ ទៅឱ្យ
សន្តតិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីនៃករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យតតិយជនកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយយោងតាមមាត្រា ១១៨៦ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ជនដែលបានទទួលអាណត្តិ ត្រូវកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហើយត្រូវជូនដំណឹងនោះ ទៅឱ្យសន្តិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំមិនបានហាមទេ ជនដែលបានទទួលអាណត្តិ នេះ អាចកំណត់យកខ្លួនឯងធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ក៏បានដែរ ។

ទោះបីជាបានទទួលអាណត្តិពីម្ចាស់បណ្តាំឱ្យកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ក៏ដោយ ក៏មិនមែនបានសេចក្តីថា ជន ដែលបានទទួលអាណត្តិនោះ មានករណីយកិច្ចត្រូវតែទទួលមុខងារនេះដោយស្វ័យប្រវត្តិដែរ ពោលគឺជននោះអាចបដិសេធ មិនទទួលអាណត្តិបាន ។ កថាខណ្ឌទី ២ ត្រូវបានបញ្ចេញឡើងដោយយកគំនិតនេះជាមូលដ្ឋាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែល ម្ចាស់បណ្តាំបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យតតិយជនកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍តាមមតកសាសន៍ ប្រសិនបើតតិយជននោះមិន បានលុបចោលនូវអាណត្តិនេះវិញទេ មិនអាចយកនីតិវិធីផ្សេងណាមួយ ដើម្បីធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បានឡើយ ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើជនដែលបានទទួលអាណត្តិនោះ មានបំណងលាយបំបែកអាណត្តិនោះ ជននោះត្រូវជូន ដំណឹងអំពីហេតុនោះ ទៅឱ្យសន្តិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលជនដែលបានទទួលអាណត្តិមិនបានធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ព្រមទាំង មិនបង្ហាញឆន្ទៈលាយបំបែកអាណត្តិនេះទេ នីតិវិធីនៃការដាស់តឿន នឹងត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយយោងតាមមាត្រា ១២១៦ កថាខណ្ឌទី ២ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១៥._ ការកាន់មុខងាររបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

បើអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បានយល់ព្រមកាន់មុខងារហើយ អ្នកប្រតិបត្តិមតក- សាសន៍នោះ ត្រូវអនុវត្តការកិច្ចនោះ ភ្លាមៗ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការកាន់មុខងាររបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។

ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បាន ដោយយោងតាមមាត្រា ១១៨៦ ក៏ប៉ុន្តែ អ្នកដែលត្រូវ បានកំណត់ឱ្យបំពេញមុខងារជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ ទទួលកាន់មុខងារនោះ ឬ យ៉ាងណា គឺត្រូវគោរពតាម ឆន្ទៈរបស់ជននោះ ។ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់មានបញ្ញត្តិនេះ ។

ម្យ៉ាងទៀត ជនដែលត្រូវបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិ

មតកសាសន៍តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រាមុននេះ ហើយក្រៅពីនេះ តុលាការក៏អាចជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយ
យោងតាមមាត្រា ១២១៨ ដែរ ។ ក្នុងករណីនេះ តាមធម្មតា ត្រូវសួរយោបល់អ្នកដែលត្រូវបានកំណត់ ឬ នឹងត្រូវបាន
ជ្រើសតាំងនោះសិន មុននឹងធ្វើការកំណត់ ឬ ជ្រើសតាំង ហើយបើអ្នកដែលបានទទួលនូវការកំណត់ ឬ ជ្រើសតាំង ជាអ្នក
ប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ បានយល់ព្រមកាន់មុខងារនេះហើយ ត្រូវអនុវត្តភារកិច្ចនោះជាបន្ទាន់ ។

ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើបានយល់ព្រមកាន់មុខងារហើយ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ មិនអាចដកការយល់ព្រមនោះ
វិញបានទេ ។ ដើម្បីលាឈប់ ត្រូវមានការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ដោយយោងតាមមាត្រា ១២២៧ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១៦.- ការដាស់តឿនឱ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍កាន់មុខងារ

១-សន្តតិជន ឬ ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ផ្សេងទៀត អាចកំណត់អំឡុង
ពេលសមរម្យ ហើយដាស់តឿន ចំពោះជនដែលត្រូវបានកំណត់ជាអ្នកប្រតិបត្តិមតក-
សាសន៍ ឱ្យ ឆ្លើយបញ្ជាក់ច្បាស់ក្នុងអំឡុងពេលនោះ អំពីការយល់ព្រម ឬ មិនយល់ព្រមកាន់
មុខងារជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បាន ។ បើអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មិនបានឆ្លើយ
បញ្ជាក់ច្បាស់ ក្នុងអំឡុងពេលនោះទេ ត្រូវចាត់ទុកថា បានលាល័យបំបែកការងារនោះ ។

២-បញ្ញត្តិនៃវាក្យខណ្ឌទី ១ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នា
ផងដែរ ចំពោះករណីដែលតតិយជន ដែលត្រូវបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិ
មតកសាសន៍ ពុំបានកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឱ្យ បានឆាប់រហ័ស ។ ក្នុងករណីនេះ
បើតតិយជននោះមិនបានកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ នៅក្នុងអំឡុងពេលនោះទេ ត្រូវ
ចាត់ទុកថា បានលាល័យបំបែកអាណត្តិនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីសម្រាប់ករណីដែលអ្នកដែលត្រូវបានកំណត់ឱ្យធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឬ តតិយជន
ដែលត្រូវបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មិនមានធ្វើអ្វីឡើយ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីដែលអ្នកដែលត្រូវបានកំណត់ឱ្យធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មិនបានបង្ហាញ
ឆន្ទៈឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា យល់ព្រម ឬ បដិសេធនូវការកាន់មុខងារនេះ ។ ការកាន់ ឬ មិនកាន់មុខងារនេះ ជាការណាមួយ
ដែលសន្តតិជន ឬ ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ មានការចាប់អារម្មណ៍ខ្លាំងណាស់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើគ្មាន

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ទេ មិនអាចប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះបានឡើយ ហេតុនេះហើយបានជាបញ្ញត្តិឱ្យអ្នកដែល ពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ អាចធ្វើការដាស់តឿន ដើម្បីឱ្យអ្នកនោះឆ្លើយបញ្ជាក់ថា តើយល់ព្រមកាន់មុខងារនោះ ឬ យ៉ាងណា ។ ហើយប្រសិនបើជនដែលត្រូវបានកំណត់ឱ្យធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ នៅតែមិនឆ្លើយតបនឹង ការដាស់តឿននោះ ត្រូវចាត់ទុកថា ជននោះបានបដិសេធមិនកាន់មុខងារនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីដែលតតិយជនដែលត្រូវបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិ មតកសាសន៍ មិនបានធ្វើការកំណត់នេះឱ្យបានឆាប់រហ័ស ។ ក្នុងករណីនេះ ក៏ដូចគ្នាដែរ គឺឱ្យជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹង ផលប្រយោជន៍ អាចធ្វើការដាស់តឿនបាន ។

ប្រសិនបើបានចាត់ទុកថា អ្នកនោះបានបដិសេធការកាន់មុខងារ តាមនីតិវិធីទាំងនេះ តុលាការត្រូវធ្វើការជ្រើសតាំង អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយយោងតាមមាត្រា ១២១៨ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១៧.- បុគ្គលដែលមិនអាចក្លាយជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ជននៅក្រោមហិក្ខុបត្តិ អនីតិជន និង ជន ធនក្ស័យ ពុំអាចធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីមូលហេតុនៃការខ្វះលក្ខណសម្បត្តិធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ជាអ្នកធ្វើសកម្មភាពគតិយុត្ត នៅពេលប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហេតុនេះហើយ ការដែល កំណត់ថា ជនដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព មិនមានលក្ខណសម្បត្តិធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ គឺជាការសមរម្យ ។ នេះគឺជាទស្សនៈដូចគ្នានឹងមាត្រា ៦៤៩ ដែលចែងអំពីមូលហេតុនៃការបញ្ចប់អាណត្តិដែរ ។ ម្យ៉ាង ទៀត ទោះជាគ្មានមូលហេតុកង្វះលក្ខណសម្បត្តិជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នៅពេលចូលកាន់មុខងារក៏ដោយ តែប្រសិន បើមានមូលហេតុដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៦៤៩ កថាខណ្ឌទី ១ បានកើតឡើងក្រោយការកាន់មុខងារ នោះក៏ត្រូវ បាត់បង់ឋានៈជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នេះដែរ ។ ព្រោះថា យោងតាមមាត្រា ១២២៩ បញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ ត្រូវបាន យកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១៨._ ការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

បើគ្មានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ទេ ឬ បើបាត់បង់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ តុលាការអាចជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បាន តាមការទាមទាររបស់សន្តតិជន ឬ អ្នកពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា តុលាការអាចធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ប្រសិនបើគ្មានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ ។

ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឬ អាចប្រគល់អាណត្តិឱ្យតិចជនធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយមតកសាសន៍បាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមិនបានធ្វើមតកសាសន៍ស្តីពីបញ្ហានេះ ឬ ក្នុងករណីដែលអ្នកត្រូវបានជ្រើសតាំងនោះបដិសេធមិនព្រមកាន់មុខងារទេ នោះមានន័យថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ គ្មានវត្តមានតាំងពីដើមមក ។ ម្យ៉ាងទៀត អាចមានករណីដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានកាន់មុខងារហើយ តែ ក្រោយមក បានទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការឱ្យលាឈប់ ឬ ក៏បានទទួលមរណភាព ឬ ក៏មានមូលហេតុនៃការខ្វះ លក្ខណសម្បត្តិចំពោះជនដែលនោះកើតមានឡើង ។ ចំពោះករណីទាំងនេះ តុលាការអាចធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិ មតកសាសន៍ តាមការទាមទាររបស់សន្តតិជន ឬ ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍បាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ

មាត្រា ១២១៩._ ការធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនៃទ្រព្យសម្បត្តិ

១-អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនៃទ្រព្យសម្បត្តិ ហើយប្រគល់ បញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនោះទៅឱ្យសន្តតិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

២-សន្តតិជន អាចមានវត្តមាន នៅពេលដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ធ្វើបញ្ជី សារពើភ័ណ្ឌនៃទ្រព្យសម្បត្តិបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្រោយពីបានកាន់មុខងារហើយ ដំបូងបំផុត អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ត្រូវរៀបចំធ្វើបញ្ជី សារពើភ័ណ្ឌ ជាអាទិ៍ ភ្លាម ។

បញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌមតិកនេះចាំបាច់មាន ដើម្បីកំណត់ច្បាស់លាស់នូវកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិគ្រប់គ្រងចាត់ចែងមតិក (មាត្រា

១២២០) របស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ព្រមទាំងដើម្បីបញ្ជាក់អំពីមូលដ្ឋាននៃករណីយកិច្ចប្រគល់ (មាត្រា ១២២៩ និង មាត្រា ៦៤២) ករណីយកិច្ចរាយការណ៍ (មាត្រា ១២២៩ និង មាត្រា ៦៤១) ព្រមទាំងករណីយកិច្ចសងសំណង (មាត្រា ១២២៩ និង មាត្រា ៦៤៣) របស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។ ដូច្នេះ កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដំបូងបំផុត ត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌមតិក ហើយត្រូវប្រគល់បញ្ជីនោះទៅឱ្យសន្តិជន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអនុញ្ញាតឱ្យសន្តិជនមានវត្តមានក្នុងពេលធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌមតិកនេះ ដើម្បីឱ្យមានភាពច្បាស់លាស់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន

មាត្រា ១២២០.- សិទ្ធិអំណាច មុខនាទី នៃអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចក្នុងការគ្រប់គ្រងមតិក និង ធ្វើនូវរាល់សកម្មភាពផ្សេងទៀតដែលចាំបាច់ ដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងបញ្ជាក់ថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចដែលចាំបាច់ដើម្បីធ្វើរាល់សកម្មភាពក្នុងការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ នៅក្នុងសិទ្ធិអំណាច និង មុខនាទីរបស់ខ្លួន ។

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ជាអ្នកដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហេតុនេះហើយ ត្រូវផ្តល់សិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច ដើម្បីគ្រប់គ្រងមតិក និង ធ្វើនូវរាល់សកម្មភាពផ្សេងទៀតដែលចាំបាច់ ដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ ។ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នៃមតិកទាំងអស់អាចសងនូវកាតព្វកិច្ចដែលជាមតិក រីឯម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនវិញ ក៏អាចទាមទារឱ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នេះសងបំណុលបានដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មិនអនុវត្តអង្គុយទានតាមការចែងក្នុងមតកសាសន៍ទេ អង្គុយលាភីអាចទាមទារឱ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះអនុវត្តបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន និង មាត្រា ៥៧៧ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២២១.- ការបាត់បង់នូវសិទ្ធិចាត់ចែងរបស់សន្តិជន

១- បើមានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ សន្តិជនពុំអាចចាត់ចែងមតិក ឬ ធ្វើសកម្មភាពផ្សេងទៀតដែលនាំឱ្យរារាំងដល់ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានឡើយ ។

២-ការចាត់ចែងដែលបានធ្វើផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ពុំមាន អានុភាពឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលមានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ សន្តតិជនគ្មានសិទ្ធិចាត់ចែងមតិកទេ ។

មតិកត្រូវធ្លាក់ទៅលើសន្តតិជន ពីពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម (មាត្រា ១១៤៧ កថាខណ្ឌទី ១) ។ ក្នុងករណីដែល មានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ក៏ដូចគ្នាដែរ ។ ចំពោះករណីអង្គុយទានមានកំណត់ កម្មសិទ្ធិលើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃ អង្គុយទាននោះ ត្រូវក្លាយជារបស់អង្គុយលាភី ព្រមគ្នានឹងពេលដែលមតកសាសន៍បង្កើតអានុភាព ក៏ប៉ុន្តែ ករណីយកិច្ច ចុះបញ្ជីស្តីពីការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចប្រគល់នូវវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ជាដើម គឺក្លាយទៅជាបន្ទុករបស់សន្តតិជន ។ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មានតែសិទ្ធិគ្រប់គ្រងចាត់ចែងមតិកប៉ុណ្ណោះ មិនមែនជាប្រធាននៃសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះជាសន្តតិជនជាប្រធាននៃសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលមានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ប្រសិនបើសន្តតិជនមានសិទ្ធិចាត់ចែងផងដែរ នោះអាចមានករណីដែលការចាត់ចែងរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ និង របស់សន្តតិជន មិនស៊ីគ្នា ហើយធ្វើឱ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មិនអាចបំពេញមុខនាទីបានពេញលេញ (ឧទាហរណ៍ ដូចជាការអនុវត្តករណីយកិច្ចចុះបញ្ជីស្តីពីការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ ដែលត្រូវជាបន្ទុករបស់សន្តតិជន ក្នុងករណីអង្គុយទានមានកំណត់ ជាដើម) ។ ដូច្នេះហើយបានជាមាត្រានេះបានដកហូតសិទ្ធិចាត់ចែងពីសន្តតិជន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវគោលគំនិតនៃកថាខណ្ឌទី ១ ។ សូមមើលសាលដីការរបស់ តុលាការកំពូលជប៉ុនចាស់ ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៣០ និង សាលដីការរបស់តុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៨៧ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើកូនបំណុលរបស់មតកជនបានសងបំណុលចំពោះសន្តតិជន ដោយមិនបានដឹង នូវវត្ថុមានរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ អាចអនុវត្តតាមមាត្រា ៤៣៩ បាន ហើយប្រសិនបើជនណាបានទិញចលនវត្ថុ ដែលជាមតិកពីសន្តតិជន អាចអនុវត្តតាមមាត្រា ១៩៣ បាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២២២._ ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់ជាក់ លាក់

ក្នុងករណីមតកសាសន៍ ទាក់ទងនឹងទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់ជាក់លាក់ បញ្ញត្តិ ចាប់ពីមាត្រា ១២១៩ (ការធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនៃទ្រព្យសម្បត្តិ) រហូតដល់មាត្រា ១២២១ (ការចាត់បង់នូវសិទ្ធិចាត់ចែងរបស់សន្តតិជន) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះតែ

ទៅលើទ្រព្យសម្បត្តិនោះប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍មានតែចំពោះមតិកម្មយុត្តិធម៌ មិនមែនទាំងអស់ បញ្ញត្តិស្តីពីសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវអនុវត្តតែចំពោះភាគនៃមតិកនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

មាត្រា ១២២៣.- ឋានៈនៃអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

១-អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវធ្វើសកម្មភាព នៅក្នុងនាមជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ចំពោះមតិកដែលខ្លួនត្រូវប្រតិបត្តិ ។

២-សកម្មភាពដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានធ្វើជាមុខនាទី ត្រូវមានអានុភាពផ្ទាល់ ចំពោះសន្តតិជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីទំនាក់ទំនងរវាងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ និង មតិក ព្រមទាំងសន្តតិជនដែលជាប្រធាននៃមតិកនោះ ។

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មានសិទ្ធិគ្រប់គ្រងចាត់ចែងមតិក (មាត្រា ១២២០) ប៉ុន្តែ សន្តតិជនជាប្រធាននៃមតិក ។ ដូច្នោះ មានចម្ងល់ថា នៅក្នុងបណ្តឹង ជាអាទិ៍ តើគួរសរសេរថា "អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដែលជាអ្នកតំណាងរបស់សន្តតិជន ០០" ដែរឬទេ ។ ហេតុនេះហើយបានជាកថាខណ្ឌទី ១ បានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវធ្វើសកម្មភាព នៅក្នុងនាមជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ចំពោះមតិក ។ ឧទាហរណ៍ជាក់ស្តែង គឺអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ A ត្រូវធ្វើសកម្មភាពគតិយុត្តក្នុងនាមសាមីខ្លួនថា A នោះ ដោយបញ្ជាក់សរសេរថា "អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍របស់មតកជនឈ្មោះ ០០" ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា សកម្មភាពដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានអនុវត្តក្នុងនាមមុខនាទីរបស់ខ្លួន ត្រូវមានអានុភាព ចំពោះសន្តតិជនដែលជាប្រធាននៃមតិក ដូចជាករណីដែលសកម្មភាពរបស់អ្នកតំណាង មានអានុភាពផ្ទាល់ចំពោះម្ចាស់សិទ្ធិដែរ ។ ហេតុដូច្នោះ ក្នុងករណីដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ អនុវត្តអង្គុយទាន គេវាយតម្លៃថា សន្តតិជនដែលជាអ្នកមានករណីយកិច្ចធ្វើអង្គុយទាន បានអនុវត្តអង្គុយទាននោះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន បានចាត់ទុកថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាអ្នកតំណាងរបស់សន្តតិជន

ក៏ប៉ុន្តែ ដោយមានការរិះគន់ច្រើន ហេតុនេះហើយបានជាត្រូវចែងបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់ ។

មាត្រា ១២២៤.- សិទ្ធិជ្រើសតាំងបន្ត របស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

១- បើគ្មានមូលហេតុដែលពុំអាចជៀសវាងបានទេ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ពុំអាចឱ្យតតិយជនអនុវត្តភារកិច្ចរបស់ខ្លួនបានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលម្ចាស់បណ្ណាំ បានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេង នៅក្នុងមតកសាសន៍ ។

២- ក្នុងករណីដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បានឱ្យតតិយជនអនុវត្តភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការជ្រើសតាំង និង ការត្រួតពិនិត្យជននោះ ចំពោះអថ្វ័យលាភី និង សន្តតិជន ។ បើអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បានឱ្យតតិយជនអនុវត្តភារកិច្ចនោះ ដោយផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវសងសំណងនៃការខូចខាត ដែលកើតឡើងដោយសារហេតុនោះ ចំពោះអថ្វ័យលាភី និង សន្តតិជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការរបស់ខ្លួន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិចែងច្បាស់លាស់ថា ជាគោលការណ៍ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មិនអាចឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការរបស់ខ្លួនបានឡើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានមូលហេតុដែលពុំអាចជៀសវាងបានទេ ព្រមទាំងក្នុងករណីដែលមានការចែងអនុញ្ញាតទុកជាមុនក្នុងលិខិតមតកសាសន៍ អាចឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការនោះបាន ។ ការមិនអនុញ្ញាតឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការនេះ ជាគោលការណ៍ គឺដោយសារតែមតកជនបានជឿទុកចិត្តទៅលើចំណេះដឹង និង សមត្ថភាពរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ ហើយបានជ្រើសតាំងអ្នកនោះធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយប្រគល់សិទ្ធិដែលមានលក្ខណៈជាផ្តាច់មុខ ដូច្នេះ គឺមានន័យដូចគ្នានឹងអ្នកតំណាងដែលបានធ្វើកិច្ចសន្យាជាមួយម្ចាស់សិទ្ធិដែរ (មាត្រា ៣៧៦) ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ក្នុងករណីដែលបានឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការរបស់ខ្លួន ។ ជាបឋម ក្នុងករណីដែលបានឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការនោះដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអថ្វ័យលាភី និង សន្តតិជន ក្នុងការជ្រើសតាំង និង ត្រួតពិនិត្យតតិយជននោះ ។ ការទទួលខុសត្រូវនេះ ដូចគ្នានឹងករណីដែលអ្នកតំណាងបានជ្រើសតាំងអនុតំណាង (មាត្រា ៣៧៧ កថាខណ្ឌទី ១) ។ បន្ទាប់មក ក្នុងករណីដែលបានជ្រើសតាំងឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការ ដោយខុសនឹងកថាខណ្ឌទី ១ នេះនោះនឹងក្លាយជាការមិនបានបំពេញករណីយកិច្ច ហេតុនេះហើយត្រូវសងនូវសំណងនៃការខូចខាតទាំងស្រុង ដែលមិនអាច

កើតឡើង ប្រសិនបើមិនបានឱ្យតតិយជននោះអនុវត្តកិច្ចការជំនួសនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនួស

មាត្រា ១២២៥.- សហអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

១- ក្នុងករណីដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មានច្រើននាក់ ការអនុវត្តការកិច្ចនោះ ត្រូវសម្រេចដោយសម្លេងលើសពីពាក់កណ្តាល ។ ប៉ុន្តែ បើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈ ផ្សេងក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។

២- ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នីមួយៗ អាចធ្វើសកម្មភាពរក្សាទុកបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការប្រតិបត្តិកិច្ចការ ក្នុងករណីដែលមានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ច្រើននាក់ ។

ក្រមនេះគ្មានបញ្ញត្តិណាមួយធ្វើការកម្រិតនូវចំនួនអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ទេ ដូច្នេះ ម្ចាស់បណ្តាំ ឬ តុលាការអាចធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ច្រើននាក់បាន ។ កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ក្នុងករណីនេះ ការប្រតិបត្តិកិច្ចការត្រូវធ្វើដោយមតិភាគច្រើន ។ នេះគឺជាគោលគំនិតដូចក្នុងមាត្រា ២០៨ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ និងមាត្រា ៧០២ ស្តីពីវិធីអនុវត្តកិច្ចការរបស់ក្រុមហ៊ុនដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើលិខិតមតកសាសន៍មានចែងថា បើមានការខ្វែងគំនិតគ្នារវាងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ច្រើននាក់ ត្រូវស្តាប់យោបល់បុគ្គលពិសេសណាម្នាក់ ត្រូវគោរពតាមឆន្ទៈនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ពេលធ្វើបណ្តឹង សហអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ទាំងអស់ត្រូវបំពេញកិច្ចការជាមួយគ្នា ។ ការដែលសហអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ណាម្នាក់ទទួលនូវសាលក្រមតែម្នាក់ឯង គឺមានភាពផ្ទុយនឹងគោលគំនិតដែលហាមមិនឱ្យសហអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ណាម្នាក់ចាត់ចែងមតិកែតែម្នាក់ឯង ក្នុងករណីដែលមានសហអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានការកំណត់នូវមុខងារ និង សិទ្ធិរបស់សហអ្នកសហប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ម្នាក់ៗ តាមមតកសាសន៍ (ឧទាហរណ៍ A មានសិទ្ធិសម្រេចអ្វីៗស្តីពីអចលនទ្រព្យ ហើយ B មានសិទ្ធិសម្រេចអ្វីៗស្តីពីសិទ្ធិលើបំណុលជាអាទិ៍) ចំពោះចំណុចនោះ អាចចាត់ចែងដោយឯកឯងបាន ហើយអាចក្លាយជាភាគីនៃបណ្តឹងតែឯងបាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ មានចែងបញ្ជាក់ថា ចំពោះសកម្មភាពរក្សាទុកវិញ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ម្នាក់ៗ អាចធ្វើតែឯងបាន ។ នេះមានគោលគំនិតដូចក្នុងមាត្រា ២០៦ ស្តីពីការថែទាំវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនួស

មាត្រា ១២២៦._ កម្រៃរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

១-អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ អាចទទួលបានកម្រៃដែលបានកំណត់នៅក្នុងមតកសាសន៍ បាន ។

២-ក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ពុំបានកំណត់កម្រៃទេ តុលាការត្រូវកំណត់ចំនួន ទឹកប្រាក់នៃកម្រៃនោះ តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បើយល់ឃើញថា សមរម្យក្នុងការបង់កម្រៃ ដោយពិចារណាទៅលើស្ថានភាពនៃមតិក ទំនាក់ទំនងរវាងម្ចាស់ បណ្តាំ និង អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ និង ស្ថានភាពផ្សេងទៀត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិចែងអំពីកម្រៃរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។

ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ក៏ដូចការងារអាណត្តិដែរ អាចមានពីរយ៉ាង គឺការប្រតិបត្តិដោយយកកម្រៃ និង ការ ប្រតិបត្តិដោយមិនយកកម្រៃ ។ ក៏ប៉ុន្តែ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មានសិទ្ធិ និង ករណីយកកម្រៃក្នុងការគ្រប់គ្រងមតិក និង ធ្វើរាល់សកម្មភាពផ្សេងទៀតដែលចាំបាច់ដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ម្យ៉ាងទៀត ពេលប្រតិបត្តិកិច្ចការនោះ ត្រូវចាត់ចែង កិច្ចការដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងសុចរិត (មាត្រា ៦៤០) ហើយបន្ទុកមុខងារនេះច្រើនណាស់ ដូច្នេះ គួរតែទទួលបានកម្រៃ ។ ជាពិសេស ក្នុងករណីដែលបានជ្រើសតាំងតតិយជនដែលមិនមែនជាសន្តតិជន ឱ្យធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិ មតកសាសន៍ គួរតែមានកម្រៃ ។

រីឯចំនួនទឹកប្រាក់នៃកម្រៃនោះវិញ យោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ ប្រសិនបើមានកំណត់នៅក្នុងលិខិតមតកសាសន៍ ត្រូវ អនុវត្តតាមមតកសាសន៍នោះ ។ ប្រសិនបើក្នុងមតកសាសន៍កំណត់ថា ពុំមានកម្រៃទេ នោះមិនមានសិទ្ធិទាមទារកម្រៃទេ ដូច្នេះ បើមិនពេញចិត្ត អាចបដិសេធមិនកាន់មុខងារនេះបាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ពុំបានកំណត់កម្រៃទេ តុលាការត្រូវកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់នៃ កម្រៃនោះ តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។ នៅក្នុងកថាខណ្ឌដដែលនេះ មានប្រើឃ្លា "បើយល់ឃើញថា សមរម្យក្នុងការបង់កម្រៃ" គឺដោយសារថា អាចមានករណីដែលសន្តតិជនធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហើយដែល ការប្រតិបត្តិនោះមានភាពងាយស្រួល ដូច្នេះ មិនចាំបាច់ឱ្យកម្រៃក៏បានដែរ ។ ក្នុងករណីដែលតតិយជនជាអ្នកប្រតិបត្តិ មតកសាសន៍ ទោះជាតិចក៏ដោយ ក៏តុលាការគួរតែកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់នៃកម្រៃនេះដែរ ។ ពេលកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់នៃ កម្រៃនេះ ត្រូវពិចារណាទៅលើស្ថានភាពនៃមតិក ទំនាក់ទំនងរវាងម្ចាស់បណ្តាំ និង អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ព្រមទាំង ស្ថានភាពផ្សេងៗទៀត ។ ឧទាហរណ៍ដូចជា ប្រសិនបើតុលាការបានជ្រើសតាំងមេធាវី ជាអាទិ៍ ដែលជាអ្នកមានជំនាញ ខាងច្បាប់ធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាពិសេស ក្នុងករណីដែលបានធ្វើបណ្តឹង ដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ ត្រូវ ផ្តល់កម្រៃឱ្យបានសមរម្យតាមនោះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ

មាត្រា ១២២៧._ ការលាលឺបំ និង ការបញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

១- បើមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ អាចលាលឺបំពីភារកិច្ចបាន ដោយទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។

២- បើអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បានធ្វេសប្រហែសក្នុងភារកិច្ច ឬ បើមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវផ្សេងទៀត អ្នកពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឱ្យបញ្ឈប់ជននោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីការលាលឺបំ និង ការបញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយមានខ្លឹមសារថា ដើម្បីលាលឺបំ ឬ បញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវមានការសម្រេចដោយតុលាការ ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានបញ្ជាក់ថា ដើម្បីលាលឺបំពីមុខងាររបស់ខ្លួន អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ត្រូវមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវហើយចាំបាច់មានការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។ នេះគឺដោយសារតែមុខងាររបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ គឺធ្វើឱ្យបានសម្រេចនូវឆន្ទៈរបស់មតកជនដែលបានទទួលមរណភាពហើយ ហេតុនេះហើយ មានន័យដូចជាការងារអាណាព្យាបាលមួយប្រភេទដែរ ។ មូលហេតុត្រឹមត្រូវនោះមានដូចជា មានជម្ងឺ ទៅបំពេញបេសកកម្មនៅឆ្ងាយរយៈពេលវែង កាន់កាប់មុខងារមួយថ្មីដែលមមាញឹកហួសហេតុ ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិបញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។ បញ្ញត្តិនេះចែងថា ប្រសិនបើមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវជនដែលទាក់ទងនឹងផលប្រយោជន៍ ដូចជាសន្តិជន ឬ អម្បាលភិ ជាអាទិ៍ អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឱ្យបញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះបាន ។ មូលហេតុនៃការបញ្ឈប់មានដូចជា ភាពខ្ជិលច្រអូសបំពេញមុខងារ ការបាត់ខ្លួនរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មានជម្ងឺរយៈពេលវែងដែលជាឧបសគ្គក្នុងការប្រតិបត្តិ ជាអាទិ៍ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមានមូលហេតុដែលមិនអាចក្លាយជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បានកើតឡើង ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១២១៧ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះត្រូវបាត់បង់ដោយស្វ័យប្រវត្តិនូវឋានៈរបស់ខ្លួន ហេតុនេះហើយ សន្តិជន ឬ ជនដែលទាក់ទងនឹងផលប្រយោជន៍ផ្សេងទៀត អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឱ្យជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ថ្មី តាមមាត្រា ១២១៨ បាន ដោយមិនចាំបាច់មាននីតិវិធីសុំឱ្យបញ្ឈប់ឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ

មាត្រា ១២២៨._ សោហ៊ុយនៃការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

សោហ៊ុយដែលទាក់ទងទៅនឹងការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវជាបន្ទុកនៃមតិក ។
ប៉ុន្តែ មិនអាចបន្ថយភាគបម្រុង ដោយសារបន្ទុកនេះឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា សោហ៊ុយដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាបន្ទុកមួយនៃមតិក ហេតុនេះហើយ អាចកាត់ពីមតិកនោះបាន ។

សោហ៊ុយដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មានដូចជា សោហ៊ុយចាំបាច់សម្រាប់នីតិវិធីពិនិត្យបញ្ជាក់លិខិតមតកសាសន៍ សោហ៊ុយធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌមតិក សោហ៊ុយគ្រប់គ្រងមតិក កម្រៃអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ ។ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ អាចកាត់សោហ៊ុយទាំងនេះពីមតិកបាន ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះចែងថា ការកាត់សោហ៊ុយប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នេះមិនអាចបន្ថយភាគបម្រុងបានទេ ។ ដូច្នេះ ភាគនៃសោហ៊ុយដែលអាចបន្ថយភាគបម្រុងនោះ ជាបន្ទុករបស់អច្ឆ័យលាភី ។ ឧទាហរណ៍ មតិកមាន ១០០០ ដុល្លារ ហើយសន្តិជន A និង B ត្រូវទទួលសន្តិកម្មស្មើភាគគ្នា ។ មតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍ ដោយគិតដល់ភាគបម្រុងរបស់ B (២៥០ ដុល្លារ) ហើយបានកំណត់ឱ្យ A ៧៣០ ដុល្លារ ។ រីឯសោហ៊ុយប្រតិបត្តិមតកសាសន៍វិញ ត្រូវចំណាយអស់ ៥០ ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ តាមបញ្ញត្តិនៃវាក្យខណ្ឌទី ១ សោហ៊ុយ ៥០ ដុល្លារ ត្រូវយកពីមតិក ២៧០ ដុល្លារដែលនៅសល់ បន្ទាប់ពីផ្តល់ឱ្យ A ចំនួន ៧៣០ ដុល្លាររួច ក៏ប៉ុន្តែ តាមវាក្យខណ្ឌទី ២ វិញ អាចកាត់យកត្រឹមតែ ២០ ដុល្លារ ដែលនៅសល់ពីភាគបម្រុងតែប៉ុណ្ណោះ នៅសល់ ៣០ ដុល្លារទៀត ជាបន្ទុករបស់ A ដែលបានទទួលលទ្ធកម្ម ៧៣០ ដុល្លារ តាមមតកសាសន៍ ។ ប្រសិនបើ B មិនទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុងទេ ត្រូវកាត់សោហ៊ុយពី ២៧០ ដុល្លារ ដែលជាមតិកសល់នោះ ដោយយោងតាមវាក្យខណ្ឌទី ១ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២២៩._ ការអនុវត្តដូចគ្នា តាមបញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ

បញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះមុខនាទីរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ លើកលែងតែមានភាពផ្ទុយនឹងលក្ខណៈនៃតួនាទីរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា បញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះមុខនាទីរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ប្រសិនបើមិនមានភាពផ្ទុយនឹងលក្ខណៈនៃតួនាទីរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះទេ ។

បញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ ដែលត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះមុខនាទីរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ ដោយយោងតាមមាត្រានេះ មានដូចជា មាត្រា ៦៤០ ស្តីពីករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អាណត្តិភាហក, មាត្រា ៦៤១ ស្តីពីករណីយកិច្ចរាយការណ៍របស់អាណត្តិភាហក, មាត្រា ៦៤២ ស្តីពីករណីយកិច្ចប្រគល់របស់អាណត្តិភាហក, មាត្រា ៦៤៣ ស្តីពីករណីយកិច្ចសងសំណងនៃការខូចខាតរបស់អាណត្តិភាហកដែលបានប្រើប្រាក់, មាត្រា ៦៤៥ ស្តីពីករណីយកិច្ចបង់សោហ៊ុយជាមុនរបស់អាណត្តិទាយក, មាត្រា ៦៤៦ ស្តីពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យសងមកវិញ ជាអាទិ៍ នូវសោហ៊ុយរបស់អាណត្តិភាហក, មាត្រា ៦៤៩ ស្តីពីមូលហេតុនៃការបញ្ចប់អាណត្តិ, មាត្រា ៦៥០ ស្តីពីករណីយកិច្ចសង្គ្រោះបន្ទាន់របស់អាណត្តិភាហក នៅក្រោយពេលបញ្ចប់អាណត្តិ ។

ជំពូកទី ៤ ភាគបម្រុង

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

(កំណត់)

របបភាគបម្រុង គឺជារបបធានាមួយភាគនៃចំណែកមតិកំណត់ដោយច្បាប់ ចំពោះសន្តិជនដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ។ មតកជនមានសេរីភាពក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍ ក៏ប៉ុន្តែ របបនេះទទួលស្គាល់ឱ្យសន្តិជនដែលកំណត់ដោយច្បាប់ មួយចំនួន ធ្វើការបដិសេធនូវសេរីភាពនេះមួយភាគ ។ របបភាគបម្រុងនេះ មានតួនាទីសម្រួលសន្តិកម្មតាមច្បាប់ និងសន្តិកម្មតាមមតកសាសន៍ ហេតុនេះហើយបានជាបន្ទាប់ពី "ជំពូកទី ២ ស្តីពីសន្តិកម្មតាមច្បាប់" និង "ជំពូកទី ៣ ស្តីពីសន្តិកម្មតាមមតកសាសន៍" មានដាក់ "ជំពូកទី ៤ ស្តីពីភាគបម្រុងនេះ" ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៥២៨ និង មាត្រា ៥២៩ មានឱ្យនិយមន័យនៃភាគបម្រុង ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងក្រមនេះ អាចយល់ន័យបានដោយមើលបញ្ញត្តិទាំងអស់នេះ ហេតុនេះហើយមិនចាំបាច់មាននិយមន័យទេ ។

ក្នុងរបបភាគបម្រុងនេះ មានវិធីធានានូវភាគបម្រុងដោយការបដិសេធមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ ដោយសន្តិជនដែលត្រូវគេបំពានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន និង វិធីហាមមិនឱ្យមតកជនយកមតិកម្មយចំនួនទៅធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនួស ជាអាទិ៍ បានជ្រើសរើសយកវិធីទី ១ រីឯក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ឬក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំងវិញ បានជ្រើសរើសយកវិធីទី ២ ។ ក្នុងក្រមនេះ យើងជ្រើសរើសយកវិធីទី ១ ។ នេះគឺដោយសារតែប្រសិនបើបុគ្គលដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង មិនបានអះអាងនូវភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនទេ គួរតែគោរពនូវឆន្ទៈរបស់មតកជន តាមលទ្ធភាពដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

មាត្រា ១២៣០.- អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង

១-បច្ចាញាតិផ្ទាល់ ឬ ឪពុកម្តាយ ឬ ជីដូនជីតា និង សហព័ទ្ធរបស់មតកជន អាចធ្វើលទ្ធកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិ ដូចខាងក្រោមនេះ :

ក-១ ភាគ ៣ (មួយភាគបី) នៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ក្នុងករណីដែលមាន តែសន្តតិជនជាឪពុកម្តាយ ឬ ជីដូន ជីតាប៉ុណ្ណោះ ។

ខ-១ ភាគ ២ (មួយភាគពីរ) នៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ក្នុងករណីផ្សេង ។

២-ក្នុងករណីដែលមានសន្តតិជនច្រើននាក់ អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនីមួយៗ អាចទទួលភាគបម្រុង តាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិកបាន ។

៣-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥៧ (សន្តតិកម្មជំនួស) និង មាត្រា ១១៥៨ (ចំណែកមតិក ក្នុងករណីនៃសន្តតិកម្មជំនួស) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះភាគ បម្រុង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិកំណត់នូវជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ព្រមទាំងចំណែករបស់អ្នកនោះ ។

ជាបឋម កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ក្នុងចំណោមសន្តតិជនដែលកំណត់ដោយច្បាប់ មានតែបច្ចាញាតិផ្ទាល់ ឬ ឪពុកម្តាយ ឬ ជីដូនជីតា និង សហព័ទ្ធរបស់មតកជនទេ ដែលជាអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ មានន័យថា សន្តតិជន ក្រៅពីបងប្អូន បង្កើតរបស់មតកជន និង ជនទទួលសន្តតិកម្មជំនួសបងប្អូនបង្កើតនោះ ជាអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលបច្ចាញាតិផ្ទាល់របស់មតកជន បានទទួលមរណភាព មុនពេលមតកជនទទួលមរណភាព ជនដែលទទួល សន្តតិកម្មជំនួស ក៏ត្រូវមានភាគបម្រុង ដោយបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ ដែរ ។ បន្ទាប់មក កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ជាគោលការណ៍ ភាគបម្រុង គឺ ១ ភាគ ២ នៃមតិករបស់មតកជន ហើយចំពោះករណីដែលមានតែឪពុកម្តាយ ឬ មានតែ ជីដូនជីតាជាសន្តតិជន ភាគបម្រុង គឺ ១ ភាគ ៣ នៃមតិករបស់មតកជន ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមានតែកូនម្នាក់ និង សហព័ទ្ធរបស់មតកជន ជាសន្តតិជន ភាគបម្រុងសម្រាប់អ្នកទាំងនោះ គឺ ១ ភាគ ២ នៃមតិករបស់មតកជន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងមានច្រើននាក់ ត្រូវធ្វើការបែងចែកទ្រព្យដែល ត្រូវបានចាត់ទុកជាភាគបម្រុងនោះ ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិក ។ ចំពោះឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ចំណែកមតិក មានស្មើភាគគ្នា ហេតុនេះហើយ ភាគបម្រុងរបស់កូន ព្រមទាំងសហព័ទ្ធនោះ គឺ ១ ភាគ ៤ នៃមតិកសម្រាប់ម្នាក់ៗ ។ ក្នុងករណីដែលឪពុកម្តាយ និង សហព័ទ្ធ រួមទាំងអស់ ៣ នាក់ជាសន្តតិជន ចំណែកមតិកសន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធគឺ ១ ភាគ ៣ ហើយមតិកដែលសល់ត្រូវចែកស្មើភាគគ្នាទៅឱ្យឪពុកម្តាយ (មាត្រា ១១៦២ ចំណុច ខ) ដូច្នេះ ម្នាក់បានទទួល ១

ភាគ ៣ ។ ហេតុនេះហើយ ភាគបម្រុងគឺ ១ ភាគ ៦ សម្រាប់ម្នាក់ៗ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលបងប្អូនបង្កើតរបស់ មតកជន និង សហព័ទ្ធ ជាសន្តតិជន យោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ ចំណុចទី ២ ភាគបម្រុង មាន ១ ភាគ ២ នៃមតិក ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានបងប្អូនបង្កើត ចំណែកមតិករបស់សហព័ទ្ធគឺ ១ ភាគ ២ (មាត្រា ១១៦២ ចំណុច គ) ដូច្នោះ សហព័ទ្ធ ត្រូវទទួលភាគបម្រុងស្មើនឹង ១ ភាគ ៤ នៃមតិកទាំងអស់ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងថា ក្នុងករណីសន្តតិកម្មជំនួស ភាគបម្រុងក៏ត្រូវចែកស្មើភាគគ្នារវាងជនដែលទទួលសន្តតិកម្ម ជំនួសដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២៨ និង មាត្រា ១០៤៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន និង មាត្រា ៥៣០ មាត្រា ៥៣៦ កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ១ និង មាត្រា ៥៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២៣១.- ទ្រព្យដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង

១-ភាគបម្រុង ត្រូវគណនាដោយយកទ្រព្យសម្បត្តិដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ ផ្ដើមធ្វើសន្តតិកម្ម ឬកត់ម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេស ដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៦៣ (ចំណែកមតិករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស) និង តម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិប្រទានកម្ម ដែលបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ១២៣២ (ប្រទានកម្មដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគ បម្រុង) នៃក្រមនេះ ហើយដកនូវចំនួនប្រាក់សរុបនៃកាតព្វកិច្ចចេញ ។

២-សិទ្ធិដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌ ឬ សិទ្ធិដែលអំឡុងពេលមានអត្ថិភាពមិន ច្បាស់លាស់ ត្រូវកំណត់តម្លៃនោះ ដោយផ្អែកតាមការវាយតម្លៃរបស់អ្នកវាយតម្លៃ ដែល ត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ។

៣-កាតព្វកិច្ចដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវរាប់បញ្ចូល ផងដែរ នូវសោហ៊ុយបុណ្យសពតាមឋានៈរបស់មតកជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង ។ ការគណនាភាគបម្រុង ត្រូវធ្វើឡើង ដោយមាត្រានេះ ជាមួយនឹងមាត្រា ១២៣៤ ស្តីពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុង ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានកំណត់ថា ទ្រព្យសកម្មដែលជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង មានទ្រព្យដែលមានពេលចាប់

ផ្ដើមសន្តិកម្ម ផលប្រយោជន៍ពិសេស ព្រមទាំងប្រទានកម្មដែលយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង ។
 “ទ្រព្យសម្បត្តិដែលមកជនមាននៅពេលចាប់ផ្ដើមធ្វើសន្តិកម្ម” នេះ មិនចាំបាច់ពន្យល់ទេ ។ ចំពោះ “តម្លៃនៃផល
 ប្រយោជន៍ពិសេស” វិញ សូមមើលសេចក្ដីកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៦៣ ។ តម្លៃសរុបនៃទ្រព្យដែលមាននៅពេល
 ចាប់ផ្ដើមសន្តិកម្ម និង តម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេស ស្មើនឹងទ្រព្យដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមតិក ។ នេះគឺដើម្បីឱ្យ
 មានសមភាពជាក់ស្ដែងរវាងសហសន្តិជន ។ លើសពីនេះ ក៏មានបូកថែមទាំងតម្លៃនៃទ្រព្យប្រទានកម្មដែលបានកំណត់
 ក្នុងមាត្រាបន្ទាប់ផងដែរ ព្រោះថា ទ្រព្យដែលបានធ្វើប្រទានកម្មចំពោះតតិយជនក្រៅពីសន្តិជន ក៏អាចក្លាយទៅជា
 កម្មវត្ថុនៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុងដែរ ។ ចំពោះចំណុចនេះ សូមមើលសេចក្ដីកំណត់លម្អិតនៅក្នុង
 មាត្រាបន្ទាប់ ។ បន្ទាប់មក ត្រូវដកនូវតម្លៃសរុបនៃកាតព្វកិច្ចរបស់មតកជន ពីតម្លៃសរុបនៃទ្រព្យសកម្មទាំងអស់
 ព្រោះថា ត្រូវយកទ្រព្យសុទ្ធមកធ្វើជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធ A
 របស់មតកជន ព្រមទាំងកូន B និង C ត្រូវទទួលសន្តិកម្មស្មើភាគគ្នា ។ នៅពេលចាប់ផ្ដើមសន្តិកម្ម មតិករបស់
 មតកជនមានទ្រព្យ ១០០០ ដុល្លារ B បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ៥០០ ដុល្លារ ហើយកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវធ្វើ
 សន្តិកម្មមាន ៣០០ ដុល្លារ ក្រៅពីនេះ មតកជនមាននារីកំណាន់ឈ្មោះ D ហើយបានធ្វើប្រទានកម្មទ្រព្យ ១០០០ ដុល្លារ
 ទៅឱ្យនារីនោះ នៅ ៦ ខែ មុនពេលមរណភាព ។ ក្នុងករណីនេះ ទ្រព្យដែលជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង គឺ
 $1000 + 500 + 1000 - 300 = 2200$ ដុល្លារ ។ ដូច្នេះ យោងតាមមាត្រាមុន $2200 \div 2 = 1100$ ដុល្លារ គឺជា
 ទ្រព្យសុទ្ធដែលជាភាគបម្រុងរបស់ម្នាក់ៗ (ចំនួនប្រាក់ដែលម្នាក់ៗអាចទាមទារដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុង គឺផ្សេងពីនេះ ។
 សូមមើលមាត្រា ១២៣៤) ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីវិធីវាយតម្លៃអំពីសិទ្ធិដែលភ្ជាប់ជាមួយនិងលក្ខខណ្ឌ ឬ សិទ្ធិដែលអំឡុងពេលមាន
 អតិភាពមិនច្បាស់លាស់ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ជាបញ្ញត្តិចែងថា ក្នុងចំណោមកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានទទួលបន្តដោយសន្តិកម្ម ត្រូវរាប់បញ្ចូលផងដែរ
 នូវសោហ៊ុយបុណ្យសព តាមឋានៈរបស់មតកជន ។ តាមធម្មតា កាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានទទួលបន្តដោយសន្តិកម្ម សំដៅ
 ទៅលើកាតព្វកិច្ចដែលមតកជនមាន មុនពេលទទួលមរណភាព ប៉ុន្តែ ក៏មានរាប់បញ្ចូលទាំងសោហ៊ុយបុណ្យសព តាមឋានៈ
 របស់មតកជននោះ ជាអាទិ៍ ដែរ ។ ដោយឡែក មិនត្រូវរាប់បញ្ចូលនូវកាតព្វកិច្ចដែលសន្តិជនត្រូវទទួលបន្តដោយ
 អច្ឆ័យទានទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ៣ សូមមើលមាត្រា ១៩៤៧ មាត្រា ១៩៦៨
 នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ុង ។

មាត្រា ១២៣២._ ប្រទានកម្មដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង

១-ប្រទានកម្មដែលបានកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ ត្រូវក្លាយជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង លើកលែងតែផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៦៣ (ចំណែកមតិករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស) នៃក្រមនេះ :

ក- ប្រទានកម្មដែលបានធ្វើក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។

ខ- ក្រៅពីប្រទានកម្មដែលបានកំណត់ក្នុងចំណុច ក ខាងលើនេះ ប្រទានកម្មដែលត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយភាគីសងខាងបានដឹងថា នឹងបណ្តាលឱ្យខូចខាតដល់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។

២-នៅក្នុងជំពូកទី ៤ (ភាគបម្រុង) នេះ ការលើកលែងកាតព្វកិច្ចដោយមិនយកតម្លៃចូរ ត្រូវចាត់ទុកថាជាប្រទានកម្ម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីប្រទានកម្មដែលជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង ។ ប្រទានកម្មនេះក៏ជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុង ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៣៣ ខាងក្រោមដែរ ។

ចំពោះប្រទានកម្មពេលនៅរស់ យោងទៅតាមកថាខណ្ឌទី ១ ចំណុច ក ជាគោលការណ៍ ប្រទានកម្មដែលបានធ្វើក្នុងអំឡុងពេលមួយឆ្នាំ មុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុង ។ ការដែលបានកម្រិតអំឡុងពេលតែមួយឆ្នាំមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មនេះ គឺដោយសារតែដើម្បីកុំឱ្យមានការបំពានមិនត្រឹមត្រូវដល់ផលប្រយោជន៍របស់អច្ឆ័យលាភី និង ដើម្បីឱ្យមានសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលភាគីទាំងសងខាងបានដឹងថា ប្រទានកម្មនឹងបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាតដល់ជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង នោះមិនចាំបាច់មានការកម្រិតនូវអំឡុងពេលដូចនេះឡើយ ពេលគឺគ្រប់ករណីទាំងអស់នេះ នឹងក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ ដូចបានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ។ ការទទួលស្គាល់ថាជា អំពើបំពាន ឬ មិនមែននោះ ត្រូវធ្វើឡើងដោយប្រៀបធៀបទ្រព្យសម្បត្តិសរុបដែលមតកជនមានពេលធ្វើប្រទានកម្ម និង តម្លៃទ្រព្យដែលបានធ្វើប្រទានកម្ម ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើពេលនោះមតកជនមានជាង ១០ ម៉ឺនដុល្លារ ហើយបានឱ្យ ១០០០ ដុល្លារ ទៅជនដែលបានធ្វើវិភាគទានដល់កិច្ចការជំនួញរបស់ខ្លួននេះមិនមែនជាការបំពានទេ ។ ហើយបើក្រោយមកទៀត ស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជនបានធ្លាក់ចុះខ្លាំងនៅសល់តែ ៣០០០ ដុល្លារ ក៏ដោយ ក៏មិនមែនជាការបំពានដូចគ្នា ។

កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២ មានចែងលើកលែងចំពោះផលប្រយោជន៍ពិសេស ។ នេះគឺដោយសារថា ក្នុងបញ្ញត្តិ

មាត្រាមុន មានការកំណត់រួចទៅហើយថា យកផលប្រយោជន៍ពិសេសមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើមតកជនមានកូនបីនាក់ គឺ A, B និង C ហើយ A បានទទួលប្រទានកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិ ជាច្រើនសម្រាប់ជាទុនក្នុងកិច្ចការជំនួញរបស់ខ្លួន ហើយប្រសិនបើ A បានបោះបង់នូវសិទ្ធិសន្តតិកម្ម ដូច្នោះករណីនេះ A មិនមែនជាសន្តតិជនទេ ហេតុនេះហើយ ប្រទានកម្មដែលពាក់ព័ន្ធនេះ មិនមែនជាផលប្រយោជន៍ពិសេសទេ ។ ដូច្នោះ ក្នុងករណីនេះ ដើម្បីកំណត់ថា ត្រូវយកប្រទានកម្មនេះ មកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង ឬ យ៉ាងណានោះ ត្រូវមើលថា តើករណីនេះស្របនឹងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះដែរឬទេ ។ ទោះជាប្រទានកម្មនេះ ត្រូវបានធ្វើជាង ១ ឆ្នាំ មុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មក៏ដោយ ប្រសិនបើពិនិត្យលើទំនាក់ទំនងរវាងភាគីទាំងនោះទៅ ឃើញថា មានការងាយស្រួលនឹងកំណត់ថាជាអំពើដែលបានដឹងថាមានការបំពាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ បានចាត់ទុកថា ការលើកលែងកាតព្វកិច្ចដោយមិនយកតម្លៃថ្នូរ ជាប្រទានកម្ម ។ ចំពោះគំនិតនេះ ប្រហែលជាគ្មានមតិប្រឆាំងទេ ។ ចំពោះការលើកលែងកាតព្វកិច្ចដោយមានតម្លៃថ្នូរមិនសមរម្យ ជាអាទិ៍ មានចែងក្នុងមាត្រា ១២៤២ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ១០៣០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង សាលដីកាតុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ២៤ ខែមីនា ឆ្នាំ ១៩៩៨ ។

មាត្រា ១២៣៣.- ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងអង្គុយទាន ការកំណត់ចំណែកមតិកតាមមតកសាសន៍ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស និង ប្រទានកម្មដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៣២ (ប្រទានកម្មដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង) ខាងលើនេះ គឺជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអង្គុយទានចំពោះសន្តតិជន ការកំណត់ចំណែកមតិក និង ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ត្រូវក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង កម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយនោះ មានត្រឹមតែផ្នែកដែលលើសពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជននោះប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ។

ទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានចែងក្នុងមាត្រានេះ គឺជាផ្នែកមួយនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋានដើម្បីគណនាភាគបម្រុងដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៣១ ។ មានន័យថា ក្នុងចំណោម "ទ្រព្យសម្បត្តិដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម" ទ្រព្យដែលត្រូវយកមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង គឺមានទ្រព្យដែលបានធ្វើ

ប្រទានកម្ម និង ទ្រព្យដែលបានកំណត់ជាចំណែកមតិកតាមមតកសាសន៍ ព្រមទាំងផលប្រយោជន៍ពិសេស និង ប្រទានកម្ម ដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៣២ (ប្រទានកម្មដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង) ។ ដោយឡែក ចំពោះទ្រព្យ សម្បត្តិដែលនៅសល់ពីទ្រព្យសម្បត្តិដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម តាមធម្មតា ត្រូវធ្វើការបែងចែកទៅ ឱ្យជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។

ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលសន្តិកម្មជនមានបីនាក់ គឺ A, B និង C ហើយមតិកមាន ១០០០ ដុល្លារ ហើយ A បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ៥០០០ ដុល្លារ ដូច្នោះ ចំណែកមតិករបស់ A គឺ ០ ដុល្លារ, B និង C ទទួល ៥០០ ដុល្លារ ម្នាក់ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ភាគបម្រុងដែលអាចទាមទារបានគឺ $(១០០០+៥០០០) \div ២ \div ៣ = ១០០០$ ដុល្លារ ដូច្នោះ B និង C ត្រូវ A បំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន ៥០០ ដុល្លារម្នាក់ ។

ក្នុងករណីដែលសន្តិកម្មជនមានបីនាក់ គឺ A, B និង C ហើយមតិកមាន ១០០០ ដុល្លារ និង បំណុលមាន ៣០០ ដុល្លារ, A បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ៥០០ ដុល្លារ, ចំណែកមតិកដែលមតកជនបានកំណត់ទៅឱ្យ B មាន ៨០០ ដុល្លារ នោះ A នឹងទទួលបាន ០ ដុល្លារ (ក្រៅពីនេះ បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ៥០០ ដុល្លាររួចហើយ) B នឹងទទួល ៨០០ ដុល្លារ ហើយ C នឹងទទួល ២០០ ដុល្លារ (ក្រៅពីនេះ សន្តិកម្មទាំងនោះត្រូវទទួលបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ច ១០០ ដុល្លារ ម្នាក់) ។ ក្នុងករណីនេះ ភាគបម្រុងដែលអាចទាមទារបានគឺ $(១០០០+៥០០-៣០០) \div ២ \div ៣ + ៣០០ \div ៣ = ៣០០$ ដុល្លារ (សូមមើលមាត្រា ១២៣៤) ដូច្នោះមានតែ C ទេដែលត្រូវគេបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនចំនួន ១០០ ដុល្លារ ។ ដូច្នោះ អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុងនេះពី B (មាត្រា ១២៣៦) ។

ករណីមួយទៀត គឺសន្តិកម្មជនមានបីនាក់ គឺ A, B និង C, មតិកមាន ១០០០ ដុល្លារ និង បំណុល ៩០០ ដុល្លារ, ៥ ឆ្នាំមុន A បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ៥០០ ដុល្លារ, ។ ក្នុងករណីនេះ ចំណែកមតិករបស់ A គឺ ០ ដុល្លារ, B និង C ម្នាក់ ៥០០ ដុល្លារ (ប្រសិនបើគិតអំពីកាតព្វកិច្ចថែមទៀត គឺ A បាន -៣០០ ដុល្លារ ហើយ B និង C បានម្នាក់ ២០០ ដុល្លារ) ហេតុនេះហើយ មិនមានអ្នកណាម្នាក់ត្រូវគេបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ A បានបោះបង់ សិទ្ធិសន្តិកម្មរបស់ខ្លួន ហើយផលប្រយោជន៍ពិសេសត្រូវបានផ្តល់ ដោយដឹងថា មានការបំពានភាគបម្រុង នោះភាគ បម្រុងរបស់ B និង C គឺ $(១០០០+៥០០-៩០០) \div ២ \div ៣ + ៩០០ \div ២ = ៥៥០$ ដុល្លារ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ម្នាក់ៗបានទទួលតែ ៥០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះ ម្នាក់ៗត្រូវ A បំពានភាគបម្រុង ៥០ ដុល្លារ ។ ប្រសិនបើ A មិនបានបំពានដោយទុច្ចរិតទេ ភាគបម្រុងរបស់ B និង C គឺ $(១០០០-៩០០) \div ២ \div ៣ + ៩០០ \div ២ = ៤៦៧$ ដុល្លារ ដូច្នោះ ក្នុងករណីនេះ មិនមានការ បំពានទៅលើភាគបម្រុងទេ ។

ក្នុងករណីដែលអង្គការមានចំពោះសន្តិកម្ម ជាអាទិ៍ ជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុង ប្រសិនបើ សន្តិកម្មដែលត្រូវគេទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយនោះ ត្រូវបានបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនទៅវិញ ដោយសារការកាត់បន្ថយនោះ នឹងមានបញ្ហា ។ ហេតុនេះហើយបានជាត្រូវមានបញ្ញត្តិដែលមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ដើម្បីការពារ ភាគបម្រុង ។ ឧទាហរណ៍ សន្តិកម្មជនមានបីនាក់ គឺ A, B និង C, មតិកមាន ៣០០ ដុល្លារ, ផលប្រយោជន៍ពិសេសចំពោះ

A គឺ ៩០០ ដុល្លារ ហើយមតកជនបានកំណត់តាមមតកសាសន៍ឱ្យ B ទទួលសន្តិកម្ម ២០០ ដុល្លារ ។ ដូច្នេះ ចំណែកមតកជាក់ស្តែង គឺ A បាន ០, B បាន ២០០ ដុល្លារ ហើយ C បាន ១០០ដុល្លារ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ភាគបម្រុង គឺ $(៣០០+៩០០) \div ២ \div ៣ = ២០០$ ដុល្លារ ដូច្នេះ C ត្រូវគេបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន ១០០ ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ យោងតាមមាត្រា ១២៣៦ ការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ត្រូវធ្វើជាដំបូង ចំពោះ B ដែលជាសន្តិកជនដែលបាន ទទួលសន្តិកម្មតាមការកំណត់ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើកាត់បន្ថយពី B ទៅ B នេះនឹងត្រូវគេបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនទៅវិញ ហេតុនេះហើយ យោងទៅតាមវាក្យខណ្ឌនេះ ចំណែកមតិរបស់ B មិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ ភាគបម្រុងទេ ហើយ C អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ១០០ ដុល្លារ ពី ៩០០ ដុល្លារ ដែលជាផលប្រយោជន៍ពិសេសចំពោះ A វិញ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ១០៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង ចំពោះវាក្យខណ្ឌទី ២ សូមមើលសាលដីកានៃតុលាការកំពូល ជប៉ុនថ្ងៃទី ២៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៩៨ ។

មាត្រា ១២៣៤._ ចំនួនទឹកប្រាក់នៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង
ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងអាចទាមទារបានដោយការកាត់ បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង គឺជាចំនួនទឹកប្រាក់ដែលត្រូវបានគណនា ដោយយកចំនួន ទឹកប្រាក់នៃភាគបម្រុង ដកចំនួនសរុបនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង បានទទួលដោយសន្តិកម្ម និង ចំនួននៃផលប្រយោជន៍ពិសេស ហើយបូកបញ្ចូលនូវ ចំនួនទឹកប្រាក់នៃកាតព្វកិច្ចដែលបុគ្គលនោះត្រូវទទួលបន្ទុកដោយសន្តិកម្ម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ។

មាត្រានេះមានការពិបាកនឹងយល់ ដោយសារតម្រូវឱ្យ "បូកបញ្ចូលនូវចំនួនទឹកប្រាក់នៃកាតព្វកិច្ចដែលបុគ្គលនោះត្រូវ ទទួលបន្ទុក" ។ ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងមាត្រា ១២៣១ កថាខណ្ឌទី ១ ចំនួនទ្រព្យសុទ្ធដែលដកនឹងចំនួនសរុបនៃកាតព្វកិច្ច ត្រូវយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើមិនគិតដល់កាតព្វកិច្ចដែលជនមានសិទ្ធិលើ ភាគបម្រុង បានទទួលដោយសន្តិកម្មទេ មិនអាចធានានូវចំនួននៃភាគបម្រុងរបស់ជននោះទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុង មាត្រា ១២៣១ កថាខណ្ឌទី ១ នេះ អាចចែងបានដែរថា យកចំនួនសរុបនៃទ្រព្យសម្បត្តិមកធ្វើជាមូលដ្ឋាន នៃការគណនា ភាគបម្រុងបាន ដោយមិនគិតដល់កាតព្វកិច្ចដែលបានទទួលដោយសន្តិកម្មទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលត្រូវទទួល បន្ទុកចំពោះកាតព្វកិច្ចនេះ អាចខុសគ្នាទៅតាមជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ដូច្នេះហើយបានជានៅក្នុងក្រមនេះ

មិនបានយកគំនិតនេះមកចែងទេ ។ ឧទាហរណ៍ សន្តិជនមានសហព័ទ្ធ A ជីដូន B និង ជីតា C, មតិកមាន ១០០០ ដុល្លារ និង បំណុល ៣០០ ដុល្លារ, ផលប្រយោជន៍ពិសេសចំពោះ A មាន ១០០០ ដុល្លារ ហើយមានការកំណត់នូវ ចំណែកមតិកឱ្យទៅ A ៥០០ ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ តាមសន្តិកម្ម A បានទទួល ៥០០ ដុល្លារ (ក្រៅពីនេះ បានទទួល ផលប្រយោជន៍ពិសេស ១០០០ ដុល្លារ រួចហើយ) B និង C បានទទួល ២៥០ ដុល្លារម្នាក់ (ក្រៅពីនេះ A ត្រូវទទួល សន្តិកម្មនូវកាតព្វកិច្ច ១៥០ ដុល្លារ ហើយ B និង C ត្រូវទទួលសន្តិកម្មនូវកាតព្វកិច្ច ៧៥ ដុល្លារម្នាក់) ។ ក្នុងករណីនេះ ចំនួនទឹកប្រាក់ដែល B និង C អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនគឺ $(១០០០+១០០០-៣០០) \div ២ \div ២ = ២៧៥$ ដុល្លារ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ ទ្រព្យសកម្មដែលត្រូវយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនា ភាគបម្រុងវិញ គឺ $(១០០០+១០០០) \div ២ = ១០០០$ ដុល្លារ ។ ដូច្នេះ ចំនួនប្រាក់ដែលអាចទាមទារនោះ ខុសគ្នារវាងវិធីគណនាទាំងពីរនោះ ។

ផ្នែកទី ២ វិធីកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង

មាត្រា ១២៣៥.- ការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង

អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង និង អ្នកទទួលបន្តនោះ អាចទាមទារឱ្យធ្វើការកាត់ បន្ថយអច្ឆ័យទាន ជាអាទិ៍ ចំពោះជនដែលបានទទួលទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ផលប្រយោជន៍ដែល ជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងបាន ត្រឹមកម្រិតដែលចាំបាច់ដើម្បីរក្សា ភាគបម្រុងនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិស្តីពីការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ដែលមានខ្លឹមសារថា ជនដែលត្រូវបានបំពាន ភាគបម្រុង អាចយកសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយនោះមកធ្វើជារបស់ខ្លួនបាន ដោយធ្វើការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ អច្ឆ័យទាន ជាអាទិ៍ ។

ខ្លឹមសារលម្អិតនៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយនេះ បានចែងពីមាត្រាបន្ទាប់នេះ រីឯមាត្រានេះវិញ គឺជាមាត្រាមូលដ្ឋាន នៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងនេះ ។ មាត្រានេះបានចែងថា "អាចទាមទារ" មានន័យថា អ្នកមាន សិទ្ធិលើភាគបម្រុង និងប្រតិសិទ្ធិរបស់អ្នកនោះ មានសេរីភាពក្នុងការទាមទារ ឬ មិនទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ ភាគបម្រុង ។ ប្រសិនបើមិនបានអនុវត្តសិទ្ធិនេះទេ មតកសាសន៍មានសុពលភាពពេញលេញ ។ លក្ខណៈតាមផ្លូវច្បាប់ នៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងគឺជា "សិទ្ធិបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត" ទេ ហេតុនេះហើយ តាមរយៈ ការអនុវត្តសិទ្ធិនេះ ដោយជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង អច្ឆ័យទាន និង ប្រទានកម្ម ជាអាទិ៍ ត្រូវបាត់បង់នូវអានុភាព

ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ក្នុងកម្រិតនៃការបំពានភាគបម្រុង រីឯសិទ្ធិដែលអង្គការលាភី ជាអាទិ៍ បានធ្វើលទ្ធកម្ម ក៏ត្រូវធ្លាក់ពី មតកជន ទៅជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងដែលទទួលសន្តិកម្មនេះ ទៅតាមកម្រិតនៃភាគបម្រុងនេះដែរ ។ ក្នុងករណី ដែលកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ បានក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបបង្រួមភាគបម្រុង តាមរយៈការកាត់បន្ថយនេះ ផ្នែកដែលស្មើនឹងភាគបម្រុងត្រូវធ្លាក់ទៅលើជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ដោយមិនចុះបញ្ជី ។

ម្យ៉ាងទៀត ការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបបង្រួមភាគបម្រុងនេះ មិនចាំបាច់ធ្វើដោយដាក់ពាក្យបណ្តឹងទេ គឺគ្រាន់តែ បង្ហាញនូវជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើភាគីម្ខាងទៀតមិនយល់ព្រមទេ មានតែដាក់ពាក្យបណ្តឹង ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើបានបង្ហាញនូវក្នុងអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាល ដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៤៥ សិទ្ធិនេះត្រូវធ្លាក់ទៅលើជន ដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងពីពេលនោះទៅ ហេតុនេះហើយទោះជាបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងក្រោយអំឡុងពេលនេះ ក៏មិន មានបញ្ហាដែរ បើបានបង្ហាញនូវក្នុងអំឡុងពេលនោះ ។ ចំណុចនេះ មានភាពខុសគ្នានឹងមាត្រា ៥៤០ និង មាត្រា ៥៥២ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៣៦.- លំដាប់នៃការកាត់បន្ថយ

ប្រទានកម្ម និង ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ពុំអាចកាត់បន្ថយបានឡើយ បើមិនបានកាត់បន្ថយពីអង្គការទាន និង ចំណែកមតិកដែលបានកំណត់តាមមតកសាសន៍ ជាមុនទេ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា តើត្រូវយកទ្រព្យណាមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយមុន ក្នុងចំណោមទ្រព្យដែលជាកម្មវត្ថុ នៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបបង្រួមភាគបម្រុង ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៣៣ ។

មាត្រានេះបានកំណត់ថា ត្រូវយកអង្គការទាន និង ចំណែកមតិកដែលបានកំណត់តាមមតកសាសន៍ មកធ្វើជាកម្មវត្ថុ នៃការកាត់បន្ថយ មុនប្រទានកម្ម និង ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ។ នេះគឺដោយសារតែគោលគំនិតនៃរបបភាគ បម្រុង គឺដើម្បីធានាទុកនូវមតិកមួយភាគសម្រាប់ឱ្យជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើធ្វើការកម្រិត នូវកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ ត្រឹមតែមតិក អាចទៅជាបំពានទៅលើភាគបម្រុងទៅវិញ ដោយសារការធ្វើប្រទានកម្ម ពេលនៅរស់ ។ ហេតុដូច្នេះ ប្រទានកម្ម ជាអាទិ៍ ក៏ត្រូវក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ ក្នុងទំហំដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៣២ ដែរ ។ ផលប្រយោជន៍ពិសេសក៏ជាប្រទានកម្មពេលនៅរស់មួយប្រភេទដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ការយកផលប្រយោជន៍ ពិសេសទាំងអស់ មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ នាំឱ្យមានសមភាពមួយរវាងសហសន្តតិជន ហេតុនេះហើយបានជា

មាត្រា ១២៣៣ បានចែងដូចនេះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមតិកដែលមាននៅពេលចាប់ផ្តើមធ្វើសន្តិកម្ម មានគ្រាប់គ្រាន់ ដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង នោះមិនចាំបាច់លើកការចាត់ចែងពេលមតកជននៅរស់មកបង្កប់ភាគបម្រុងទេ ។ ដូច្នេះ គោល គំនិតនេះត្រូវបានចែងក្នុងមាត្រានេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៣៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៣៧.- ការកាត់បន្ថយអង្គុយទាន ជាអាទិ៍

១-ដំបូង ត្រូវធ្វើការកាត់បន្ថយពីអង្គុយទាន និង ចំណែកមតិកដែលបានកំណត់ ចំពោះសន្តិកជន នៅក្នុងពេលជាមួយគ្នា ហើយប្រសិនបើនៅតែខ្វះ ត្រូវធ្វើការកាត់បន្ថយ ពីអង្គុយទានដែលបានធ្វើចំពោះបុគ្គលផ្សេងក្រៅពីសន្តិកជន ។

២-អង្គុយទាន ត្រូវធ្វើការកាត់បន្ថយទៅតាមសមាមាត្រនៃតម្លៃរបស់កម្មវត្ថុនោះ ។ បញ្ញត្តិនេះ ក៏ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះចំណែកមតិកដែលបានកំណត់តាម វិធីធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានកំណត់ តែមួយចំណុច ឬ ច្រើនចំណុច ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអង្គុយទានដែលធ្វើចំពោះសន្តិកជន និង ចំណែកមតិកដែលបានកំណត់ នោះ ជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ផ្នែកដែលលើសពីចំនួនប្រាក់នៃ ភាគបម្រុងរបស់សន្តិកជននោះ ត្រូវចាត់ទុកថាជាតម្លៃនៃកម្មវត្ថុ ។

៣-ចំណែកមតិកតាមមតកសាសន៍ ដែលបានកំណត់ជាភាគនៃមតិក ត្រូវកាត់ បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ដោយធ្វើការផ្លាស់ប្តូរភាគនោះ ។

៤-ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ទី ២ និង ទី ៣ ខាងលើនេះក៏ដោយ បើម្ចាស់ បណ្តាំ បានបង្ហាញឆន្ទៈពិសេសផ្សេង ក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមទៅតាមឆន្ទៈនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីវិធីនៃការកាត់បន្ថយអង្គុយទាន និង ការកាត់បន្ថយចំណែកមតិកដែលបានកំណត់តាម មតកសាសន៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ មានចែងថា ត្រូវបែងចែកច្បាស់លាស់អង្គុយទាន ជាអាទិ៍ សម្រាប់សន្តិកជន ពីអង្គុយទានផ្សេងទៀត ហើយត្រូវធ្វើការកាត់បន្ថយពីអង្គុយទាន ជាអាទិ៍ សម្រាប់សន្តិកជន ជាមុន ។ នេះគឺដោយសារតែសន្តិកជនត្រូវទទួល សន្តិកម្មនូវឋានៈជាកូនបំណុលនៃអង្គុយទាន ពីមតកជន ដូច្នេះ ដំបូងត្រូវសម្រួលផ្ទៃក្នុងសន្តិកជនជាមុនសិន ហើយ

ប្រសិនបើមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ទើបអាចកាត់បន្ថយពីរបស់អ្នកខាងក្រៅ ។

កថាខណ្ឌទី ២ មានចែងលម្អិតអំពីវិធីកាត់បន្ថយអង្គុយទាន ជាអាទិ៍ ។ ឧទាហរណ៍ មានសន្តតិជន គឺកូនរបស់ មតកជន A និង B ហើយមតិកមាន ១០០០ ដុល្លារ តែដីដែលមានតម្លៃស្មើនឹង ៩០០ ដុល្លារ ត្រូវបានធ្វើអង្គុយទាន ទៅឱ្យជនក្រៅពីសន្តតិជន គឺជា C ។ ភាគបម្រុងរបស់ A និង B គឺ ២៥០ ដុល្លារម្នាក់ តែបានទទួលសន្តតិកម្មទ្រព្យ ដែលនៅសល់ ៥០ ដុល្លារ ម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះ គឺអង្គុយទានទៅឱ្យ C នោះ បំពានភាគបម្រុងរបស់ A និង B ២០០ ដុល្លារ ម្នាក់ ។ ដូច្នោះ A និង B អាចទាមទារពី C ឱ្យកាត់បន្ថយ ២០០ ដុល្លារ (មានន័យថា ចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគគឺ ២ ភាគ ៩) សម្រាប់ម្នាក់ ពីដីនោះបាន ។ ប្រសិនបើដីដែលជាកម្មវត្ថុនោះមានច្រើន គឺមួយមានតម្លៃ ៦០០ ដុល្លារ ហើយ មួយទៀតតម្លៃ ៣០០ ដុល្លារ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវធ្វើការកាត់បន្ថយទៅតាមសមាមាត្រនៃតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនោះ ឧទាហរណ៍ ចំពោះដីដែលមានតម្លៃ ៦០០ ដុល្លារ គឺអាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ២ ភាគ ៣ នៃ ២០០ ដុល្លារ ដែលត្រូវជា ១៣៣ ដុល្លារ (ដូច្នោះ ចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគគឺ ២ ភាគ ៩ ដែរ) ។ ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ប្រសិនបើបានកំណត់ចំណែក មតិកឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មនូវដីដែលមានតម្លៃ ៩០០ ដុល្លារ ហើយបើទោះជា B ធ្វើលទ្ធកម្មនូវចំណែកមតិកដែលនៅ សល់ ១០០ ដុល្លារ ក៏ដោយ ក៏នៅតែត្រូវបានបំពានភាគបម្រុង ១៥០ ដុល្លារ ដែរ ដូច្នោះ អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ១៥០ ដុល្លារនេះ ពីការកំណត់ចំណែកមតិកសន្តតិកម្មនេះបាន ។ ក្នុងករណីដែលដីមាន ២ ទ្វេតិវិញ ចំពោះដីដែលមានតម្លៃ ៦០០ ដុល្លារ អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ២ ភាគ ៣ នៃ ១៥០ ដុល្លារ ពោលគឺ ១០០ ដុល្លារ ហើយឱ្យកាត់បន្ថយ ៥០ ដុល្លារ ចំពោះដីតម្លៃ ៣០០ ដុល្លារ ។

ក្នុងមាត្រា ១២៣៥ នៅពេលកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបបង្រួមភាគបម្រុងដោយសហសន្តតិជនណាម្នាក់ ភាគបម្រុងរបស់ សហសន្តតិជនផ្សេងទៀតមិនត្រូវបានបំពានទេ ។ វិធីកាត់បន្ថយនៃករណីនេះមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ វាក្យខណ្ឌទី ២ ។ ឧទាហរណ៍ សន្តតិជនមាន ៣នាក់ គឺ A, B និង C, មតិកមាន ១៥០០ ដុល្លារ ហើយក្នុងមតកសាសន៍ បានកំណត់ឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មនូវចំណែក ១២០០ ដុល្លារ ហើយ B ទទួលសន្តតិកម្មនូវចំណែក ៣០០ ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ សន្តតិជនម្នាក់ៗមានភាគបម្រុង $1500 \div 3 = 500$ ដុល្លារ ដូច្នោះ មានតែ C ទេ ដែលត្រូវបានបំពានភាគបម្រុង ទាំងអស់ ។ ក្នុងករណីនេះ A និង B ត្រូវកាត់បន្ថយតាមសមាមាត្រ $500:500$ ដែលជាតួលេខបានមកពីការដក 1500 ដុល្លារ ពីចំណែកដែលខ្លួនបានទទួលតាមមតកសាសន៍ (ដូច្នោះ A ត្រូវកាត់បន្ថយ 233.3 ដុល្លារ រីឯ B វិញ ត្រូវបាន កាត់បន្ថយ 266.7 ដុល្លារ) ។

កថាខណ្ឌទី ៣ មានចែងអំពីវិធីកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបបង្រួមភាគបម្រុង ក្នុងករណីដែលមានការកំណត់នូវចំណែក សន្តតិកម្មតាមសមាមាត្រដោយមតកសាសន៍ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនមាន ៣ នាក់ គឺ A, B និង C ហើយ ទ្រព្យទទួលសន្តតិកម្មរបស់ A គឺ ៤ ភាគ ៥ ហើយ B គឺ ១ ភាគ ៥ ការកាត់បន្ថយពីចំណែកមតិករបស់ A គឺ 233.3 ភាគ ១៥០០ ហើយការកាត់បន្ថយពីចំណែកមតិករបស់ B គឺ 266.7 ភាគ ១៥០០ ។ តាមលទ្ធផលនេះ C បានទទួល សន្តតិកម្ម $(233.3 + 266.7)$ ភាគ ១៥០០ បានសេចក្តីថា ១ ភាគ ៦ ។

កថាខណ្ឌទី ៤ ជាបញ្ញត្តិទទួលស្គាល់នូវការកំណត់ជាមុនតាមមតកសាសន៍ នូវវិធីធ្វើការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួប ភាគបម្រុង ដោយមតកជន ។ ឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ដែលមានសន្តតិជន ៣ នាក់ គឺ A, B និង C ហើយមតកជនបាន កំណត់ឱ្យទៅ A ១២០០ ដុល្លារ, ឱ្យទៅ B ៣០០ ដុល្លារ ហើយក្រៅពីនេះ មានកំណត់ថា ប្រសិនបើត្រូវកាត់បន្ថយ ដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុងរបស់ C ត្រូវកាត់បន្ថយ ២៥០ ដុល្លារ ពី A ។ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវអនុវត្តតាមមតកសាសន៍នេះ ។
(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៣៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៣៨.- លំដាប់នៃការកាត់បន្ថយប្រទានកម្ម ជាអាទិ៍

១-ការកាត់បន្ថយប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ត្រូវចាប់ផ្តើម ពីប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលបានធ្វើក្រោយគេ បន្ទាប់មក ត្រូវ ធ្វើចំពោះប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលបានធ្វើពីមុនមកជាបន្ត បន្ទាប់ ។

២-បើបានធ្វើប្រទានកម្ម ឬ ទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស លើសពី ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម បដិក្តាហក ឬ សន្តតិជនដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ ពិសេសនោះអាចបដិសេធនូវការទាមទារកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុងបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីលំដាប់ ជាអាទិ៍ នៃការកាត់បន្ថយប្រទានកម្ម ឬ ផលប្រយោជន៍ពិសេស ក្នុងករណី ដែលមិនអាចធ្វើការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបភាគបម្រុងបាន ដោយត្រឹមតែពិទ្រព្យដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើម សន្តតិកម្ម ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងថា ក្នុងករណីដែលមតកជនបានធ្វើប្រទានកម្មនូវទ្រព្យជាច្រើន ដល់ជនដែលត្រូវបាន សន្តតិជាសន្តតិជន ជាអាទិ៍ ពេលខ្លួននៅរស់ ការកាត់បន្ថយប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ត្រូវចាប់ ផ្តើមពីប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលបានធ្វើក្រោយគេ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើជនដែលត្រូវបាន ធ្វើការកាត់បន្ថយ ជាសន្តតិជន ហើយសាមីខ្លួនត្រូវបានបំពានដោយសារការកាត់បន្ថយនេះ ការកាត់បន្ថយនេះត្រូវធ្វើឡើង ដោយដកនូវភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជននេះសិន (មាត្រា ១២៣៣) ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមតកជនមានសហព័ទ្ធ A និង កូន B និង C ហើយ ៣ ឆ្នាំមុនពេលទទួលមរណភាព មតកជនបានធ្វើប្រទានកម្មឱ្យ B ដើម្បីធ្វើជាទុន សម្រាប់មុខជំនួញ ១១០០ ដុល្លារ ហើយកន្លះឆ្នាំមុននឹងទទួលមរណភាព បានធ្វើប្រទានកម្មឱ្យ A ចំនួន ៣០០ ដុល្លារ ។ ជាលទ្ធផល មតិកនៅសល់តែ ១០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងករណីនេះ ទោះបីជា C ទទួលយកទាំងអស់ក៏ដោយ ក៏នៅតែ

ត្រូវបានបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន ១៥០ ដុល្លារទៀត ។ ដូច្នោះ C នឹងទាមទារពី A ដែលបានទទួលប្រទានកម្ម ក្រោយនោះ កាត់បន្ថយពីការទទួលប្រទានកម្ម ដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ កាត់បន្ថយបានតែ ៥០ ដុល្លារ ដោយដកពីភាគបម្រុងរបស់ A ប៉ុណ្ណោះ ហើយ ១០០ ដុល្លារដែលនៅខ្លះនោះ C អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយពី B បាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលបានប្រយោជន៍ពិសេសនោះ ត្រូវបានធ្វើឡើងយូរយារណាស់ហើយ បដិគ្គាហក ឬ សន្តតិជនដែលបានទទួលបានប្រយោជន៍ពិសេស អាចបដិសេធនូវការទាមទារកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងបាន ។ នេះជាគោលគំនិតដូចអាជ្ញាយុកាលនៃការរលត់សិទ្ធិដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើយកអំឡុងពេល ១០ ឆ្នាំនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរលត់សិទ្ធិនោះ មកអនុវត្តក្នុងនេះ ដូចជាខ្លីពេក ។ ឧទាហរណ៍ ពេលមានអាយុ ៦៥ ឆ្នាំ មតកជនបានធ្វើប្រទានកម្មទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនសឹងតែទាំងអស់ទៅឱ្យជនដែលត្រូវបានសន្តតិជនពិសេសណាម្នាក់ ហើយបានទទួលមរណភាពពេលមានអាយុ ៧៦ ឆ្នាំ សន្តតិជនផ្សេងទៀតលែងបានទទួលនូវភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនទៅ ឃើញថា មិនមានសមភាពរវាងសន្តតិជន ដូច្នោះហើយបានជាក្នុងនេះ អំឡុងពេលនេះ ត្រូវបានកំណត់ ២០ ឆ្នាំទៅវិញ ។ ដូច្នោះ ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ប្រសិនបើប្រទានកម្មចំពោះ B ដើម្បីកិច្ចការជំនួញរបស់ខ្លួននោះ បានកន្លងផុតជាង ២០ ឆ្នាំហើយ B អាចបដិសេធមិនឱ្យកាត់បន្ថយបាន ។ ផ្ទុយទៅវិញ តាមការទាមទាររបស់ C ប្រសិនបើ B យល់ព្រមប្រគល់វិញចំនួន ១០០ ដុល្លារ ឱ្យ C នោះ ក៏មិនមានបញ្ហាអ្វីដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ១០៣៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

មាត្រា ១២៣៩.- ការសងផលមកវិញ

សហសន្តតិជន អច្ឆ័យលាភី ឬ បដិគ្គាហក ក្រៅពីទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ប្រាក់សំណងដែលត្រូវសងមកវិញនោះ ត្រូវសងមកវិញផងដែរនូវផលដែលកើតឡើងក្រោយពីថ្ងៃដែលបានទាមទារឱ្យធ្វើការកាត់បន្ថយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា អច្ឆ័យលាភី ជាអាទិ៍ ដែលត្រូវបានទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ត្រូវសងមកវិញផងដែរនូវផលដែលកើតឡើង ក្រោយពីថ្ងៃដែលបានទាមទារឱ្យធ្វើការកាត់បន្ថយនោះ ។

មាត្រានេះ អាចអនុវត្តចំពោះករណីដែលសហសន្តតិជន និង អច្ឆ័យលាភី បានទទួលពិតប្រាកដនូវមតិកនោះ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមានការកំណត់នូវសមាមាត្រនៃចំណែកមតិ ក៏ប៉ុន្តែ មិនបានធ្វើការបែងចែកមតិកនោះទៅតាមសមាមាត្រនោះទេ នោះសហសន្តតិជនដែលត្រូវបានទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយនោះ មិនអាចធ្វើលទ្ធកម្មនូវផលនេះបានទេ ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណីនេះមិនអាចអនុវត្តមាត្រានេះបានទេ ។

ឃ្យាំងទៀត ផលដែលជាកម្មវត្ថុនៃសំណងនេះ មិនត្រូវកម្រិតត្រឹមតែផលដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មពិតប្រាកដ ក្រោយថ្ងៃ ដែលបានធ្វើការទាមទារទេ ។ គឺបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ១៥៦ ត្រូវអនុវត្តដោយសម្រេច បានសេចក្តីថា ត្រូវមានករណីយកិច្ចសងសំណងនូវតម្លៃនៃផលដែលត្រូវបានខូចខាត ឬ ធ្វេសប្រហែសក្នុងការទទួល ដោយកំហុស ចាប់ពី ថ្ងៃដែលបានទទួលការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៣៦ នៃ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៤០.- បន្ទុកនៃការខាតបង់ ដោយអសាធារណភាព

ការខាតបង់ដែលកើតឡើងដោយសារអសាធារណភាព របស់សហសន្តតិជន អច្ឆ័យ- លាភី ឬ បដិគ្គាហក ដែលត្រូវទទួលការកាត់បន្ថយ ត្រូវធ្លាក់ជាបន្ទុករបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើ ភាគបម្រុង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ប្រសិនបើសហសន្តតិជន អច្ឆ័យលាភី ឬ បដិគ្គាហក ដែលត្រូវទទួលការកាត់បន្ថយ មិនអាច សងទ្រព្យដែលបានទទួលពីមតកជនវិញបាន ឬ មិនអាចសងនូវតម្លៃនៃទ្រព្យនោះបាន ដោយសារអសាធារណភាព ការខាត បង់ដែលកើតឡើងដោយសារអសាធារណភាពរបស់សហសន្តតិជននោះ ត្រូវធ្លាក់ជាបន្ទុករបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតនៃសិទ្ធិទាមទារឱ្យសង ស្ថិតក្នុងអសាធារណភាព តាមគោលការណ៍នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី អ្នកមានសិទ្ធិ ជាអ្នកទទួលបន្ទុកនូវការខាតបង់នោះ ហើយមាត្រានេះក៏អនុវត្តតាមគោលការណ៍នេះដែរ ។ លទ្ធផល នៃការអនុវត្តមាត្រានេះគឺ ទោះជាអ្នកមានកាតព្វកិច្ចជាអ្នកអសាធារណក៏ដោយ អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនោះ មិនអាច ទាមទារឱ្យអ្នកមានកាតព្វកិច្ចក្នុងលំដាប់បន្ទាប់ សងនូវចំណែកដែលទាមទារមិនបានគ្រប់នោះទេ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណី នៅក្នុងមាត្រា ១២៣៨ ទោះបីជា A ជាអ្នកអសាធារណ ហើយមិនអាចសង ៥០ ដុល្លារចំពោះ C បានក៏ដោយ ក៏ C មិនអាចទាមទារឱ្យ B សងលើសពីចំនួន ១០០ ដុល្លារ ដែលខ្លួនត្រូវសងនោះទេ ហើយទោះជា C មានភាគបម្រុង ២៥០ ដុល្លារក៏ដោយ តាមភាពពិត បានទទួលតែ ២០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៤១.- ការកាត់បន្ថយប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក

ចំពោះប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក ដែលបានដកតម្លៃនៃបន្ទុកចេញពីក្នុងតម្លៃ

នៃកម្មវត្ថុនោះ អាចទាមទារឱ្យធ្វើការកាត់បន្ថយបាន ។

(កំណត់)

តម្លៃនៃប្រទានកម្មដែលភ្ជាប់បន្ទុក គឺជាតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនោះ ដកនឹងតម្លៃនៃបន្ទុក ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះចែងថា ចំពោះប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក តម្លៃនៃកម្មវត្ថុដកនឹងតម្លៃនៃបន្ទុក គឺជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៤២.- ការកាត់បន្ថយចំពោះកិច្ចសន្យា ជាអាទិ៍ ដែលត្រូវចាត់ទុកថាជា ប្រទានកម្ម

១-កិច្ចសន្យាដែលបានធ្វើដោយយកតម្លៃផ្លូវមិនត្រឹមត្រូវ ត្រូវចាត់ទុកថាជាប្រទាន- កម្ម តែក្នុងករណីដែលត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយភាគីទាំងសងខាងបានដឹងថា នឹងបណ្តាល ឱ្យខូចខាតដល់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងករណីនេះ បើអ្នកមានសិទ្ធិលើ ភាគបម្រុង ទាមទារឱ្យធ្វើការកាត់បន្ថយនោះ អ្នកនោះត្រូវសងតម្លៃផ្លូវនោះមកវិញ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះ ការលើកលែងកាតព្វកិច្ច ដោយយកតម្លៃផ្លូវមិនត្រឹមត្រូវ ។

(កំណត់)

របបភាគបម្រុង គឺជារបបការពារជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ពីការចាត់ចែងដោយគ្មានកម្រៃ ដូច្នេះ ចំពោះ កិច្ចសន្យាដែលមានតម្លៃផ្លូវមិនត្រឹមត្រូវ ជាអាទិ៍ ក៏គួរតែយកមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង ដែរ ។ ដូច្នេះហើយបានជាមាត្រានេះបានចាត់ទុកថា កិច្ចសន្យាប្រភេទនេះក៏ជាប្រទានកម្មដែរ ប្រសិនបើស្របនឹងស័ក្តិខ័ណ្ឌ កំណត់មួយ ហើយចែងអំពីការសងនូវតម្លៃផ្លូវនោះបាន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមតកជនមានទ្រព្យមួយតម្លៃ ៥០០ ដុល្លារ ហើយបានលក់តែ ១០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ ប្រសិនបើភាគីទាំងសងខាងបានដឹងថា ការលក់ទិញនេះនឹងបំពានភាគបម្រុងរបស់សន្តិជន កិច្ចសន្យានោះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាប្រទានកម្ម ហើយក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ពេលធ្វើការកាត់ បន្ថយការលក់ទិញនេះ តម្លៃផ្លូវ ១០០ ដុល្លារ ត្រូវសងទៅឱ្យអ្នកទិញវិញ ដើម្បីរក្សានូវសមភាពរវាងភាគី ។

កថាខណ្ឌទី ២ កំណត់ថា ត្រូវចាត់ចែងដូចគ្នាដែរ ចំពោះការលើកលែងកាតព្វកិច្ចដោយយកតម្លៃផ្លូវមិនត្រឹមត្រូវ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការលើកលែងកាតព្វកិច្ចដោយគ្មានតម្លៃផ្លូវ ត្រូវចាត់ទុកថាជាប្រទានកម្មចំពោះចំនួនប្រាក់ទាំងអស់ ដោយ

យោងតាមមាត្រា ១២៣២ កថាខណ្ឌទី ២ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ១០៣៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំហ្មុន ។

មាត្រា ១២៤៣.- ការកាត់បន្ថយក្នុងករណីដែលបានចាត់ចែងកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម

១-បើសហសន្តតិជន អច្ឆ័យលាភី ឬ បដិគ្គាហក ដែលត្រូវទទួលការកាត់បន្ថយ បានធ្វើអនុប្បទាននូវកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម ទៅឱ្យអ្នកដទៃ ជននោះត្រូវសងចំនួនទឹកប្រាក់ ក្នុងកម្រិតនៃតម្លៃនៅពេលដែលបានចាត់ចែងនោះ ទៅឱ្យអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអនុប្បទាននោះបានដឹងថា នឹងបណ្តាលឱ្យខូចខាតដល់អ្នកមានសិទ្ធិលើ ភាគបម្រុង នៅពេលធ្វើអនុប្បទាន អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងក៏អាចទាមទារឱ្យកាត់ បន្ថយចំពោះអនុប្បទាននោះ បានដែរ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះ ករណីដែលសហសន្តតិជន អច្ឆ័យលាភី ឬ បដិគ្គាហក បានបង្កើតសិទ្ធិលើកម្មវត្ថុនៃ ប្រទានកម្មនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីចាត់ចែងដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងអាចធ្វើបាន ចំពោះករណីដែលសហសន្តតិជនដែល ត្រូវទទួលការកាត់បន្ថយ ជាអាទិ៍ បានធ្វើអនុប្បទាននូវកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្មទៅឱ្យអ្នកដទៃ ឬ បានបង្កើតផលបរោគ ឬ សិទ្ធិប្រតិភោគប្រត្យក្ស ជាអាទិ៍ សម្រាប់អ្នកដទៃ ។

កថាខណ្ឌទី ១ គឺជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីដែលបានធ្វើអនុប្បទាននូវកម្មវត្ថុទៅឱ្យអ្នកដទៃ ដែលមានចែងថា ក្នុង ករណីនេះ អនុប្បទាយីត្រូវសងជាប្រាក់ ក្នុងកម្រិតនៃតម្លៃនៅពេលដែលបានចាត់ចែងនោះ ទៅឱ្យអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគ បម្រុង ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅពេលធ្វើអនុប្បទាននោះ ប្រសិនបើអនុប្បទានិកបានដឹងថា នឹងបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាត ដល់អ្នកដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនោះ ក៏អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ចំពោះអនុប្បទានិក បានដែរ ។ ដូចដែលបានពន្យល់នៅក្នុងមាត្រា ១២៣៥ រួចមកហើយ លក្ខណៈតាមផ្លូវច្បាប់នៃសិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង គឺជា "សិទ្ធិបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត" ដូច្នេះ អច្ឆ័យទាន ឬ ប្រទានកម្ម ជាអាទិ៍ ត្រូវបាត់បង់នូវ អានុភាពដោយស្វ័យប្រវត្តិ ក្នុងកម្រិតដែលបានបំពានដល់ភាគបម្រុងនោះ ដោយការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើ ភាគបម្រុងនោះ ។ ដូច្នេះ សិទ្ធិដែលអច្ឆ័យលាភីបានទទួល ត្រូវធ្លាក់ទៅលើអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ដែលបានទទួល សន្តតិកម្មពីមតកជន ក្នុងកម្រិតនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនោះត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យអ្នកដទៃ ប្រសិនបើចាត់ទុក

ថា អនុប្បទាននោះគ្មានសុពលភាពទេ នឹងធ្វើឱ្យបាត់បង់នូវសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញ ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណីនេះ គ្រាន់តែតម្រូវឱ្យសងតម្លៃនោះប៉ុណ្ណោះ ហើយមានតែករណីដែលប្រសិនបើអនុប្បទានិកបានដឹងថា នឹងបណ្តាលឱ្យមានការ ខូចខាតដល់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង នៅពេលដែលបានទទួលអនុប្បទាននោះទេ ដែលត្រូវចាត់ទុកថា អនុប្បទាននោះ គ្មានសុពលភាព តាមគោលការណ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីដែលមានការបង្កើតផលុបភោគ ឬ សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រព្យក្ស ជាអាទិ៍ សម្រាប់ អ្នកដទៃ ។ ដោយសារបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរចំពោះករណីនេះ ប្រសិនបើផលុបភោគ ជាអាទិ៍ ជាជនទុច្ចរិត ពេលបង្កើតសិទ្ធិនោះ អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង អាចអះអាងអំពីការរលត់សិទ្ធិ ជាអាទិ៍ នោះបាន ហើយប្រសិនបើផលុបភោគ ជាអាទិ៍ កាន់កាប់កម្មវត្ថុនោះ អាចទាមទារឱ្យប្រគល់វិញ ឬ អាចទាមទារឱ្យអ្នកមាន សិទ្ធិលើហិរញ្ញវត្ថុលុបចោលនូវការចុះបញ្ជីនៃការបង្កើតហិរញ្ញវត្ថុនោះបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៤៤.- សំណងដោយបង់តម្លៃ

១-សហសន្តតិជន អង្គុយលាភី ឬ បដិគ្គាហក អាចរួចផុតពីកាតព្វកិច្ចនៃការសង បាន ដោយបង់តម្លៃនៃចំណែកមតិកដែលបានកំណត់ តម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃអង្គុយទាន ឬ តម្លៃ នៃកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម ទៅឱ្យអ្នកដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ត្រឹមកម្រិតដែលត្រូវទទួល ការកាត់បន្ថយ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះ ករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៣ (ការកាត់ បន្ថយក្នុងករណីដែលបានចាត់ចែងកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម) ខាងលើនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា អ្នកមានកាតព្វកិច្ចនៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបបង្រួមភាគបម្រុង អាចរួចផុតពីកាតព្វកិច្ចនៃ ការសងបាន ដោយបង់តម្លៃនៃកម្មវត្ថុនោះទៅឱ្យអ្នកដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ ដូចដែលបានពន្យល់ក្នុងមាត្រា ១២៤៥ រួចហើយ លក្ខណៈតាមផ្លូវច្បាប់នៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបបង្រួមភាគបម្រុង គឺជា "សិទ្ធិបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត" ដូច្នេះ សិទ្ធិដែលអង្គុយលាភី ជាអាទិ៍ បានទទួល ត្រូវធ្លាក់ទៅលើអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ដែលបានទទួលសន្តតិកម្មពី មតកជន ដោយការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ក្នុងកម្រិតដើម្បីរក្សាភាគបម្រុងនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយ ពិចារណាដល់ការការពារជីវភាពរស់នៅរបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនោះ មិនចាំបាច់សងវត្ថុនោះវិញទេ គ្រាន់តែសង

ថ្លៃនោះវិញ ជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ កថាខណ្ឌទី ១ ត្រូវបានចែងឡើង ក្នុងគោលគំនិតនេះ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលអ្នកមានកាតព្វកិច្ចបានអះអាងថានឹងសងថ្លៃ ហើយបានព្រមព្រៀងគ្នាលើតម្លៃនោះ ក្រោយពីបានសងថ្លៃនោះហើយ សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយនឹងរលត់ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកមាន កាតព្វកិច្ចបានតវ៉ានឹងការសងថ្លៃនេះ តាមបណ្តឹងនៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបបង្រួមភាគបម្រុង តើត្រូវធ្វើការ វិនិច្ឆ័យយ៉ាងដូចម្តេច គឺជាបញ្ហាមួយដែរ ។ ប្រសិនបើដោយសារគ្រាន់តែធ្វើការតវ៉ានេះ សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយនេះ ត្រូវរលត់ ហើយលើកចោលនូវការទាមទារនោះទៅ នឹងធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់អ្នកមានសិទ្ធិ ។ ផ្ទុយទៅ វិញ ការទទួលស្គាល់នូវការទាមទារ ប្រសិនបើពុំបានសងថ្លៃពិតប្រាកដ ក៏ជាបញ្ហាមួយដែលខុសនឹងគោលគំនិតនៃ មាត្រានេះដែរ ជាពិសេស ពេលដែលមានវិវាទស្តីពីតម្លៃនេះ ។ ដូច្នេះ នៅក្នុងសេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់នៃសាលក្រម ឬ សាលដីកា តុលាការគួរតែបញ្ជាក់ថា បង្គាប់ឱ្យសងនូវវត្ថុដោយការកាត់បន្ថយ ហើយកំណត់តម្លៃជាមុន ហើយប្រសិនបើ អ្នកមានកាតព្វកិច្ចបានសង ០០ រៀល អ្នកមានកាតព្វកិច្ចនេះអាចរួចផុតពីការឱ្យសងវត្ថុនោះបាន ។

ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើអ្នកមានកាតព្វកិច្ចមិនបានអះអាងថា នឹងសងដោយបង់តម្លៃទេ អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង មិនអាចទាមទារឱ្យសងជាប្រាក់បានទេ គឺអាចត្រឹមតែទាមទារឱ្យសងវត្ថុនោះវិញតែប៉ុណ្ណោះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលមានការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្រួបបង្រួមភាគបម្រុង ចំពោះអនុប្បទានិក ជាអាទិ៍ ដែលជាជនទុច្ចរិតអំពីការបង្កឱ្យមានការខូចខាតដល់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ក៏អនុប្បទានិក ជាអាទិ៍ នោះ អាចសងដោយបង់ជាប្រាក់បានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៤១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ៣ ការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ

មាត្រា ១២៤៥.- អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ

សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ត្រូវរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល បើអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ បានកន្លងហួស គិតចាប់ពីពេលដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងបានដឹងអំពីការចាប់ ផ្តើមសន្តតិកម្ម និង ការកំណត់ចំណែកមតិក អច្ច័យទាន ប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលផល ប្រយោជន៍ពិសេសដែលត្រូវកាត់បន្ថយ ។ សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ក៏ត្រូវរលត់ដោយ អាជ្ញាយុកាល បើអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បានកន្លងហួស គិតចាប់ពីពេលចាប់ផ្តើម សន្តតិកម្ម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ។

ក្នុងចំណោមអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិ អំឡុងពេលខ្លី គឺត្រូវបានចែងតម្រូវទៅនឹងអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការអនុវត្តសិទ្ធិលុបចោលនូវអំពើដែលនាំឱ្យខូចខាតផលប្រយោជន៍ រីឯអំឡុងពេលវែងវិញ ត្រូវបានចែងតម្រូវទៅនឹង ៥ ឆ្នាំ ដែលជាអំឡុងពេលទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ។ ការលុបចោលនូវអំពើដែលនាំឱ្យខូចខាតផលប្រយោជន៍ ចាំបាច់ត្រូវអនុវត្តតាមផ្លូវតុលាការ (មាត្រា ៤២៨ កថាខណ្ឌទី ១) រីឯការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង មិនចាំបាច់អនុវត្តតាមផ្លូវតុលាការទេ ។ ដូច្នោះ អាចអនុវត្តសិទ្ធិនេះក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នេះចំពោះអ្នកមានកាតព្វកិច្ច ដោយមិនចាំបាច់ដាក់ពាក្យបណ្តឹងទេ ។ តាមរយៈការអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារនេះ កម្មសិទ្ធិទាំងមូល ឬ មួយភាគនៃកម្មវត្ថុ ត្រូវផ្ទេរទៅអ្នកមានសិទ្ធិដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកមានកាតព្វកិច្ចមិនបានប្រគល់ ឬ សហប្រតិបត្តិការធ្វើនីតិវិធីចុះបញ្ជីទេ ចាំបាច់ត្រូវដាក់ពាក្យបណ្តឹង ។ ចំណុចនេះ គឺដូចគ្នានឹងករណីដែលបានបង្កើតកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ក៏ប៉ុន្តែ អ្នកលក់មិនបានអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៤២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២៤៦.- ការបោះបង់ភាគបម្រុង

ភាគបម្រុង អាចបោះបង់ចោលទាំងអស់ ឬ មួយផ្នែកបាន ។ ប៉ុន្តែ ការបោះបង់ភាគបម្រុងនៅមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម មានអានុភាព លុះត្រាតែបានទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា អាចបោះបង់ភាគបម្រុងបាន ។

ការបោះបង់នូវភាគបម្រុង អាចធ្វើបានដោយការបង្ហាញឆន្ទៈតែម្ខាង ចំពោះអ្នកមានកាតព្វកិច្ច ។ តាមធម្មតាការរំលត់នៃសិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង នឹងកើតឡើងដោយការមិនអនុវត្តសិទ្ធិក្នុងអំឡុងពេលដែលបានចែងក្នុងមាត្រាមុននេះ ។ ប៉ុន្តែ មានឧទាហរណ៍ ដូចជាការទទួលប្រាក់កំណត់មួយពីជនដែលមានកាតព្វកិច្ច ហើយជាថ្មី គឺត្រូវបោះបង់នូវភាគបម្រុងដែលនៅខ្លះ ជាដើម ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ ចែងថា ដើម្បីបោះបង់នូវភាគបម្រុងមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ចាំបាច់ត្រូវមានការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។ ដើម្បីកុំឱ្យមានការបោះបង់សិទ្ធិនេះទុកជាមុន ដោយសារតែចាញ់អំណាចរបស់ឪពុកម្តាយ ជាអាទិ៍ ចាំបាច់ត្រូវមានការពិនិត្យតាងនាមជាអាណាព្យាបាល ដោយតុលាការ ។ តុលាការដែលទទួលពាក្យសុំឱ្យអនុញ្ញាតនោះ ត្រូវធ្វើ

ការវិនិច្ឆ័យដោយពិនិត្យមើលថា តើការបោះបង់នោះ ជាឆន្ទៈពិតរបស់ជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងឬទេ តើការបោះបង់នោះមានភាពសមហេតុសមផលដែរឬទេ តើចាំបាច់បោះបង់ឬទេ តើមានតម្លៃជាផ្លូវដែរឬទេ ជាអាទិ៍ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះជាបានបោះបង់សិទ្ធិនេះមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ដោយទទួលបានការអនុញ្ញាតពីតុលាការក៏ដោយ ក៏អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនោះអាចដាក់ពាក្យសុំឱ្យតុលាការលុបចោលការអនុញ្ញាតមុនបាន នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្មដែរ ប្រសិនបើស្ថានភាពមានការផ្លាស់ប្តូរក្រោយពេលបោះបង់សិទ្ធិនោះ ។ នេះគឺយោងតាមការបកស្រាយថា តុលាការអាចលុបចោលនូវការអនុញ្ញាតមុន តាមពាក្យសុំបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៤៣ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៤៧._ ករណីជាសហសន្តិជន

ការរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល នៃសិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុងរបស់សន្តិជនណាម្នាក់ ឬ ការបោះបង់ភាគបម្រុងដោយសហសន្តិជនណាម្នាក់ ពុំមានឥទ្ធិពលទៅលើភាគបម្រុងរបស់សហសន្តិជនផ្សេងទៀតទេ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលមានសហសន្តិជន ភាគបម្រុងរបស់ម្នាក់ៗមានផ្សេងពីគ្នា ដូច្នោះ ការរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្កប់ភាគបម្រុង របស់សហសន្តិជនណាម្នាក់ ពុំមានឥទ្ធិពលទៅលើភាគបម្រុងរបស់សហសន្តិជនផ្សេងទេ ។

មាត្រានេះ គឺជាលទ្ធផលដែលបានមកដោយស្វ័យប្រវត្តិពីមាត្រា ១២៣០ កថាខណ្ឌទី ២ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីកុំឱ្យមានការយល់ឃើញដូចគ្នាចំពោះការបោះបង់នូវសន្តិកម្ម ចាំបាច់ត្រូវមានបញ្ញត្តិនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៤៣ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ជំពូកទី ៥ ការយល់ព្រម និង ការបោះបង់សន្តិកម្ម

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១២៤៨._ អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់

១-សន្តិកម្ម ត្រូវធ្វើការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់សន្តិកម្ម ទាំងស្រុង ឬ ដោយ

កម្រិត នៅក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ គិតចាប់ពីពេលដែលបានដឹងថា សន្តិកម្មចំពោះ ខ្លួន បានចាប់ផ្តើម ។ ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលនេះ អាចពន្យារទៀតបាន តាមពាក្យសុំរបស់សន្តិ- ជនទៅតុលាការ ។

២-សន្តិជន អាចធ្វើការស្រាវជ្រាវមតិកបាន នៅមុនពេលធ្វើការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីការអាចបោះបង់ចោល ឬ អាចយល់ព្រមទាំងស្រុង ឬ ដោយកម្រិត នូវសន្តិកម្ម ព្រមទាំងអំឡុងពេលដែលត្រូវធ្វើការសម្រេចនោះ ។

សន្តិជនអាចបោះបង់សន្តិកម្មបាន ។ ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៥៨៣ សន្តិជនដែលមាន ភាគបម្រុងមិនអាចបោះបង់សន្តិកម្មបានទេ ហើយប្រសិនបើមតកជនមានកាតព្វកិច្ច ត្រូវសងកាតព្វកិច្ចនេះឱ្យរួចទាំង អស់ ។ ក៏ប៉ុន្តែ បើកំណត់ដូច្នោះ សន្តិជនដែលគ្រាន់តែបានធ្វើសន្តិកម្ម អាចធនក្ស័យបាន ហើយនេះជាការធ្ងន់ធ្ងរពេក ហេតុនេះហើយបានជាក្រមនេះទទួលស្គាល់ឱ្យសន្តិជនទាំងអស់បោះបង់សន្តិកម្មបាន ។ នេះគឺមិនចំពោះតែករណីដែល មតិករបស់មតកជនមិនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីសងកាតព្វកិច្ចទេ ទោះជាមតកជនគ្មានកាតព្វកិច្ចក៏ដោយ ការមិនចង់បំបែកមតិក ហើយតម្រូវឱ្យសន្តិជនណាម្នាក់ទទួលសរុប ឬ ការមិនចង់ពាក់ព័ន្ធនឹងសហសន្តិជនផ្សេងទៀត ដោយសារការមិនចូល ចិត្តគ្នាជាដើម ករណីទាំងនេះសុទ្ធតែអាចមានការបោះបង់សន្តិកម្ម ។ ម្យ៉ាងទៀត ការយល់ព្រមដោយកម្រិតរបស់ សន្តិជន ក៏អាចទទួលស្គាល់បានដែរ ។ ការយល់ព្រមដោយកម្រិត គឺការយល់ព្រមដោយបម្រុងទុកនូវសំណងកាតព្វកិច្ច និង អង្គុយទានរបស់មតកជនបាន ត្រឹមកម្រិតនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនបានទទួលតាមរយៈសន្តិកម្មតែប៉ុណ្ណោះ (មាត្រា ១២៥៦) ហើយ ។ វិធីនេះត្រូវបានប្រើសម្រាប់ករណីដែលចំនួនទឹកប្រាក់នៃកាតព្វកិច្ច មិនច្បាស់លាស់ ជាអាទិ៍ ។ ម្យ៉ាង ទៀត សន្តិជនក៏អាចយល់ព្រមទាំងស្រុងបាន ដោយទទួលបន្ទុកទាំងអស់នូវមតិកសកម្ម និង មតិកអកម្ម ។ ដោយឡែក ការយល់ព្រម និង ការបោះបង់ មិនអាចធ្វើចំពោះតែសន្តិកម្មមួយភាគបានទេ ហើយទោះបីជាបានធ្វើដូច្នោះក៏ដោយ ក៏គ្មានសុពលភាពដែរ ។ មាត្រា ១៩៤៧ និង មាត្រា ១៩៥០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់ មានចែងបញ្ជាក់ដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងនេះជាការធម្មតាទេ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា អំឡុងពេលដែលត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យជ្រើសរើសប្រភេទណាមួយ (ហៅថា អំឡុងពេលគិត ឱ្យបានជិតដល់) គឺ ៣ ខែ គិតចាប់ពីពេលដែលបានដឹងថា សន្តិកម្មចំពោះខ្លួនបានចាប់ផ្តើម ។ ប្រសិនបើអំឡុងពេល នេះវែងពេក អាចមានឥទ្ធិពលដល់ការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះមតកជន ហេតុនេះហើយបានជា បានកំណត់អំឡុងពេលដូចនេះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមតិកស្ថិតនៅកន្លែងច្រើន ជាអាទិ៍ មានការពិបាកនឹងសម្រេចបោះ បង់ ឬ យល់ព្រមក្នុងអំឡុងពេល ៣ ខែនេះដែរ ដូច្នោះ មុនពេល ៣ ខែនេះបានកន្លងផុត អាចដាក់ពាក្យសុំឱ្យតុលាការ

ពន្យារ "អំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់" នេះបាន ។ ចំពោះគុណភាពដែលបានទទួលពាក្យសុំនេះ ត្រូវធ្វើការកំណត់អំឡុងពេលដែលត្រូវពន្យារនេះ ដោយវិនិច្ឆ័យទៅតាមចំនួន ឬ គុណភាពនៃមតិក ឬ កាតព្វកិច្ច ដែលទទួលដោយសន្តិកម្មជាអាទិ៍ ។ ជាពិសេស ដើម្បីធ្វើការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ចាំបាច់ត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ណ (មាត្រា ១២៥៧) ហើយដែលអាចមានការចាំបាច់ខ្លាំងក្នុងការពន្យារអំឡុងពេល ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា សន្តិកម្មអាចស្រាវជ្រាវមតិកបាន មុននឹងធ្វើការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩១៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៤៩.- ករណីពិសេសនៃអំឡុងពេល បើសន្តិកម្មជនទទួលមរណភាព

បើសន្តិកម្មជនទទួលមរណភាព នៅមុនពេលធ្វើការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់ អំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) ខាងលើនេះ ត្រូវគណនាដោយគិតចាប់ពីពេលដែលសន្តិកម្មជនរបស់ជននោះ បានដឹងថា សន្តិកម្មចំពោះខ្លួន បានចាប់ផ្តើម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីពិសេសនៃ "អំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់" ក្នុងករណីដែលសន្តិកម្មជនទទួលមរណភាពដោយមិនបានធ្វើការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់ ។

ឧទាហរណ៍ A បានទទួលមរណភាព ហើយ B និង C ជាសន្តិកម្មរបស់ A ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ B បានទទួលមរណភាពដោយមិនទាន់យល់ព្រម ឬ បោះបង់នៅឡើយ អំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ចំពោះ A របស់ D ដែលជាសន្តិកម្មរបស់ B ត្រូវគណនាដោយគិតពីពេលដែល D បានដឹងថា បានចាប់ផ្តើមសន្តិកម្មពី B ។ ក្នុងករណីនេះ D ក៏ត្រូវធ្វើការយល់ព្រម ឬ បោះបង់នូវសន្តិកម្មចំពោះមតិករបស់ B ដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ D បានបោះបង់នូវសន្តិកម្មចំពោះមតិករបស់ B ពេលនោះគឺមិនអាចធ្វើការយល់ព្រម ឬ បោះបង់នូវសន្តិកម្មចំពោះមតិករបស់ A បានទេ មានន័យថា D បានបោះបង់ចោលទាំងរបស់ A ទាំងរបស់ B ។ D អាចធ្វើការយល់ព្រម ឬ បោះបង់ចោលនូវសន្តិកម្មចំពោះមតិករបស់ A បានតែក្នុងករណីដែលបានយល់ព្រមនូវសន្តិកម្មចំពោះមតិករបស់ B ប៉ុណ្ណោះ ។ D អាចយល់ព្រមដោយកម្រិតនូវសន្តិកម្មចំពោះមតិករបស់ B ហើយអាចយល់ព្រមទាំងស្រុងនូវសន្តិកម្មចំពោះមតិករបស់ A បាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩១៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៥០._ ករណីពិសេសនៃអំឡុងពេល បើសន្តតិជនជាអនីតិជន ជាអាទិ៍

បើសន្តតិជន ជាអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ អំឡុងពេល ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) ខាងលើនេះ ត្រូវគណនាដោយគិតចាប់ពីពេលដែលអ្នកតំណាងដែលច្បាប់ បានកំណត់នោះ បានដឹងថា សន្តតិកម្មចំពោះជនដែលជាអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោម អាណាព្យាបាលទូទៅនោះ បានចាប់ផ្តើម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិពិសេសនៃអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនជាអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោម អាណាព្យាបាលទូទៅ ។

ប្រសិនបើសន្តតិជនជាអនីតិជន ឬ ជាជនដែលនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់ ចាំបាច់ ត្រូវឱ្យអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាល ធ្វើការសម្រេចដើម្បីសាមីខ្លួននោះ (មាត្រា ១០៥៣, មាត្រា ១០៨០, មាត្រា ១១១៤) ។ ដូច្នោះ អំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់នេះត្រូវគណនា ដោយគិតចាប់ពីពេលដែលអ្នកទាំង នោះបានដឹងថា សន្តតិកម្មចំពោះជនដែលជាអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅនោះ បានចាប់ផ្តើម ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលឪពុក ឬ ម្តាយដែលជាជនដែលមានអំណាចមេបាតែឯង បានទទួលមរណភាព អំឡុងពេល គិតឱ្យបានដិតដល់សម្រាប់កូនដែលជាសន្តតិជននេះ (អនីតិជន) ត្រូវគណនា ចាប់ពីថ្ងៃដែលអ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់ អនីតិជនរបស់កូននេះត្រូវបានជ្រើសតាំង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩១៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ

មាត្រា ១២៥១._ ករណីពិសេសនៃអំឡុងពេល បើសន្តតិជនមិនដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃ កាតព្វកិច្ច

១- ក្នុងករណីដែលមតកជនមានកាតព្វកិច្ចដែលមានចំនួនទឹកប្រាក់ច្រើន ហើយ មិនអាចយកមតិកទៅសងឱ្យគ្រប់ចំនួនបានទេ បើសន្តតិជនមិនអាចដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃ កាតព្វកិច្ចនោះ តាមស្ថានភាពនៃជីវភាពរបស់មតកជន ស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ មតកជន ឬ ស្ថានភាពផ្សេងៗទៀត អំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) ខាងលើនេះ ត្រូវគណនា

ដោយគិតចាប់ពីពេលដែលសន្តិសុខបានដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃកាតព្វកិច្ចនោះ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើសន្តិសុខបានចាត់ចែងមតិកដើម្បីសងកាតព្វកិច្ចផ្សេង ដែលត្រូវបានទទួលតាមរយៈសន្តិកម្ម នៅមុនពេលបានដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃកាតព្វកិច្ចដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ដដែលនេះ បញ្ញត្តិនៃចំណុច ក មាត្រា ១២៥៥ (ការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់) នៃក្រមនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ ក្នុងករណីដែលសន្តិសុខមិនបានដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃកាតព្វកិច្ចដែលមតកជនមាន ។

ក្នុងករណីដែលសន្តិសុខបានដឹងថា មតកជនមានកាតព្វកិច្ចច្រើន ឬ អាចមានកាតព្វកិច្ចច្រើន សន្តិសុខច្បាស់ជា នឹងបោះបង់ ឬ ទទួលសន្តិកម្មដោយមានកម្រិត ។ ក៏ប៉ុន្តែ មានករណីខ្លះដែលសន្តិសុខ មិនអាចដឹងបានថា តើមតកជន មានកាតព្វកិច្ចច្រើន ដោយសារស្ថានភាពនៃជីវភាពរស់នៅរបស់មតកជន ស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ឬ ស្ថានភាពផ្សេងៗទៀត ។ ឧទាហរណ៍ មតកជនបានធានាសម្រាប់តតិយជនណាម្នាក់ ក៏ប៉ុន្តែ ក្រោយពេលចាប់ផ្តើម សន្តិកម្ម តតិយជននោះត្រូវបានរក្សាយ ហើយម្ចាស់បំណុលនោះបានមកទាមទារឱ្យសន្តិសុខអនុវត្តកាតព្វកិច្ចធានានោះ ។ ចំពោះករណីនេះ ទោះបីជាសន្តិសុខនោះមិនបានបោះបង់ ឬ យល់ព្រមដោយមានកម្រិត ក្នុងអំឡុងពេលគិតឱ្យបាន ដិតដល់ក៏ដោយ ប្រសិនបើឱ្យសន្តិសុខនោះទទួលខុសត្រូវនូវបន្ទុកនេះដែរ គឺជាការធ្វើជ្រុលហួសហេតុពេក ។ ហេតុនេះ ហើយបានជា ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ មានចែងថា ក្នុងករណីនេះ អំឡុងពេលត្រូវគិតឱ្យបានដិតដល់នេះ ត្រូវគណនាចាប់ ពីពេលដែលសន្តិសុខបានដឹងថា មានកាតព្វកិច្ចនោះ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានចែងឡើង ដោយយោងទៅតាមសាលដីកា របស់តុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ២៧ ខែមេសា ឆ្នាំ ១៩៨៤ ។ សាលដីកានេះសម្រេចថា ប្រសិនបើសន្តិសុខជឿជាក់ថា មតកជននេះគ្មានមតិកសកម្មទេ ហើយការជឿជាក់នេះមានហេតុផលសមរម្យ អំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់នេះ ត្រូវ គណនាពីពេលដែលបានដឹងថា មានកាតព្វកិច្ច ។ កថាខណ្ឌទី ១ បានពង្រីកគោលគំនិតនេះ ដោយចែងថា ទោះបីជា សន្តិសុខបានដឹងថា មានមតិកក៏ដោយ ក៏អាចបោះបង់នូវសន្តិកម្មបាន ជាអាទិ៍ ដែរ ។

ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិពិសេសដូចកថាខណ្ឌទី ១ ស្តីពីអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ក៏ដោយ ប្រសិនបើមាន មូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ផ្សេងទៀត ក៏មានករណីដែលមិនអាចទទួលនូវអំណោយផលនៃបញ្ញត្តិ ពិសេសនេះដែរ ។ ដូច្នោះ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ទោះបីជាសន្តិសុខបានចាត់ចែងមតិកហើយ មុនពេលបានដឹងថា មានកាតព្វកិច្ចនោះក៏ដោយ ប្រសិនបើការចាត់ចែងនោះត្រូវបានធ្វើដើម្បីសងកាតព្វកិច្ចផ្សេងទៀតដែលត្រូវទទួលដោយ សន្តិកម្ម ត្រូវចាត់ទុកថា មិនមែនជាករណីដែលមានមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ទេ ដោយសារការ

ចាត់ចែងនោះ ចាំបាច់ដើម្បីអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ។ សូមមើលសេចក្តីកំណត់ នៅក្នុងមាត្រា ១២៥៥ ចំណុច ក ។

មាត្រា ១២៥២.- ការលុបចោលការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់

១-ការយល់ព្រម និង ការបោះបង់សន្តិកម្ម មិនអាចលុបចោលបានឡើយ ទោះ ជានៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុង ពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) នៃក្រមនេះ ក៏ដោយ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ពុំរារាំងចំពោះការលុបចោលនូវការយល់ ព្រម ឬ បោះបង់សន្តិកម្ម ដោយយកមូលហេតុមានវិការៈក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈឡើយ ។ ប៉ុន្តែ សិទ្ធិលុបចោលនេះ ត្រូវរលត់ បើពុំបានអនុវត្ត នៅក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ គិតចាប់ពីពេលដែលអាចផ្តល់សច្ចានុមតិបាន ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផង ដែរ ចំពោះករណីដែលពុំបានអនុវត្តសិទ្ធិលុបចោលនៅក្នុងអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ គិត ចាប់ពីពេលដែលចាប់ផ្តើមធ្វើសន្តិកម្ម ។

៣-បុគ្គលដែលមានបំណងចង់លុបចោល ការយល់ព្រមដោយកម្រិត ឬ ការ បោះបង់ តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំលុបចោលនោះ ទៅ តុលាការ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះមានចែងថា ជាគោលការណ៍ មិនអាចលុបចោលនូវការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់សន្តិកម្មបានទេ ។ កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ទោះបីជាក្នុងអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ក៏ដោយ ក៏ការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់នូវ សន្តិកម្មដែលបានធ្វើម្តងហើយ មិនអាចលុបចោលវិញបានឡើយ ។ ការកម្រិតនូវសិទ្ធិលុបចោលនេះ គឺដោយសារតែ ការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់នូវសន្តិកម្មនេះ មានឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងទៅលើផលប្រយោជន៍របស់ជនពាក់ព័ន្ធដូចជា សន្តិកិច្ចដែលមានលំដាប់បន្ទាប់ ឬ ជនមានសិទ្ធិលើបំណុលដែលទទួលដោយសន្តិកម្ម ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិមួយដែលអាចឱ្យលុបចោលនូវការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់បាន ក្នុងករណីដែលមាន មូលហេតុថា មានវិការៈក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈ ដូចជាករណីដែល A និង B ជាសហសន្តិកិច្ច ហើយ A បានគម្រាមកំហែង B ឱ្យបោះបង់ចោលសន្តិកម្មដើម្បីទទួលមតិកែតែង ។ ក្នុងករណីដែលមានវិការៈក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈយល់ព្រម ឬ បោះបង់ មានភាពចាំបាច់ត្រូវការពារសន្តិកិច្ចដែលបានបង្ហាញឆន្ទៈនេះ ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះទទួលស្គាល់សិទ្ធិលុបចោល របស់ជននោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើទុកឱ្យជននោះមានសិទ្ធិនេះរហូតទៅ នឹងធ្វើឱ្យមានឥទ្ធិពលទៅលើផលប្រយោជន៍របស់

ជនដែលពាក់ព័ន្ធ ហេតុនេះហើយបានជាមានការកម្រិតនូវអំឡុងពេលដែលអាចអនុវត្តសិទ្ធិលុបចោលនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះបីជាអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់នេះ បានកន្លងផុតដោយសារការភាន់ច្រឡំក៏ដោយ ក៏មិនអាចលុបចោលនូវការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់បានដែរ ព្រោះថា មិនមានការបង្ហាញឆន្ទៈ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីវិធីលុបចោលនូវការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមានការលុបចោលនូវសកម្មភាពចាត់ចែងដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការយល់ព្រមទាំងស្រុង ដោយសារមូលហេតុនៃការភាន់ច្រឡំ ជាអាទិ៍ ការយល់ព្រមទាំងស្រុងនោះនឹងបាត់បង់ ដូច្នេះមិនចាំបាច់ដាក់ពាក្យសុំលុបចោលទៅតុលាការ តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ នេះទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩១៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៥៣._ ការហាមឃាត់មិនឱ្យធ្វើបណ្តឹងចំពោះសន្តតិជន នៅមុនការយល់ព្រម

សិទ្ធិទាមទារចំពោះបេតិកភ័ណ្ឌ ពុំអាចយកមកអះអាងក្នុងបណ្តឹងចំពោះសន្តតិជន នៅមុនពេលយល់ព្រមលើសន្តតិកម្មបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា មិនអាចយកសិទ្ធិទាមទារចំពោះបេតិកមកអះអាងក្នុងបណ្តឹងចំពោះសន្តតិជន នៅមុនពេលយល់ព្រមទទួលសន្តតិកម្មបានទេ ។

ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនមិនទាន់បានយល់ព្រម ឬ បោះបង់ចោលនូវសន្តតិកម្មទេ អ្នកទទួលបន្ទុកក្រោយរបស់មតកជន មិនទាន់ច្បាស់លាស់ទេ ។ ដូច្នេះ មាត្រានេះត្រូវបានបញ្ញត្តិឡើងសម្រាប់ករណីនេះ ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនចង់ធ្វើបណ្តឹង ជាបឋម ត្រូវទាមទារឱ្យធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្នតាមមាត្រា ១២៦៤ សិន ហើយត្រូវធ្វើបណ្តឹងចំពោះអ្នកគ្រប់គ្រងនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ដូចគ្នាដែរចំពោះករណីដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព នៅពេលបណ្តឹងចំពោះមតកជននោះកំពុងត្រូវបានចាត់ការ ហើយនីតិវិធីបណ្តឹងនោះ ត្រូវផ្អាក រហូតដល់ពេលដែលសន្តតិជនយល់ព្រមសន្តតិកម្មនោះ ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើភាគីម្ខាងទៀតចង់បន្តបណ្តឹងនេះ ឱ្យបានឆាប់ ចាំបាច់ត្រូវទាមទារឱ្យជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្នដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៩៥៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់

ផ្នែកទី ២ ការយល់ព្រម

មាត្រា ១២៥៤._ ការយល់ព្រមទាំងស្រុង

បើសន្តតិជនបានយល់ព្រមទាំងស្រុង ត្រូវទទួលបានបន្តដោយគ្មានកម្រិត នូវសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចរបស់មតកជននោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអានុភាពតាមផ្លូវច្បាប់នៃការយល់ព្រមទាំងស្រុង ។

ជាគោលការណ៍ មាត្រានេះចែងដូចមាត្រា ១១៤៧ ដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវចំណុចខុសគ្នា និងការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត នៅក្នុងមាត្រានេះ ប្រើពាក្យ "គ្មានកម្រិត" ។

តើការយល់ព្រមទាំងស្រុង អាចធ្វើបានតាមការបង្ហាញនូវដៃរបួទេ ហើយប្រសិនបើអាច តើត្រូវបង្ហាញនូវនោះ ចំពោះនរណា ទាំងនេះគឺជាបញ្ហា ។ ការយល់ព្រមដោយកម្រិត ព្រមទាំងការបោះបង់ ចាំបាច់ដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ប៉ុន្តែ មាត្រានេះ និង មាត្រាបន្ទាប់ គ្មានចែងថា ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការធ្វើទេ ។ នៅប្រទេសជប៉ុន ចំពោះចំណុចនេះ យុត្តិសាស្ត្រ និង ទស្សនៈទូទៅ បកស្រាយថា អាចយល់ព្រមទាំងស្រុង តាមការបង្ហាញនូវបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៥៥._ ការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់

ក្នុងករណីដែលកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ ត្រូវចាត់ទុកថា សន្តតិជនបានយល់ព្រម ទាំងស្រុងតាមច្បាប់ :

ក-បើសន្តតិជនបានចាត់ចែងមតិកនោះ ទាំងអស់ ឬ មួយភាគ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះសកម្មភាពរក្សា និង សកម្មភាពត្រឹមតែជា ការគ្រប់គ្រង ។

ខ-បើសន្តតិជនមិនបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ឬ បោះបង់ នៅក្នុងអំឡុងពេល ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) នៃក្រមនេះ ។

គ-ទោះបីជាសន្តតិជនបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ឬ បោះបង់ ក៏ដោយ

បើសន្តតិជនបានលាក់មតិកទាំងអស់ ឬ មួយភាគ ឬ បានប្រើប្រាស់មតិកនោះដើម្បីខ្លួន ។
ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ នៅក្រោយពេលដែលជនដែលបានក្លាយជា
សន្តតិជនដោយសារការបោះបង់របស់សន្តតិជនលំដាប់មុន បានយល់ព្រម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការធ្វើ ឬ ការមិនធ្វើសកម្មភាពកំណត់មួយដោយសន្តតិជន ដែលក្លាយទៅជាមូលហេតុនៃ
ការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ។

ចំណុច ក ចែងថា ការចាត់ចែងមតិកដោយសន្តតិជន នឹងក្លាយជាមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ។
ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ ទោះបីជាអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្នបានធ្វើសកម្មភាពបណ្តឹង
ជាអាទិ៍ ស្តីពីមតិក ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៦៤ ក៏ដោយ សកម្មភាពនេះមិនមែនជាសកម្មភាពរបស់
សន្តតិជនទេ ហេតុនេះហើយមិនអាចយកចំណុច ក នេះមកអនុវត្តបានទេ ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃចំណុចនេះបញ្ជាក់ថា
ទោះបីជាបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍ ក៏ដោយ ក៏សន្តតិជនដែលកាន់កាប់មតិកនោះ មានករណីយកិច្ចរក្សាគ្រប់គ្រង
មតិកនោះដែរ ដូច្នេះ ទោះបីជាសន្តតិជននោះបានធ្វើសកម្មភាពចាំបាច់ដើម្បីរក្សាការពារមតិកក៏ដោយ ក៏សកម្មភាពនេះ
មិនមែនជាមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងចំណុចនេះ មានបញ្ញត្តិអញ្ជូតកម្ម
នៃមាត្រា ១២៥១ កថាខណ្ឌទី ២ ។ នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃចំណុចនេះ មានគំនិតមួយថា ឱ្យរួមបញ្ចូលទាំងករណីដែល
"បានចាត់ចែងមតិកដើម្បីសងកាតព្វកិច្ចដែលទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្ម" ដូចមាត្រា ១២៥១ កថាខណ្ឌទី ២ ដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ
ក្នុងករណីដែលបានចាត់ចែងមតិកដើម្បីសងកាតព្វកិច្ចដែលទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្ម ដោយយកការណ៍ដែលមតិកសកម្ម
មានច្រើនជាងកាតព្វកិច្ចដែលទទួលដោយសន្តតិកម្ម ករណីនេះគឺជាការយល់ព្រមទទួលសន្តតិកម្ម ហេតុនេះហើយក្នុង
វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃចំណុច ក នេះ មិនមានបញ្ចូលករណីនេះទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើករណីស្របនឹងមាត្រា ១២៥១
កថាខណ្ឌទី ១ ការចាត់ចែងមតិកត្រូវបានធ្វើដោយការភាន់ច្រឡំរបស់សន្តតិជន ត្រូវជួយសង្គ្រោះអ្នកនោះ ត្រឹមកម្រិតនៃ
"ការចាត់ចែងមតិកដើម្បីសងកាតព្វកិច្ចដែលទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្ម" ដែលគ្មានគោលបំណងបង្កើនទ្រព្យសាមីខ្លួន ។

ចំណុច ខ ចែងថា ការកន្លងផុតនៃអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ គឺជាមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ។
ការកំណត់នូវអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់នេះ គឺសម្រាប់អនុវត្តបញ្ញត្តិនៃចំណុចនេះ ។

ចំណុច គ គឺជាបញ្ញត្តិដាក់ទណ្ឌកម្ម ចំពោះករណីដែលសន្តតិជនបានបោះបង់សន្តតិកម្មចោល ក៏ប៉ុន្តែ បានធ្វើសកម្មភាព
ផ្ទុយពីនេះ ។ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជននៃលំដាប់បន្ទាប់បានយល់ព្រម សន្តតិកម្មនេះត្រូវឱ្យទៅសន្តតិជនលំដាប់បន្ទាប់នោះ
ដើម្បីឱ្យមានសិរភាពតាមផ្លូវច្បាប់ ហេតុនេះហើយបានជាមានបញ្ញត្តិដូចវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃចំណុច គ នេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត
ប្រសិនបើសន្តតិជនលំដាប់មុនបានធ្វើសកម្មភាពដែលបានចែងក្នុងចំណុចនេះ សន្តតិជនលំដាប់បន្ទាប់អាចធ្វើការទាមទារ
ឱ្យសន្តតិជនលំដាប់មុននោះប្រគល់មតិកមកវិញ ឬ អាចធ្វើការទាមទារឱ្យជននោះសងនូវសំណងនៃការខូចខាតបាន ។

ចំពោះសកម្មភាពដែលបានធ្វើក្រោយការយល់ព្រមដោយកម្រិត ក៏មានបញ្ញត្តិប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងចំណុចនេះ ក្នុង
មាត្រា ១២៥៩ ដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ៩២១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ ។ ចំពោះវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃចំណុច ក សូមមើលមាត្រា ៥៨៧
នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះចំណុច ខ សូមមើលមាត្រា ៥៩២ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី
ចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះចំណុច គ សូមមើលមាត្រា ៥៨៦ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ១២៥៦.- ការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត

១-សន្តតិជនអាចយល់ព្រម ដោយបម្រុងទុកនូវសំណងកាតព្វកិច្ច និង អង្គការទាន
របស់មតកជនបាន ត្រឹមកម្រិតនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនបានទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្ម តែ
ប៉ុណ្ណោះ ។

២-បើសន្តតិជនមានច្រើននាក់ ការយល់ព្រមដោយកម្រិតនេះ អាចធ្វើបាន លុះត្រា
តែសហសន្តតិជននោះ បានធ្វើដោយរួមគ្នាទាំងអស់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងស្តីពីការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ហើយកំណត់និយមន័យនេះ ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីនិយមន័យនៃការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ដែលមានខ្លឹមសារថា ធ្វើសន្តតិកម្មដែលបម្រុង
សម្រាប់សងនូវកាតព្វកិច្ចដែលបានទទួលដោយសន្តតិកម្ម ដោយសងត្រឹមកម្រិតនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានទទួល ដោយ
សន្តតិកម្ម ។ មានន័យថា សន្តតិជនក្លាយទៅជាកូនបំណុល ដោយទទួលសន្តតិកម្មនូវកាតព្វកិច្ចទាំងអស់របស់មតកជន
ក៏ប៉ុន្តែ សន្តតិជនអាចកម្រិតការទទួលខុសត្រូវសង ត្រឹមតែកម្រិតនៃមតិកដែលបានទទួលដោយសន្តតិកម្មបាន ។ ប្រសិន
បើសន្តតិជនស្ម័គ្រចិត្តសងកាតព្វកិច្ចលើសពីមតិកសកម្មក៏ដោយ ក៏មិនមែនជាការសងដោយគ្មានកាតព្វកិច្ចដែរ ដូច្នេះការ
សងនេះ មានសុពលភាព ។ តាមទ្រឹស្តីសិក្សាចំណែកនៃកាតព្វកិច្ចដែលលើសមតិកសកម្មនេះ គេហៅថា កាតព្វកិច្ច
ធម្មជាតិ ហើយមានលក្ខណៈដូចកាតព្វកិច្ចដែលផុតអំឡុងពេលអាជ្ញាយុកាលដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ចំពោះករណីនៃសហសន្តតិកម្ម ការយល់ព្រមដោយមានកម្រិតត្រូវធ្វើឡើងរួមទាំងអស់គ្នា ។
ពេលយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ចាំបាច់ត្រូវមាននីតិវិធីជម្រះបញ្ជីដើម្បីឱ្យមានសមភាពក្នុងការសងចំពោះម្ចាស់បំណុល
របស់មតកជន ហើយសហសន្តតិកម្មទាំងអស់ត្រូវមានការឯកភាពក្នុងការសងនោះ ។ នេះក៏ព្រោះថា ប្រសិនបើមានតែ
សន្តតិជនមួយចំនួនបានយល់ព្រមទាំងស្រុង ហើយបានអះអាងនូវចំណែកមតិកនោះ ការជម្រះបញ្ជីនូវមតិកទាំងអស់
នឹងគ្មានដំណើរការឡើយ ។ ប្រសិនបើសន្តតិជនមួយចំនួនបានបោះបង់សន្តតិកម្ម នោះគ្មានបញ្ហាចោទទេ ។ ជនដែលបាន

បោះបង់សន្តិកម្ម ត្រូវចាត់ទុកថា មិនមែនជាសន្តិជននោះតាំងពីដំបូងមក ហេតុនេះហើយ សន្តិជនដែលនៅសល់នោះ យល់ព្រមដោយមានកម្រិតរួមគ្នាទៅបានហើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត មានករណីដែលសន្តិជនមួយចំនួន ក្នុងសន្តិជនដែល យល់ព្រមដោយមានកម្រិត មានហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៥៩ កថាខណ្ឌទី ១ ហើយត្រូវ ទទួលខុសត្រូវដូចគ្នានឹងការយល់ព្រមទាំងស្រុង ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ មតិកទាំងអស់ត្រូវឆ្លងកាត់តាមនីតិវិធីជម្រះបញ្ជី ដូច្នោះ សន្តិជនដែលនឹងទទួលខុសត្រូវ តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៥៩ នោះ មិនអាចអះអាងថា ខ្លួនមានសិទ្ធិលើចំណែកមតិកសកម្មដែលមិនទាន់បញ្ចប់នីតិវិធីនៃការជម្រះ បញ្ជីនេះឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២២ មាត្រា ៩២៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៩០ មាត្រា ៦០៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២៥៧.- វិធីនៃការយល់ព្រមដោយកម្រិត

សន្តិជនដែលមានបំណងចង់យល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ណ ហើយត្រូវដាក់ពាក្យសុំអំពីការយល់ព្រមដោយកម្រិតនោះ ទៅតុលាការ នៅក្នុងអំឡុងពេល ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) នៃក្រមនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិចែងអំពីវិធី ជាអាទិ៍ សម្រាប់ធ្វើការយល់ព្រមដោយកម្រិត ។

ដើម្បីធ្វើការយល់ព្រមដោយកម្រិត សន្តិជនត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការក្នុងអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ ។ ក្នុង ករណីនៃសហសន្តិកម្ម ទោះបីមានសន្តិជនណាម្នាក់ដែលបានទុកឱ្យអំឡុងពេលនេះកន្លងផុតក៏ដោយ អាចគណនា អំឡុងពេលនេះ ដោយយកថ្ងៃដែលសន្តិជនចុងក្រោយគេដឹងថា សន្តិកម្មបានចាប់ផ្តើម មកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ។ ក្នុងករណី នៃសហសន្តិកម្ម សហសន្តិជនទាំងអស់ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ដើម្បីធ្វើការយល់ព្រមដោយកម្រិត (មាត្រា ១២៥៦ កថាខណ្ឌទី ២) ។ ដូច្នោះ ការគណនាអំឡុងពេលនេះគឺដើម្បីការពារសិទ្ធិរបស់សន្តិជនដែលដឹងអំពីការចាប់ផ្តើម សន្តិកម្មក្រោយគេ ។

នៅពេលដែលដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ សន្តិជនត្រូវដាក់បញ្ជីសារពើភ័ណ្ណនៃមតិក ។ ទម្រង់នៃបញ្ជីសារពើភ័ណ្ណ គ្មានចែងក្នុងបញ្ញត្តិទេ ក៏ប៉ុន្តែ ត្រូវធ្វើសរសេរមតិកសកម្ម មតិកអកម្ម ដែលសន្តិជនបានទទួលបន្តដោយចាប់ផ្តើម សន្តិកម្មទាំងអស់ ក្នុងកម្រិតដែលមានលទ្ធភាពអាចដឹង ។ ប្រសិនបើមិនបានបញ្ជាក់ក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ណនេះឱ្យបាន

គ្រប់គ្រាន់ដោយចេតនា ត្រូវចាត់ទុកថាជាការយល់ព្រមទាំងស្រុង (មាត្រា ១២៥៩) ។ ក្នុងករណីដែលអាចស្ថានបានថា ចាំបាច់ត្រូវការពេលវេលា ដើម្បីធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌមតិកនោះ សន្តតិជនអាចសុំឱ្យពន្យារអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ នេះបាន ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៤៨ កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ១ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៩១ មាត្រា ៥៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២៥៨._ អានុភាពនៃការយល់ព្រមដោយកម្រិត

១-ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ម្ចាស់បំណុលរបស់មតក- ជន ពុំអាចតាមទាមទារឱ្យសន្តតិជនទទួលខុសត្រូវ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ សន្តតិជននោះបានឡើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ សិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ច របស់សន្តតិជនដែលមានចំពោះមតកជននោះ ត្រូវចាត់ទុកថាមិនបានរលត់ដោយព្យាកុល- ភាពឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអានុភាពនៃការយល់ព្រមដោយកម្រិត ដែលមានខ្លឹមសារថា ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន មិន អាចទាមទារឱ្យសន្តតិជនទទួលខុសត្រូវ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់សន្តតិជននោះបានឡើយ ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីអានុភាពជាសារធាតុនៃការយល់ព្រមដោយកម្រិត ។

ទោះបីជាបានយល់ព្រមដោយកម្រិតក៏ដោយ តាមផ្លូវច្បាប់ មតិកនោះត្រូវធ្លាក់ទៅសន្តតិជន ក៏ប៉ុន្តែ ជាសារធាតុ ទ្រព្យសម្បត្តិនោះត្រូវធ្វើការជម្រះបញ្ជីផ្សេងពីទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់សន្តតិជន ហេតុនេះហើយ សិទ្ធិលើបំណុល និង កាតព្វកិច្ចរបស់សន្តតិជន និង មតកជន មិនអាចរលត់ដោយព្យាកុលភាពទេ ពោលគឺចាំបាច់ត្រូវធ្វើការជម្រះបញ្ជី ដោយ នីតិវិធីដូចគ្នានឹងការជម្រះបញ្ជីសិទ្ធិលើបំណុល និង កាតព្វកិច្ចផ្សេងដែរ ។ ដូច្នេះ កថាខណ្ឌទី ២ បានចែងថា សិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចរបស់សន្តតិជនដែលមានចំពោះមតកជននោះ ត្រូវចាត់ទុកថា មិនបានរលត់ដោយព្យាកុលភាពឡើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត ការគ្រប់គ្រង ឬ ការជម្រះបញ្ជី ជាអាទិ៍ នៃទ្រព្យសម្បត្តិ ក្នុងករណីដែលមានការយល់ព្រមដោយកម្រិត មានចែងពីមាត្រា ១២៨០ ទៅ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៥៩.- ករណីដែលហេតុនៃការយល់ព្រមតាមច្បាប់ កើតឡើង ក្រោយការយល់ព្រមដោយកម្រិត

១-ក្នុងករណីដែលជនដែលបានធ្វើសន្តតិកម្មតែម្នាក់ឯង បានយល់ព្រមដោយកម្រិត បើសន្តតិជននោះមិនបានសរសេរទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ឬ មួយភាគ នៅក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ណ ដោយទុច្ចរិត ឬ បើមានហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុច ក ឬ គ នៃមាត្រា ១២៥៥ (ការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់) នៃក្រមនេះ កើតឡើងចំពោះសន្តតិជននោះ ត្រូវចាត់ទុកថា សន្តតិជននោះបានយល់ព្រមទាំងស្រុង ហើយសេចក្តីថ្លែងការណ៍នៃការយល់ព្រមដោយកម្រិត មិនបង្កើតអានុភាព តាំងពីដំបូងមក ។

២-បើមានមូលហេតុដូចកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ចំពោះសហសន្តតិជនម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនទៅលើសហសន្តតិជនម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់នោះ ចំពោះចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុល ដែលពុំអាចទទួលការសងដោយមតិក តាមចំណែកមតិកនីមួយៗនោះ បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ចំពោះសន្តតិជនដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ប្រសិនបើមានមូលហេតុដែលត្រូវចាត់ទុកជាការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ផលប្រយោជន៍នៃការយល់ព្រមដោយកម្រិតត្រូវបានបាត់បង់ ហើយសន្តតិជននោះ ត្រូវទទួលខុសត្រូវដូចគ្នានឹងករណីដែលបានយល់ព្រមទាំងស្រុងដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីករណីដែលមានមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ក្នុងករណីដែលជនដែលបានធ្វើសន្តតិកម្មតែម្នាក់ឯង បានយល់ព្រមដោយកម្រិត ។ ករណីនេះខុសគ្នានឹងករណីនៃកថាខណ្ឌទី ២ គឺអាចផ្អាកទំនួលខុសត្រូវទាំងអស់ឱ្យសន្តតិជននេះភ្លាមក៏គ្មានបញ្ហាអ្វីដែរ (ក្រោយពីបានយកទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់សន្តតិជននេះមកសងកាតព្វកិច្ចហើយ ប្រសិនបើនៅសល់មតិកដែលទទួលដោយសន្តតិកម្ម មតិកនោះនឹងបានទៅសន្តតិជននេះ ដូច្នេះបូកសរុបទៅឃើញសូន្យ) ហើយត្រូវចាត់ទុកថាជាការយល់ព្រមទាំងស្រុង ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីករណីដែលជាសហសន្តតិកម្ម ហើយសន្តតិជនម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជនទាំងនោះ មានមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ។ ក្នុងករណីនេះ ជាបឋម ត្រូវធ្វើការជម្រះបញ្ជីអំពីមតិកសិន ហើយបន្ទាប់មក ប្រសិនបើនៅមានការខ្វះខាត អាចយកទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់សន្តតិជនដែលមានមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់នោះមកសងបន្ថែម ។ រីឯកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវ គឺត្រឹមទំហំនៃ

ចំណែកមតិកដែលសន្តិជននោះបានទទួលប៉ុណ្ណោះ ។ ចំពោះកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវនេះ ទោះបីជាការយល់ព្រម ដោយកម្រិតក៏ដោយ សហសន្តិជនត្រូវទទួលបន្ទុកកាតព្វកិច្ចរបស់មតកជន ទៅតាមចំណែកមតិក ក៏ប៉ុន្តែ ការទទួលខុស ត្រូវមានទំហំត្រឹមតែមតិក ដូច្នោះ ក្នុងស្ថានភាពនេះ ការកកើតឡើងនៃអានុភាពដូចគ្នានឹងករណីដែលសន្តិជននោះបាន យល់ព្រមទាំងស្រុង គឺជាការដែលសន្តិជននោះបានទទួលខុសត្រូវចំពោះចំណែកមតិកដែលខ្លួនបានទទួល ។ ដូច្នោះ ក្នុងកថាខណ្ឌនេះ បានចែងថា "ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនទៅលើសហសន្តិជនម្នាក់ ឬ ច្រើន នាក់នោះ ចំពោះចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុល តាមចំណែកមតិកនីមួយៗនោះបាន" មានន័យថា មិនដាក់ ទណ្ឌកម្មឱ្យជននោះទទួលខុសត្រូវរហូតដល់កាតព្វកិច្ចទាំងអស់ទេ ។ ចំពោះករណីដែលឱ្យទទួលខុសត្រូវចំពោះតែផ្នែក ដែលខ្លះខាត ប្រសិនបើមិនបានធ្វើការជម្រះទេ មិនអាចដឹងច្បាស់លាស់នូវទំហំនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់សន្តិជនដែល មានមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់នោះទេ ដូច្នោះហើយបានជាក្នុងកថាខណ្ឌនេះបានចែងថា "ចំនួនទឹក ប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលដែលពុំអាចទទួលបានការសងដោយមតិក" ដើម្បីបញ្ជាក់ច្បាស់ថា ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះតែផ្នែក ដែលខ្លះក្រោយពេលជម្រះបញ្ជីតែប៉ុណ្ណោះ ។

ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌទី ១ ព្រមទាំងទី ២ នេះ មិនត្រឹមតែអនុវត្តចំពោះករណីដែលមានមូលហេតុនៃការយល់ព្រម ទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ក្រោយការដាក់ពាក្យសុំយល់ព្រមដោយកម្រិតរបស់សន្តិជនប៉ុណ្ណោះទេ គឺត្រូវអនុវត្តផងដែរចំពោះ ករណីដែលមានមូលហេតុនេះ មុនការដាក់ពាក្យសុំយល់ព្រមដោយកម្រិត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ៣ ការបោះបង់

មាត្រា ១២៦០.- ការបោះបង់សន្តិកម្ម

បុគ្គលដែលមានបំណងបោះបង់សន្តិកម្ម ត្រូវដាក់ពាក្យសុំការបោះបង់សន្តិកម្ម នោះ ទៅតុលាការ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីនៃការបោះបង់សន្តិកម្ម ។

ការដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ត្រូវធ្វើក្នុងអំឡុងពេលដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៤៨ ជាអាទិ៍ ។ ក្នុងករណីនៃ សហសន្តិកម្ម បុគ្គលមួយចំនួនអាចធ្វើបាន ដោយមិនចាំបាច់បោះបង់ទាំងអស់គ្នាទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៨៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២៦១ ថ្មី.- អានុភាពនៃការបោះបង់

បុគ្គលដែលបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ត្រូវចាត់ទុកថា បុគ្គលនោះមិនមែនជាសន្តតិជន ចំពោះសន្តតិកម្មនោះ តាំងពីដំបូងមក ។^២

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីអានុភាពនៃការបោះបង់ គឺជនដែលបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ត្រូវចាត់ទុកថា មិនមែនជាសន្តតិជនតាំងពីដំបូង ។

ក្នុងមាត្រានេះ ដោយសារតែមានបញ្ញត្តិថា "តាំងពីដំបូង" ដូច្នេះជនដែលបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ត្រូវចាត់ទុកថា មិនមែនជាសន្តតិជនតាំងពីដំបូង ។ ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជន ប្រសិនបើមានតែជនមួយចំនួនទេដែលបានបោះបង់សន្តតិកម្ម សន្តតិជនផ្សេងទៀតជាអ្នកទទួលសន្តតិកម្ម ។ អ្នកដែលមានលំដាប់បន្ទាប់ អាចទទួលសន្តតិកម្មបាន លុះត្រាតែសហសន្តតិជនលំដាប់មុនទាំងអស់បានបោះបង់ ។

មាត្រានេះមានចែងថា "ចំពោះសន្តតិកម្មនោះ" ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលឪពុកឈ្មោះ A បានទទួលមរណភាព ហើយម្តាយឈ្មោះ B ក៏បានទទួលមរណភាពជាបន្តបន្ទាប់ កូនឈ្មោះ C របស់អ្នកទាំងពីរនេះ អាចបោះបង់តែសន្តតិកម្មចំពោះ A បាន ឬក៏អាចបោះបង់តែសន្តតិកម្មចំពោះ B ក៏បាន តែក្នុងករណីនេះ គ្មានឥទ្ធិពលទៅវិញទៅមកទេ ។ ក្នុងករណីដែល C បានបោះបង់សន្តតិកម្មចំពោះតែ A សន្តតិកម្មរបស់ A នឹងត្រូវធ្លាក់ទៅលើ B ព្រមទាំងបងប្អូនបង្កើតផ្សេងទៀត ឬ ជនដែលមានលំដាប់បន្ទាប់ (បុព្វញ្ញតិផ្ទាល់ ជាអាទិ៍) ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើ B មិនបានបោះបង់សន្តតិកម្មហើយ C ក៏មិនបានបោះបង់តាមការចែងនៃមាត្រា ១២៤៩ ដែរនោះ C អាចទទួលសន្តតិកម្មរួមទាំងចំណែកដែល B បានទទួលសន្តតិកម្មពី A ដែរ ដោយសារការទទួលសន្តតិកម្មពី B នេះ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើ C បានបោះបង់សន្តតិកម្មតែពី B នោះ C អាចទទួលសន្តតិកម្មនូវមតិកសកម្ម ព្រមទាំងអកម្មរបស់ A ពាក់កណ្តាល តែមិនអាចទទួលសន្តតិកម្មនូវមតិករបស់ B ព្រមទាំងចំណែកមតិកដែល B បានទទួលពី A ដោយសន្តតិកម្មទេ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះការគ្រប់គ្រងមតិក ក្រោយមានការបោះបង់សន្តតិកម្ម មានចែងក្នុងមាត្រា ១២៦២ កថាខណ្ឌទី ២ វាក្យខណ្ឌទី ២ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៨៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

^២ មាត្រា ១២៦១ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្ម ដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

ជំពូកទី ៦ ការគ្រប់គ្រង និង ការបែងចែកមតិក

ផ្នែកទី ១ ការគ្រប់គ្រងមតិក

មាត្រា ១២៦២.- ការរក្សាទុក និង ការគ្រប់គ្រងមតិក

១-សន្តិជនដែលកាន់កាប់មតិក នៅពេលមតិកជនបានទទួលមរណភាព ត្រូវរក្សាទុក និង គ្រប់គ្រងមតិកនោះ រហូតដល់ពេលធ្វើការបែងចែកមតិក ។ ប៉ុន្តែ ការរក្សាទុក និង ការគ្រប់គ្រងនេះ ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៦៣ (ការរក្សាទុកដោយអ្នកប្រតិបត្តិមតិកសាសន៍) ខាងក្រោមនេះ ។

២-ទោះបីជានៅមុនពេលយល់ព្រម ឬ បោះបង់សន្តិកម្មក៏ដោយ សន្តិជនត្រូវគ្រប់គ្រងមតិកនោះ ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ដូចគ្នានឹងទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនផងដែរ ។ ទោះបីជានៅក្រោយពេលបោះបង់សន្តិកម្មក៏ដោយ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ រហូតដល់ពេលបុគ្គលដែលបានក្លាយជាសន្តិជន ដោយសារការបោះបង់នោះ អាចចាប់ផ្តើមធ្វើការគ្រប់គ្រងមតិកនោះបាន ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលជនដែលបានទទួលសន្តិកម្មតែងតែ ដោយគ្មានមតិកសាសន៍ បានយល់ព្រមទាំងស្រុងនូវសន្តិកម្មមតិកទាំងអស់នឹងធ្លាក់ទៅអ្នកនោះ ដូច្នេះគ្មានបញ្ហាអ្វីកើតឡើងទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលជាសហសន្តិកម្ម ឬ ករណីដែលមានការបោះបង់សន្តិកម្ម ចំពោះទំនាក់ទំនងនឹងសន្តិជនផ្សេងទៀត ជាអាទិ៍ ការរក្សាទុក និង ការគ្រប់គ្រងមតិកនោះ អាចមានបញ្ហា ។ មាត្រានេះចែងអំពីការរក្សាទុក និង គ្រប់គ្រងមតិកក្នុងករណីនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ក្នុងករណីនៃសហសន្តិកម្ម សន្តិជនដែលកាន់កាប់មតិកនៅពេលដែលមតិកជនទទួលមរណភាព ត្រូវរក្សាទុក និង គ្រប់គ្រងមតិកនោះ រហូតដល់ពេលធ្វើការបែងចែកមតិក ។ នេះគឺដោយសារតែ គួរតែទុកមតិកនោះឱ្យមានស្ថានភាពដដែល រហូតដល់ពេលធ្វើការបែងចែកមតិកនោះ ។ ចំពោះមតិកដែលមិនត្រូវបានកាន់កាប់ដោយសន្តិជនណាម្នាក់ទេ នៅពេលដែលមតិកជនបានទទួលមរណភាព សន្តិជនទាំងអស់ ត្រូវរក្សាទុក និង គ្រប់គ្រងជាមួយគ្នា ។

កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិដែលចែងថា ក្នុងករណីដែលមានមតិកសាសន៍ យោងតាមមាត្រា ១២៦៣ អ្នកប្រតិបត្តិមតិកសាសន៍ជាអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកដែលមតិកសាសន៍បានកំណត់ម្ចាស់ហើយ ដូច្នេះ ក្នុងករណីនេះ បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៦៣ មានអានុភាពជាង ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ជាបឋម នៅក្នុងអំឡុងពេលគិតឱ្យជិតដល់ដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៤៨ សន្តិជន ត្រូវគ្រប់គ្រងមតិកនោះដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ដូចគ្នានឹងទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនដែរ ។ ប្រសិនបើសន្តិជនបានបោះបង់ សន្តិកម្ម ពេលនោះមតិកនឹងក្លាយជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ជនដទៃ ដូច្នោះ នេះជាបញ្ញត្តិស្តីពីកាតព្វកិច្ចរក្សាទុកនូវទ្រព្យ សម្បត្តិដែលមិនទាន់មានម្ចាស់នៅឡើយ ។ បន្ទាប់មក ក្នុងករណីដែលបានបោះបង់សន្តិកម្ម គឺជាការរក្សាទុកនូវ ទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អ្នកដទៃ ដូច្នោះ ត្រូវរក្សាទុកនូវទ្រព្យសម្បត្តិនោះរហូតដល់ពេលដែលអ្នកដែលបានក្លាយជាសន្តិជន ដោយសារការបោះបង់នេះ អាចចាប់ផ្តើមគ្រប់គ្រងមតិកនេះបាន ។ ហេតុនេះហើយបានជា នៅក្នុងមាត្រា ១២៥៥ ចំណុច ក វាក្យខណ្ឌទី ២ ចែងយ៉ាងច្បាស់ថា "សកម្មភាពរក្សា និង សកម្មភាពត្រឹមតែជាការគ្រប់គ្រង" មិនត្រូវបានយកមកធ្វើជា មូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ពេលសន្តិជនថ្មីទាមទារឱ្យប្រគល់មតិកនោះវិញ គឺជាការធម្មតា ដែលត្រូវប្រគល់ទៅឱ្យគេជាបន្ទាន់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៥៩៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា រីឯកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ៩១៨ និង មាត្រា ៩៤០ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

មាត្រា ១២៦៣.- ការរក្សាទុកដោយអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

បើបានកាន់មុខងារជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ហើយ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ នោះ ត្រូវធ្វើការគ្រប់គ្រងមតិក ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមតកសាសន៍ទាក់ទងនឹងទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលមានកំណត់ ត្រូវគ្រប់គ្រងតែទ្រព្យសម្បត្តិនោះប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការគ្រប់គ្រងមតិកដោយអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។
យោងតាមមាត្រា ១២២០ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច ក្នុងការគ្រប់គ្រងមតិក និង ធ្វើនូវរាល់សកម្មភាពផ្សេងទៀតដែលចាំបាច់ ដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហេតុនេះហើយ នៅក្នុងផ្នែកនេះ ដែលចែងអំពី ការគ្រប់គ្រងមតិក ក៏មានបន្ថែមមាត្រានេះជាពិសេស ដោយចែងថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ត្រូវគ្រប់គ្រងមតិក ពេល ចាប់ផ្តើមកាន់កាប់មុខងារ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា នេះចែងថា ក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ចែងអំពីទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់ណាមួយ ដូចជា ករណីដែលមតិកមានដីប៉ុន្មានឡូត៍ដែរ តែមតកសាសន៍កំណត់អំពីអច្ឆ័យទាននូវដីមួយចំនួនទៅឱ្យបុគ្គលណាម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ ជាអាទិ៍ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ត្រូវគ្រប់គ្រងតែទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់នោះប៉ុណ្ណោះ ។ ចំពោះមតិកដែលមិនមាន ចែងក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៦២ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១២ និង មាត្រា ១០១៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ

មាត្រា ១២៦៤.- អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ន

១- បើគ្មានអ្នកប្រតិបត្តិមតិកសាសន៍ គ្រប់គ្រងមតិកទាំងមូលទេ សន្តិជន អច្ច័យ-
លាភី ឬ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតិកជន អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ឱ្យធ្វើការជ្រើសតាំង
អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្នបាន រហូតដល់ពេលធ្វើការបែងចែកមតិក ។

២- ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៥៣ (ការហាមឃាត់មិនឱ្យធ្វើបណ្តឹងចំពោះ
សន្តិជន នៅមុនការយល់ព្រម) នៃក្រមនេះ ក៏ដោយ អ្នកគ្រប់គ្រងជាបណ្តោះអាសន្ន
ដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ គឺជាអ្នកទទួលបន្ទុក
ក្នុងបណ្តឹងនោះ ចំពោះសិទ្ធិទាមទារដែលទាក់ទងនឹងមតិក នៅក្នុងនាមជាអ្នកទទួលបន្ទុក
ក្នុងបណ្តឹងរបស់សន្តិជននៃមតិកជន ដោយបញ្ជាក់ឈ្មោះមតិកជននោះផង រហូតដល់
ពេលដែលសន្តិជនយល់ព្រមទទួលសន្តិកម្មនោះ ។

៣- បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ៤០ (សិទ្ធិរបស់អ្នកគ្រប់
គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះអ្នកគ្រប់
គ្រងជាបណ្តោះអាសន្ន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ន ។ អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ន មិនត្រឹមតែ
គ្រប់គ្រងមតិកប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ ក៏អាចធ្វើជាអ្នកទទួលបន្ទុកក្នុងបណ្តឹង ចំពោះសិទ្ធិទាមទារពាក់ព័ន្ធនឹងមតិកនោះបាន
ដើម្បីរក្សាការពារមតិកនោះ ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ន ។ សន្តិជនជាអាទិ៍ អាចដាក់ពាក្យសុំ
ទៅតុលាការឱ្យជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្នបាន ។ ចំពោះសន្តិជន អាចមានករណីដែលសន្តិជន
ដែលកំពុងកាន់កាប់មតិក ធ្វើការចាត់ចែងមតិកនោះ មុនពេលបានព្រមព្រៀងអំពីការបែងចែកមតិក ឬ អាចមានករណី
ដែលមានការចាំបាច់រក្សាការពារមតិកដោយដាក់ពាក្យបណ្តឹង ប៉ុន្តែ មានការពិបាកនឹងព្រមព្រៀងគ្នារវាងសន្តិជន
អំពីវិធីរក្សាការពារនេះ ។ ក្នុងករណីទាំងនេះ សន្តិជនណាម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ អាចទាមទារឱ្យជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រង
មតិកជាបណ្តោះអាសន្នបាន ដើម្បីឱ្យជននេះគ្រប់គ្រងមតិក ព្រមទាំងដាក់ពាក្យបណ្តឹង ។ ចំពោះអច្ច័យលាភីវិញ

ប្រសិនបើបានជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ហើយ ប្រហែលជាមិនចាំបាច់មានអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ន ទេ ក៏ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានចែងឡើងសម្រាប់ពេលដែលអាចមានករណីពិសេស ។ ចំពោះអ្នកមានសិទ្ធិលើបំណុល របស់មតកជនវិញ ភាពចាំបាច់ឱ្យមានអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ន មានខ្ពស់ជាងគេ ។ មានន័យថា ម្ចាស់បំណុល របស់មតកជន មានសិទ្ធិលើបំណុលដែលអាចយកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជនមកសង ប៉ុន្តែ ដោយសារតែមតកជនបាន ទទួលមរណភាព សិទ្ធិលើបំណុលនេះ ត្រូវបានបែងចែកទៅតាមចំណែកមតិករបស់សហសន្តតិជន ហើយក្នុងករណីដែល មានម្ចាស់បំណុលចំពោះសន្តតិជនផ្ទាល់ ម្ចាស់បំណុលនេះអាចអនុវត្តសិទ្ធិនេះចំពោះចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សន្តតិជន ដែលជាកូនបំណុល ។ ដូច្នេះ ចាំបាច់ត្រូវរក្សាការពារមតិកនោះ មុនពេលដែលមតិកនោះត្រូវបានចែកជាចំណែក ឬ មុនពេលដែលម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជនជាក់លាក់ណាម្នាក់ អនុវត្តសិទ្ធិនោះចំពោះចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគមតិកនោះ ។ ក្នុងករណីនេះ ទោះជាមាន ឬ គ្មានការបោះបង់ ឬ ការយល់ព្រមរបស់សន្តតិជនក៏ដោយ ក៏ម្ចាស់បំណុលនៃមតកជនអាច ទាមទារឱ្យជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ន ដើម្បីរក្សាការពារមតិក ហើយដាក់ពាក្យសុំឱ្យរក្សាការពារ ចំពោះអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ននោះ ។ ចំណុចនេះមានពន្យល់ក្នុងផ្នែកទី ៣ នៃជំពូកនេះ ស្តីពីការសម្រួល រវាងម្ចាស់បំណុល ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីសិទ្ធិអំណាចពិសេសរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ន ។ សម្រាប់គោលបំណងដែល បានបញ្ជាក់ខាងលើនេះ អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្នក៏ត្រូវបានផ្តល់ផងដែរនូវតួនាទីដែលហៅថា អ្នកការពារមតិក (Nachlaßpfleger) ដែលមានចែងក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់ មាត្រា ១៩៦០ កថាខណ្ឌទី ៣ និងមាត្រា ១៩៦១ ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ក៏ចែងឱ្យសន្តតិជនអាចដាក់ពាក្យសុំឱ្យតុលាការធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងបានដែរ ក៏ប៉ុន្តែ សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងក្នុងករណីនេះ គឺមានត្រឹមតែសិទ្ធិអំណាចដូចអ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលអវត្តមាន តែប៉ុណ្ណោះ ។ រីឯមាត្រានេះវិញ ដើម្បីសម្រេចនូវគោលបំណងខាងលើនេះ បានផ្តល់លក្ខណសម្បត្តិឱ្យធ្វើជាអ្នកទទួល បន្ទុកក្នុងបណ្តឹងចំពោះសិទ្ធិទាមទារពាក់ព័ន្ធនឹងមតិក ។ ដូច្នេះ អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ននោះអាចធ្វើបណ្តឹង ដើម្បីរក្សាការពារ ឬ គ្រប់គ្រងមតិកនេះបាន ហើយម្យ៉ាងទៀត ក៏អាចត្រូវសន្តតិជនប្តឹងអំពីមតិកបានដែរ ។ ទោះជាក្នុង ករណីណាក៏ដោយ អានុភាពនៃសាលក្រម សាលដីកា ឬ ការសះជា មានឥទ្ធិពលទៅលើសន្តតិជនផងដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីនៃសហសន្តតិកម្ម មុខនាទីរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ននេះ នឹងត្រូវមាន "រហូត ដល់ពេលធ្វើការបែងចែកមតិក" ដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ក៏ប៉ុន្តែ យោងតាមកថាខណ្ឌទី ២ វិញ សហសន្តតិជន អាចទទួលបន្ទុកសិទ្ធិគ្រប់គ្រងពីអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ន ក្រោយពេលធ្វើការយល់ព្រមបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមានសន្តតិកម្មតែឯង ក៏ដូចគ្នាដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៥៩៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា រីឯចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ១៩៦០ កថាខណ្ឌទី ៣ និង មាត្រា ១៩៦១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់ ។

មាត្រា ១២៦៥._ សោហ៊ុយដែលទាក់ទងទៅនឹងមតិក

សោហ៊ុយដែលទាក់ទងទៅនឹងមតិក ត្រូវចំណាយចេញពីក្នុងទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ។
ប៉ុន្តែ សោហ៊ុយដែលកើតចេញពីកំហុសរបស់សន្តតិជន គឺជាបន្ទុករបស់សន្តតិជននោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងច្បាស់លាស់ថា ជាគោលការណ៍ សោហ៊ុយចាំបាច់ដើម្បីរក្សាការពារមតិក ជាអាទិ៍ ត្រូវចំណាយចេញពីមតិក ។

“សោហ៊ុយដែលទាក់ទងទៅនឹងមតិក” ដែលមានចែងក្នុងមាត្រានេះ គឺមានដូចជា កម្រៃសម្រាប់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងក្នុងករណីដែលគ្មានសន្តតិជន តាមមាត្រា ១២៩១ ជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៨៥ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ២ ការបែងចែកមតិក

មាត្រា ១២៦៦ ផ្ទី._ ការពិភាក្សាបែងចែកមតិក

១-សហសន្តតិជនអាចចាប់ផ្តើមពិភាក្សាបែងចែកមតិក នៅពេលណាក៏បាន បើអំឡុងពេល ១ (មួយ) ខែ បានកន្លងផុត ក្រោយពីការចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះការផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះម្ចាស់សិទ្ធិលើមតិក ដោយសារលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិក ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៧៧ (ការហាមឃាត់មិនឱ្យផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះម្ចាស់សិទ្ធិ) នៃក្រមនេះ ឬ ចំពោះករណីដែលមតិកជនហាមឃាត់ការបែងចែកមតិកតាមមតិកសាសន៍ ការបែងចែកមតិកពុំអាចធ្វើបានឡើយ នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលហាមឃាត់នោះ ។

២-ដើម្បីផ្ទេរសិទ្ធិចំពោះវត្ថុតាមការបែងចែកមតិក ការបែងចែកត្រូវធ្វើតាមទម្រង់ចាំបាច់ដើម្បីផ្ទេរសិទ្ធិនីមួយៗនោះ ដូចជាលិខិតជាលាយ លក្ខណ៍អក្សរ ជាអាទិ៍ ។^៣

(កំណត់)

ការបែងចែកមតិក ជាគោលការណ៍ ត្រូវធ្វើតាមការពិភាក្សារវាងសហសន្តតិជន ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើការពិភាក្សានោះ

^៣ កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៦៦ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្ម ដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

មិនបានទទួលនូវលទ្ធផលល្អទេ តុលាការនឹងធ្វើការបែងចែកមតិកនោះ ។ មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិស្តីពីការបែងចែកមតិក ដោយការពិភាក្សារវាងសហសន្តិជន ។

ក្នុងករណីដែលមានសន្តិជនច្រើននាក់ យោងតាមមាត្រា ១១៤៨ មតិកត្រូវស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់ សហសន្តិជន ហើយការបែងចែកមតិក គឺជាការប្តូរគ្នាទៅវិញទៅមករវាងសហសន្តិជននីមួយៗ នូវចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិ អវិភាគរបស់សាមីខ្លួនម្នាក់ៗ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិច្រើនដែលជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគនេះ រួចកំណត់ឱ្យមតិកនីមួយៗនោះ ធ្លាក់ជា កម្មសិទ្ធិឯករាជ្យដោយឡែករបស់សហសន្តិជនណាម្នាក់ ឬ ជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តិជនកំណត់មួយ ។ ដូច្នេះ ដើម្បីបែងចែកមតិក ចាំបាច់ត្រូវមានការព្រមព្រៀងរវាងសហសន្តិជនទាំងអស់ ។ ក្នុងចំណោមសហសន្តិជន ទោះបីជា មានអ្នកដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសច្រើន ជាហេតុធ្វើឱ្យអ្នកនោះមិនអាចទទួលសន្តិកម្មបាន ដោយយោងតាម មាត្រា ១១៦៣ កថាខណ្ឌទី ២ ក៏ដោយ ក៏ចាំបាច់ឱ្យសន្តិជននោះចូលរួមក្នុងការពិភាក្សាបែងចែកមតិក ដើម្បី ឱ្យសន្តិជននោះបញ្ជាក់អំពីការណ៍នេះដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា បើអំឡុងពេលមួយខែបានកន្លងផុត ក្រោយពីការចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម សហសន្តិជនអាច ចាប់ផ្តើមពិភាក្សាគ្នា ដើម្បីបែងចែកមតិកពេលណាក៏បានដែរ ។ តាមភាពជាក់ស្តែង ត្រូវរកសហសន្តិជន (ឧទាហរណ៍ ត្រូវស្រាវជ្រាវមើលថា តើដើមមក មតកជនមានកូនដែលមកពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ពីមុន ឬទេ ឬ មានកូនដែលខ្លួនបាន ទទួលស្គាល់ឬទេ ? ជាអាទិ៍) ហើយបន្ទាប់មក ត្រូវកំណត់ថា តើសហសន្តិជនយល់ព្រម ឬ បោះបង់សន្តិកម្ម រួចកំណត់នូវទំហំនៃសហសន្តិជន ហើយបន្ទាប់មកទៀត ធ្វើការពិភាក្សាដើម្បីបែងចែកមតិក ដូច្នេះ ត្រូវការពេលវេលា ច្រើនគួរសមដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាការស្រាវជ្រាវ ជាអាទិ៍ នោះអាចធ្វើបានដោយស្រួលក៏ដោយ ក្នុងអំឡុងពេលមួយខែ ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជន ចាំបាច់ត្រូវផ្តល់ការគោរពចំពោះវិញ្ញាណក្ខ័ន្ធមតកជន ហេតុនេះហើយបានជាក្នុង អំឡុងពេលមួយខែនេះ ហាមមិនឱ្យបែងចែកមតិក ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាក្នុងអំឡុងពេលនេះក៏ដោយ ដោយសារតែកសិផល ជាអាទិ៍ អាចមានការខូចខាតបើទុកចោល ដូច្នេះ អាចលក់ប្តូរជាប្រាក់បាន (សូមមើលមាត្រា ១២៦២) ហើយក្នុង ករណីនេះ ទឹកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់នេះ នឹងក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការបែងចែកមតិក ។

កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២ ឃ្លាខាងដើម ចែងបញ្ជាក់ថា ដើម្បីការពារម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ទោះបីជា ការពិភាក្សាបានទទួលលទ្ធផលល្អក៏ដោយ ក៏ក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ មិនអាចប្តូរឈ្មោះពីមតកជនទៅឱ្យសន្តិជនដែរ ។ ចំពោះបញ្ហាលម្អិត សូមមើលសេចក្តីកំណត់ក្នុងមាត្រា ១២៧៧ និង សេចក្តីកំណត់នៅដើមផ្នែកទី ៣ ។

កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២ ឃ្លាខាងក្រោយ ចែងអំពីករណីដែលមតកជនបានហាមឃាត់មិនឱ្យធ្វើការបែងចែក មតិកក្នុងអំឡុងពេលក្រោម ៥ ឆ្នាំ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៨៣ ។ នៅក្នុងមមាត្រា ១២៦៦ នេះ បានចែង ថា "ការបែងចែកមតិកពុំអាចធ្វើបានឡើយ នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលហាមឃាត់នោះ" ។ គេអាចបកស្រាយថា មិនអាច ដាក់ពាក្យសុំទាមទារឱ្យតុលាការសម្រេចសេចក្តីអំពីការបែងចែកមតិក ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអំឡុងពេលមួយខែបានកន្លងផុត ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជន ហើយសហសន្តិជនទាំងអស់បានព្រមព្រៀងគ្នា អាចធ្វើការបែងចែកមតិកបាន

ដោយគ្មានទាក់ទងនឹងមតកសាសន៍ទេ បានសេចក្តីថាការបកស្រាយសម្រួលក៏ត្រូវបានអនុញ្ញាតផងដែរ ។ នៅក្នុងប្រទេស ជប៉ុន បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានបកស្រាយយ៉ាងដូច្នោះ ។ បញ្ហានេះក៏ដូចគ្នាដែរ ចំពោះករណីដែលសហសន្តតិជនទាំងអស់បាន ព្រមព្រៀងធ្វើការបែងចែកមតិក ដែលមានខ្លឹមសារខុសពីវិធីបែងចែកមតិកដែលបានកំណត់ដោយមតកសាសន៍ ហើយ ពេលនោះ ត្រូវធ្វើការបែងចែកមតិកតាមការពិភាក្សានោះ ។ តាមផ្លូវច្បាប់ គេបកស្រាយការបែងចែកបែបនេះថា ជាការដែលសហសន្តតិជនបានធ្វើប្រទានកម្ម ឬ បូកគ្នាទៅវិញទៅមក បន្ទាប់ពីមតិកត្រូវបានធ្លាក់ទៅលើសន្តតិជន ជាក់លាក់ តាមរយៈមតកសាសន៍ ។

ការពិភាក្សាបែងចែកមតិកនោះ មិនមែនជាសកម្មភាពចាំបាច់មានទម្រង់ទេ ហើយមិនចាំបាច់ធ្វើជាលាយស័ក្តណ៍ អក្សរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងចំណោមមតិកទាំងអស់ មានមតិកខ្លះត្រូវការមានទម្រង់កំណត់មួយដើម្បីផ្ទេរសិទ្ធិ ឬ ដើម្បីឱ្យ មានលក្ខខណ្ឌតាំង ។ ហេតុនេះហើយ នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ មានចែងថា ដើម្បីផ្ទេរសិទ្ធិចំពោះវត្ថុ តាមការបែងចែក មតិក ការបែងចែកត្រូវធ្វើតាមទម្រង់ចាំបាច់ដើម្បីផ្ទេរសិទ្ធិនីមួយៗនោះ ។ ឧទាហរណ៍ ជាលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិក ដីធ្លីត្រូវបានបែងចែក ក្នុងករណីដែលចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគត្រូវបានផ្ទេរ ឬ ក្នុងករណីដែលដីធ្លីដែលមានឈ្មោះ មតកជន ត្រូវដាក់ជាកម្មសិទ្ធិរបស់សន្តតិជនកំណត់ណាមួយតែម្នាក់ឯង ដើម្បីចុះបញ្ជីបញ្ជាក់អំពីការផ្ទេរទាំងនេះ ត្រូវធ្វើ សិខិតយថាភូត (សូមមើលមាត្រា ៣៣៦ កថាខណ្ឌទី ២) ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលជាកម្មវត្ថុនៃការ បែងចែកមតិក ដើម្បីធ្វើការពិភាក្សាបែងចែកមតិកនោះទៅឱ្យកំណត់សន្តតិជនណាម្នាក់ជាម្ចាស់សិទ្ធិតែម្នាក់ឯង នោះចាំ បាច់ត្រូវធ្វើតាមនីតិវិធីដើម្បីបំពេញលក្ខខណ្ឌតាំង ដែលបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ១២៧៥ ។ ដូច្នោះ ទោះបីជាសន្តតិជន ផ្សេងទៀតបានព្រមព្រៀងបែងចែកមតិកតាមផ្ទាល់មាត់ក៏ដោយ ប្រសិនបើមិនធ្វើនីតិវិធីនោះទេ គេនឹងវាយតម្លៃថា ការពិភាក្សាបែងចែកមតិកមិនបានធ្វើឡើងរវាងសហសន្តតិជននោះទេ ហើយចាំបាច់ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឱ្យធ្វើ ការបែងចែកមតិក ។

(មាត្រា៣៣៧)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩០៧ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៩៧ មាត្រា ៥៩៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ១២៦៧.- មូលដ្ឋាននៃការបែងចែក

១- បើពុំបានកំណត់វិធីបែងចែកនៅក្នុងមតកសាសន៍ទេ ការបែងចែកមតិកនេះ ត្រូវ ធ្វើដោយពិចារណាទៅលើប្រភេទ និង លក្ខណៈនៃវត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលមាននៅក្នុងមតិក ឬ អាយុ មុខរបរ ស្ថានភាពផ្លូវកាយ និង ផ្លូវចិត្ត ស្ថានភាពជីវភាព របស់សហសន្តតិជន នីមួយៗ និង ស្ថានភាពផ្សេងទៀត ។

២- ក្នុងករណីដែលការបែងចែកបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់តម្លៃ បើ យល់ឃើញថាសមរម្យ សហសន្តតិជនអាចឱ្យសហសន្តតិជនណាម្នាក់ ធ្វើលទ្ធកម្មទ្រព្យ សម្បត្តិនោះបាន ដោយដាក់លក្ខខណ្ឌឱ្យបង់ប្រាក់សម្រួល ចំពោះសហសន្តតិជនផ្សេង ទៀត តាមការពិភាក្សា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីមូលដ្ឋាននៃការបែងចែកមតិក ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីចំណុចដែលត្រូវគិតពិចារណា ពេលធ្វើការបែងចែកមតិក ចំណុចនីមួយៗនោះជាឧទាហរណ៍ ហើយនៅខាងចុងឃ្លា ថែមទាំងបានចែងថា ឱ្យពិចារណា "ស្ថានភាពផ្សេងទៀត" ផងដែរ ។ ពេលដែលធ្វើការពិភាក្សា បែងចែកមតិករវាងសហសន្តតិជន សហសន្តតិជនត្រូវពិចារណាដល់ចំណុចទាំងអស់នេះ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើសហសន្តតិជន ទាំងអស់បានព្រមព្រៀងគ្នា ទោះបីជាខ្លឹមសារនៃការព្រមព្រៀងនោះខុសនឹងគោលគំនិតនៃមាត្រានេះក៏ដោយ បើខ្លឹមសារ នោះមិនផ្ទុយនឹងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និង ទំនៀមទម្លាប់ល្អទេ ក៏ការណ៍នេះគ្មានឥទ្ធិពលទៅលើអាណត្តិការព្រម ព្រៀងនោះដែរ ។ កថាខណ្ឌនេះ មានន័យតាមផ្លូវច្បាប់ ដើម្បីយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ក្នុងការវិនិច្ឆ័យមើលថា តើខ្លឹមសារ នៃការពិភាក្សានោះផ្ទុយនឹងសណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និង ទំនៀមទម្លាប់ល្អទេ និង ក្នុងការបែងចែកមតិក ដោយ តុលាការ ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៧០ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីវិធីបែងចែកតាមវិធីបង់ប្រាក់សម្រួល ។ ក្នុងការបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ (មាត្រា ២១២) បានចែងអំពីដំណោះស្រាយដោយប្រាក់សំណង ហើយគោលគំនិតនៃមាត្រានេះក៏មានដូចគ្នាដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌនេះ ចែងអំពីលក្ខខណ្ឌថា "ក្នុងករណីដែលការបែងចែកបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់តម្លៃ" ។ បញ្ញត្តិ នេះត្រូវអនុវត្តចំពោះករណីដែលតុលាការធ្វើការបែងចែកមតិកតាមមាត្រា ១២៧០ ។ ប្រសិនបើសហសន្តតិជនព្រមព្រៀង ដោយស្ម័គ្រចិត្ត ទោះបីជាមតិកណាមួយអាចបែងចែកបានក៏ដោយ អាចពិភាក្សា ដោយឱ្យជនណាម្នាក់ទទួលមតិកនោះ តែឯង ហើយជននោះបង់ប្រាក់សម្រួលទៅឱ្យសហសន្តតិជនផ្សេងទៀតបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩០៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៦១២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី ចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ៦១៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា និង មាត្រា ១០៩ នៃបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការវិនិច្ឆ័យរឿងក្តីគ្រួសារជប៉ុន ។

មាត្រា ១២៦៨.- សិទ្ធិអាទិភាពរបស់សហព័ទ្ធ

ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធក្លាយជាសន្តតិជន បើមានទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលបានជា

កម្មសិទ្ធិអវិភាគជាមួយនឹងមតកជន ក្នុងពេលមានចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ នៅក្នុងការបែងចែកមតិក សហព័ទ្ធនេះមានអាទិភាពជាងសហសន្តតិជនផ្សេងទៀត ក្នុងការទទួលយកចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគដែលទាក់ទងទៅនឹងទ្រព្យសម្បត្តិនោះ រហូតដល់គ្រប់ចំនួននៃចំណែកមតិកនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិអាទិភាពក្នុងការធ្វើលទ្ធកម្មរបស់សហព័ទ្ធដែលនៅរស់ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់សហព័ទ្ធ និង មតកជន ពេលនៅរស់ ។

នៅក្នុងមាត្រា ៩៧៣ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលប្តីប្រពន្ធទាំងសងខាង ឬ ម្ខាងបានធ្វើលទ្ធកម្ម ពេលមានចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ ជាគោលការណ៍ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរួម ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើប្តី ឬ ប្រពន្ធណាម្នាក់ទទួលមរណភាព ពាក់កណ្តាលនៃទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ជារបស់សហព័ទ្ធដែលនៅរស់ ហើយពាក់កណ្តាលទៀត ជាមតិក ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទ្រព្យសម្បត្តិប្រភេទនេះក្នុងករណីជាច្រើន សហព័ទ្ធដែលនៅរស់តែងតែមានបំណងចង់ទទួលតែម្នាក់ឯង ដើម្បីជាអនុស្សាវរីយ៍រវាងសហព័ទ្ធដែលនៅរស់ និង មតកជន ហើយប្រសិនបើទទួលបានកម្មសិទ្ធិឯកឯង ទំនាក់ទំនងផ្លូវច្បាប់ ពេលក្រោយ ក៏មិនសូវមានបញ្ហាដែរ ។ ដូច្នេះហើយបានជាក្នុងការបែងចែកមតិក មាត្រានេះទទួលស្គាល់ឱ្យសហព័ទ្ធ មានអាទិភាពជាងសហសន្តតិជនផ្សេងទៀត ក្នុងការទទួលចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់មតកជន ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិរួម រហូតដល់បានទទួលគ្រប់ចំនួននូវចំណែកមតិករបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ១២៦៩.- សំណងនៃកាតព្វកិច្ចរបស់មតកជន ជាអាទិ៍

បើមតកជនមានកាតព្វកិច្ច សហសន្តតិជនត្រូវបែងចែកមតិក ដោយពិចារណាពីការណ៍ថា ខ្លួនត្រូវសងកាតព្វកិច្ចនោះ និង មិនអាចប្តូរភាគបន្ទុកនៃកាតព្វកិច្ចនោះ ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីសំណាក់ម្ចាស់បំណុលឡើយ ។

(កំណត់)

ដូចដែលបានពន្យល់ពីដើមរួចហើយ គន្លឹះនេះបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ទទួលបន្ទុកដោយស្វ័យប្រវត្តិ ដូច្នេះក្នុងករណីនៃសហសន្តតិកម្ម សហសន្តតិជនម្នាក់ៗត្រូវទទួលបន្ទុកមិនត្រឹមតែសិទ្ធិរបស់មតកជនទេ គឺទាំងករណីយកិច្ចផងដែរ ទៅតាមចំណែកមតិករបស់ខ្លួន (មាត្រា ១១៤៨) ។ មាត្រានេះ ចែងអំពីវិធីបែងចែកមតិកក្នុងករណីដែលមតកជនមានកាតព្វកិច្ច ។

ចំពោះរបបច្បាប់សន្តតិកម្ម ប្រសិនបើបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ជម្រះបញ្ជី គឺត្រូវទទួលសន្តតិកម្មតែមតិក

ដែលសល់ពីការជម្រះបញ្ជីនៃកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវធ្វើសន្តិកម្មប៉ុណ្ណោះ ហើយធ្វើការបែងចែកមតិកសកម្មដែលសល់នោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ វិធីនេះស្មុគស្មាញណាស់ ហើយចំណាយសោហ៊ុយច្រើនផង ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងគន្លឹះនេះ បានជ្រើសរើសយក គោលការណ៍ទទួលបានដោយស្វ័យប្រវត្តិវិញ ។ ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងការពិភាក្សាបែងចែកមតិ ប្រសិនបើកាតព្វកិច្ចដែល ត្រូវធ្វើសន្តិកម្មត្រូវដោះស្រាយរួចរាល់ជាមុន នោះនឹងមិនបន្ទុកនូវបញ្ហាឡើយ ។ ដូច្នោះ មាត្រានេះចែងថា ត្រូវធ្វើការបែងចែកមតិដោយពិចារណាដល់ការសងកាតព្វកិច្ចផងដែរ ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើមតកជនមានប្រាក់បញ្ញើ ក្នុងធនាគារ សហសន្តិជនអាចយកប្រាក់បញ្ញើនេះសងបំណុលសិន ឬ ក៏សហសន្តិជនទាំងអស់អាចព្រមព្រៀងលក់ ទ្រព្យសម្បត្តិកំណត់ណាមួយ ហើយយកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់ទ្រព្យនោះសងបំណុលដែលត្រូវទទួលតាមសន្តិកម្ម សិន ។ មានន័យថា មាត្រានេះបានយកគោលការណ៍ទទួលបានដោយស្វ័យប្រវត្តិមកប្រើ ប៉ុន្តែ ក៏មានយកអត្ថប្រយោជន៍ នៃគោលការណ៍ជម្រះបញ្ជីបញ្ចូលគ្នាផងដែរ ។ ឃ្លា "ដោយពិចារណាពីការណ៍ថា ... មិនអាចប្តូរភាគបន្ទុកនៃកាតព្វកិច្ច ... ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីសំណាក់ម្ចាស់បំណុលឡើយ" មានន័យថា ត្រូវពិចារណាថា កាតព្វកិច្ចដែលទទួលដោយ សន្តិកម្ម ត្រូវបានបែកចែកដោយស្វ័យប្រវត្តិ ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែកម្នាក់ៗ នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ហើយ មិនអាចប្តូរនូវសមាមាត្រនៃបន្ទុកនេះបានទេ ទោះបីជាមានការព្រមព្រៀងពីសហសន្តិជនក៏ដោយ ។ ដូច្នោះ ក្នុងករណី ដែលមតកជនបានធ្វើអាជីវកម្មអ្វីមួយ ហើយមានទ្រព្យសកម្មផង និង ទ្រព្យអកម្មផង ដើម្បីធ្វើការព្រមព្រៀង ឱ្យសហសន្តិជនណាម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ទទួលកាតព្វកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអាជីវកម្មនោះ ជំនួសឱ្យការទទួលបន្ទុកអាជីវកម្ម ទាល់តែមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់បំណុល ហើយមាត្រានេះក៏បានចែងច្បាស់លាស់អំពីចំណុចនេះ ។ ចំពោះម្ចាស់បំណុលវិញ គេនឹងពិចារណាថា តើសន្តិជនដែលទទួលបានបន្ទុកអាជីវកម្មនោះ មានទេពកោសល្យដែរឬទេ តើទ្រព្យសកម្មដែល ជននោះបានធ្វើលទ្ធកម្មមានប៉ុន្មាន ជាអាទិ៍ ហើយយល់ព្រម ឬ ជ្រើសរើសការបែងចែកសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ខ្លួននេះ ទៅឱ្យសហសន្តិជនម្នាក់ៗទទួលខុសត្រូវ ។

មាត្រា ១២៧០.- ការបែងចែកដោយតុលាការ

១- បើការពិភាក្សារវាងសហសន្តិជន ចំពោះការបែងចែកមតិ ពុំបានសម្រេច ឬ បើពុំអាចពិភាក្សាបានទេ សហសន្តិជនណាម្នាក់ អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ឱ្យធ្វើ ការបែងចែកមតិនោះបាន ។

២- ក្នុងការបែងចែកមតិ ក្រៅពីបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៦៧ (មូលដ្ឋាននៃការ បែងចែក) រហូតដល់មាត្រា ១២៦៩ (សំណងនៃកាតព្វកិច្ចរបស់មតកជន ជាអាទិ៍) ខាង លើនេះ តុលាការត្រូវធ្វើការពិចារណានូវទំនៀមទម្លាប់នៅក្នុងតំបន់នោះ និង មតិលើស ពីពាក់កណ្តាលរបស់សហសន្តិជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធី និង គោលការណ៍ ជាអាទិ៍ ក្នុងករណីដែលតុលាការបែងចែកមតិកជនសហសន្តិជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ក្នុងករណីដែលការពិភាក្សារវាងសហសន្តិជនអំពីការបែងចែកមតិក ពុំបានសម្រេច ឬ ក្នុងករណីដែលសហសន្តិជនពុំអាចពិភាក្សាបានទេ សហសន្តិជនណាម្នាក់អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ឱ្យធ្វើការបែងចែកមតិកនោះបាន ។ នេះជាបញ្ញត្តិដូចគ្នានឹងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២១២ ស្តីពីវិធីបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។ តុលាការមិនអាចធ្វើការបែងចែកមតិកដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបានទេ ពោលគឺអាចធ្វើបានតែពេលដែលមានពាក្យសុំពីសហសន្តិជនប៉ុណ្ណោះ ។ "បើការពិភាក្សារវាងសហសន្តិជន ចំពោះការបែងចែកមតិក ពុំបានសម្រេច ឬ បើពុំអាចធ្វើបានទេ" សហសន្តិជនម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់អាចធ្វើពាក្យសុំឱ្យតុលាការធ្វើការបែងចែកមតិក ចំពោះសហសន្តិជនទាំងអស់ផ្សេងទៀតដែលជាភាគីម្ខាងទៀតបាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីគោលការណ៍ក្នុងការបែងចែកមតិកដោយតុលាការ ។ បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៦៧ ដល់មាត្រា ១២៦៩ គឺជាគោលការណ៍នៃការបែងចែកមតិករវាងសហសន្តិជន ព្រមជាមួយគ្នានេះ ក៏ជាគោលការណ៍នៃការបែងចែកមតិកដោយតុលាការដែរ ។ លើសពីនេះ តុលាការត្រូវពិចារណាដល់ "ទំនៀមទម្លាប់នៅក្នុងតំបន់" និង "មតិភាគច្រើនលើសពីពាក់កណ្តាលរបស់សហសន្តិជន" ផងដែរ ។ ចំពោះ "មតិភាគច្រើនលើសពីពាក់កណ្តាលរបស់សហសន្តិជន" ករណីភាគច្រើនដែលបានចាប់ផ្តើមធ្វើការពិភាក្សាដើម្បីបែងចែកមតិក តែមិនអាចធ្វើទៅបានទេនោះគឺដោយសារតែក្នុងចំណោមសហសន្តិជន មានសហសន្តិជនណាម្នាក់ ឬ ភាគតិចនោះ មិនសុខចិត្តសម្របមតិពិសេសរបស់ខ្លួនទៅនឹងមតិភាគច្រើន ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់មានបញ្ញត្តិនេះ ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជាមានមតិភាគច្រើនរបស់សហសន្តិជនក៏ដោយ ប្រសិនបើមតិនោះមិនសមរម្យទេ ក៏តុលាការមិនត្រូវយកតាមមតិនោះដែរ ហើយទោះបីជាមតិភាគតិចក៏ដោយ ប្រសិនបើសមរម្យ តុលាការគួរតែស្តាប់តាមមតិភាគតិចនោះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩០៧ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៦១១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ៦១២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ១២៧១.- ការប្តូរជាប្រាក់ដោយការលក់

ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិដែលមិនអាចទទួលការព្រមព្រៀងអំពីការបែងចែក ឬ អំពីបុគ្គលដែលត្រូវទទួល រវាងសហសន្តិជនទេ តុលាការអាចលក់ ហើយធ្វើការបែងចែកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់នោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីលក់មតិក និង បែងចែកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់មតិក ។

ឧទាហរណ៍ មតិកមានតែដើម្បីឡូត៍ និង ប្រាក់បញ្ញើក្នុងធនាគារ ក៏ប៉ុន្តែ មានករណីដែលសហសន្តិជនបានខ្វែងគំនិត គ្នាដោយទាមទារដើម្បីឡូត៍នេះ ឬ ខ្វែងគំនិតគ្នាអំពីវិធីបែងចែក ឬ ប្រសិនបើបែងចែកទៅ តម្លៃនៃដីនោះនឹងធ្លាក់ ជាដើម ។ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវឱ្យដីនោះទៅសន្តិជនណាម្នាក់ ហើយឱ្យជននោះបង់ជាប្រាក់សម្រួលទៅឱ្យសន្តិជន ផ្សេងទៀត តាម មាត្រា ១២៦៧ កថាខណ្ឌទី ២ បានដែរ ក៏ប៉ុន្តែ មានករណីខ្លះដែលគ្មានសន្តិជនណាម្នាក់ មានលទ្ធភាពដើម្បីបង់ប្រាក់ សម្រួលនោះបាន ។ ដូច្នេះ ក្នុងករណីនេះ ដើម្បីបែងចែកមតិក តុលាការអាចដាក់មតិកនោះ លក់បាន ។ នីតិវិធីនៃការលក់ មតិកនោះមានដូចជា ការបង្គាប់ដោយតុលាការ ឱ្យសហសន្តិជនលក់តាមវិធីលក់ឡាយឡុង ហើយអាចយកមាត្រា ២១២ ស្តីពីវិធីបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអភិភាពមកយោងបាន ។ ប្រសិនបើសាលក្រមអំពីការបែងចែកមតិកមិនបានចូលជា ស្ថាពរទេ ការលក់ក៏មិនអាចធ្វើទៅបានដែរ ដូច្នេះ សេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់នៃសាលក្រម អំពីការបែងចែកមតិក ក្នុងករណី នេះ គឺដូចជា " ត្រូវលក់អចលនវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌដែលភ្ជាប់ជាមួយនេះ ហើយកាត់នូវសោហ៊ុយចាំបាច់ ពីថ្លៃលក់នោះ ហើយនៅសល់ប៉ុន្មាននោះ សន្តិជន A, B និង C ទទួលជាសន្តិកម្ម ស្មើភាគគ្នា" ។ ប្រសិនបើមានគ្រាប់ ត្បូងតម្លៃ ១០០ ដុល្លារ ក្រៅពីដីនេះ ហើយឱ្យ A ទទួលលទ្ធកម្មគ្រាប់ត្បូងនេះ ហើយលក់អចលនវត្ថុដែលមានបញ្ហានេះ សេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់នៃសាលក្រម គឺ "១. A ត្រូវទទួលសន្តិកម្មគ្រាប់ត្បូង ដែលមាននៅក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌដែលភ្ជាប់ ជាមួយនេះ ។ ២. ត្រូវលក់អចលនវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ ដែលភ្ជាប់ជាមួយនេះ ហើយកាត់នូវសោហ៊ុយចាំ បាច់ពីថ្លៃលក់នោះ ហើយបូកនឹងប្រាក់ ១០០ ដុល្លារ ហើយ ១ ភាគ ៣ នៃចំនួនប្រាក់នេះ សន្តិជន B និង C ត្រូវទទួល សន្តិកម្ម ហើយនៅសល់ប៉ុន្មាន សន្តិជន A ជាអ្នកទទួលសន្តិកម្ម" ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅពេលដែលកំពុងចាត់ការរឿងក្តី អំពីការបែងចែកមតិក តុលាការអាចធ្វើសំណូមពរឱ្យសហសន្តិជន លក់មតិក ហើយសហសន្តិជនទាំងអស់គ្នា អាចលក់ ទ្រព្យដែលជាកម្មវត្ថុនៃមតិកនេះ ទៅតាមសំណូមពរនេះបាន ។ ក្នុងករណីនេះ ថ្លៃលក់ក៏ជាមតិកដែរ (សូមមើលមាត្រា ១២៧២) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦១៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា និង មាត្រា ១៥-៤ នៃច្បាប់ស្តីពីការវិនិច្ឆ័យរឿងក្តីគ្រួសារជប៉ុន

មាត្រា ១២៧២.- ទ្រព្យដែលត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្ម ដោយផ្អែកលើការចាត់ចែងទ្រព្យ សម្បត្តិ នៅមុនពេលបែងចែក ជាអាទិ៍

ទ្រព្យដែលត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្ម ដោយការសងជំនួសការបាត់បង់ ការខូចខាត ឬ ការបំពានយកកម្មវត្ថុមតិក ឬ តាមកិច្ចសន្យាដែលយកមតិកជាកម្មវត្ថុ ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិ ដែលស្ថិតនៅក្នុងមតិកនោះ ត្រូវស្ថិតនៅក្នុងមតិក ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីទ្រព្យដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយការចាត់ចែងមតិក ជាអាទិ៍ ។

"ទ្រព្យដែលត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្ម ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិដែលស្ថិតនៅក្នុងមតិកនោះ" សំដៅទៅលើផលធម្មជាតិ ឬ ផលសិទ្ធិដែលកើតឡើងពីមតិក ដូចជា ការប្រាក់ដែលកើតឡើងក្រោយពេលចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ចំពោះប្រាក់បញ្ញើក្នុង ធនាគារដែលជាមតិក ជាអាទិ៍ ។ រីឯ "ទ្រព្យដែលត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្ម ដោយការសងជំនួសការបាត់បង់ ការខូចខាត ឬ ការបំពានយកកម្មវត្ថុមតិក" មានដូចជា សិទ្ធិលើបំណុលដែលអាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាត ឬ ប្រាក់សំណងនៃ ការខូចខាត ក្នុងករណីដែលសហសន្តិកជនណាម្នាក់ក្នុងចំណោមសហសន្តិកជនទាំងអស់ ឬ តតិយជនណាមួយ ទទួលបានបន្ត ឬ កាតព្វកិច្ចសងសំណងនៃការខូចខាតដោយសារការធ្វើឱ្យបាត់បង់មតិក ជាដើម ។ ម្យ៉ាងទៀត "ទ្រព្យដែលត្រូវបានធ្វើ លទ្ធកម្ម តាមកិច្ចសន្យាដែលយកមតិកជាកម្មវត្ថុ" មានដូចជា ប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់មតិកដោយសហសន្តិកជន ទាំងអស់ ឬ ដោយតុលាការ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៧១ ។ ប្រាក់ទាំងអស់នេះ សុទ្ធតែជារត្តជំនួសមតិក ហើយដែល ជាភាគនៃមតិកនោះ ដូច្នេះ អាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការបែងចែកបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ២០៤១ វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាស៊ីម៉ង់

មាត្រា ១២៧៣.- អានុភាពនៃការបែងចែក

១-ការបែងចែកមតិក មានអានុភាពប្រតិសកម្ម គិតចាប់ពីពេលដែលបានចាប់ផ្តើម សន្តិកម្ម ។ ប៉ុន្តែ ការបែងចែកនេះ ពុំអាចបំពានសិទ្ធិរបស់តតិយជនដែលបានចុះបញ្ជី ឬ បានទទួលលក្ខខណ្ឌតាំង បានឡើយ ។

២-សហសន្តិកជននីមួយៗ ត្រូវទទួលយកលិខិតបញ្ជាក់សិទ្ធិដែលទាក់ទងទៅនឹង ទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួន បានធ្វើលទ្ធកម្ម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអានុភាពនៃការបែងចែកមតិក ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ការបែងចែកមតិក មានអានុភាពប្រតិសកម្ម គិតចាប់ពីពេលដែលបានចាប់ផ្តើមសន្តិកម្ម ។ ចំពោះសន្តិកម្ម ក្នុងចំណោមប្រទេសដែលបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ទទួលបានដោយស្វ័យប្រវត្តិ មានប្រទេសខ្លះ ទទួលស្គាល់នូវអានុភាពប្រតិសកម្មនៃការបែងចែក (ជប៉ុន, បារាំង ជាអាទិ៍) ហើយមានប្រទេសខ្លះ មិនទទួលស្គាល់ នូវអានុភាពប្រតិសកម្មដែរ គឺតាមផ្លូវច្បាប់ ឱ្យឆ្លងកាត់តាមដំណាក់កាលផ្ទេរពីមតិកជនទៅកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់ សហសន្តិកជន ហើយពីកម្មសិទ្ធិអវិភាគទៅកម្មសិទ្ធិរៀងៗខ្លួន (អាស៊ីម៉ង់ ស្វីស ជាអាទិ៍) ។ មាត្រានេះទទួលស្គាល់

នូវអានុភាពប្រតិសកម្ម ដោយសារតែបានពិចារណាចំពោះមនោសញ្ចេតនាតាមច្បាប់របស់សន្តតិជន ។ ពេលបានបែងចែក
មតិក ប្រសិនបើទទួលស្គាល់នូវអានុភាពប្រតិសកម្មនេះ នោះនឹងមានសេចក្តីថា សន្តតិជនទទួលមតិកពីមតកជនផ្ទាល់
គឺមិនមែនបានទទួលពីសហសន្តតិជនផ្សេងទេ ហេតុនេះហើយ សន្តតិជននោះអាចមានមនោសញ្ចេតនាពិសេសចំពោះ
មតិកនោះបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត បើធ្វើដូច្នោះទៅ ឧទាហរណ៍ នីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ ក៏មិនចាំបាច់ឆ្លងកាត់តាម
ដំណាក់កាលចុះបញ្ជីនូវកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តតិជន គឺអាចជ្រើសរើសយកនីតិវិធីផ្ទេរកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់ពីមតកជន ទៅ
សន្តតិជនដែលបានលទ្ធកម្មដោយការបែងចែកនេះ ។

ក្នុងករណីបែងចែកមតិកដែលជាអចលនវត្ថុ ដោយឱ្យសន្តតិជនណាមួយទទួលកម្មសិទ្ធិតែឯង បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៣៥
មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ។ បានសេចក្តីថា ការចុះបញ្ជីក្នុងករណីនេះ ត្រូវបានបកស្រាយថាជាការចុះបញ្ជីដើម្បីមាន
លក្ខខណ្ឌតាំងដូចមានបញ្ញត្តិក្នុងមាត្រា ១៣៤ កថាខណ្ឌទី ១ ។ ក្នុងករណីដែលអចលនវត្ថុស្ថិតក្នុងស្ថានភាពកម្មសិទ្ធិ
អវិភាគ តាមសហសន្តតិកម្ម នោះសហសន្តតិជនអាចប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលអចលនវត្ថុទាំងអស់ ដែលជាមតិកនោះ
បាន ប៉ុន្តែ មិនមែនចែកមួយភាគឱ្យសន្តតិជន A ហើយមួយភាគទៀតឱ្យសន្តតិជន B ប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលនោះ
ឡើយ ពោលគឺសហសន្តតិជនទាំងអស់ ត្រូវគ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុទាំងអស់ដែលជាមតិកនោះ ក្នុងលក្ខណៈត្រួតគ្នា ។
ហើយការផ្តល់ការគ្រប់គ្រងនោះប្រមូលផ្តុំទៅឱ្យសហសន្តតិជនមួយចំនួន ជាការបែងចែកមតិក ។ ដូច្នោះ ជាលទ្ធផលនៃ
ការបែងចែកមតិក ក្នុងករណីដែលឱ្យសហសន្តតិជន A ទទួលកម្មសិទ្ធិតែឯង ប្រសិនបើឈ្មោះនៅក្នុងបញ្ជីនៅតែជារបស់
មតកជននៅឡើយ អាចចុះបញ្ជីផ្ទេរកម្មសិទ្ធិដោយផ្ទាល់ទៅឱ្យ A បាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើឈ្មោះ A និង B
ត្រូវបានចុះបញ្ជីជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ តាមរយៈសន្តតិកម្មតាមច្បាប់ ការផ្ទេរចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់ B ទៅ A
គឺគ្រាន់តែជាធ្វើជាលក្ខណៈបច្ចេកទេសប៉ុណ្ណោះ ។ ប្រសិនបើផ្តោតទៅលើអានុភាពនៃការបែងចែកមតិក ហាក់ដូចជា
មាត្រា ១៣៥ ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះការបែងចែកមតិក ដោយសារការផ្ទេរចំណែកសិទ្ធិ ដោយផ្អែកលើការព្រមព្រៀង ។
ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើសិនផ្តោតលើគោលបំណងរបស់របបបែងចែកមតិក ការផ្ទេរចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគ គឺជាការរំលាយ
ស្ថានភាពកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់មតិក ដូច្នោះ មាត្រា ១៣៥ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីការការពារតតិយជនដើម្បីឱ្យមានសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញ ។ ក្នុង
ករណីនៃសហសន្តតិកម្ម ដោយផ្អែកទៅតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៤៨ មតិកត្រូវស្ថិតនៅក្នុងកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ទៅតាម
សមាមាត្រនៃចំណែករបស់សហសន្តតិជន ដូច្នោះ ទោះបីជាមុនការបែងចែកមតិកក៏ដោយ ក៏សហសន្តតិជនអាចធ្វើ
អនុប្បទានចំណែករបស់ខ្លួនទៅឱ្យតតិយជនបាន ឬ ក៏ម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជនណាម្នាក់ អាចរឹបអូសនូវចំណែកមតិក
របស់សន្តតិជននោះបានដែរ ។ ដូច្នោះ ប្រសិនបើទទួលស្គាល់នូវអានុភាពប្រតិសកម្មនេះដោយគ្មានលក្ខខណ្ឌទេ នឹងធ្វើ
ឱ្យបាត់បង់នូវសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញ ហេតុនេះហើយបានជាអានុភាពប្រតិសកម្មនៃការបែងចែកមតិកនេះ មិនត្រូវ
បានទទួលស្គាល់ ចំពោះតតិយជនដែលបានធ្វើនីតិវិធីចុះបញ្ជី ឬ មានលក្ខខណ្ឌតាំងបានឡើយ ។ តាមលទ្ធផលនេះ
ការបែងចែកមតិកអាចនឹងបាត់បង់នូវអត្ថន័យ តែពេលនោះ សហសន្តតិជនដែលបានទទួលឥទ្ធិពលដោយសារតែវត្តមាន

របស់តតិយជននេះ អាចទាមទារឱ្យសហសន្តតិជនដែលបានបង្កើតឱ្យមានមូលហេតុនេះ ទទួលខុសត្រូវបាន ឬ អាចលុបចោលនូវការបែងចែកមតិកនេះ ដោយយកការភាន់ប្រឡំជាមូលហេតុ ហើយបែងចែកសាជាថ្មីឡើងវិញ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា តាមលទ្ធផលនៃការបែងចែក សហសន្តតិជនដែលបានលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិដែលមានលិខិត/ប័ណ្ណបញ្ជាក់សិទ្ធិ អាចទទួលលិខិត/ប័ណ្ណបញ្ជាក់សិទ្ធិនោះបាន ។ នេះគឺជាបញ្ញត្តិដើម្បីឱ្យការផ្ទេរសិទ្ធិនេះធ្វើឡើងដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ឧទាហរណ៍ សន្តតិជនដែលបានលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិលើប្រាក់បញ្ញើរបស់មតកជន អាចទទួលយកសៀវភៅគណនីធនាគារពីសន្តតិជនដែលបានរក្សាសៀវភៅគណនីនោះទុកបាន ។ ចំពោះករណីដែលសិទ្ធិលើបំណុលជាកម្មវត្ថុនៃការបែងចែកមតិកវិញ ទាក់ទងនឹងកថាខណ្ឌនេះ សូមមើលមាត្រា ១២៧៥ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩០៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ៦១៦ នៃ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ១២៧៤._ ការទាមទាររបស់ជនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្រោយការបែងចែកមតិក

ក្នុងករណីដែលជនដែលបានក្លាយជាសន្តតិជន ដោយសារជននោះត្រូវបានទទួលស្គាល់ ក្រោយពេលមតកជនបានទទួលមរណភាព មានបំណងទាមទារឱ្យបែងចែកមតិក បើសហសន្តតិជនផ្សេងទៀតបានបែងចែកមតិក ឬ បានធ្វើការចាត់ចែងផ្សេងទៀតចំពោះមតិក ជននោះមានសិទ្ធិទាមទារឱ្យសងដោយតម្លៃតែប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីទាមទារចំពោះមតិករបស់ជនដែលបានក្លាយជាសន្តតិជន ដោយការទទួលស្គាល់ ក្រោយមរណភាពរបស់មតិកជន ដែលការទទួលស្គាល់នេះបានធ្វើឡើងក្រោយការបែងចែកមតិក ។

ក្នុងករណីដែលការទទួលស្គាល់ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជន ត្រូវបានធ្វើឡើងក្រោយការបែងចែកមតិក ដោយសារតែការពិភាក្សាដើម្បីបែងចែកមតិក ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយមានវត្តមានរបស់សហសន្តតិជនទាំងអស់នៅពេលនោះ ដូច្នេះ ការពិភាក្សានោះមានសុពលភាព ។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្នុងករណីដែលមតកជនបានទទួលស្គាល់ជាកូនពេលនៅរស់ ក៏ប៉ុន្តែដោយសារតែសន្តតិជនផ្សេងទៀតមិនបានដឹង ហើយបានដកជនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់នោះចេញពីការពិភាក្សាបែងចែកមតិក ឬ ក្នុងករណីដែលការទទួលស្គាល់ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជនត្រូវបានធ្វើឡើងមុនការបែងចែកមតិក ក៏ប៉ុន្តែសន្តតិជនផ្សេងទៀតមិនបានយកចិត្តទុកដាក់ដោយមិនឱ្យជននោះចូលរួមក្នុងការបែងចែក ពេលនេះការបែងចែកនោះមិនបានធ្វើឡើងដោយមានវត្តមានរបស់សន្តតិជនទាំងអស់ទេ ដូច្នេះ ការបែងចែកនោះមោឃៈ ។ ចំពោះករណីពីរខាង

ក្រោយនេះ កូនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ អាចទាមទារចំពោះសន្តិសុខផ្សេងទៀត ឱ្យធ្វើការបែងចែកមតិកសាជាថ្មី ឡើងវិញបាន (ដោយសារថា នេះជាការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តិកម្ម ដូច្នោះ អាចធ្វើការទាមទារតែក្នុងអំឡុងពេល ដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០៤ ប៉ុណ្ណោះ) ។ ចំពោះករណីទី ១ មានន័យថា ករណីដែលបានចែងក្នុងមាត្រានេះ ការ ពិភាក្សាបែងចែកមានសុពលភាព ដូច្នោះ កូនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់នោះ មិនអាចទាមទារឱ្យធ្វើការបែងចែក សាជាថ្មី ឡើងវិញបានទេ ក៏ប៉ុន្តែ ការទទួលស្គាល់មានអានុភាពប្រតិសកម្ម (មាត្រា ៩៩៩) ដូច្នោះ ជននោះគួរតែត្រូវបានទទួលនូវ សិទ្ធិអ្វីមួយ ក្នុងនាមជាសន្តិសុខម្នាក់ ។ ដូច្នោះហើយបានជាមាត្រានេះចែងថា មានសិទ្ធិទាមទារឱ្យសងដោយតម្លៃជា ប្រាក់ប៉ុណ្ណោះ ។ ការទាមទារនេះ ក៏ជាការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តិកម្មដែរ ដូច្នោះ ត្រូវធ្វើក្នុងអំឡុងពេលដែលបាន ចែងក្នុងមាត្រា ១៣០៤ ។ ដោយសារការទាមទារឱ្យទទួលស្គាល់ក្រោយមរណភាព អាចធ្វើបានតែក្នុងអំឡុងពេល ១ ឆ្នាំ ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជនប៉ុណ្ណោះ (មាត្រា ១០០១) ហើយអំឡុងពេលនៃការទាមទារដែលបានចែងក្នុងមាត្រា នេះ មាន ៤ ឆ្នាំ ឬ លើស ចាប់ពីពេលដែលដាក់ពាក្យបណ្តឹងទាមទារឱ្យទទួលស្គាល់ ដូច្នោះ គ្មានបញ្ហាអ្វីចំពោះអំឡុងពេល ទេ ។ ប្រសិនបើសន្តិសុខផ្សេងបានធ្វើសកម្មភាពពន្យឺតនីតិវិធីនៃបណ្តឹង ដើម្បីឱ្យអំឡុងពេលនេះ កន្លងផុត ករណីដែល សន្តិសុខផ្សេងលើកឡើងនូវមាត្រា ១៣០៤ គឺជាការបំពានសិទ្ធិ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ៩១០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ

មាត្រា ១២៧៥.- លក្ខខណ្ឌតាំង ជាអាទិ៍ នៃការបែងចែកសិទ្ធិលើបំណុល

១- នៅក្នុងការបែងចែកមតិក ក្នុងករណីដែលបានបែងចែកសិទ្ធិលើបំណុលដែល មតកជនមាន ទៅតាមភាគក្រៅពីចំណែកមតិកដែលកំណត់ដោយច្បាប់ បើសហសន្តិ- ជនទាំងអស់មិនបានជូនដំណឹងពីការបែងចែកនោះ ឬ បើការបែងចែកមតិកនោះ ត្រូវបាន ធ្វើដោយលិខិតយថាភូត តែមិនបានបង្ហាញលិខិតនោះ ឬ ប្រគល់លិខិតចម្លងនោះ ទៅឱ្យកូនបំណុលទេ ពុំអាចតាំងជាមួយកូនបំណុលបានឡើយ ។

២- កូនបំណុលនៃមតកជន ដែលបានសងសំណងតាមចំណែកមតិកដែលកំណត់ ដោយច្បាប់ ចំពោះសហសន្តិជន នៅមុនពេលបានទទួលដំណឹង ដូចបានកំណត់នៅក្នុង កថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អាចតាំងចំពោះសហសន្តិជនដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មសិទ្ធិលើ បំណុល តាមការបែងចែកមតិកនោះ បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីលក្ខខណ្ឌតាំងក្នុងករណីបែងចែកសិទ្ធិលើបំណុលរបស់មតកជន ទៅតាមភាគ

ក្រៅពីចំណែកមតិកំណត់ដោយច្បាប់ ។

ក្នុងចំណោមសិទ្ធិលើបំណុលរបស់មតកជនដែលអាចបែងចែកបាន ដូចជាប្រាក់បញ្ញើ ជាអាទិ៍ ត្រូវបែងចែកដោយស្វ័យប្រវត្តិទៅសហសន្តតិជន តាមចំណែកដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ដោយផ្អែកទៅតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៤៨ កថាខណ្ឌទី ១ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមានការព្រមព្រៀងពីសហសន្តតិជនទាំងអស់ សិទ្ធិលើបំណុលនេះក៏អាចយកមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការបែងចែកមតិកបានដែរ ហើយអាចបែងចែកទៅតាមភាគក្រៅពីចំណែកមតិកំណត់ដោយច្បាប់បានដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះកូនបំណុលចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលនេះវិញ ការបែងចែកទៅតាមភាគក្រៅពីចំណែកមតិកំណត់ដោយច្បាប់ គឺគ្មានអ្វីផ្សេងក្រៅពីការធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុលនេះទេ ដូច្នេះហើយ ប្រសិនបើអនុប្បទាយមិនបានជូនដំណឹងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥០៣ ទេ កូនបំណុលនេះមិនចាំបាច់ធ្វើតាមការពិភាក្សានៃការបែងចែកមតិកនោះទេ ។ ដូច្នេះ រហូតដល់ពេលដែលសន្តតិជនទាំងអស់ ក្រៅពីសន្តតិជនដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិលើបំណុលដោយការបែងចែកនោះ បានជូនដំណឹងដល់កូនបំណុល ការបែងចែកមតិកនោះ គ្មានអត្ថន័យទេ ហេតុនេះហើយបានជាកថាខណ្ឌទី ១ នេះ កំណត់អំពីវិធីជូនដំណឹងពិសេសនេះ ។ ក្នុងចំណោមវិធីជូនដំណឹងទាំងនោះ ការជូនដំណឹងដោយសហសន្តតិជនទាំងអស់ មិនខុសពីបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥០៣ ទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលការបែងចែកមតិកត្រូវបានធ្វើដោយលិខិតយថាភូត ការបង្ហាញលិខិតយថាភូតនេះ ឬការប្រគល់លិខិតចម្លងនៃលិខិតយថាភូតនេះ គឺជាវិធីពិសេសមួយ ។

កថាខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិបញ្ជាក់អំពីលទ្ធផលដែលបានមកពីការបកស្រាយនៃមាត្រា ៥០៣ ។

មាត្រា ១២៧៦.- ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា របស់សហសន្តតិជន
សហសន្តតិជនម្នាក់ៗ ត្រូវមានបន្ទុកទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិកនោះ ដូចជាអ្នកលក់ដែរ ចំពោះសហសន្តតិជនដទៃទៀត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងឡើងដើម្បីឱ្យសហសន្តតិជនផ្សេងទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ប្រៀបបីដូចជាអ្នកលក់ដែរ ក្នុងករណីដែលវត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលសន្តតិជនបានទទួលតាមលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិក មានវិការៈ ។

ការបែងចែកមតិក គឺជាការធ្វើឱ្យមតិកដែលនៅក្នុងស្ថានភាពជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តតិជន ឱ្យទៅជាកម្មសិទ្ធិតែម្នាក់ ដោយការពិភាក្សារបស់សហសន្តតិជន ដូច្នេះហើយ តាមភាពជាក់ស្តែង គឺជាការលក់ទិញ ឬ ការដូរ ។ ដូច្នេះ ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ដែលបានចែងក្នុងមាត្រានេះ ជាការធម្មតាទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត មាត្រា ១២៧៣ ទទួលស្គាល់នូវអានុភាពប្រតិសកម្មនៃការបែងចែកមតិក ហើយប្រសិនបើចង់សង្កត់ទៅលើចំណុចនេះ មាត្រានេះអាចគិតថាជាបញ្ញត្តិស្តីពីការទទួលខុសត្រូវពិសេស ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាទទួលស្គាល់នូវអានុភាពប្រតិសកម្មក៏ដោយ ក៏ជាសារធាតុនៅតែឆ្លងកាត់តាមដំណាក់កាលផ្លាស់ប្តូរពីកម្មសិទ្ធិរបស់មតកជនទៅជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តតិជន និង ពីកម្មសិទ្ធិ

អវិភាគទៅជាកម្មសិទ្ធិតែម្នាក់ ហេតុនេះហើយ ការទទួលស្គាល់នូវការទទួលខុសត្រូវពិសេសនេះមានហេតុផលគ្រប់គ្រាន់ ។
ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលវិការៈនោះធ្ងន់ធ្ងរ (ឧទាហរណ៍ មតិកមានអចលវត្ថុ និង ប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារ ហើយតាម
លទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិក សន្តតិជន A បានទទួលអចលវត្ថុ រីឯ B បានទទួលប្រាក់បញ្ញើ ក៏ប៉ុន្តែ ពេលក្រោយមក
បានដឹងថា អចលវត្ថុជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកផ្សេង) នឹងលុបចោលការបែងចែកនេះដោយសារមានការភាន់ច្រឡំ រួចធ្វើ
ការបែងចែកមតិកសាជាថ្មីឡើងវិញ ។ ម្យ៉ាងទៀត តាមធម្មតា សន្តតិជនដែលចង់ទទួលលទ្ធកម្មនូវវត្ថុណាមួយច្រើន
តែមានឱកាសពិនិត្យវត្ថុនោះ និង ពិចារណាឱ្យបានច្បាស់លាស់ ហើយពេលធ្វើការបែងចែកមតិក ភាគច្រើនបានដឹងអំពី
វិការៈនោះហើយ ដូច្នេះមិនសូវមានវិការៈកំបាំងទេ ។ ដូច្នេះ ករណីដែលត្រូវអនុវត្តមាត្រានេះមានតិចណាស់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩១១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ៣ ការសម្រួលវាងម្ចាស់បំណុល

(កំណត់)

ពេលដែលបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ទទួលបន្ទុកដោយស្វ័យប្រវត្តិសម្រាប់សន្តតិកម្ម ក្នុងករណីដែលមតកជន
មានកាតព្វកិច្ច ហើយសន្តតិជនមានកាតព្វកិច្ចផ្ទាល់ខ្លួន ប្រសិនបើគ្មានបញ្ញត្តិសម្រួលទេ ក្រោយពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម
ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់សន្តតិជន ហើយម្ចាស់បំណុលរបស់
សន្តតិជនក៏អាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនចំពោះចំណែកមតិករបស់សន្តតិជននោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ តាមការពិត ម្ចាស់បំណុលរបស់
មតកជនច្បាស់ជាមានសិទ្ធិលើបំណុលដែលអាចយកមតិកមកទុកបម្រុង ឬ ក៏ម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជនច្បាស់ជាមាន
សិទ្ធិលើបំណុលដែលអាចយកទ្រព្យផ្ទាល់របស់សន្តតិជនហើយ ។ វិធីសម្រួលរវាងជនទាំងនោះមានដូចជាបឋមបែកទ្រព្យ
សម្បត្តិដែលមាននៅក្នុងរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ក៏ប៉ុន្តែ របបនេះយកការចុះបញ្ជីជាលក្ខខណ្ឌតាំង ដូច្នេះ តាមភាពជាក់ស្តែង
គេមិនសូវប្រើទេ ។ ហេតុដូច្នេះ ក្នុងអំឡុងពេលមួយក្រោយពិសន្តតិកម្ម (តាមធម្មតា ៣ ខែ) ត្រូវហាមកុំឱ្យធ្វើការផ្ទេរ
ឈ្មោះមតិកទៅឱ្យសន្តតិជន ហើយក្នុងអំឡុងពេលនេះ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន អាចទាមទារឱ្យជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់
គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៦៤ ហើយអាចបើកផ្លូវឱ្យទាមទារឱ្យធ្វើការរក្សាការពារទ្រព្យ
សម្បត្តិនោះ ជាអាទិ៍ ចំពោះអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្តោះអាសន្ននោះ ។ ក្នុងអំឡុងពេលនេះ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន
មិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិទៅលើទ្រព្យផ្ទាល់របស់សន្តតិជនទេ តែក្នុងអំឡុងពេលនេះ ម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជនអាចចាត់ចែង
ឱ្យរក្សាការពារទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់សន្តតិជន ជាអាទិ៍ បាន ។ នេះជាវិធីសម្រួលរវាងអ្នកទាំងពីរនេះ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ឬ បានយល់ព្រមដោយកម្រិត ម្ចាស់បំណុលរបស់
មតកជនមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិទៅលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់សន្តតិជនបានទេ រីឯម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជនក៏មិនអាច
អនុវត្តសិទ្ធិទៅលើចំណែកមតិករបស់សន្តតិជនបានដែរ ដូច្នេះមិនអាចអនុវត្តតាមវិធីសម្រួលនៃផ្នែកនេះទេ ។

មាត្រា ១២៧៧.- ការហាមឃាត់មិនឱ្យផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះម្ចាស់សិទ្ធិ

សន្តតិជន និង អ្នកគ្រប់គ្រងមតិក មិនអាចផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះម្ចាស់សិទ្ធិលើមតិក ទៅឱ្យសន្តតិជន ឬ អង្គការណាមួយ បានឡើយ រហូតដល់ពេលដែលអំឡុងពេលដែលបាន កំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះ បង់) នៃក្រមនេះ បានកន្លងហួស ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះម្ចាស់សិទ្ធិលើមតិក តាមភាពចាំបាច់ដើម្បីសងកាតព្វកិច្ច របស់មតិកជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ មិនអាចប្តូរឈ្មោះម្ចាស់សិទ្ធិលើមតិកទៅឱ្យសន្តតិជន ឬ ទៅឱ្យ អង្គការណាមួយបានទេ ដោយផ្អែកទៅតាមមូលហេតុដែលបានពន្យល់ក្នុងសេចក្តីកំណត់ខាងលើនេះ ។ ហើយក្នុងនេះ ការមិន បានកំណត់ "៣ ខែ ក្រោយពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម" សម្រាប់អំឡុងពេលនេះ ហើយយក "អំឡុងពេលដែលបានកំណត់ នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់)" គឺដោយសារតែក្នុងករណី ដែលសន្តតិជនលំដាប់ទី ១ បានបោះបង់សន្តតិកម្មចោលទាំងអស់គ្នា បញ្ហាដែលនេះនឹងកើតឡើងចំពោះសន្តតិជនលំដាប់ ទី ២ ។ បញ្ហានេះ ក៏មានដូចគ្នាចំពោះមាត្រា ១២៧៨ និង មាត្រា ១២៧៩ ដែរ ។

វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិដើម្បីឱ្យអាចធ្វើនីតិវិធីប្តូរជាប្រាក់ភ្លាម សម្រាប់ករណីដែលបានប្តូរមតិក ជាប្រាក់ ដើម្បីសងបំណុលរបស់មតិកជន ។

មាត្រា ១២៧៨.- ម្ចាស់បំណុលរបស់មតិកជន

ម្ចាស់បំណុលនៃមតិកជនពុំអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់ សន្តតិជនបានឡើយ រហូតដល់ពេលដែលអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) នៃក្រមនេះ បាន កន្លងហួស ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតិកជនមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ របស់សន្តតិជនបានទេ ដោយផ្អែកទៅលើមូលហេតុដែលបានពន្យល់ខាងលើនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះបីជាសន្តតិជនបានធ្វើ

ការយល់ព្រមទាំងស្រុង ក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៤៨ កថាខណ្ឌ ទី ១ ក៏ដោយ ក៏ដូចគ្នាដែរ គឺ យោងតាមមាត្រានេះ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតិកជន ត្រូវទទួលការកម្រិតក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិ ។ បញ្ហានេះក៏មានដូចគ្នាដែរ សម្រាប់មាត្រា ១២៧៩ ។

មាត្រា ១២៧៩._ ម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តិជន

ម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តិជន មិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ចំពោះមតិកបានឡើយ រហូតដល់ពេលដែលអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) នៃក្រមនេះ បានកន្លងហួស ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ ម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តិជនមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនលើមតិករបស់ សន្តិជននោះបានទេ ដោយផ្អែកទៅលើមូលហេតុដែលបានពន្យល់ខាងលើនេះ ។

ផ្នែកទី ៤ ការជម្រះ ជាអាទិ៍ នៅក្នុងករណីដែលមានការយល់ព្រមដោយកម្រិត

មាត្រា ១២៨០._ ការគ្រប់គ្រងមតិកនៅក្រោយពេលយល់ព្រមដោយកម្រិត

អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវបន្តការគ្រប់គ្រងមតិក ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងនាម ជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា សន្តិជនត្រូវគ្រប់គ្រងមតិកបន្តទៀត ក្រោយពីបានយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ។

ការយល់ព្រមដោយកម្រិត គឺជានីតិវិធីជម្រះដែលមានលក្ខណៈដូចជាធនក្យ័យនៃមតិកដែរ ដូច្នេះ បញ្ញត្តិនេះចែងថា អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវគ្រប់គ្រងមតិកបន្តទៀត ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ។ ក្នុងករណីនៃសន្តិកម្មតែឯង សន្តិជនដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ជាអ្នកមានករណីយកិច្ចគ្រប់គ្រង រីឯក្នុងករណី នៃសហសន្តិកម្មវិញ សន្តិជនដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងជាអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៨៩ កថាខណ្ឌទី ១ ជាអ្នកមានករណីយកិច្ចគ្រប់គ្រង ។

ម្យ៉ាងទៀត ដើម្បីធ្វើការជម្រះមតិក ជនដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវអនុវត្តតាមនីតិវិធីដែលបានចែង ពីមាត្រានេះ រហូតដល់មាត្រា ១២៨៨ ។ សន្តិជនដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត អាចទទួលសន្តិកម្មនូវមតិក សកម្មដែលនៅសល់ពីការជម្រះបាន ហើយបានយល់ព្រមទទួលដោយកម្រិត ដោយសារតែខ្លួនសង្ឃឹមថា អាចទទួល

សន្តតិកម្មនូវមតិកនេះ (ប្រសិនបើគ្មានសង្ឃឹមថា នឹងបានទទួលទេ គេច្បាស់ជាបោះបង់សន្តតិកម្មហើយ) ដូច្នោះ ទោះបីជា ឱ្យអនុវត្តនីតិវិធីនេះ ក៏គ្មានបញ្ហាអ្វីដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២៦ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំប៉ុន

មាត្រា ១២៨១.- ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន

១-អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវជូនដំណឹងជាសាធារណៈ នៅក្នុងអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានយល់ព្រមដោយកម្រិតហើយ ចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន និង អង្គការណាមួយទាំងអស់ អំពីការណ៍ដែលខ្លួនបានយល់ព្រមដោយកម្រិត និង ការណ៍ ដែលម្ចាស់បំណុល និង អង្គការណាមួយទាំងនោះ ត្រូវស្នើសុំអំពីការទាមទារនៅក្នុងអំឡុង ពេលដែលកំណត់ ។ ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលនេះ មិនត្រូវឱ្យតិចជាង ២ (ពីរ) ខែ ឡើយ ។

២-នៅក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាង លើនេះ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវសរសេររបន្ថែមថា បើម្ចាស់បំណុលមិនបានស្នើសុំ នៅក្នុងអំឡុងពេលកំណត់នោះទេ សិទ្ធិលើបំណុលនោះនឹងត្រូវដកចេញពីការជម្រះ ។ ប៉ុន្តែ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតនេះ មិនអាចដកម្ចាស់បំណុលដែលខ្លួនបានដឹងចេញបាន ឡើយ ។

៣-អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវដាស់តឿនដោយឡែកៗ ចំពោះម្ចាស់បំណុល ដែលខ្លួនបានដឹងឱ្យធ្វើការស្នើសុំ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ដើម្បីធ្វើការជម្រះមតិក ត្រូវជូនដំណឹងអំពីការយល់ព្រមដោយកម្រិតនោះ ជាអាទិ៍ ទៅ ម្ចាស់បំណុល ហើយក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ ប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលមិនបានស្នើសុំទេ ត្រូវដកឈ្មោះអ្នកនោះចេញពី ការជម្រះមតិក ។

ដើម្បីធ្វើការជម្រះមតិក អ្នកដែលបានយល់ព្រមដោយមានកម្រិត (មានន័យថាជាសន្តតិជនដែលត្រូវអនុវត្តនីតិវិធី ជម្រះ) ចាំបាច់ត្រូវដឹងអំពីអត្ថិភាពរបស់ម្ចាស់បំណុល ។ ដោយសារមតកជនបានបន្ទូលទុកនូវកិច្ចសន្យាខ្លីបរិភោគប្រាក់ ឬ បានបង្កើតហិរញ្ញវត្ថុលើអចលនវត្ថុដែលជាមតិក ឬ មានសរសេរមតកសាសន៍បញ្ជាក់ការធ្វើអង្គុយទានចំពោះតតិយជន ជាអាទិ៍ មានករណីដែលអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតអាចដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃម្ចាស់បំណុល ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមតកជន

មិនបានបន្តលុំទុកនូវអ្វីសម្រាប់ឱ្យដឹង មុនពេលទទួលមរណភាពទេ មិនអាចដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃម្ចាស់បំណុលឡើយ ។ ដូច្នេះហើយបានជាក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ក្នុងអំឡុងពេល ៥ ថ្ងៃ ក្រោយការយល់ព្រមដោយកម្រិត អ្នកយល់ព្រម ដោយកម្រិតនោះត្រូវជូនដំណឹងជាសាធារណៈចំពោះម្ចាស់បំណុល និង ចំពោះអច្ឆ័យលាភីទាំងអស់ អំពីការណ៍ដែលខ្លួន បានយល់ព្រមដោយកម្រិត និង អំពីការណ៍ដែលម្ចាស់បំណុល និង អច្ឆ័យលាភីនោះត្រូវស្នើសុំអំពីការទាមទារ ក្នុងអំឡុង ពេលកំណត់មួយ ។ ការជូនដំណឹងនេះ គឺជាការដាស់តឿនឱ្យម្ចាស់បំណុលស្នើសុំ ហើយបន្ទាប់មកត្រូវចូលដល់ដំណាក់កាល នៃនីតិវិធីជម្រះមតិក ។

តាមកថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២ ខ្លឹមសារនៃការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ត្រូវបញ្ជាក់អំពីការណ៍ដែលមតកជន បានទទួលមរណភាព ការណ៍ដែលសន្តតិជនបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ការណ៍ដែលម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ត្រូវស្នើសុំ អំពីការទាមទារសិទ្ធិលើបំណុលក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ ព្រមទាំងការណ៍ដែលម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ នោះ នឹងត្រូវដក ចេញពីការជម្រះបញ្ជី ក្នុងករណីដែលមិនបានស្នើសុំឱ្យទាន់ពេលវេលា ។ ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈនេះ ត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីរកម្ចាស់បំណុលដែលអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតមិនបានដឹង ដូច្នេះហើយ ចំពោះម្ចាស់បំណុលដែលខ្លួនបានដឹង ត្រូវធ្វើ ការដាស់តឿន ចំពោះម្ចាស់បំណុលម្នាក់ៗដោយឡែក ដើម្បីឱ្យគេស្នើសុំ (កថាខណ្ឌទី ៣) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជម្ពូន

មាត្រា ១២៨២.- សិទ្ធិបដិសេធការសងនៅក្នុងអំឡុងពេលដាស់តឿន

នៅមុនពេលផុតអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន) ខាងលើនេះ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត អាចបដិសេធការសង ចំពោះ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន និង អច្ឆ័យលាភីបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងបញ្ជាក់ថា នៅក្នុងអំឡុងពេលដាស់តឿន អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត អាចបដិសេធការសងចំពោះ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន និង អច្ឆ័យលាភី ដើម្បីឱ្យមានសមភាពរវាងម្ចាស់បំណុល តាមនីតិវិធីជម្រះ ។

ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលការខូចខាតបានកើតឡើងចំពោះម្ចាស់បំណុលផ្សេងទៀត ដោយសារការសងចំពោះម្ចាស់បំណុលណាម្នាក់ក្នុងអំឡុងពេលនៃការដាស់តឿននេះ អ្នកដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវសងនូវសំណងនៃការខូចខាតចំពោះម្ចាស់បំណុលដែលបានទទួលនូវការខូចខាតនោះ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៨៧ ។ គោលបំណងនៃមាត្រានេះ គឺរក្សានូវសមភាពក្នុងការសងចំពោះម្ចាស់បំណុល ដូច្នេះហើយ ក្នុងករណីដែល

ម្ចាស់បំណុលមានសិទ្ធិអាទិភាពក្នុងការទទួលបានការសង ដូចជាករណីដែលមតិកបានដាក់ជាហ្វីប៊ូតែក ឬ មានឯកសិទ្ធិ ជាអាទិ៍ ទោះបីជានៅក្នុងអំឡុងពេលដាស់តឿនក៏ដោយ ក៏ម្ចាស់បំណុលនេះអាចអនុវត្តសិទ្ធិនោះបានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨៣._ ការសងតាមការចែកចំណែក

ក្រោយពេលដែលអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន) ខាងលើនេះ បានកន្លងហួស អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវយក មតិកនោះមកសងឱ្យម្ចាស់បំណុលដែលបានស្នើសុំនៅក្នុងអំឡុងពេលនោះ និង ម្ចាស់បំណុល ផ្សេងទៀតដែលខ្លួនបានដឹង ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលនីមួយៗ នោះ ។ ប៉ុន្តែ ការសងនេះ ពុំអាចបំពានសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុលដែលមានសិទ្ធិអាទិភាព បានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីការសងដោយចែកចំណែក ក្រោយអំឡុងពេលកំណត់សម្រាប់ការជូនដំណឹង ។ យោងតាមមាត្រានេះ និង មាត្រាពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត លំដាប់នៃការសងមានដូចតទៅ ៖

- ១-ម្ចាស់បំណុលដែលមានសិទ្ធិអាទិភាព (វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ)
- ២-ម្ចាស់បំណុលដែលបានស្នើសុំក្នុងអំឡុងពេលជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ម្ចាស់បំណុលដែលបានដឹងដោយអ្នក យល់ព្រមដោយកម្រិត (លើកលែងតែអម្បយលាភីនីមួយៗ ។ វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ)
- ៣-អម្បយលាភីដែលបានស្នើសុំក្នុងអំឡុងពេលជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង អម្បយលាភីដែលបានដឹងដោយអ្នកយល់ ព្រមដោយកម្រិត (មាត្រា ១២៨៥)
- ៤-ម្ចាស់បំណុល និង អម្បយលាភី ដែលមិនបានស្នើសុំក្នុងអំឡុងពេលជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ហើយអ្នកយល់ព្រម ដោយកម្រិត មិនបានដឹង (មាត្រា ១២៨៨)

បន្ទាប់មក ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើមិនអាចសងបំណុលចំពោះម្ចាស់បំណុលទាំងអស់នៃលំដាប់ទី ២ ទេ ត្រូវសង ទៅតាមសមាមាត្រនៃទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលទាំងនោះ រីឯចំពោះម្ចាស់បំណុលលំដាប់ទី ៣ ទៅ មិនចាំបាច់សងទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨៤.- ការសងកាតព្វកិច្ច ជាអាទិ៍ នៅមុនពេលកំណត់

១- ទោះបីជាសិទ្ធិលើបំណុលមិនទាន់ដល់ពេលកំណត់សងក៏ដោយ អ្នកយល់ព្រម ដោយកម្រិត ត្រូវសងដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៨៣ (ការសងតាមការចែក ចំណែក) ខាងលើនេះ ។

២- ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលភ្ជាប់នឹងលក្ខខ័ណ្ឌ ឬ សិទ្ធិលើបំណុលដែលអំឡុង ពេលបន្តអត្ថិភាពមិនពិតប្រាកដ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតត្រូវសងសិទ្ធិលើបំណុលនោះ ដោយយោងតាមការវាយតម្លៃរបស់អ្នកវាយតម្លៃដែលត្រូវបានជ្រើស តាំងដោយតុលាការ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ការសងក្នុងករណីយល់ព្រមដោយកម្រិត គឺជាការជម្រះមតិក ហេតុនេះហើយ ទោះបីជាសិទ្ធិលើ បំណុលដែលមិនទាន់ដល់ពេលត្រូវសងក៏ដោយ ក៏ត្រូវសងដែរ ។

ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ ពេលសងកាតព្វកិច្ចមុនពេលកំណត់ត្រូវសង គួរតែដកបន្ថយនូវការប្រាក់សម្រាប់ អំឡុងពេលចាប់ពីពេលសងដល់ពេលកំណត់ត្រូវសង ("ការប្រាក់ពាក់កណ្តាលកាល") ។ ចំពោះវិធីគណនាការប្រាក់ពាក់ កណ្តាលកាល មានវិធីពីរ គឺវិធីគណនាតាមរូបមន្ត Leibniz (វិធីគណនាការប្រាក់សមាស) និង វិធីគណនាតាមរូបមន្ត Hoffman (វិធីគណនាការប្រាក់ធម្មតា) ហើយនៅប្រទេសជប៉ុន គេយកការប្រាក់សមាស ។

ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលភ្ជាប់នឹងលក្ខខ័ណ្ឌ ឬ សិទ្ធិលើបំណុលដែលអំឡុងពេលបន្តអត្ថិភាពមិនពិតប្រាកដ ដែលបាន ចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ តម្លៃជាសារធាតុនៃសិទ្ធិលើបំណុលនោះមានខុសគ្នាទៅតាមស្ថានភាពនៃភាពអាចបំពេញលក្ខខ័ណ្ឌ នៃសិទ្ធិនោះ ជាអាទិ៍ ដូច្នេះហើយត្រូវឱ្យអ្នកដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ធ្វើការវាយតម្លៃសិទ្ធិនោះ ហើយ ត្រូវសងទៅតាមតម្លៃនោះ ។ អ្នកវាយតម្លៃត្រូវវាយតម្លៃទៅតាមភាពពិតជាក់ស្តែង ឬ តាមផ្លូវច្បាប់ នូវភាពនៃ ការបំពេញលក្ខខ័ណ្ឌ ជាអាទិ៍ ហើយធ្វើការគណនាតម្លៃនោះ ។ ឧទាហរណ៍ មានកិច្ចសន្យាមួយថា បង់ឱ្យមួយឆ្នាំ ១០០ ដុល្លារ រហូតមួយជីវិត ក្នុងករណីនេះ ត្រូវធ្វើការប៉ាន់ស្មាននូវអំឡុងពេលដែលអាចរស់រានមានជីវិត ដោយមើលទៅតាម អាយុកាលមធ្យម ឬ ស្ថានភាពសុខភាពរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធ ជាអាទិ៍ ហើយកាត់បន្ថយនូវការប្រាក់ពាក់កណ្តាលកាល ដែល គណនាតាមវិធីខាងលើ បន្ទាប់មកធ្វើការគណនានូវតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃសិទ្ធិនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨៥._ ការសងចំពោះអង្គុយលាភី

អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត មិនអាចសងទៅឱ្យអង្គុយលាភីបានឡើយ បើមិនទាន់បានសងចំពោះម្ចាស់បំណុលនីមួយៗ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៨៣ (ការសងតាមការចែកចំណែក) និង មាត្រា ១២៨៤ (ការសងកាតព្វកិច្ច ជាអាទិ៍ នៅមុនពេលកំណត់) ខាងលើនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ការសងចំពោះអង្គុយលាភី ត្រូវមានលំដាប់ក្រោយការសងចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ។

មូលហេតុនៃការតាក់តែងបញ្ញត្តិនេះ គឺទីមួយ សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃមតកជន ត្រូវបានកំណត់ជាស្ថាពរមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ដោយមើលទៅតាមស្ថានភាពទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ផ្ទុយទៅវិញ សិទ្ធិរបស់អង្គុយលាភី ត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយចិត្តសប្បុរសធម៌របស់មតកជនដោយឯកតោភាគី ហេតុនេះហើយ ត្រូវឱ្យអាទិភាពទៅលើសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃមតកជនវិញ ។ ទីពីរ គឺប្រសិនបើឱ្យសមភាពរវាងម្ចាស់បំណុល និង អង្គុយលាភីទៅ អាចមានករណីដែលធ្វើអង្គុយទានដោយមានគោលបំណងបំពានសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុល ។ មាត្រា ៥៧៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជាក៏មានគោលគំនិតដូចគ្នាដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨៦._ ការប្តូរមតិកជាប្រាក់

១-ប្រសិនបើចាំបាច់ត្រូវលក់មតិកដើម្បីសង ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៨៣ (ការសងតាមការចែកចំណែក) រហូតដល់មាត្រា ១២៨៥ (ការសងចំពោះអង្គុយលាភី) ខាងលើនេះ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវលក់មតិកនោះ តាមវិធីលក់ដោយបង្ខំ ឬ លក់ក្នុងតម្លៃខ្ពស់ជាងការវាយតម្លៃរបស់អ្នកវាយតម្លៃដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ។

២-អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ឬ អង្គុយលាភី អាចក្លាយជាអ្នកទិញដោយផ្ទាល់ខ្លួន នៅក្នុងការលក់ដោយបង្ខំ ឬ ការលក់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីលក់ ក្នុងករណីដែលមានភាពចាំបាច់ត្រូវប្តូរជាប្រាក់នូវមតិក ដើម្បីសងបំណុល ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីវិធីលក់ គឺការលក់ដោយបង្ខំ ឬ ការលក់ដោយខ្លួនឯងក្នុងតម្លៃខ្ពស់ជាងការវាយតម្លៃរបស់អ្នកវាយតម្លៃដែលបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ។ ការចែងដូចនេះ គឺដោយសារតែត្រូវលក់តាមតម្លៃត្រឹមត្រូវមួយដើម្បីកុំឱ្យខូចប្រយោជន៍របស់ម្ចាស់បំណុល ។ គួរតែជ្រើសតាំងអ្នកវាយតម្លៃអចលនវត្ថុ ធ្វើជាអ្នកវាយតម្លៃ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីអ្នកទិញតាមការលក់ដោយបង្ខំ ឬ តាមការលក់ទិញនេះ ។ តាមផ្លូវច្បាប់ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ជាអ្នកទទួលសន្តិកម្ម ដូច្នេះហាក់ដូចជាការទិញវត្ថុរបស់ខ្លួនឯង មានលក្ខណៈផ្ទុយ ក៏ប៉ុន្តែ ជាសារធាតុពេលធ្វើការជម្រះ វត្តនេះត្រូវចាត់ទុកជាវត្ថុផ្សេងពីទ្រព្យសម្បត្តិរបស់សន្តិករ ដូច្នេះហើយ អ្នកនេះក៏មានលក្ខណសម្បត្តិជាអ្នកទិញដែរ ។ មាត្រា ១២៥៨ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា អានុភាពនៃការយល់ព្រមដោយកម្រិត គឺការចាត់ទុកថា សិទ្ធិនិង ករណីយកិច្ចដែលសន្តិករមានចំពោះមតកជននោះ មិនត្រូវបានលក់ដោយព្យាករណ៍ភាពទេ ហើយមាត្រា ១២៨៦ នេះមានគោលគំនិតដូចគ្នាដែរ ។ ចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ឬ អច្ឆ័យលាភីវិញ គ្រាន់តែចែងតាមភាពជាក់ស្តែងតែប៉ុណ្ណោះ ចំណែកឯការទូទាត់នូវថ្លៃលក់ទិញ និង តម្លៃនៃសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ខ្លួន មិនអាចធ្វើបានទេ ដោយយោងទៅតាមគោលគំនិតនៃបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជម្ពូន

មាត្រា ១២៨៧.- ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងមិនត្រឹមត្រូវ

១-ប្រសិនបើអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតមានការធ្វេសប្រហែស ក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ឬ ការដាស់តឿនដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន) នៃក្រមនេះ ឬ បើពុំអាចសងទៅឱ្យម្ចាស់បំណុល ឬ អច្ឆ័យលាភីដទៃទៀត ដោយសារបានសងទៅឱ្យម្ចាស់បំណុល ឬ អច្ឆ័យលាភីណាផ្សេងនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា៨ដែលនេះទេ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតនោះ ត្រូវសងសំណងការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយសារហេតុនោះ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ពុំរារាំងការទាមទារសំណងការខូចខាតរបស់ម្ចាស់បំណុល ឬ អច្ឆ័យលាភីដទៃ ចំពោះម្ចាស់បំណុល ឬ អច្ឆ័យលាភីដែលបានទទួលការសង ដោយដឹងអំពីភាពមិនត្រឹមត្រូវនៃការសងនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិស្តីអំពីការទាមទារសំណងនៃការខូចខាតចំពោះអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត និង ម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ដែលបានទទួលការសង ថ្វីត្បិតតែបានដឹងអំពីភាពមិនត្រឹមត្រូវនៃការសង ក្នុងករណីដែលអ្នកយល់ព្រមដោយ កម្រិត បានសងទៅឱ្យម្ចាស់បំណុល ឬ អង្គការណាមួយ ដោយការមិនគោរពតាមនីតិវិធី ហើយដែលធ្វើឱ្យ ខូចខាតដល់ម្ចាស់បំណុល ផ្សេងទៀត ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងតែអំពីការខូចខាតដែលបានកើតឡើង ដោយសារអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតមានការចូល ប្រហែសក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ឬ ការដាស់តឿនដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៨១ ឬ ដោយសារ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតបានសងដោយមិនអនុវត្តសិទ្ធិបដិសេធការសង ក្នុងអំឡុងពេលដាស់តឿន ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិ នៃមាត្រា ១២៨២ ក៏ដោយ ប៉ុណ្ណោះ ។ ហើយមាត្រា ១២៨២ ចែងតែអំពីសិទ្ធិ ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះបានចែង ពិសេសអំពីករណីយកិច្ចក្នុងការសងនូវសំណងនៃការខូចខាត ។ ក្រៅពីនេះ ចំពោះការសងមិនត្រឹមត្រូវដោយមិនគោរព តាមបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៨៣ ដល់ មាត្រា ១២៨៥ តាមការបកស្រាយ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវសងនូវ សំណងនៃការខូចខាតដោយសារអំពើនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ដែលទទួលបានការខូចខាតដោយសារលទ្ធផលនៃការសងមិនត្រឹមត្រូវ អាចទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាតពីម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ដែលបានទទួលការសង ទោះបីជាបានដឹងថា មានភាពមិន ត្រឹមត្រូវក្នុងការសងនោះក្តី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨៨.- ករណីដែលពុំបានស្នើសុំ

ម្ចាស់បំណុល និង អង្គការណាមួយ ដែលពុំបានស្នើសុំនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបាន កំណត់នៅក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃ មាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន) នៃក្រមនេះ ហើយដែល អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតពុំអាចដឹងបាន អាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបាន ត្រឹមតែចំពោះ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសេសសល់ប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះជនដែលមានសិទ្ធិប្រាតិភោគលើវត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលបានកំណត់ជាក់លាក់ក្នុងចំណោម មតិក ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការសងចំពោះម្ចាស់បំណុល ក្រោយនីតិវិធីជម្រះមតិក ។

ការសងចំពោះម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ត្រូវធ្វើតាមលំដាប់ដែលបានត្រូវក្នុងសេចក្តីកំណត់នៃមាត្រា ១២៨៣ ។ ហើយក្រោយពីបានសងទៅលំដាប់ទី ៣ ដែលបានបង្ហាញក្នុងនោះ មានន័យថា ក្រោយពីបានសងចំពោះអង្គុយលាភី ហើយនៅសល់មតិកទៀត អាចសងចំពោះម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ដែលមានលំដាប់ទី ៤ មានន័យថា ម្ចាស់បំណុលដែលមិនបានស្នើសុំក្នុងអំឡុងពេលជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ព្រមទាំងអង្គុយលាភីដែលអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតមិនបានដឹង អាចអនុវត្តសិទ្ធិទៅលើមតិកដែលនៅសល់នោះ ។ មាត្រានេះមិនចែងអំពីអំឡុងពេលដែលអាចអនុវត្តសិទ្ធិនោះទេ ក៏ប៉ុន្តែអាចបកស្រាយថា អាចអនុវត្តសិទ្ធិនេះរហូតដល់ពេលដែលមតិកនៅសល់នោះត្រូវបានព្យាករណ៍ទៅនឹងទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់សន្តតិជន ឬ រហូតដល់ពេលដែលសន្តតិជននោះបានចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់នោះ ។ នេះក៏ព្រោះថានៅពេលសន្តតិជនដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត បានធ្វើរហូតដល់នីតិវិធីនៃការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដែលបញ្ជាក់អំពីការដកហូតសិទ្ធិហើយក្តី ការណ៍ដែលឱ្យម្ចាស់បំណុលរបស់មតិកជនមានសិទ្ធិទាមទាររហូត ដរាបណាមិនទាន់កន្លងផុតអាជ្ញាយុកាលនៃការរលត់សិទ្ធិនោះ មិនមែនជាការត្រឹមត្រូវឡើយ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិអញ្ញត្រកម្មស្តីពីជនដែលមានសិទ្ធិប្រាតិភោគលើវត្ថុ ឬ សិទ្ធិជាក់លាក់ណាមួយក្នុងចំណោមមតិក ។ ចំពោះវត្ថុ ឬ សិទ្ធិជាក់លាក់ណាមួយដែលត្រូវជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគ ក្នុងករណីដែលបានប្តូរជាប្រាក់ក្នុងនីតិវិធីជម្រះ ជនដែលមានសិទ្ធិប្រាតិភោគ អាចទទួលសំណងជាអាទិភាពពីប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់តាមនីតិវិធីនៃឧបាទេសកម្មលើវត្ថុ ហើយក្នុងករណីដែលបានធ្វេសប្រហែស សិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានធានាដោយសិទ្ធិប្រាតិភោគនោះ នឹងក្លាយទៅជាសិទ្ធិដែលមិនត្រូវបានធានា ។ ហេតុនេះ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ចែងអំពីវត្ថុជាអាទិ៍ ដែលមិនបានប្តូរជាប្រាក់ ក្នុងនីតិវិធីជម្រះ ។ ឆ្ពោះបីជាបានយល់ព្រមដោយកម្រិតក៏ដោយ ក៏គ្មានឥទ្ធិពលទៅលើសិទ្ធិប្រាតិភោគដែរ ដូច្នេះ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ គ្រាន់តែជាបញ្ញត្តិត្រឹមត្រូវលើការណ៍នេះប៉ុណ្ណោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ

មាត្រា ១២៨៩.- ករណីដែលមានសន្តតិជនច្រើននាក់

- ១-នៅក្នុងករណីដែលមានសន្តតិជនច្រើននាក់ បើមានការយល់ព្រមដោយកម្រិត តុលាការត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ពីក្នុងចំណោមសន្តតិជនទាំងនោះ ។
- ២-អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវបំពេញរាល់សកម្មភាពចាំបាច់ក្នុងការគ្រប់គ្រងមតិក និង សងកាតព្វកិច្ច ដើម្បីខ្លួនឯងផ្ទាល់ និង ជំនួសសហសន្តតិជនដទៃទៀត ។
- ៣-បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន)

រហូតដល់មាត្រា ១២៨៨ (ករណីដែលពុំបានស្នើសុំ) ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូច គ្នាផងដែរ ចំពោះអ្នកគ្រប់គ្រង ។ ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលដែលត្រូវជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន) នៃក្រមនេះ មានចំនួន ១០ (ដប់) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានជ្រើសតាំងអ្នក គ្រប់គ្រង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលសហសន្តិជនទាំងអស់បានយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រង មតិក ហើយអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកនេះត្រូវធ្វើនីតិវិធីជម្រះ ជាអាទិ៍ ។

ក្នុងករណីសហសន្តិកម្ម សន្តិជនទាំងអស់ដែលមិនបានបោះបង់សន្តិកម្ម ត្រូវដាក់ពាក្យសុំយល់ព្រមដោយកម្រិត ទាំងអស់គ្នា (មាត្រា ១២៥៦ កថាខណ្ឌទី ២) ។ ក្នុងករណីនេះ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះចែងថា នៅពេលដែល ទទួលពាក្យសុំនេះ តុលាការត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកក្នុងចំណោមសហសន្តិជន ។ ពេលដាក់ពាក្យសុំយល់ព្រម ដោយកម្រិត តាមធម្មតា សហសន្តិជនត្រូវទាមទារឱ្យតុលាការធ្វើការជ្រើសតាំងជនណាម្នាក់ក្នុងចំណោមសហសន្តិជន ទាំងអស់នោះធ្វើជាអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ។ ការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិករបៀបនេះ ក៏ព្រោះថា ប្រសិនបើធ្វើការជម្រះ មតិកដោយសហសន្តិជនទាំងអស់គ្នាទៅ មានការស្មុគស្មាញណាស់ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ។ តាមផ្លូវច្បាប់ អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវបានវាយតម្លៃថាជា អ្នកតំណាងតាមផ្លូវច្បាប់របស់សហសន្តិជនផ្សេងទៀត ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីការអនុវត្តដូចគ្នាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងនីតិវិធីជម្រះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ជំពូកទី ៧ នីតិវិធីនៃសន្តិកម្ម

មាត្រា ១២៩០... នីតិបុគ្គលមតិក

ប្រសិនបើពុំច្បាស់ថាមានសន្តិកម្មទេ មតិកនោះត្រូវក្លាយជានីតិបុគ្គល ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ប្រសិនបើពុំច្បាស់ថាមានសន្តិកម្មទេ មតិកនោះត្រូវក្លាយជានីតិបុគ្គល ។ ក្នុងករណីដែលគ្មានសន្តិកម្មទេ ប្រធាននៃកម្មសិទ្ធិមតិកនោះក៏គ្មានដែរ ដូច្នោះ ប្រសិនបើគ្មានបញ្ញត្តិអំពីករណីនេះទេ

ចំពោះអចលនវត្ថុ ត្រូវធ្លាក់ទៅជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ (សូមមើលមាត្រា ១៦១) រីឯចលនវត្ថុវិញ អ្នកដែលបានកាន់កាប់មុន អាចនឹងក្លាយទៅជាកម្មសិទ្ធិករនៃចលនវត្ថុនោះ (សូមមើលមាត្រា ១៨៨) ។ ដូច្នេះ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន នឹង មានការពិបាកក្នុងការទទួលបានសង ឬ ក៏ការប្រឆាំងយកចលនវត្ថុនឹងអាចកើតឡើង ហើយធ្វើឱ្យមានការជ្រុលច្របល់ ដល់សង្គម ហេតុនេះហើយបានជាត្រូវចាត់ទុកថាមតិកនោះជានីតិបុគ្គល ហើយឱ្យនីតិបុគ្គលនោះធ្វើជាប្រធាននៃសិទ្ធិលើ មតិកនោះ ។ បន្ទាប់មក ត្រូវធ្វើការជម្រះ ជាអាទិ៍ ទៅតាមនីតិវិធីដែលបានចែងក្នុងមាត្រាបន្តបន្ទាប់នេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩១.- ការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រង

១- ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៩០ (នីតិបុគ្គលមតិក) ខាងលើ នេះ តុលាការត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក តាមពាក្យសុំរបស់បុគ្គលដែលមានទំនាក់ ទំនងនឹងផលប្រយោជន៍ មេឃុំ ឬ ចៅសង្កាត់នៃលំនៅឋាន ចុងក្រោយរបស់មតកជន ឬ តំណាងអយ្យការ ។

២- បើបានជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកហើយ តុលាការត្រូវធ្វើការជូនដំណឹងជា សាធារណៈអំពីការណ៍នោះ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីនៃការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ។

ក្នុងករណីដែលមិនដឹងច្បាស់លាស់ថាមានសន្តិសុខ មតិកត្រូវចាត់ទុកថាជានីតិបុគ្គលតាមផ្លូវច្បាប់ ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៩០ ក៏ប៉ុន្តែ គ្មានអ្នកណាគ្រប់គ្រងទេ ហេតុនេះហើយបានជាតម្រូវឱ្យតុលាការ ធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក តាមពាក្យសុំរបស់បុគ្គលជាក់លាក់ណាម្នាក់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រានេះ ។ អ្នក គ្រប់គ្រងមតិក ត្រូវទទួលសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចដែលចែងក្នុងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៩២ ហើយត្រូវប្រតិបត្តិកិច្ចការ ច្បាប់មួយចំនួនធំ ដូច្នេះហើយ គួរតែជ្រើសតាំងអ្នកច្បាប់ ដូចជាមេធាវី ឱ្យទទួលមុខងារនេះ ទើបជាការសមរម្យ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីនីតិវិធីជូនដំណឹងជាសាធារណៈក្រោយពេលជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩២._ សិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង

១-អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ណដែលទាក់ទងទៅនឹងមតិក ដោយគ្មាន ការយឺតយ៉ាវ ។

២-អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវថែរក្សា និង គ្រប់គ្រងមតិក ។ បើមានការចាំបាច់ដើម្បីថែ រក្សា និង គ្រប់គ្រងមតិកនោះ អ្នកគ្រប់គ្រងអាចប្តូរមតិកជាប្រាក់ ឬ អាចចាត់ចែង មតិកនោះបាន ដោយទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។

៣-បើមានការទាមទារពីម្ចាស់បំណុលរបស់មតិកជន ឬ អង្គការណាមួយ អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវរាយការណ៍អំពីស្ថានភាពនៃមតិកទៅឱ្យជននោះ ។

៤-អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវអនុវត្តតាមចំណុចនីមួយៗ ដែលបានកំណត់ក្នុងបញ្ញត្តិចាប់ពី មាត្រា ១២៨២ (សិទ្ធិបដិសេធការសងនៅក្នុងអំឡុងពេលដាស់តឿន) រហូតដល់មាត្រា ១២៨៨ (ករណីដែលពុំបានស្នើសុំ) នៃក្រមនេះ ដែលត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នា ដោយ យោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៩៦ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿនចំពោះម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍) ខាងក្រោមនេះ ។

៥-តាមការបង្គាប់របស់តុលាការ អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវស្រាវជ្រាវអង្គហេតុ ហើយត្រូវ ធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍អំពីលទ្ធផលនោះទៅតុលាការ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ។

នីតិបុគ្គលមតិកត្រូវគ្រប់គ្រងដោយអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ។ ការងារសំខាន់ៗរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិក គឺការភ្ជាប់ឱ្យដឹង អំពីមតិកទាំងអស់ ការសងបំណុលរបស់មតិកជន ហើយការបែងចែកមតិកដែលនៅសល់ទៅឱ្យអ្នកមាននិស្ស័យពិសេស ឬ បង្វិលមតិកនោះទៅឱ្យរដ្ឋ ហើយដើម្បីធ្វើការងារទាំងនេះ ក្នុងករណីចាំបាច់ ត្រូវចាត់ចែងប្តូរមតិកនោះជាប្រាក់ ដោយ ទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។ មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចដែលចាំបាច់ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពទាំងអស់នេះ ។ អ្នកគ្រប់គ្រងមតិក គឺជាអ្នកតំណាងរបស់នីតិបុគ្គលមតិក (អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់) ហើយធ្វើសកម្មភាព គតិយុត្តក្នុងនាមជា "អ្នកគ្រប់គ្រងនីតិបុគ្គលមតិករបស់មតិកជនឈ្មោះ :....." ។

កថាខណ្ឌទី ១ គឺជាការធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ណដែលទាក់ទងនឹងមតិក ។ ការធ្វើបញ្ជីគឺមិនត្រឹមតែទ្រព្យសកម្មទេ រាល់កាតព្វកិច្ចនៃសន្តិកម្មដែលអាចដឹងបាន ក៏ចាំបាច់ត្រូវបញ្ចូលទៅក្នុងបញ្ជីនេះទាំងអស់ ។

កថាខណ្ឌទី ២ គឺការថែរក្សា និង ការគ្រប់គ្រងមតិក ហើយការថែរក្សា និង ការគ្រប់គ្រងនេះត្រូវធ្វើដើម្បីឱ្យបាន

សម្រេចនូវគោលបំណងដែលបានពន្យល់ខាងលើនេះ ដូច្នេះ ប្រសិនបើមានការចាំបាច់ អ្នកគ្រប់គ្រងអាចប្តូរជាប្រាក់ ឬ ចាត់ចែងមតិកនោះ ដោយទទួលបានការអនុញ្ញាតពីតុលាការបាន ។

កថាខណ្ឌទី ៣ គឺករណីយកិច្ចធ្វើការរាយការណ៍ចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតិកជន ជាអាទិ៍ ។ អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវ ផ្តល់ជាចំហនូវព័ត៌មានផ្សេងៗស្តីពីតម្លៃនៃមតិក ឬ ខ្លឹមសារ ឱ្យអ្នកដែលមានពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ។

កថាខណ្ឌទី ៤ គឺជាបញ្ញត្តិក្រើនរំលឹក ។

កថាខណ្ឌទី ៥ គឺជាករណីយកិច្ចធ្វើការស្រាវជ្រាវនូវអង្គហេតុ ។ ការស្រាវជ្រាវនេះ មិនត្រឹមតែមានការស្រាវជ្រាវ អំពីមតិកប៉ុណ្ណោះទេ មានរួមទាំងការស្រាវជ្រាវអ្នកមាននិស្ស័យពិសេសដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៩៩ ផងដែរ ។
(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៣ និង មាត្រា ៩៥៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩៣.- កម្រៃសម្រាប់ អ្នកគ្រប់គ្រង

តុលាការអាចផ្តល់កម្រៃសមរម្យ ចេញពីក្នុងចំណោមមតិក ឱ្យទៅអ្នកគ្រប់គ្រង បាន ដោយគិតពីថាវាណាទៅលើស្ថានភាពនៃមតិក និង ស្ថានភាពផ្សេងទៀត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីកម្រៃសម្រាប់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ។

ដូចដែលបានពន្យល់ក្នុងមាត្រា ១២៩១ រួចមកហើយ គួរតែជ្រើសតាំងអ្នកច្បាប់ ដូចជាមេធាវី ជាអាទិ៍ ធ្វើជា អ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ដូច្នេះហើយត្រូវតែបង់កម្រៃឱ្យសមរម្យទៅតាមនោះដែរ ។ នៅប្រទេសជប៉ុន តុលាការបានបង្កើតនូវ តារាងបទដ្ឋាននៃកម្រៃនេះ ដោយយកតម្លៃមតិក អំឡុងពេលគ្រប់គ្រងកិច្ចការដែលត្រូវធ្វើ (មានបណ្តឹងឬទេ បានប្តូរ មតិកជាប្រាក់ឬទេ ជាអាទិ៍) មកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនា ដើម្បីសម្រេចនូវកម្រៃនេះដោយលក្ខណៈសត្យានុម័ត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៣ និង មាត្រា ២៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩៤.- ករណីដែលដឹងច្បាស់អំពីសន្តិសុខ

ប្រសិនបើដឹងច្បាស់ថាមានសន្តិសុខ នីតិបុគ្គលមតិកត្រូវចាត់ទុកថាពុំមានអត្ថិភាព តាំងពីដំបូង ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះពុំរារាំងអានុភាពនៃសកម្មភាពដែលអ្នកគ្រប់គ្រងបានធ្វើ ហើយ នៅក្នុងទំហំនៃសិទ្ធិអំណាចរបស់ខ្លួនឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីដែលបានដឹងថាមានសន្តិធន ក្រោយពេលជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិ ។

ក្រោយពេលបានជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិ ហើយអ្នកគ្រប់គ្រងមតិនេះ បានអនុវត្តសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ច តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៩២ ហើយ ក្នុងករណីដែលបានដឹងអំពីសន្តិធន តាមការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដើម្បីស្វែងរក សន្តិធនតាមមាត្រា ១២៩៧ ឬ ដោយមូលហេតុផ្សេងៗ អានុភាពនៃការឱ្យកម្មសិទ្ធិមតិទៅនរណាម្នាក់ ឬ អានុភាពនៃ ការចាត់ចែងមតិនឹងមានបញ្ហា ។ មាត្រានេះ បានចាត់ទុកថា នីតិបុគ្គលមតិ គ្មានអត្ថិភាពតាំងពីដំបូង ហើយចាត់ទុកថា សន្តិធនបានទទួលសន្តិកម្មមតិនោះ តាំងពីពេលដែលមតិជនបានទទួលមរណភាព រីឯសកម្មភាពដែលបានធ្វើឡើង ក្រោមសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាព ដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍របស់តតិយជន ផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩៥.- ពេលរលត់សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង

១-សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវរលត់ នៅពេលដែលសន្តិធនបានយល់ ព្រមទទួលសន្តិកម្ម ។

២-បើសន្តិធន បានយល់ព្រមទទួលសន្តិកម្មហើយ អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវគណនាអំពី ការគ្រប់គ្រងនោះ ចំពោះសន្តិធន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិ ក្នុងករណីដែលបានដឹងថាមានសន្តិធន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីពេលរលត់សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ។ ទោះបីជាបានដឹងថាមានសន្តិធនក៏ដោយ ប្រសិនបើសន្តិធននេះបោះបង់សន្តិកម្ម នោះនឹងធ្លាក់ចូលក្នុងស្ថានភាពមិនដឹងថាមានសន្តិធនច្បាស់លាស់ម្តងទៀត ដូច្នោះ មាត្រានេះបញ្ជាក់ថា សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមិនត្រូវរលត់រហូតដល់សន្តិធនយល់ព្រមសន្តិកម្ម ។ ការ យល់ព្រមនេះ មានរួមទាំងការយល់ព្រមទាំងស្រុង និង ការយល់ព្រមដោយកម្រិត ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិបង្គាប់ឱ្យអ្នកគ្រប់គ្រងមតិបង្ហាញឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវស្ថានភាពដែលខ្លួនបានគ្រប់គ្រង រហូតដល់ពេលនោះ ក្នុងករណីដែលសន្តិធនបានយល់ព្រមសន្តិកម្ម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩៦.- ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿនចំពោះម្ចាស់បំណុល
ជាអាទិ៍

១-បើពុំបានដឹងច្បាស់អំពីអត្ថិភាពនៃសន្តតិជន នៅក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) ខែ
បន្ទាប់ពីបានធ្វើការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នៃ
មាត្រា ១២៩១ (ការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រង) នៃក្រមនេះទេ អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវជូនដំណឹង
ជាសាធារណៈ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន និង អច្ច័យ-
លាភីទាំងអស់ អំពីការណ៍ដែលម្ចាស់បំណុល និង អច្ច័យលាភីទាំងនោះ ត្រូវស្នើសុំអំពី
ការទាមទារក្នុងអំឡុងពេលដែលកំណត់ ។ ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលនេះ មិនត្រូវឱ្យតិចជាង ២
(ពីរ) ខែ ឡើយ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង
ការដាស់តឿន) និង បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៨២ (សិទ្ធិបដិសេធការសងនៅក្នុងអំឡុងពេល
ដាស់តឿន) រហូតដល់មាត្រា ១២៨៨ (ករណីដែលពុំបានស្នើសុំ) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមក
អនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ។
ប៉ុន្តែ អ្នកគ្រប់គ្រង ពុំអាចក្លាយជាអ្នកទិញនៅក្នុងការលក់ដោយចង្ហើ ឬ ការលក់ដែលបាន
កំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៨៦ (ការប្តូរមតិកជាប្រាក់) នៃក្រមនេះ ដែល
ត្រូវបានយកមកអនុវត្តដូចគ្នា បានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿនចំពោះម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ។

គោលបំណងនៃនីតិបុគ្គលមតិក គឺការជម្រះមតិក ហេតុនេះហើយ ជាបឋម មតិកត្រូវយកទៅសងម្ចាស់បំណុល
របស់មតកជន និង អច្ច័យលាភី ។ នីតិវិធីនេះ ស្រដៀងគ្នានឹងករណីនៃការយល់ព្រមដោយកម្រិតដែរ ដូច្នេះ ជាគោល
ការណ៍ បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៨១ ដល់មាត្រា ១២៨៨ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិអំពីអំឡុង
ពេលដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៨១ មិនអាចយកមកអនុវត្តដូចគ្នា ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា
នេះ ចែងបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីអំឡុងពេល ហើយកថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីការអនុវត្តដូចគ្នា តាមបញ្ញត្តិចាប់ពីកថាខណ្ឌទី
២ នៃមាត្រា ១២៨១ ទៅ ។

ដោយសារតែអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ជាអ្នកតំណាងតាមផ្លូវច្បាប់របស់នីតិបុគ្គលមតិក វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ២
ចែងអំពីការកម្រិតចំពោះជននោះ ។ ចំណុចនេះ ខុសគ្នានឹងអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៩៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជំនុំជម្រះ

មាត្រា ១២៩៧.- ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈស្វែងរកសន្តិធន

១-ក្រោយពីអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៩៦ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿនចំពោះម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍) ខាងលើនេះ បានកន្លងហួស ប្រសិនបើនៅតែមិនទាន់ដឹងច្បាស់ថាមានសន្តិធននៅឡើយ តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ឬ តំណាងអយ្យការ តុលាការត្រូវធ្វើការជូនដំណឹងជាសាធារណៈថា ប្រសិនបើមានសន្តិធន សន្តិធននោះត្រូវធ្វើការស្នើសុំអំពីការណ៍នោះ នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលកំណត់ ។ ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលនេះ មិនត្រូវឱ្យតិចជាង ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ឡើយ ។

២-បើប៉ាន់ប្រមាណឃើញថាគ្មានសេសសល់មតិកទេ អ្នកគ្រប់គ្រង ឬ តំណាងអយ្យការ មិនអាចធ្វើការទាមទារដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដើម្បីស្វែងរកសន្តិធន ។

ការជូនដំណឹងចំពោះម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ដែលចែងក្នុងមាត្រា ១២៩៦ ជាការជូនដំណឹងចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ជាអាទិ៍ ហើយតាមរយៈការជូនដំណឹងនេះ គេអាចដឹងថា មតកជនបានទទួលមរណភាព និង អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកត្រូវបានជ្រើសតាំង ។ ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើមានសន្តិធន សន្តិធននេះអាចដឹងថា សន្តិធនត្រូវបានចាប់ផ្តើម តាមរយៈការជូនដំណឹងនេះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីធ្វើការដកហូតសិទ្ធិដែលចែងក្នុងមាត្រា ១២៩៨ មាត្រានេះចែងជា បុរេលក្ខខណ្ឌថា ត្រូវធ្វើការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ចំពោះសន្តិធន ។

ក៏ប៉ុន្តែ ការដកហូតសិទ្ធិសន្តិធន ជាអាទិ៍ គឺជារបបមួយដែលបង្កើតឡើងដើម្បីធ្វើការសម្រេចឱ្យបានឆាប់រហ័សនូវអ្នកដែលត្រូវទទួលមតិក ក្នុងករណីដែលមានមតិក ហើយក្នុងករណីដែលប៉ាន់ប្រមាណឃើញថា គ្មានសេសសល់មតិក ក្រោយពីការសងបំណុល ជាអាទិ៍ របស់មតកជនទេ ទោះបីជាខំប្រឹងប្រែងស្វែងរកសន្តិធនក៏ដោយ ក៏គ្មានប្រយោជន៍ ដែរ ។ ហេតុនេះហើយបានជា ចំពោះករណីបែបនេះ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា មិនចាំបាច់ស្វែងរកសន្តិធនទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលប៉ាន់ប្រមាណឃើញថាគ្មានសេសសល់មតិកទេ ប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនមានច្រើននាក់ ការគ្រប់គ្រងមតិកត្រូវបញ្ចប់ ក្រោយពីបានសងដោយចែកចំណែក ដោយយោងទៅតាមមាត្រា ១២៨៣ ដែលត្រូវបានយកមកអនុវត្តដូចគ្នា តាមមាត្រា ១២៩៦ កថាខណ្ឌទី ២ ឬ ប្តូរទៅនីតិវិធីផ្សេងទៀតនៃមតិកនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩៨.- ការដកហូតសិទ្ធិតាមការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ

បើគ្មានការស្នើសុំថា ខ្លួនជាសន្តតិជន នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុង បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៩៧ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈស្វែងរកសន្តតិជន) ខាងលើនេះទេ សន្តតិជន ព្រមទាំងម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន និង អច្ឆ័យលាភី ដែលអ្នកគ្រប់គ្រងមិន អាចដឹងបាន ពុំអាចអនុវត្តសិទ្ធិបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការដកហូតសិទ្ធិសន្តតិជន ជាអាទិ៍ ដែលជាលទ្ធផលនៃការប្រកាសជាសាធារណៈ ដោយយោងតាម មាត្រា ១២៩៧ ។

ក្នុងករណីដែលគ្មានសន្តតិជនចេញបង្ហាញខ្លួនតាមការប្រកាសជាសាធារណៈ ដើម្បីស្វែងរកសន្តតិជន តាមបញ្ញត្តិនៃ មាត្រា ១២៩៧ មានភាពចាំបាច់ត្រូវដកហូតសិទ្ធិសន្តតិជន ដើម្បីធ្វើការបែងចែកមតិកទៅឱ្យអ្នកមាននិស្ស័យពិសេស ជាអាទិ៍ ។ សន្តតិជននឹងត្រូវបានដកហូតសិទ្ធិ បន្ទាប់ពីមតកជនបានទទួលមរណភាព ហើយចាំបាច់ត្រូវឆ្លងកាត់តាម ការប្រកាសជាសាធារណៈ ៣ ដង មានន័យថា យ៉ាងតិច ៨ ខែ ។ ដូច្នេះ ការការពារសិទ្ធិរបស់សន្តតិជន អាចគិតថា គ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះម្ចាស់បំណុល ឬ អច្ឆ័យលាភីដែលអ្នកគ្រប់គ្រងមិនបានដឹងទេនោះ ដោយសារតែមិនបានស្នើសុំអំពី ការទាមទារសិទ្ធិក្នុងអំឡុងពេលនៃការប្រកាសជាសាធារណៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១២៩៦ ជា បឋម អាចទទួលបានការសងពិទ្រព្យដែលសេសសល់តែប៉ុណ្ណោះ (មាត្រា ១២៨៨ ដែលត្រូវបានអនុវត្តដូចគ្នា តាមមាត្រា ១២៩៦ កថាខណ្ឌទី ២) លើសពីនេះ ប្រសិនបើមិនបានស្នើសុំសិទ្ធិនៅក្នុងអំឡុងពេលប្រកាសជាសាធារណៈដែលបាន កំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៩៧ ថែមទៀតទេ ត្រូវដកហូតសិទ្ធិដោយយោងតាមមាត្រា ១២៩៨ នេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៨-២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩៩.- ការចែកមតិកឱ្យទៅជនដែលមាននិស្ស័យពិសេស

១-នៅក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៩៨ (ការដកហូតសិទ្ធិតាមការ ជូនដំណឹងជាសាធារណៈ) ខាងលើនេះ ហើយលំអើយថាសមរម្យ តុលាការអាចចែកមួយ

ផ្នែកនៃមតិកដែលនៅសេសសល់ក្រោយការជម្រះ ទៅឱ្យជនដែលមានជីវភាពជាមួយគ្នា នឹងមតកជន ជនដែលបានខិតខំមើលថែទាំព្យាបាលមតកជន និង ជនដែលមាននិស្ស័យ ពិសេសផ្សេងទៀត តាមពាក្យសុំរបស់ជននោះ ។ ប៉ុន្តែ ចំនួនសរុបនៃតម្លៃទ្រព្យដែលត្រូវ ចែកទៅឱ្យនោះ មិនត្រូវលើសពីចំនួនពាក់កណ្តាលនៃមតិកដែលនៅសេសសល់នោះទេ ។

២-ពាក្យសុំដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើនៅក្នុង អំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ ក្រោយពីអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៩៧ (ការ ជូនដំណឹងជាសាធារណៈស្វែងរកសន្តិជន) ខាងលើនេះ បានកន្លងហួស ដោយបញ្ជាក់ អំពីហេតុនៃនិស្ស័យពិសេសនោះឱ្យ បានច្បាស់លាស់ ។

៣-ក្នុងការចែកទ្រព្យដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ តុលាការ អាចស្រាវជ្រាវអំពីអង្គហេតុបាន ។ បើនៅក្នុងការស្រាវជ្រាវនេះ តុលាការអាចសួរយោបល់ របស់មេឃុំ ឬ ចៅសង្កាត់បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការចែកមតិកដោយតុលាការ តាមពាក្យសុំរបស់ជនដែលមាននិស្ស័យពិសេស ។

នៅក្នុងក្រុមនេះ ទំហំនៃសន្តិជនដែលច្បាប់បានកំណត់ ត្រូវបានកម្រិតត្រឹមតែបច្ចាញាតិផ្ទាល់ បុព្វញាតិផ្ទាល់ បងប្អូនបង្កើត និង កូនរបស់បងប្អូនបង្កើតនោះ ព្រមទាំងសហព័ទ្ធរបស់មតកជននោះ ហេតុដូច្នោះ ឧទាហរណ៍ ក្មួយអាច ទទួលសន្តិកម្មពីឪពុកម្តាយបាន ក៏ប៉ុន្តែ ឪពុកម្តាយមិនត្រូវទទួលសន្តិកម្មពីក្មួយទេ ហើយបងប្អូនជីដូនមួយក៏មិនអាច ទទួលសន្តិកម្មទៅវិញទៅមកបានដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក៏អាចមានករណីជនដែលមិនបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ហើយឪពុកម្តាយ ជាអាទិ៍ បានទទួលមរណភាពហើយ ក៏ប៉ុន្តែ រស់នៅសុខដុមរមនា ជាមួយបងប្អូនជីដូនមួយ ហើយជននោះបានទទួល មរណភាពតែគ្មានបន្ទូលទុកនូវមតកសាសន៍ ។ ក្នុងករណីប្រភេទនេះ ការចែកមតិកឱ្យបងប្អូនជីដូនមួយនោះ គឺជាការ សមរម្យ ។ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលដែលបានរស់នៅឯកោតែឯងសឹងតែមួយជីវិត តែដល់ពេលចាស់ជរា បានអ្នកជិតខាង ជួយមើលថែរក្សា ។ ក្នុងករណីនេះ ទោះបីជាមិនមែនជាសាច់ញាតិក៏ដោយ ក៏ការចែកមតិករបស់បុគ្គលនោះ ឱ្យទៅ អ្នកជិតខាងនេះ ជាការមួយស្របនឹងឆន្ទៈរបស់មតកជនដែរ ។ ដូច្នោះ ក្នុងករណីដែលមានជនដែលមានជីវភាពរស់នៅ ជាមួយនឹងមតកជន ជនដែលបានខិតខំប្រឹងប្រែងមើលថែទាំព្យាបាលមតកជន ឬ ជនផ្សេងទៀតដែលមាននិស្ស័យពិសេស នឹងមតកជន មាត្រានេះទទួលស្គាល់នូវការចែកមតិកឱ្យអ្នកទាំងនោះ តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកនោះ ទោះបីជាមាន ឬ គ្មានទំនាក់ទំនងជាញាតិជាមួយមតកជនក៏ដោយ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីលក្ខខណ្ឌនៃការចែកមតិក ដែលលក្ខខណ្ឌទាំងនេះមានការនៅសល់មតិកក្រោយការជម្រះ

ការមានពាក្យសុំជំនួយដែលមាននិស្ស័យពិសេសនឹងមតកជន និង ការមាននិស្ស័យពិសេសដែលសមរម្យនឹងទទួលមតិក (នេះគឺជាអត្ថន័យនៃ "បើយល់ឃើញថាសមរម្យ") ។ ក្នុងករណីដែលជនមាននិស្ស័យពិសេសមានច្រើននាក់ ត្រូវចែក មតិកឱ្យជនមាននិស្ស័យនោះមួយភាគម្នាក់ ទៅតាមទំហំនៃនិស្ស័យពិសេសនោះ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ នេះ ចែងថា ចំនួនសរុបនៃទ្រព្យដែលបានចែកឱ្យជនទាំងនោះ មិនអាចលើស ពីចំនួនពាក់កណ្តាលនៃមតិកដែលសល់របស់មតកជននោះបានទេ ។ អាចមានករណីច្រើនដែលមតកជនដែលគ្មានសន្តតិជន អាចមានជីវភាពរស់នៅ ដោយទទួលជំនួយពីសង្គម ដូច្នោះហើយ គួរសងគុណដល់សង្គមមួយភាគវិញ ដោយឱ្យមតិក នោះទៅជាទ្រព្យរដ្ឋយ៉ាងតិចពាក់កណ្តាល ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នេះ ចែងដូច្នោះក៏ដោយ ក៏មិនមែន មានន័យថាជាការកម្រិតចំពោះមតកសាសន៍ទេ គឺមតកជនអាចធ្វើអង្គុយទានមតិកទាំងអស់ឱ្យបុគ្គលជាក់លាក់ណាម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់បាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិអំពីការដាក់ពាក្យសុំរបស់ជនមាននិស្ស័យពិសេស ។ ការដែលមានកំណត់នូវអំឡុងពេល ដាក់ពាក្យសុំនោះ គឺដោយសារតែមិនគួរចាត់ទុកវត្ថុនោះឱ្យនៅជានិច្ចបុគ្គលមតិករហូតទេ ម្យ៉ាងគឺដើម្បីត្រៀមក្នុងករណី ដែលមានជនមាននិស្ស័យពិសេសច្រើននាក់ផងដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីសិទ្ធិស្រាវជ្រាវនូវអង្គហេតុដោយតុលាការ ។ មេឃុំ ឬ ចៅសង្កាត់ អាចដឹងនូវជីវភាពរបស់ មតកជនពេលនៅរស់ ដោយផ្ទាល់ ឬ តាមរយៈអ្នកធ្វើការក្រោមបង្គាប់ ហេតុនេះបានជាក់លាក់ថា អាចសួរយោបល់ ពីអ្នកទាំងនោះបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ៩៥៨-៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ ចំពោះផ្នែកខាងក្រោយនៃកថាខណ្ឌទី ២ វិញ សូមមើល មាត្រា ១១៩-២ នៃបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការវិនិច្ឆ័យរឿងក្តីគ្រួសាររបស់ជប៉ុន ។

មាត្រា ១៣០០.- មតិកដែលធ្លាក់ទៅជាទ្រព្យរដ្ឋ

មតិកដែលមិនត្រូវបានចាត់ចែង តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៩៩ (ការចែកមតិកឱ្យ ទៅជនដែលមាននិស្ស័យពិសេស) ខាងលើនេះ ត្រូវធ្លាក់ទៅជាទ្រព្យរដ្ឋ ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវគណនាអំពីការគ្រប់គ្រងនោះ ហើយដាក់ជូនទៅតុលាការ ដោយគ្មាន ការយឺតយ៉ាវ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការដាក់មតិកទៅជាទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ។
ចំពោះមតិកដែលគ្មានសន្តតិជន ហើយមិនត្រូវបានចែកទៅឱ្យជនដែលមាននិស្ស័យពិសេស ត្រូវក្លាយទៅជាទ្រព្យរដ្ឋ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះបានចែងថា អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកត្រូវគណនាអំពីការគ្រប់គ្រង ហើយដាក់ជូនទៅតុលាការ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។ ម្យ៉ាងទៀត យោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ មតិកដែលត្រូវបានចែកឱ្យទៅជនដែលមាន និស្ស័យពិសេស ត្រូវក្លាយជាទ្រព្យរដ្ឋ ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៩៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥០៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

ជំពូកទី ៨ ការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម

(កំណត់)

ជំពូកនេះមានបញ្ញត្តិស្តីពីការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ។ ការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននេះ មានភាពខុសនឹង ករណីដែលសន្តតិជនធ្វើការទាមទារដើម្បីយកមតិកមកវិញ ក្នុងករណីដែលតតិយជនដែលគ្មានពាក់ព័ន្ធ បានកាន់កាប់ មតិកដោយគ្មានសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្តនៃការកាន់កាប់ ។ ការទាមទារដើម្បីយកមតិកមកវិញនេះ គឺជា ការទាមទារដោយយោងតាមបញ្ញត្តិទូទៅអំពីសិទ្ធិប្រត្យក្ស ជាអាទិ៍ ហើយបញ្ញត្តិក្នុងជំពូកនេះមិនអាចយកមកអនុវត្តទេ ។ ដូចដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០២ ថា "អាចទាមទារចំពោះជនដែលបានទទួលមតិក តាមសិទ្ធិសន្តតិកម្មដែលពុំត្រូវ បានទៅជននោះ ឱ្យប្រគល់មកវិញនូវទ្រព្យដែលបានទទួលនោះ" ដែរ ក្នុងករណីដែលជនដែលគេយល់ថាជាសន្តតិជន តាមសភាពខាងក្រៅ កំពុងកាន់កាប់មតិកដោយមូលហេតុទទួលសន្តតិកម្ម ជំពូកនេះ គឺជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ឱ្យសន្តតិជនពិត ប្រាកដធ្វើការទាមទារយកមតិកមកវិញនូវមតិកដោយសន្តតិជនពិតប្រាកដ ចំពោះសន្តតិកម្ម "ដែលត្រូវបានដកហូតសិទ្ធិ សន្តតិកម្ម" ដូចដែលចែងក្នុងមាត្រា ១៣០១ ។ មូលហេតុនៃការកើតមានឡើងនូវសភាពនេះ គឺឧទាហរណ៍ មាន កំណត់ត្រាណាមួយខុសនៅក្នុងសំបុត្រកំណើត ហើយកូនដែលមិនមែនជាកូនពិតប្រាកដរបស់មតកជនបានទទួលសន្តតិកម្ម ពីមតកជននោះ ដោយផ្អែកលើសំបុត្រកំណើតនេះ ឬ ករណីដែលមុននឹងរួមរស់ជាមួយគ្រួសារនេះ មតកជនមានកូនជាមួយ អ្នកផ្សេង ក៏ប៉ុន្តែ មិនបានទាក់ទងជាយូរយារណាស់មកហើយ ហើយមានការទទួលសន្តតិកម្មតែក្នុងរង្វង់គ្រួសារ ជាអាទិ៍ ។ ក្នុងករណីទី ១ នេះ គឺជាករណីដែលបុគ្គលគ្មានលក្ខណៈសម្បត្តិជាសន្តតិជនបានទទួលសន្តតិកម្ម ។ ករណីទី ២ គឺជាករណី ដែលសន្តតិជនបានទទួលនូវសន្តតិកម្មលើសចំណែកមតិករបស់ខ្លួន ។ ទោះបីជាករណីណាក៏ដោយ ក៏បញ្ញត្តិនៃជំពូកនេះត្រូវ យកមកអនុវត្តដែរ ។

មាត្រា ១៣០១.- គោលបំណងនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម

សន្តតិជនដែលត្រូវបានដកហូតសិទ្ធិសន្តតិកម្ម អាចទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ដើម្បីទទួលបានបដិទាននៃមតិកទាំងអស់ ឬ មួយភាគ បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីគោលបំណងនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ។ រួមទាំងមាត្រា ១៣០២ បញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា អ្វីទៅដែលហៅថា ការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ។

ការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម គឺជាការទាមទាររបស់សន្តតិជន ឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្មដែលខ្លួនត្រូវបានដកហូតសិទ្ធិសន្តតិកម្ម ហើយខ្លឹមសារលម្អិតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ចំណុចនេះត្រូវបានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០២ យ៉ាងច្បាស់លាស់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលជាសហសន្តតិកម្មដែលមានសន្តតិជនស្របច្បាប់ច្រើននាក់ ប្រសិនបើសន្តតិជនផ្សេងទៀតមិនទាន់បានពិភាក្សារបែងចែកមតិកនៅឡើយទេ ការ "ដកហូតសិទ្ធិសន្តតិកម្ម" នោះ មិនទាន់កើតឡើងនៅឡើយទេ ដូច្នេះករណីនេះ សន្តតិជនមិនទទួលនូវការកម្រិតដោយជំពូកនេះទេ ហើយអាចស្នើសុំឱ្យសហសន្តតិជនផ្សេងទៀតធ្វើការពិភាក្សាការបែងចែកមតិ ពេលណាក៏បានដែរ ។ ក្នុងករណីដែលសហសន្តតិជនផ្សេងទៀត បានពិភាក្សាការបែងចែកមតិរួចហើយ ទើបត្រូវអនុវត្តតាមជំពូកនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦២៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១៣០២.- អត្ថន័យនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននូវសន្តតិកម្ម

- ១-សន្តតិជនអាចទាមទារចំពោះជនដែលបានទទួលមតិក តាមសិទ្ធិសន្តតិកម្មដែលពុំត្រូវបានទៅជននោះ ឱ្យប្រគល់មកវិញ នូវទ្រព្យដែលបានទទួលនោះ ។
- ២-ទ្រព្យដែលភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម បានទទួល តាមកិច្ចសន្យាដែលយកមតិកធ្វើជាកម្មវត្ថុ ក៏ត្រូវក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននូវសន្តតិកម្មផងដែរ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអត្ថន័យនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននូវសន្តតិកម្ម ។

ឧទាហរណ៍ ជនដែលមិនមែនជាកូនពិតប្រាកដរបស់មតកជនសោះ តែនៅក្នុងសំបុត្រកំណើតសរសេរខុសថា ជននោះជាកូនរបស់មតកជន ហើយជននោះបានទទួលលទ្ធកម្មនូវមតិក តាមរយៈសិទ្ធិសន្តតិកម្មដែលតាមពិតខ្លួនគ្មានសោះ ។ ក្នុងករណីនេះ មាត្រានេះចែងថា សន្តតិជនពិតប្រាកដអាចធ្វើការទាមទារឱ្យជននោះប្រគល់នូវមតិកនោះមកវិញបាន ។ ដូចករណីនេះដែរ ក្នុងករណីដែលជនមិនមែនជាសន្តតិជនពិតប្រាកដបានទទួលលទ្ធកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយសន្តតិកម្មជនដែលជាសន្តតិជនពិតប្រាកដអាចទាមទារឱ្យជននោះប្រគល់ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជននោះបានទទួលទាំងអស់មកវិញបាន ។ ក្រៅពីនេះ មានករណីដែលសន្តតិជនបានទទួលសន្តតិកម្មលើសចំណែកមតិករបស់ខ្លួន ។ ឧទាហរណ៍ ពេលនៅរស់

មតកជនបានទទួលស្គាល់បុគ្គលណាម្នាក់ជាកូនរបស់ខ្លួន ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែគ្រួសាររបស់មតកជនមិនបានដឹង ហើយ មិនបានទាក់ទងនឹងជននោះទេ ដូច្នេះហើយសហព័ទ្ធ និង កូនរបស់មតកជននោះ បានជឿជាក់ថា សន្តតិជនមានតែ សាមីខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ហើយបានធ្វើលទ្ធកម្មនូវមតិករៀងៗខ្លួន ដោយបែងចែកមតិករៀងៗហើយ ។ ក្នុងករណីនេះ ជនដែល ត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាកូន ត្រូវគេបំពាននូវចំណែកមតិកររបស់ខ្លួន ដូច្នេះ ជននោះអាចទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននូវ សន្តតិកម្មចំពោះសន្តតិជនផ្សេងទៀតបាន ។ វិធីទាមទារជាក់ស្តែងក្នុងករណីនេះ គឺការទាមទារឱ្យធ្វើការបែងចែកមតិក សាជាថ្មីទៀត ។ ការបែងចែកមតិកដែលបានធ្វើឡើងដោយអវត្តមានរបស់សន្តតិជននេះ គឺជាការបែងចែកមោឃៈ ដោយសារមានសន្តតិជនមិនគ្រប់ចំនួន ។ ម្យ៉ាងទៀត ចាំបាច់ត្រូវការការពារជនដែលបានទទួលអនុប្បទាននូវមតិក ពីជនដែល បានបន្តឋានៈរបស់ខ្លួនជាសន្តតិជន ដូច្នេះ ភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម គឺសំដៅលើ "ជនដែលបាន ទទួលមតិក តាមសិទ្ធិសន្តតិកម្មដែលពុំត្រូវបានទៅជននោះ" ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះករណីដែលជនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជន ទាមទារមតិក ក្រោយ ការបែងចែក ចែងក្នុងមាត្រា ១២៧៤ ក្នុងករណីនេះ ជនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជន មិនមែនជាសន្តតិជន នៅពេលធ្វើការបែងចែកមតិកនោះទេ ដូច្នេះ ការបែងចែកមតិកនោះមានសុពលភាព ហេតុនេះ ហើយបានជាចែងបញ្ញត្តិពិសេសដូចក្នុងមាត្រា ១២៧៤ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាន បានលក់មតិកនោះហើយ ជាគោលការណ៍ មិនអាចទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានចំពោះអ្នកទិញបានទេ ដូច្នេះ អាចធ្វើការទាមទារនូវថ្លៃលក់ដែលជារត្ន ជំនួសមតិកនោះបាន (ដោយឡែក តាមការបកស្រាយ ប្រសិនបើអ្នកទិញបានដឹងថា ជនដែលបានបន្តឋានៈរបស់ខ្លួន ជាសន្តតិជនដែលជាអ្នកលក់នោះ គ្មានសិទ្ធិសន្តតិកម្មទៅលើមតិកនោះទេ ហើយនៅតែធ្វើកិច្ចសន្យាលក់ទិញទៀតនោះ សន្តតិជនពិតប្រាកដអាចទទួលមកវិញនូវរត្នដែលជារត្ននៃការលក់ទិញនោះ ដោយអះអាងថា កម្មសិទ្ធិលើរត្ននោះ មិនត្រូវបានផ្ទេរទៅអ្នកទិញ ដោយកិច្ចសន្យាលក់ទិញនោះបានទេ) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ៦២៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ២០១៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាជ្ញីម៉ង់ ។

មាត្រា ១៣០៣.- ខ្លឹមសារនៃករណីយកិច្ចប្រគល់វិញ

១-ភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ត្រូវប្រគល់មតិកមកឱ្យ សន្តតិជនដែលបានទាមទារវិញ ។ បើភាគីម្ខាងទៀតសុចរិត ជននោះមានសិទ្ធិរក្សាទុកនូវ ផល និង ការប្រាក់ដែលបានទទួល សិទ្ធិទាមទារឱ្យសងវិញនូវសោហ៊ុយដែលបានបង្កើន

តម្លៃចំពោះទ្រព្យនោះ ហើយមានសិទ្ធិទាមទារសំណងចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានទទួល តាមរយៈសន្តតិកម្ម ដែលបានសងរួចហើយនោះ ។

២-បើភាគីម្ខាងទៀតទុច្ចរិត ជននោះមានកាតព្វកិច្ចត្រូវប្រគល់វិញនូវផល និង ការប្រាក់ដែលបានទទួល ហើយមិនត្រឹមតែគ្មានសិទ្ធិទាមទារសំណងចំពោះកាតព្វកិច្ចដែល ត្រូវបានទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្មដែលបានសងនោះទេ ថែមទាំងគ្មានសិទ្ធិទាមទារឱ្យសង វិញនូវសោហ៊ុយដែលបានបង្កើនតម្លៃចំពោះទ្រព្យនោះផង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីខ្លឹមសារនៃករណីយកិច្ចប្រគល់វិញ របស់ភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ។
កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីការដែលត្រូវតែប្រគល់មតិកិច្ច ព្រមទាំងចែងអំពីសិទ្ធិនៃការធ្វើលទ្ធកម្មនូវផល ជាអាទិ៍ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតនោះសុចរិត ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីទំនាក់ទំនងនៃសិទ្ធិបន្ទាប់បន្សំរបស់ភាគីម្ខាងទៀត ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតទុច្ចរិត ។
ការមិនឱ្យមានសិទ្ធិទាមទារសំណង ចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលទទួលដោយសន្តតិកម្ម ដែលខ្លួនបានសងរួចរាល់ ជាអាទិ៍ ហាក់ ដូចជាការធ្វើជ្រុលពេក ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែជននោះបានដឹងថា ខ្លួនគ្មានសិទ្ធិសន្តតិកម្ម ប៉ុន្តែ នៅតែទទួលសន្តតិកម្ម ហើយថែមទាំងបានចេញសោហ៊ុយដើម្បីសងទៀតនោះ ដូច្នោះ អាចចាត់ទុកដូចជាការសងដោយគ្មានកាតព្វកិច្ចដោយ ទុច្ចរិត ។ ហេតុនេះហើយ នេះគឺជាបញ្ញត្តិធម្មតាទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា និង មាត្រា ២០២០ ដល់ មាត្រា ២០២៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី អាស្ថិ្តម័ង

មាត្រា ១៣០៤.- អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម

អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម នៅក្នុងករណីដែល មតិកត្រូវបានផ្ទេរទៅភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម តាមមតកសាសន៍ ឬ ការបែងចែកមតិក មានអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលនោះ រីឯក្នុងករណី ដែលជនតែម្នាក់បានទទួលសន្តតិកម្មក្នុងនាមជាសន្តតិជន មានអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលមតកជន បានទទួលមរណភាព ។

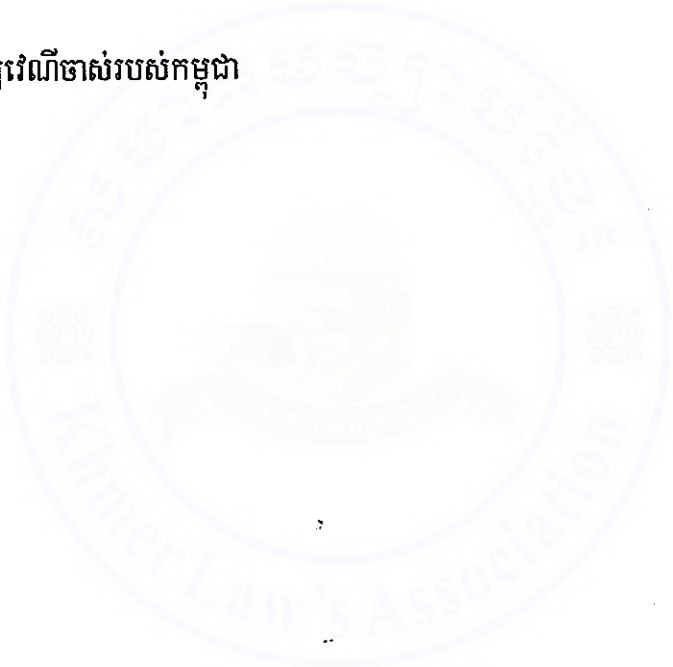
(កំណត់)

មាត្រានេះបានកំណត់នូវអាជ្ញាយុកាលនៃការវិលត័សិទ្ធិទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម គឺ ៥ ឆ្នាំ ។

ការកំណត់ត្រឹម ៥ ឆ្នាំ សម្រាប់ការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននូវសន្តតិកម្មនេះ គឺព្រោះថា ប្រសិនបើមើលពីតតិយជន ជនដែលបានបន្តឋានរបស់ខ្លួនជាសន្តតិជន ក៏មិនខុសពីសន្តតិជនធម្មតាផ្សេងទៀតដែរ ដូច្នេះ ចាំបាច់ត្រូវធ្វើឱ្យមាន ស្ថិរភាពនៃទំនាក់ទំនងសិទ្ធិ ហើយម្យ៉ាងទៀត ទាំងអំឡុងពេលនេះ ក៏ត្រូវសម្របទៅនឹងអំឡុងពេលនៃការវិលត័សិទ្ធិ លើបំណុល (កាតព្វកិច្ច) ដែរ ។ ចំពោះករណីដែលបានទទួលសន្តតិកម្មតែឯង ទ្រព្យសន្តតិកម្មត្រូវបានផ្ទេរនៅថ្ងៃដែល មតកជនបានទទួលមរណភាព បានសេចក្តីថា នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ដូច្នេះ ត្រូវធ្វើការគណនាអំឡុងពេលនៃ អាជ្ញាយុកាលនៃការវិលត័សិទ្ធិនោះ ចាប់ពីថ្ងៃនោះទៅ ។ រីឯក្នុងករណីនៃសហសន្តតិកម្ម ត្រូវធ្វើការគណនា ពីថ្ងៃដែល មតិកត្រូវបានផ្ទេរទៅតាមមតកសាសន៍ ឬ ការបែងចែកមតិកនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦២៥ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

គន្ថី ៩ អវសានបញ្ញត្តិ
ជំពូកទី ១ អវសានបញ្ញត្តិ

មាត្រា ១៣០៥.- កាលបរិច្ឆេទនៃការអនុវត្ត ជាអាទិ៍

១-ក្រមនេះ ត្រូវអនុវត្ត ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលកំណត់ផ្សេងដោយច្បាប់ ។

២-ចំពោះវិធានការអន្តរកាលដែលទាក់ទងនឹងការអនុវត្តក្រមនេះ និង ចំណុច
ចាំបាច់ផ្សេងទៀតដែលទាក់ទងនឹងការអនុវត្តក្រមនេះ ត្រូវកំណត់ផ្សេងដោយច្បាប់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិអំពីកាលបរិច្ឆេទនៃការអនុវត្ត ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ កំណត់អំពីកាលបរិច្ឆេទនៃការអនុវត្ត ។ យោងទៅតាមមាត្រា ៩៣ កថាខណ្ឌទី ១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ
ជាគោលការណ៍ ច្បាប់ទាំងឡាយ និងត្រូវចូលជាធរមាន នៅរាជធានីភ្នំពេញ ក្នុងរយៈពេល ១០ ថ្ងៃ ក្រោយថ្ងៃដែល
ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់បានឡាយព្រះហស្តលេខាប្រកាសឱ្យប្រើ និង នៅទូទាំងប្រទេស ក្នុងរយៈពេល ២០ ថ្ងៃ ក្រោយថ្ងៃ
ប្រកាសឱ្យប្រើ ។ ប៉ុន្តែ ច្បាប់ដែលនាំឱ្យមានឥទ្ធិពលលើប្រជាពលរដ្ឋយ៉ាងទូលំទូលាយ ដូចក្រមរដ្ឋប្បវេណី គួរតែ
ចាប់ផ្តើមអនុវត្ត ក្រោយអំឡុងពេល សមរម្យដើម្បីផ្សព្វផ្សាយទៅប្រជាពលរដ្ឋ បន្ទាប់ពីការអនុម័ត ។ ហេតុដូច្នេះ
កថាខណ្ឌទី ១ នេះ ចែងថា ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវអនុវត្ត ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលកំណត់ដោយច្បាប់ផ្សេង ហើយច្បាប់ស្តីពីការ
អនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីនឹងត្រូវបានធ្វើឡើង ក្នុងនាមជា "ច្បាប់ផ្សេង" នោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី
ដោយប្រតិសកម្ម គឺជាបញ្ហាសំខាន់មួយ ហើយចំពោះចំណុចនេះ ច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីបញ្ញត្តិថា ជា
គោលការណ៍ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះមិនត្រូវអនុវត្ត ដោយប្រតិសកម្មឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងចំណោមវិស័យរដ្ឋប្បវេណី
មានផ្នែកខ្លះដែលគ្មានច្បាប់កន្លងមក ហេតុដូច្នេះ ច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីចែងផងដែរថា ក្រមរដ្ឋប្បវេណី
អាចយកមកអនុវត្តជាគោលការណ៍សមធម៌ (equity) ចំពោះផ្នែកបែបនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ចំពោះចំណុចចាំបាច់ដែលទាក់ទងនឹងការអនុវត្តក្រមនេះ ត្រូវកំណត់ផ្សេងដោយច្បាប់ ។
ចំណុចចាំបាច់នេះមានដូចជានិយមន័យនៃកាលបរិច្ឆេទស្ថាពរ និង លិខិតយថាភូត ជាអាទិ៍ ដែលចាំបាច់មានដើម្បីអនុវត្ត
ជាក់ស្តែងនូវក្រមរដ្ឋប្បវេណី វិធានការអន្តរកាល និង ការធ្វើវិសោធនកម្ម ឬ ធ្វើឱ្យនិរាករណ៍នូវច្បាប់ដែលមាន
ភាពផ្ទុយនឹងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ជាអាទិ៍ ហើយចំណុចចាំបាច់ទាំងនេះ ក៏នឹងត្រូវកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្ត
ក្រមរដ្ឋប្បវេណីដែរ ។

បោះពុម្ពផ្សាយដោយ

ក្រសួងយុត្តិធម៌

ឧបត្ថម្ភដោយ

ទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ

នៃប្រទេសជប៉ុន (JICA)

